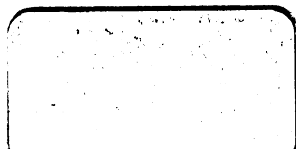

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX & TILDEN FOUNDATIONS

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ
III

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

Δικηγόρου.

ΔΡΑΜΑΤΑ — ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου:
— Ν' ἀποθάνω.

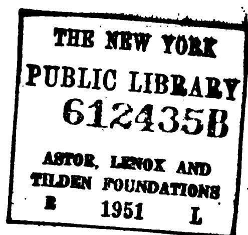
ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ.

Ὁδὸς Ὁμήρου.

1882.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΙ

ΚΥΜΑΤΑ.

ΤΩΙ

ΠΑΤΟΔΥΝΑΜΩΙ ΘΕΩΙ

ΘΕΩΙ

ΕΛΕΟΥΣ ΚΑΙ ΟΙΚΤΙΡΜΩΝ,

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΝΑΦΩΝΟΥΝΤΑΙ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐὰν ἦναι ἀληθὲς ὅτι τὰ δάκρυα ἐλαφρύνουσι τὸ στῆθος, ἰδοὺ ἴσως ὁ λόγος δι' ὃν δημοσιεύονται αἱ ποιήσεις, οἱ στίχοι οὗτοι. Ἐὰν μίαν μόνην ἵνα ἀνθρωπίνης καρδίας εἰς φιλάνθρωπον εὐσπλαγχνίαν κινήσωσιν, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς, ἡ εὐχὴ τῶν στίχων τούτων.

Ἐξομολογούμενοι εἰς τὴν κοινωνίαν τὰς ποιήσεις ἡμῶν, ὀφείλομεν νὰ προείπωμεν ὅτι δυνατὸν νὰ φέρωσι στίχους πομπώδεις καὶ ἧττον εὐτέχνους ἢ ὅσον ἔδει, ἰδέας ἴσως παραβόλους καὶ πλημμελεῖς, διότι δὲν ἀρνούμεθα οὐδὲ κἄν ποτε ἐσκέφθημεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὰ λάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας ἡμῶν, προσοχὴ ὅμως ἵνα μή τις ὑποθέσῃ ὅτι καὶ ἡ ποίησις ἐν γένει ὀφείλει νὰ διαμένῃ δούλη τῶν κανόνων, τετριμμένη καὶ χαμαίζηλος. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον γράφοντες τὰς Εἰκόνας ἐφανταζόμεθα τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν, κατὰ συνέπειαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰκονίσωμεν ῥωπογραφίαν.

Ναὶ, ἡ ζῶσα καὶ ἀληθὴς ποίησις εἶναι ὑπερήφανος, μεγαλοπρεπὴς, κοσμοπολῖτις. Ἡ ποίησις αὕτη πρὸς τὸν ἐν γένει πεζὸν λόγον, εἶναι ὅπως ἡ φλὸξ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἠρεμοῦσαν πύρωσιν· βιαιοτέρα, λαμπροτέρα τοῦ πεζοῦ λόγου, τολμηροτάτη. Ἀντανακλᾷ τὸν ἥλιον καὶ ὄχι τὴν σελήνην· διὰ

τοῦτο εἶναι κόρη τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὄχι τῆς Ἑκάτης. Πόσον δὲ μικρὰ καὶ ἀτυχὴς εἶναι ἡ καρδία ἐκείνη, ἥτις προσπαθεῖ νὰ γράψῃ μελετῶσα τοὺς κανόνας τοῦ Ὁρατίου, τοῦ Boileau καί εἴ τινος ἄλλου! Ἡ φαντασία δὲν ὑποβάλλεται ὑπὸ κανόνας καὶ τύπους προεσκεμμένους· οὕτω ἀσφυκτεῖ καὶ νεκροῦται. Ὁ Ὅμηρος, ὁ Πίνδαρος, ὁ Σαίκσπηρ, εἶχον κανόνας καὶ ὁδηγούς; Ὁ ἀληθῶς ποιητής, αὐτὸς οὗτος ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ τοῦ καλοῦ τὴν ὑπερτάτην ἰδέαν, καὶ αἱ ῥήσεις του εἶναι αὐτόχρημα ὁρισμοὶ καὶ τύποι τῆς ποιήσεως.—Μὴ ζητήσωσι παρ' ἀληθοῦς ποιητοῦ τὸ ἤρεμον, τὸ ὁμαλὸν, τὸ εὔτακτον. Ὁ ποιητὴς εἶναι ἔκφρων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ φρενῖτίς του φέρεται, πλανᾶται πρὸ τοῦ οὐρανοῦ· τίς λοιπὸν ὑπήγαγεν ὑπὸ ὅρους καὶ διατάξεις τὴν μανίαν; Οἱ Πλάτωνες καὶ οἱ Ἀριστοτέλεις, τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ κόσμου οἱ νεανίαι ἐκεῖνοι φιλόσοφοι, ἀνέγραψαν ὅτι ἡ ποίησις εἶναί τι μανικὸν, εἶναί τι ἔνθεον, οἱ δὲ ποιηταὶ θεῶν ὑποφῆται*). Μή τις ζητήσῃ παρ' ἀληθῶς ποιητοῦ τὸ σύνηθες, τὸ πρέπον, τὸ πιθανόν. Ὁ ποιητὴς ἀποκαλύπτει νέον καὶ ἄγνωστον κόσμον· διὰ τοῦτο, ἂν δὲν ἐννοῆται, δίκαιον καὶ εὐγενὲς εἶναι νὰ μὴν ὑβρίζηται. Μή· οἱ στίχοι τῆς ποιήσεως εἶναι βόμβαι πυριστεφεῖς, φερόμεναι εἰς τοσοῦτον ἀπώτατα τοῦ μέλλοντος σημεῖα, ὥστε πολλάκις μετὰ αἰῶνας

*) Ἴδε τὴν σοφὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς ποιήσεως, ὑπὸ Θ. Λιβαδᾶ.

φθάνει ἐκεῖ, οἱονεὶ ὑποσκάζουσα, ἡ δειλὴ ἀνθρωπότης...

Βεβαίως τοιαύτης ποιήσεως αἱ Εἰκόνες καὶ τὰ Κύματα ἡμῶν οὐδὲ σκιὰν φέρουσιν. Ἓν ὅμως ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τοὺς στίχους ἡμῶν γραφέντας εἰς στιγμὰς θλιβερῶν συγκινήσεων, ἵνα ὁ διατρέχων συναισθάνηται καὶ ἀκούῃ ἀληθεῖς τῆς ψυχῆς ἀπηχήσεις, δέον ἐν παρομοίᾳ νὰ εὑρεθῇ στιγμῇ καὶ ψυχικῇ διαθέσει. Οἱ στίχοι ἡμῶν οὗτοι εἰς ὥρας θυμηδίας καὶ ἀναπαύσεως θὰ φανῶσιν, ὡς εἰκὸς, ἀπότομοι, ψυχροὶ καὶ προσποίητοι· ἀλλ' οὐδ' ὁ θώραξ ἐπὶ ῥάχεως περιβάλλεται, οὐδ' εἰς ἐκφορὰν νεκροῦ τὸ ἐμβατήριον τῆς μουσικῆς ἐναρμόζει. Ὅτε ὁ ἀρχαῖος ζωγράφος Θέων ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὸ πλῆθος εἰκόνα παριστῶσαν ὁπλίτην ὁρμῶντα εἰς μάχην, διέταξεν ἵνα οἱ σαλπιγκταὶ σαλπίσωσι τὸ θούρειον πρῶτον, καὶ οὕτω τὰς ψυχὰς εἰς πόλεμον διαθέσας, ἀπεκαλύψατο τὴν εἰκόνα· ἡ εἰκὼν ἐφάνη τότε ζῶσα, περικαλλὴς, θαυμασία.

Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τέλους μεθ' ὅλα ταῦτα, ἤθελον εὑρεθῇ τινες ἵνα σείσωσι τὴν κεφαλὴν διὰ τὸ ἀνούσιον, ἀηδὲς καὶ παράλογον τῶν ποιήσεων τούτων, τότε καὶ ἡμεῖς, ὡς νέοι, ἤπιοι καὶ ταπεινόφρονες, προσεπιλέγομεν τὸ τοῦ Ὁρατίου·

Semel insanivimus omnes.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1865.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ.

Πλάστα, ὁ πλάσας τὸ σύμπαν τὰς χεῖράς Σου μόνον κυ-
(κλώσας,
Πνεύσας,καὶ δοὺς εἰς τὸν κόσμον ζωὴν θαλερὰν κ'αἰωνίαν·
Σὺ, τῶν βημάτων Σου ὅστις τὸν Ἥλιον ἔχεις λαμπάδα,
Κ' ἔχεις τὸν Κόσμον ναὸν ἔνθα μόνος λατρεύεσαι, μόνος·
Σὺ, ὅστις ῥίπτεις τὰς νύκτας εἰκόνας τῆς μαύρης ὀργῆς Σου,
Χύνεις δ' ἑκάστην ἡμέραν ὡς μίαν φωτός Σου ἀκτῖνα,
Καὶ μειδιᾷς καὶ τὴν Πλάσιν τὸ ἔαρ γλυκὺ περιβάλλει·
Σὺ, ὁ δεχόμενος τὸν ὀβολὸν τῆς πτωχῆς, καὶ ἀκούων
Τὴν λαλιὰν τοῦ μικροῦ κολυβρίου τροφὴν τῷ παρέχεις,
Ἄκουον δὴ καὶ τὸ στέναγμα τόδε μου, Πλάστα, καὶ δέξαι
Τάδε μου ἔπη, ὄχ' ὕμνους, ἀλλὰ θλιβομένων υἱῶν Σου
Ὡς ἱκεσίαν πρὸς Σὲ, ὦ Θεέ !

Πρὸ τοῦ ἀπείρου αὐτοῦ καὶ λαμπροῦ μυστηρίου Σου,Πάτερ,
Κλίνων τὸ γόνυ καὶ χεῖρας πρὸς Σὲ ἀνατείνων τρεμούσας.
Δέησιν μίαν τοὺς στίχους μου τούτους πρὸς Σὲ ἀναπέμπω,
Ἔῤῥυθμον στόνον, ὃν τέμνει εἰς στίχους λυγμὸς καὶ ὀδύνη,
Ἂν εὐθαρσῶς ἡ φωνή μου τὸ ἔλεος κράζῃ Σου, Πλάστα,
Ἂν ἡ ψυχή μου ῥηγνύηται χύνουσα γόους πυρίνους,

Ὦ ! τὸ ἀδύνατον πλάσμα Σου, ὕψιστε Πάτερ, συγχώρει
Ὁ τοὺς νεφροὺς τῆς καρδίας ἁπάντων ἐτάζων καὶ βλέπων
Καὶ ἐννοῶν πόσον εἶναι δριμὺ τῆς ὀργῆς Σου τὸ βέλος...
Οἴμοι! δὲν πνέει γαλήνην, δὲν χύνει μολπὰς μελιφώνους
Ὅστις εἰς στρέβλην ἀσπαίρει, ἀλλὰ παραφόρως βρυχᾶται,
Φρίσσει, παλαίει, δακρύει. βοᾷ...

Ἂν ὁμοιώματα Σοῦ καὶ ἂν τέκνα οἱ ἄνθρωποι ὦμεν,
Ἂν δι' ἡμᾶς ὄντως λάμπῃ αὐτὸς ὁ ἀστρώδης ὁρίζων,
Ἵλεον στρέψ' ἐπὶ τέλους τὸ βλέμμα σου ὧδε καὶ ἴδε,
Ἴδε τὸν κόσμον περίβολον μέγαν θυτῶν καὶ θυμάτων.
Ἵλεως στρέψε· πρὸς Σὲ πᾶσα πόλις, χωρίον καὶ κώμη
Ἀπὸ αἰώνων ἐγείρει βωμόν της τὸ — Νεκροταφεῖον....
Ἵλεως στρέψε· τὰ ὄμματα πλέον δὲν πλάττονται ὅπως
Ἔκθαμβα βλέπωσι, πλὴν τῶν δακρύων νὰ γίνωνται βρύσεις
Φεῦ! ἕως πότε χρυσοῦν θὰ δεσπόζῃ τὸ ἔγκλημα ὧδε,
Κ' ἡ ἀρετὴ θὰ δουλεύῃ δημίους γυμνὴ καὶ πεινῶσα;
Φεῦ! ἕως πότε σφαγαί, διαιρέσεις καὶ μίση καὶ πάθη,
Σκότος, πενία, ὀδύναι, λοιμοί;

Ἄτρομος, κούχῃ πρὸς Σὲ ἡ ψυχή μου, Θεέ μου, ὑψοῦται
Ὅτι αὐτὴν δὲν βαρύνουν κακίαι, ἐγκλήματα, τύψεις,
Καὶ γοερὰ σ' ἱκετεύει θρηνοῦσα τὴν τύχην τοῦ κόσμου.
Κλῦθί μου, Πάτερ, καὶ δέξ' εὐμενὴς ἀσθενῆ δέησίν μου,
Σύ, ὁ Θεὸς οἰκτιρμῶν καὶ ἐλέους. ΕΛΠΙΣ ΔΥΣΤΥΧΟΥΝΤΩΝ.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ἄπιστ', ἄπιστα, καινὰ, καινὰ δέρκομαι
Ἕτερα δ' ἀφ' ἑτέρων κακὰ κακῶν κυρεῖ.
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

I.

ΟΤΑΝ προβάλλ' εἰς τὸ βουνὸν ἡ συμπαθὴς Σελήνη
Καὶ, ὡς λυχνία εἰς εἱρκτὴν, παρήγορον φῶς χύνῃ,
Ποθῶ λαμπρὰ ἐρείπια καὶ σκιαυγεῖς ἐρήμους
Μονήρης νὰ ἀφίνωμαι εἰς ῥεμβασμοὺς πενθίμους.
Τί εἶμαι δὲν γνωρίζω.
Καὶ ὡς εἰς σκότη ἄλυτα σκιὰ κ' ἐγὼ γυρίζω...

Εἶδά ποτε, ὡς εἰς σκηνὴν, τοῦ κόσμου τὴν εἰκόνα
Καὶ ἐφαντάσθην σύμπασαν τὴν Φύσιν ἕν' ἀνθῶνα.
Ἔνθα θνητὸς καθεὶς χρυσοῦν ἀντανακλᾷ ἀστέρα
Κ' ἔχει τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς, κ' ἔχει τὴν γῆν μητέρα
Χαρᾶς καὶ φίλτρου πλήρη,
Καὶ ἁρμονίαν πανταχοῦ ἀνέπλασα θυμήρη.

Πλὴν τὸ γλυκύ μου ὄνειρον μετὰ μικρὸν ἐλύθη
Καὶ μ' εἶπεν ἐγγελάσασα ἡ μοῖρά μου — Εὐήθη...
Καὶ αἴφνης τὴν ἀλήθειαν κηρύξας ὡς θεόν μου.
Ὀργίλους ὅλους ἔβλεψα, αὐτὸν τὸν ἀδελφόν μου.
Καὶ τοῦ τυράννου — Κάτω!
Ἂν κράξω, τὸν αὐχένα μου ὑπὸ πελέκεις τάττω.

Εἰς τὴν ζωὴν... δὲν ἔδρεψα ἀκόμη πόθον ἕνα.
Καὶ πίπτουσι τὰ ἔτη μου θολὰ καὶ μαραμμένα.
Πρὶν ἡ νεότης μου φαιδρὰ γελάσῃ καὶ ἀκμαία
Παρέρχεται, παρέρχεται πενθοῦσα καλογραῖα.
Τί ἔπταισα καὶ κλαίω;
Ἂν ἐγεννήθην συμπαθὴς, θερμὸς, Θεέ μου, πταίω;

Πῶς δυστυχῶν ὁ ἄνθρωπος κ' ἐμπόλεμος πλανᾶται;
Ἀφοῦ νὰ σβύνῃ πέπρωται τάχα πρὸς τί γεννᾶται;
Ποῦ τρέχει; πῶς ὁ δίκαιος κακοῦται καὶ οἰμώζει,
Ἐνῷ καρδία πονηρὰ καὶ χαίρει καὶ δεσπόζει;
Χριστὲ, ἐδῶ κατέβης;
Περίμενε τὸν στέφανον τοῦ πόνου καὶ τῆς χλεύης!

Ω! τίς ποτε τὴν πλάκα του νεκρὸς θὰ ἀνασείσῃ,
Καὶ τίς θνητὸς τῆς Πλάσεως τὸ αἴνιγμα θὰ λύσῃ;
Χωρὶς ἐλπίδα εἰς τὴν γῆν, χωρὶς σκοπὸν πλανῶμαι,
Καὶ ἂν πετῶ, ὡς πύραυλος, τὸ σύμπαν νὰ θεῶμαι
Οὐδὲν ἀνακαλύπτω.
Καὶ πρὸς τὴν γῆν βαρύθυμος, ἀστὴρ διάττων, πίπτω

Παιδίον ὅτε ἔπαιζον σκιρτῶν καὶ ἀμερίμνως
Ἤμην διάπυρος χαρὰ καὶ τῶν ἐλπίδων ὕμνος.
Καὶ ἦτον ἡ καρδία μου χαρίεσσα καὶ λεία,
Ὡς προσγελᾷ εἰς τῆς Αὐγῆς τὸ μέτωπον αἰθρία.
Ἀλλ' ἤδη; μαῦρα νέφη
Ὁ λογισμὸς τὰς ἀλγεινὰς εἰκόνας μου συστρέφει.

II.

ΔΩΔΕΚΑ χρόνους ἔφερεν ὁ νεανίσκος Πλάτων
Τέκνον ἐρώτων φλογερῶν καὶ πόθων γλυκυτάτων.
Ὡς δροσερὰ ἀνέθαλλε δεσμὶς δώδεκ' ἀνθέων
Κ' ἦτο λατρεία καὶ ζωὴ τῶν τρυφερῶν γονέων,
Γλυκὺ Σειρήνων ῥῆμα,
Ἓν αἴσθημα οὐράνιον μ' ἑνὸς ἀγγέλου σχῆμα.

Ὅταν ὁ Πλάτων ἔπαιζε κ' ἐγέλα ἡ μορφή του
Ἡ μήτηρ δάκρυ ἔχυνε χαρᾶς ἀνεκλαλήτου.
Καὶ τὴν ψυχήν της ἔκαιε θυμίαμα τοῦ Πλάστου
Ὁσάκις, φεῦ ! ἠσπάζετο γλυκὰ τὰς παρειάς του.
Ἠγνόει εἰς τὸν βίον,
Ὅτι τὸ φίλημα ἀρχὴ εἶναι πολλῶν δακρύων.

Καὶ τι δὲν εἶναι ἄδικον καὶ φροῦδον καὶ ἀπάτη ;
Ὑπὸ τὸ ῥόδον τ' ἀνθηρὸν ἡ ἔχιδνα φυλάττει,
Ὑπὸ ὡραῖον πρόσωπον καρδία μαύρη πάλλει . . .
Δόξα, τιμὴ ἀβέβαια, γέλωτες, πλούτη, κάλλη,
Τὰ πάντα ψεῦδος εἶναι,
Καὶ μόνον εἶναι ἀληθῆ ὁ τάφος κ' αἱ ὀδύναι !

Ἐθώπευσε τὸν Πλάτωνα θερμὴ πνοὴ θανάτου
Δαὶ, ὡς οἱ πόθοι, δύουσι τὰ μαῦρα βλέφαρά του.
Μαραίνονται τὰ χείλη του, ἡ ὄψις του θολοῦται,
Εἰς στρῶμα πτίλων καὶ ἀνθῶν ὁ ἀσθενὴς ἁπλοῦται
Καὶ πρὸς τὸ μνῆμα κύπτει,
Ὡς ἡ ἰτέα κλαίουσα τοὺς κλῶνους κάτω ῥίπτει.

Μάτην τὰ φάρμακα, πικρὰ θανάτου εἰρωνεία.—
Μὲ πόνους Λαοκόωντος, μὲ θρήνους ἠγωνία
Δυὰς γονέων προσφιλῶν τοῦ τέκνου τῶν ἐπάνω.
Κ' ἠκούοντο τοῦ Πλάτωνος λυγμοὶ « Ἂν ἀποθάνω,
Γονεῖς μου, μὴ θρηνῆτε !
Ἀπὸ τὰ ἄστρα τἄργυρᾶ ᾠδάς μου θὰ δεχθῆτε.... »

Καί ἐκλείοντο τὰ χείλη του καὶ πάλιν ἀνεφώνει·
« Μητέρα μου, μὲ πνίγουσι σκληροὶ θανάτου πόνοι·
Εἰς φλόγας κατακαίεται τὸ σῶμά μου ... τί πταίω
Καὶ εἶμαι εἰς τὴν κόλασιν ; Μητέρα μου δὲν καίω
Τοὺς ἄλλους, φίλησέ με.... »
Εὐχήσου με.. δὲν ἔπταισα.. μὲ δάκρυ δρόσισέ με... »

Καὶ τῆς μητρὸς ἐπέπιπτον τὰ ξηραμμένα χείλη
Καὶ ὡς τρελλή, ἡ τάλαινα, τὸ τέκνον της ἐφίλει.
Τὸ στῆθός της ἐνέκλειε τῆς Αἴτνης τὸν κρατῆρα,
Κ' ἐκράτει πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπηλπισμένην χεῖρα,
Βασίλισσα τῶν πόνων ! ...
Ὁ κόσμος δι' αὐτὴν μηδέν, τὸ πᾶν ὁ Πλάτων μόνον.

« Θεέ μου πολυεύσπλαγχνε, καλή μου Παναγία,
Προσπίπτουσα γονυκλινής, δούλη ἐγὼ ἀθλία,
Σᾶς δίδω ὅρκον ἅγιον ἂν ὁ υἱός μου ζήσῃ
Εἰς ῥάσα ἡ νεότης του ὑπὲρ ὑμῶν νὰ σβύσῃ !
Ἡ μήτηρ ἐθρηνῴδει
Κ' εἶχε βαρὺ τὸ στέναγμα, καὶ τὴν φωνὴν βραγχώδη.

« Ὢ Παναγία μου, σεπτὴ θεότης καὶ γλυκεῖα·
Σὺ ἐννοεῖς ... ἐγνώρισες τί ἄλγη ἡ καρδία
Αἰσθάνεται τῆς ἀτυχοῦς μητρὸς ὁπόταν κλίνη
Πόνων δεχθῆ τὸ τέκνον της, θανάτου σκοτοδίνη...
Τὸν Γολγοθὰ θυμήσου
Κ' ἐμὲ μητέρα σήμερον, ὦ Μῆτέρ μου, λυπήσου!

Θεέ μου, τί σοι ἔπταισε καὶ θνήσκει ὁ υἱός μου
Καὶ τήκεται εἰς κάμινον πυρὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου;
Μὴ ἀγαπῶν τὰ ἄνθη σου, τὰ ἄστρα, ἐγκληματεῖ
Καὶ διὰ τοῦτο, Πάτερ μου, ἀνιλεῶς σπαράττει;
Καὶ διατί ἐπλάσθη
Ἀφοῦ πρὶν ἔτι αἰσθανθῆ φρικτὰ κατεδικάσθη;

Σὺ ἦσο, σὺ ὦ Πλάτων μου, τὸ φέγγος τῆς ζωῆς μου;
Σὺ ἡ χρυσῆ ἀγάπη μου, σὺ μαγικὴ ἐλπίς μου;
Καὶ σὺ μοῦ φεύγεις; ἄκακο μ' ἀφίνεις ὦ πουλί μου;
Δὲν μ' ἀγαπᾶς, δὲν μὲ πονεῖς; Ὦ τρυφερὸ παιδί μου,
Ἂς νεκρωθῶ μαζῆ σου
Ἀφοῦ σὺ μόνη μου χαρὰ... πονή μου ἡ πνοή σου!

Ἐξύπνα, ὦ καρδία μου, ὦ Πλάτων μου, ὁμίλει!
Θερμὰ κινοῦνται ὑπὲρ σοῦ τὰ νεκρικά μου χείλη.
Μὴ κλείῃς τὰ ματάκιά σου καὶ φρίττω καὶ τρομάζω
Καί μαίνομαι.. Ἀγάπη μου, ἀκούεις πῶς σε κράζω; »
Ἐπάνω του προσκλίνει.
« Ἆ!! » σφαζομένου οἰμωγὴν οὐρανοκτύπον χύνει...

• • • •

Δύστηνε μῆτερ! ἔκλαυσες, ηὐχήθης καὶ ὡρκίσθης,
Πλὴν μάτην, καὶ τοῦ τέκνου σου τοῦ μόνου ἐχωρίσθης.
Ἀλλ' εἰς μητρὸς φρουρούμενον ἀγκάλην τίς δρεπάνη
Τὸ τέκνον, ποῖος δήμιος τολμᾷ ἐκεῖ καὶ φθάνει;
Φεῦ! σκότους δολοφόνοι
Εἶν' ἀφανεῖς καὶ ἄφωνοι αἱ νόσοι καὶ οἱ πόνοι.

Μόνον θεὸν ἀνέκφραστον τοῦ κάτω τούτου κόσμου,
Θεὸν βλέπει τὸν θάνατον ὁ κλαίων ὀφθαλμός μου.
Φρικτὸς ἐδῶ παρίσταται τοῦ σύμπαντος δεσπότης
Καὶ εἶναι τούτου ἄθυρμα ἡ συμπασ' ἀνθρωπότης...
Τόσων αἰώνων θρῆνοι
Ὦ Θάνατε, τὰ στέρνα σου δὲν ἔχουν μαλακύνῃ;

Παρήτησες τήν γῆν ἐδῶ εἰς τύραννον τυράννων
Καὶ ἀπεσύρθης τἄστρα σου ἀνάκτορα λαμβάνων,
Ἄχ!... ὑψηλά, βαθύτατα, ὢ Πλάστα μου, ἀνέβης
Καὶ τῶν λαῶν τὰ δάκρυα δὲν βλέπεις καὶ κωφεύεις!
Δὲν σ' εἶπεν ὁ υἱός σου
Τὰς θλίψεις, τὰ μαρτύρια, Θεέ, τοῦ πλάσματός σου;

Ὅπου στραφῇ τὸ βλέμμα μου πολύστονος σκοτία,
Ἑκάστη μου ἀνάμνησις καὶ θλίψις καὶ πικρία,
Σκληρὰ ἡ μοῖρα Μέγαιρα, κωφὸς περᾷ ὁ χρόνος,
Τὸ σύμπαν τέκνον ὀρφανόν... Ἐδῶ ζωὴ ὁ πόνος!
Ὁ Φοῖβος ἀνατέλλει
Καὶ εἶναι αἱ ἀκτῖνές του φαρμακευμένα βέλη...

• • •

III.

ΤΩΝ Ἀποκρέω ἑορτὴ χαρμόσυνος χθὲς ἦτο
Κ' ἐν μέσῳ μέθης καὶ χαρᾶς ἁπάντων ἐτελεῖτο.
Ἐδῶ λαὸς διήρχετο μετὰ φανῶν καὶ κλάδων,
Ἐκεῖ αὐλοὶ καὶ γέλωτες χορῶν καλλικελάδων
Ἐπλήρουν τὸν ἀέρα,
Καὶ κωμῳδία ἀπέραντος ἐπλάττετο ἡ Σφαῖρα.

Ὦ! πόσον εἶναι εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὅστις τρέχει
Χωρὶς εἰς σκότη γύρω του καὶ βάθη νὰ προσέχῃ,
Ἐκεῖνος ὅστις εὔχαρις τὸν κόσμον ἀπολαύει
Καὶ προτοῦ παύσῃ νὰ γελᾷ ἀπὸ τὸν βίον παύει!
Ἀλλ' οἵα, οἵα πλάνη!
Ποσάκις θὰ ἐδάκρυσες καὶ σὺ, Ἀριστοφάνη...!

Εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς χαρᾶς γυνὴ μαυροφοροῦσα
Κ' ἐπάνω της κρυπτόμενα δύω μικρὰ κρατοῦσα
Ἐμυρολόγει· «Χριστιανοὶ μιὰ μάνα λυπηθῆτε
Ποῦ δύω ἔχει ὀρφανὰ καὶ τὴ ζωὴ στερεῖται...
Μὲ δάκρυα ἁπαλύνω
Καὶ τὸ κατάξηρο ψωμὶ ποῦ στὰ παιδιά μου δίνω.

Δὲν ἔχω γάλα μητρικὸ, πρώτη ζωῆς ῥανίδα·
Ἂν λείψῃ καὶ τὸ δάκρυ μου, πανύστερη ἐλπίδα,
Θὰ δώσω εἰς τὰ ἄμοιρα χλωρὸ τῆς γῆς χορτάρι,
Παρὰ ἀδάκρυτο ψωμὶ, σκληρὸ σὰν τὸ λιθάρι...
Ὢ ὀρφανὰ παιδιά μου,
Μαχαίρια καταπύρινα· ὁρμᾶτε στὴν καρδιά μου!

Κ' ἐμὲ ὑπῆρξε μιὰ φορὰ τὸ πλούσιο τραπέζι
Ὅταν, ὢ χρόνοι εὐτυχεῖς, ὁ σύντροφός μου ἔζη·
Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔκλεισε εἰς τὸν φτωχὸ τὴ θύρα,
Οὐδὲ ποτέ του ἔβαλε εἰς ἄλλου πλούτη χεῖρα.
Καλὸς καλὸς ὅτ' ἦτον
Τὴ χήρα του ἐδίωξαν καὶ συγγενὴς καὶ γείτων.

Ἄχ ! δὲν μ' ἀκοῦτε. Χαίρεσθε, γελᾶτε, τραγουδεῖτε,
Κι' ἂν ἀποθαίνω δίπλα σας κανεὶς δὲν συλλογεῖται . . .
Ὦ μάνα ποῦ μ' ἐγέννησες, τί μ' ἔφερες νὰ κάνω ;
Σὺ μάνα μου καὶ μἄφησες στὸ δάκρυ νὰ πεθάνω ;
Ἂν, ὡς ἐγὼ, θὰ ζῆτε
Καλλίτερα στὸν τάφο μου παιδιά μου νὰ ταφῆτε !

Ἐκεῖ δὲν ἔχει δάκρυα . . . Ἐκεῖ δὲν ἔχει πεῖνα . . .
Ἐκ' ὕπνος, ὕπνος ἥσυχος, ἢ Παραδείσου κρίνα.
Ὤ, ἔλα, ἔλα θάνατε ! σὲ κράζει ἡ ψυχή μου·
Ὅλοι γελοῦν καὶ χαίρονται, ἐσὺ χαρὰ δική μου.
Σὰ γέλοιο, σὰν τραγοῦδι
Ἔλα καὶ κόψ' ἀπ' τὴ ζωὴ φαρμακερὸ λουλοῦδι !

Ἄχ ! ἡ βοὴ τοῦ τραγουδιοῦ τὸ στέναγμά μου πνίγει,
Κ' ἐνῷ τῆς πείνας, τοῦ χιονιοῦ μὲ σφάζουνε τὰ ῥίγη,
Γύρω μου σκότος χύνεται τὴν ὄψι μας νὰ σβύσῃ
Νὰ μὴ τὴν ἴδῃ ὁ χορευτὴς καὶ τὸ χορὸν ἀφήσῃ,
Ὁ πλοῦτος μὴ τρομάξῃ,
Καὶ μὴ φιλεύσπλαχνη ψυχὴ μὲ πόνον μᾶς κυττάξῃ . . .

Βοήθησέ μας, Πλάστη μου, ὦ μόνε μας πατέρα!
Τάχα δὲν εἴμεθα κ' ἐμεῖς παιδιά σου ἐδῶ πέρα;
Καὶ ποιὸς πατέρας ἄκουσε νὰ κλαίῃ τὸ παιδί του
Καὶ δὲν τὸ ἐσυμπόνησε κ' ἡ πέτρινη ψυχή του;
Σ' ἐμᾶς ἡ γῆ καμμένη;
Δράμε, Θεέ μου, τὄρφανὸ τὸ πρῶτό μου πεθαίνει!

Εἶμαι ἐγὼ τέκνω μου νερὸ, ψωμὶ καὶ στρῶμα·
Ἀλλὰ μοῦ σβύνει ἡ ζωὴ, ἦλθ' ἡ ψυχὴ στὸ στόμα.
Ὅταν πικρὴ καὶ ἔρημη, ἡ μαύρη, θὰ πεθάνω
Θὰ τρῶνε εἰς τὸ μνῆμά μου τὸ χόρτο ἀπ' ἐπάνω..
Ὦ Κόλασις ἀνοίξου,
Κι' ἀπὸ τὸ χριστιανόκοσμο σπλαχνικωτέρα δείξου!»

. . . .

Οὐδεὶς τοὺς στόνους ἤκουσε καὶ τὰ παράπονά της. —
Ἡ μήτηρ περιπτύσσεται τὰ μαῦρα ὀρφανά της
Καὶ μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα πόνου βωμὸν ὑψόνει,
Κ' ἡ δυστυχία τρεῖς ψυχὰς, ὡς θύματα, σκοτόνει...
Ἐγγὺς ἐκεῖ γελῶσιν
Οἱ ἀδελφοί των ἄνθρωποι, ὀρχοῦνται, σπαταλῶσιν!

Εἰς τὴν πικρὰν πανήγυριν τοῦ κάτω τούτου βίου
Ἐν μέσῳ πόθων πλέομεν καὶ ψεύδους αἰωνίου.
Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ εἷς γελᾷ, ὁ ἄλλος κλαίει
Καὶ ἄλλος ἀπὸ βάσανα πένης πεινῶν ἐκπνέει,
Εἰς χρυσαυγεῖς θαλάμους
Ἐνῷ βαθύπλουτος θνητὸς τελεῖ χοροὺς καὶ γάμους,

Τὸ σύνθημα σὺ ἔδωκες Χριστέ μου—Ἀδελφότης !—
Ὦ ! ὅταν κόλπους ἀδελφοῦ ἀνοίξ' ἡ ἀνθρωπότης
Καὶ πανταχοῦ διαχυθῇ ἀγάπη καὶ γαλήνη,
Καὶ ὡς ἐν θήκῃ ἡ ψυχὴ θὰ μένῃ κρυσταλλίνη
Γυμνὴ πρὸ ὅλων δρῶσα,
Τίς τότ' ὁ κλαίων ἐν τῇ γῇ, καρδία τίς πεινῶσα ;

Εἰς σὲ ἣν στέφει πάντοτε, Ἑλλάς μου, ἡ αἰθρία,
Καὶ πλέεις εἰς τὰς αὔρας σου θεότης Ἁρμονία,
Εἶναι σκληρὸν, παράτονον, ἀνθρώπων διαιρέσεις,
Καὶ αἱ πλουσίων καὶ πτωχῶν φρικώδεις ἀντιθέσεις.
Φεῦ ! μήτηρ καὶ ἂν ἦσαι
Δὲν δίδοντ' εἰς τὰ τέκνα σου στοργῆς μερίδες ἴσαι . . .

Καὶ ἕως ποτ' ἡ ἄσπλαγχνος τοῦ κόσμου ἀδικία
Ἄλλον νὰ στέφῃ ἡ χαρὰ, καὶ ἄλλους δυστυχία ;
Καὶ πότε, πότ' ἡ θυμηδὴς θὰ ῥεύσῃ ἀδελφότης
Καὶ θ' ἀνατείλῃ πανταχοῦ ἀγάπη καὶ ἰσότης ;
Τὴν ὥραν ταύτην πόσοι
Νεκροῦνται πολυστένακτοι, καὶ πόσοι τραγουδῶσι !

IV.

ΑΓΝΗ ὡς δάκρυ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡ Πλειὰς ὡραία,
Γλυκεῖα κόρη, συμπαθής, νύμφη θεοῦ ἀρχαία,
Εἰς τοὺς ἀλγοῦντας βάλσαμον θερμὸν καὶ μελιῤῥῆμον,
Εἰς τοὺς πτωχοὺς παρήγορος· φιλτάτη κ' ἐλεήμων
Ἡ Ἑρμιόνη ἦτον,
Καὶ ὅμως ἦτο ναυαγὸς τρικυμιῶν ἀῤῥήτων . . .

Ἁγνὸν, ὡραῖον αἴσθημα, ὡς μύρον τοῦ ἀνθῶνος,
Κατέτηκε τὰ σπλάγχνα της τὰ εὐαγῆ ἀφώνως.
Εἰς νύκτας σεληνοφεγγεῖς τὸ πᾶν ἀπεκοιμᾶτο
Καὶ αὐτ' ἠγρύπνει ἔκλαιεν . . . Ἡ ἀτυχὴς ἠρᾶτο !
Κ' ἠγάπα, φεῦ ! ὁπόσον
Ποθεῖ τὸ ἄνθος τὴν αὐγὴν, φλεγόμενος τὴν δρόσον.

Τὰ μαγικά της ὄνειρα, οἱ τρυφεροί της πόθοι
Ἐστέφθησαν· ἓν «Σ' ἀγαπῶ» κ' ἓν φίλημα ἐδόθη.
Ἀλλ' ὥς ἐκ δρόσου πρωϊνῆς πλασθεῖσα καὶ ἀνθέων
Εἰς τὰ σφοδρὰ αἰσθήματα νὰ ὑπομείνῃ πλέον
Ἀδυνατεῖ, καὶ κλίνει,
Ὡς κλίνει καὶ μαραίνεται κ' ἡ πράσινη μυρσίνη.

Μὲ λόγους, ἔπη Χερουβεὶμ, ἡ φθισιῶσα κόρη
Τὸν τεθλιμμένον Φίλωνα γλυκὰ ἐπαρηγόρει . . .
Κ' ἐκεῖνος εἰς τὰ χείλη της τὰ χείλη του ἁρμόζων
Καὶ μεταγγίζων τὴν ζωὴν καὶ κλαίων καὶ οἰμώζων
Νὰ νεκρωθῇ ἐφώνει
Πρὸ τοῦ εἰς τὴν ἀγκάλην του ἐκπνεύσ' ἡ Ἑρμιόνη.

«Ὢ μή! ὦ Ἑρμιόνη μου, ὤ μὴ... μὴ μὲ ἀφίνῃς!
Ἐγείρου πάλιν τοῦ Χριστοῦ σκιὰ ἐδῶ νὰ μείνῃς!
Ἐγείρου κρίνος! ἄκουσε... μὴ στένῃς Ἑρμιόνη,
Ὦ Ἑρμιόνη ἄστρον μου, ὦ ἀδελφή μου μόνη!
Ἄχ, μή μου φεύγῃς! Στῆθι
Καὶ φέρε εἰς τὰ στήθη μου τὰ ἅγιά σου στήθη!»

Φεύγ' ἡ ἐλπὶς τοῦ πένητος, τῶν ἀτυχῶν ἡ φίλη.
Καρδία πᾶσα δι' αὐτὴν εὐχῆς ἀνοίγει χείλη
Πλὴν δὲν ἀκούει ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐδῶ τὸ ῥῆμα...
Ἡ φθισιῶσα ἤρεμος προβαίνει εἰς τὸ μνῆμα,
Κ' ἐκεῖ ἐνῷ ἐγγίζει
Τὸ πρόσωπόν της ἡ Ἐδὲμ ἀφάτως χρωματίζει.—

Εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔρωτος ἐσβέσθη, καθὼς σβύνει
Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ λαμπὰς λευκή, κηρίνη.
Ἠσθάνθη τὴν νεότητα εἰς νεκρικὴν κοιλάδα
Καὶ τάφον ἔλαβε σεμνήν, γαμήλιον παστάδα...
Λιποῦσα δάκρυ μόνον
Ἀπέθανεν εἰς τὴν χαρὰν καὶ ἔζησ' εἰς τὸν πόνον!

Ἐτάφη αὕτη. Ἔκλαυσεν εὐγνώμων τις καρδία
Κ' ἐλησμονήθη ἡ νεκρά, καὶ πάλιν ἡσυχία...
Ἀλλὰ ποῦ εἶναι, ποῦ πλανᾷ τὸ βῆμά του ὁ Φίλων;
Ὡς τὰς χρυσᾶς ἐλπίδας του, τὴν κόμην του ἐκτίλλων
Ποῦ ἔφυγεν ὁ τάλας,
Καθὼς λαμπρὸς χρυσάετος πληγὰς λαβὼν μεγάλας;

Φεῦ ! ὅτε εἶδε, δύσμοιρος, τὴν φίλην ἐρωμένην
Εἰς τοῦ θανάτου τὴν στρωμνὴν νεκρὰν ἐξηπλωμένην
Καὶ τὰ φλογώδη χείλη της ψυχρὰ καὶ σιωπῶντα,
Τὰ στήθη τὰ γλυκύτατα μὴ τὴν ζωὴν κτυπῶντα,
Συνέκρουσε τὰς χεῖρας
Κ' ἐτράπη κεραυνόπληκτος φωνὴν ἀγρίαν σύρας.

Εἰς βράχους ἔκτοτε γυμνοὺς μέσῳ νεκρῶν ἐρήμων,
Ὡς φάντασμα, ἐσύρετο βωβὸς καὶ μελανείμων.
Ὅταν τὴν νύκτα ἔλαμπε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Αὐτὸς προσήλου ἐκμανοῦς ἐπάνω φλέγον ὄμμα . . .
Ἐζήτει τὴν φιλτάτην,
Ἢ μὴ κατάραν ἔῤῥιπτε κατὰ τοῦ Πλάστου μάτην ;

. . . .

Θεέ ! Θεέ ! ἂν ἔπταισαν προπάτορες ἀρχαῖοι
Κ' ἐτιμωρήθη ὁ θνητὸς νὰ στένῃ καὶ νὰ κλαίῃ,
Πλὴν ἕως πότε ἡ σκληρὰ θὰ τρέχῃ τιμωρία ;
Δὲν ἐκορέσθη ἡ ὀργή ; . . δὲν ἤρκεσ' ἡ θυσία ;
Ὢ μαύρη καταδίκη !
Αἰώνια . . . αἰώνια δεσμά . . . πικρίαι . . . φρίκη . . .

Φέρετ' ὁ κόσμος, ῥίπτεται, εἰς τὸ κενὸν πλανᾶται
Κ' ὡς πλοῖον εἰς τὸ πέλαγος, βυθίζεται, κτυπᾶται.
Δέχεται οὗτος κεραυνούς, κατακλυσμούς, ἀνέμους,
Σεισμούς, χειμῶνας καὶ λοιμοὺς ἀγρίους καὶ πολέμους,
Καὶ ὅμως δὲν νεκροῦται !
—Ἡ τιμωρία ἄπαυστος καλλίτερον πληροῦται . . .

Τὰ ἄστρα ἐπιτέλλουσιν εἰς σκοτεινοὺς αἰθέρας,
Σεπτοὶ καὶ φίλοι θεαταὶ εἰς θέατρον ἑσπέρας,
Καὶ πρὸς τὰ κάτω βλέπουσιν, ὡς ἐν σκηνῇ μοιραίᾳ,
Τὸν κόσμον, δρᾶμα φοβερὸν, «Δεσμώτην Προμηθέα».
Ὦ ἄστρα, σεῖς θρηνεῖτε
Καὶ τὴν πρωΐαν φαίνονται δακρύων μαργαρῖται.

Παρῆλθον χρόνοι, ἔφυγον, ἦλθον αἰῶνες τόσοι.
Καὶ ὅμως δὲν ηὐδόκησε συγχώρησιν νὰ δώσῃ!
Ὢ λύσσης νόμος! ὁ υἱὸς νὰ κλαίῃ, νὰ στενάζῃ,
Ὅτι πατρὸς τὸ ἔγκλημα εἰς τὸν λαιμὸν βαστάζει!
Παρὰ τοιοῦτος νόμος
Προτιμοτέρα, Πλάστα μου, ἐσάπαξ λαιμητόμος!

Βαβαί! ἂν ἀνεκάλυπτον,—εὐχή μου πεφιλμένη!
Τὸ νῆμα, ὅθεν κρέμαται ἡ γῆ προσδεδεμένη,
Παράφορος καὶ ἄτρομος θὰ ἔκοπτον τὸ νῆμα
Τοῦ πεπρωμένου ἅπαντος νὰ ἤνοιγον τὸ μνῆμα,
Τὸν κόσμον νὰ βυθίσω
Καὶ εἰς ἀβύσσων τάρταρα τὰ πάθη του νὰ κλείσω!

Ἰδὲ... Ἰδὲ τὴν θάλασσαν! μετὰ ἀφρῶν μανίας
Ὁρμᾷ, ὡς τίγρις βρύχουσα, κατὰ τῆς παραλίας
Ὡς νὰ ἐπόθει σύμπασαν τὴν γῆν νὰ καταπνίξῃ
Καὶ ὅπου κόσμος θάλασσαν νεκρὰν νὰ ἀναδείξῃ!..
Τότ', ὡς περιστερά τις,
Ἂς κρημνισθῇ κ' ὁ ἥλιος εἰς τὰ φρικτὰ νερά της!

Δὲν κύπτω δοῦλος δείλαιος ! Ἔχω καρδίαν, στήθη,
Καὶ ἡ ψυχή μου Σοῦ εἰκών, Θεὲ, ἐπλαστουργήθη.
Ὡς πρὸς πατέρα ἄφοβος πρὸς σὲ υἱὸς ὀρθοῦμαι
Καὶ σ' ἐρωτῶ, ὡς νήπιον, καὶ σοῦ παραπονοῦμαι.
Ὦ Πάτερ, φώτισόν με,
Συνέτισον τὰς φρένας μου, υἱὸν ὁδήγησόν με !

Τοῦ τάφου, Πάτερ, κλείεται μὲ μάρμαρον τὸ στόμα,
Τοῦ οὐρανοῦ ἐὰν γελᾷ πλὴν δὲν λαλεῖ τὸ χρῶμα.
Τίς εἶμαι ; τί προώρισμαι ἐδῶ ; ποῦ τρέχω ; Μόνον
Ἀπὸ τὸν Κόσμον σύμπαντα ἐγνώρισα τὸν πόνον !
—Καρδία μου ὁμίλει
Καὶ γράφε τὰς εἰκόνας σου, ἂν ἀσθενοῦν τὰ χείλη.

V.

ΕΙΣ νάματα κρυστάλλινα, εἰς οὐρανοὺς σαπφείρων,
Εἰς τοῦ Βοσπόρου τὰς ἀκτὰς μέσῳ ἀνθῶν καὶ μύρων,
Ἔνθα τὰ ἄστρα πρὸς τὴν γῆν ἐρωτευμένα κλίνουν,
Καὶ νύμφαι συλλουόμεναι μαγείας ἔπη χύνουν,
Ὁ Φαίδων ἐγεννήθη,
Καθὼς γεννᾶται στεναγμὸς εἰς ἐρωμένης στήθη . . .

Μὲ τῆς μητρὸς τὸ φίλημα θερμὸς ἀπεπλανᾶτο
Καὶ ὑπὸ δένδρα ψάλλοντα ῥεμβώδης ἐκοιμᾶτο,
Κ' εἰς ὄνειρα χυνόμενον σφριγώσης φαντασίας
Ἡ δρόσος τὸν ἀφύπνιζε κ' ἡ αὖρα μὲ θωπείας.
Ηὐξάνετο καὶ ἦτον
Χρυσοῦς βωμὸς τὸ στῆθός του ἐρώτων καὶ χαρίτων.

Καὶ ἦτον ἡ καρδία του, τοῦ ποιητοῦ καρδία,
Πνοὴ εὐώδης τῶν ἀνθῶν, ἀγγέλων μελῳδία.
Ὁ κόσμος τῷ παρίστατο ὡς Παραδείσου λίμνη
Ἔνθα Θεὸν καὶ Ἔρωτα κωπηλατῶν ἀνύμνει,
Καὶ ἔῤῥε' ἡ ζωή του,
Ὡς ἔῤῥεε χαρμόσυνος ἡ λιγυρὰ μολπή του.

Ἠγάπα κ' ἐλατρεύετο . . . Εἰς μυροβόλους κήπους
Ἐνῷ ἐνηγκαλίζετο Ἐλβίραν, γλυκεῖς κτύπους
Ἠσθάνετο, καὶ πᾶς παλμὸς ἦτον εὐχή τις μία,
Εὐχὴ θερμὴ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑπὲρ αὐτοῦ λατρεία.
Κ' ἐνῷ κατεφιλοῦντο
Εἰς οὐρανοὺς φερόμενοι θνητοὶ ἀπεθεοῦντο . . .

Ἡ προσφιλὴς τοὺς ἥνωσεν εἰς γάμον εὐλογία,
Ἔζη λαμπὰς ὑπὲρ αὐτῶν πᾶσα πτωχὴ καρδία,
Καὶ τῶν δακρύων ἄγευστοι καὶ πέραν ἀλγηδόνων
Ἔζων τὸ ἔαρ ὅπως ζῇ ζεῦγος ἀγνῶν τρυγόνων.
Καὶ ἔφευγον οἱ χρόνοι . . .

. . . .

Τῆς μαγικῆς Ἀνοίξεως αὐγὴ δροσώδης ἦτον,
Ἀγγέλων ὡς μειδίαμα, λευκὴ ὡς ἡ μορφή των.
Ἄνθη καὶ ἄνθη ἔθαλλον, ὡς τὰ πτηνὰ, ποικίλα,
Τοὺς πόθους της ἀνέμελπε κρυπτὴ ἡ φιλομήλα,
Κ' ὁ κόσμος κλίνων γόνυ
Τὸ ἔαρ εἰς τὸν Πλάστην του ὡς ὕμνον προσεφώνει.

Ἐκεῖ εἰς ἄλσος σύνδενδρον, εἰς πεύκην ὑποκάτω
Τὴν ἁρμονίαν τοῦ Παντὸς εἷς νέος ἠκροᾶτο . . .
Ἀκτὶς φαιδρὰ τὸ φύλλωμα διαπερῶσα πίπτει
Καὶ τὴν μορφὴν τοῦ εὐγενοῦς θνητοῦ ἀποκαλύπτει·
Εἶναι ὠχρὰ σελήνη
Κ' ἠρέμα δάκρυ διαυγὲς ὁ ὀφθαλμός του χύνει.

Ὦ κρίνα, ῥόδα, ἀδελφὰ ἐκείνου, καὶ μυρσίναι,
Ἐμπρός σας ποῖος ἵσταται, ὁ κλαίων ποῖος εἶναι ;
Ἂς γίνῃ δάκρ' ἡ δρόσος σας, ὢ ἄνθη μαρανθῆτε
Προτοῦ, προτοῦ τὸν Φαίδωνα ἀόμματον ἴδητε !
Τυφλὸς πλανᾷ τὸ βῆμα
Κ' ἔγιν' ὁ κόσμος δι' αὐτὸν εὐρὺ τοῦ σκότους μνῆμα.

Ἰδέ τον . . . Μένει ἄφωνος, ἀκίνητος καὶ μόνον
Ἀφίνει, ὡς τὸ μύρον του τὸ ἄνθος, γλυκὺν στόνον.
Δὲν ψάλλει ἤδη, δὲν πετᾷ, ἀλλὰ σιγὰ δακρύων
Μέγα φωνεῖ καὶ ὕψιστον τοῦ κόσμου ἐλεγεῖον . . .
Κ' ἐνῷ γελῶσιν ὅλα
Φυτρόν' ἰτέα κλαίουσα εἰς ἄλση ἀνθοϐόλα.

Ἀκούει γύρω του φαιδρὰ πτηνὰ νὰ κελαδῶσι,
Πνέει τερπνὰ ἀρώματα ποῦ πανταχοῦ πετῶσι,
Τὴν θαλπωρὴν αἰσθάνεται εἰς πρωϊνὰς ἀκτῖνας,
Τότ' ἐνθυμεῖται τὰς χρυσᾶς ἡμέρας του ἐκείνας,
Τὸν κόσμον ἐνθυμεῖται,
Καὶ μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα αὐτὰ παραπονεῖται·

«Παῦσε ἀχλὺς τοῦ βίου μου καὶ μαύρη καταδίκη !
Μακράν μου σκότη φύγετε, ὦ σὺ τοῦ ᾅδου φρίκη,
Τὸν τελευταῖον κἂν τῆς γῆς χαιρετισμὸν ν' ἀφήσω,
Τὸ φῶς, τὴν Φύσιν, οὐρανὸν στιγμὴν νὰ ἀτενίσω . . .
Εἶναι σκληρὸν, Θεέ μου,
Νὰ ἔχω τέκνον καὶ αὐτὸ νὰ μὴν ἰδῶ ποτέ μου !

Οἱ πόθοι, αἱ ἐλπίδες μου, τὰ ὄνειρα, ἡ Πλάσις,
Εἰς μελανὰς ἐκλείσθησαν τάφου στενοῦ ἐκτάσεις,
Καὶ μόνος εἰς κατάμαυρον κόσμον ἐγὼ πλανῶμαι,
Οὐδὲ μορφὴν βλέπω θνητοῦ, οὐδ' ἄστρον ἓν θεῶμαι.
Ὁ Κάϊν οὕτω μόνος
Ἐπλάνα βῆμα εἰς τὴν γῆν καὶ σκότος του ὁ φόνος.

Φεῦ! λάμπεις, θάλπεις, ἥλιε, τὸ πρόσωπόν μου λούεις,
Ἀλλ' ὡς τὴν πλάκα τοῦ νεκροῦ τυφλὴν καρδίαν κρούεις·
Καὶ δὲν σὲ βλέπω... Εὐγενεῖς μυροβολεῖται κρίνοι,
Ἀλλὰ ποῦ εἶσθε; Δι' ἐμὲ ἡ μαύρη νὺξ σᾶς σβύνει!
πτηνὰ ποῦ κελαδεῖτε,
Ἂν χαιρετᾶτε τὴν Αὐγὴν κ' ἐμὲ, κ'ἐμὲ θρηνεῖτε...

Ὡς τοῦ τυράννου τὴν ψυχὴν, ἐμὲ σκεπάζει πίσσα
Κ' ἀκούω γύρω τὴν ζωήν... Ὦ Ζέφυρέ μου, φύσα
Καὶ ῥίψε καὶ διάλυσε μακρὰν τὰ σκότη, πέραν,
Καὶ τοῦ φωτὸς δός μοι στιγμὴν παντὸς ποθεινοτέραν!»
Καὶ μύδροι, οἱ παλμοί του
Ἐκτύπων εἰς τὰ στήθη του, κρατῆρος πυριβλήτου.

Καὶ ἐκλείσθησαν τὰ ῥοδαλὰ τοῦ νεανίου χείλη
Κ' ἐλάλουν ἔτι... ὡς λαλεῖ ἀῤῥήτως ἡ κογχύλη.
«Θεέ μου!» ὑπετραύλιζε, καὶ «Διατί;» ἐφώνει.
Πλὴν τίνες ποτ' ἐμάλαξαν τὴν είμαρμένην στόνοι;
Μαραίνονται οἱ κρίνοι,
Καὶ τῶν πτηνῶν τὰ ᾄσματα θαῤῥεῖς πῶς εἶναι θρῆνοι.

Κ' ἰδοὺ μικρός τις ἄγγελος, παῖζον, γελῶν παιδίον
Ἔτρεχ' εἰς τἄνθη, χρυσαλλὶς μόλις τριῶν Μαΐων.
Ἔστη μικρὸν, ἀνέπνευσε, τριγύρω του προσβλέπει
Καὶ πρὸς τὸν Φαίδωνα πετῶν τὰ βήματά του τρέπει.
«Παπάκη μου! Παπάκη!
Ἆ! κλαίεις...εἰς τὸ δάκρυ σου ἐγὼ θὰ βάλω μάκι.»

Κ' ἐνῷ αὐτὸς προσηύχετο μὲ γόνυ κεκλιμένον,
Ἐντὸς τῶν βραχιόνων του πρὸς τἄνω τεταμένων
Ὡς ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ τὸ τέκνον του εὑρέθη
Καὶ φιλημάτων τὸν πληροῖ ἐν ἁγνοτάτῃ μέθῃ.
Ὁ Φαίδων τὸ ἁρπάζει,
Τὸ περιπτύσσεται θερμῶς καὶ ἐμμανὴς φωνάζει·

«Ὦ, πρόβαλε εἰς τοὐρανοῦ, Θεέ μου, ἄκραν μίαν
Καὶ τῶν τυφλῶν μου ὀφθαλμῶν ἴδε τὴν ἀγωνίαν!
Ἰδὲ, τὸ τέκνον μου ἰδέ! Ἄχ! κάθε φίλημά του
Εἰς οἶκτον κλίνει συμπαθῆ καὶ σπλάγχνα τοῦ θανάτου.
Καὶ ὅμως δὲν λυπεῖσαι
Νὰ τὸ φιλῶ ἀόμματος.. καὶ σὺ Πατὴρ καλεῖσαι!»

Καὶ τὴν μορφὴν τοῦ τρυφεροῦ υἱοῦ του περιψαύων,
Καὶ εἰς ἀγκάλην σπαίρουσαν αὐτὸν ἐπαναπαύων,
«Τυφλὸς, ἐθρήνει, καὶ ποτὲ δὲν θέλω σὲ γνωρίσῃ
Ὦ Γῶγό μου, ὦ Γῶγό μου! Ὁ τάφος θὰ μὲ κλείσῃ
Καὶ ποῖος οἶδε πλέον...»
Καὶ τὸν ἐφίλει ἔξαλλος, καὶ τὸν ἐφίλει κλαίων.

«Τί ἔχεις, ὦ Παπάκη μου; Μὲ κάμεις νὰ τρομάζω
Καὶ χύνω δάκρυα κ' ἐγὼ, κ' ἐγὼ ν' ἀναστενάζω...
Μᾶς περιμένει ἡ Μαμά... Θὰ ψάλλω τραγουδάκι
Καὶ θὰ χαρῇς. Πηγαίνωμε, πηγαίνωμε, Παπάκη!
Ἀπέλπιδα, θρηνήρη,
Τυφλὸν πατέρα ἄγγελος ἀπὸ τὴν χεῖρα σύρει...

Ὁ Φοῖβος ἔλαμπε χρυσοῦς κ' ἔχαιρ' ἡ Πλάσις ἔτι !

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

VI.

ΚΑΙ σὺ Πατρίς μου, τῶν θεῶν πατρὶς καὶ τῶν ἐνθέων,
Μεγάλη μῆτερ Σωκρατῶν, Ὁμήρων, Περικλέων,
Ὁποία μένεις σήμερον!... Τῆς πάλαι δόξης χήρα,
Καὶ στεῖρα τῆς σοφίας σου καὶ τῶν υἱῶν σου στεῖρα!
Ὡς ξίφος ἐν τῇ θήκῃ,
Εἰς πᾶν σου μόνον λείψανον λαμπρὰ κοιμᾶται νίκη.

Ὅταν τὴν νύκτα ἄφωνος ὁ κόσμος πᾶς κοιμᾶται
Καὶ τοῦ ἐρέβους ἡ μορφὴ ἐπὶ τῆς γῆς πλανᾶται,
Εἰς τὸν γλαυκόν σου οὐρανὸν σὲ βλέπω ἀναζῶσαν·
Εἰς τῶν ἀστέρων τὴν σεπτὴν ἀναγινώσκω γλῶσσαν
Θεούς σου κ' ἡμιθέους,
Καὶ παριστῶσι τἄστρα σου πολίτας σου ἀρχαίους.

Σ' ἐμάραναν τοῦ Ἰησοῦ οἱ τεθλιμμένοι πόθοι...
Τῆς εὐγενοῦς καρδίας σου τὸ πῦρ ἀπετεφρώθη
Ὡς λίβανον ἀνέπνευσες... Ἐπίστευσες κρηπῖδα
Τοῦ βίου σου τὰ δάκρυα, τὸ μνῆμα ὡς ἐλπίδα,
Κ' ἐγίνης καλογραία
Δειλή, ἡ πάλαι Ἀμαζὼν φλογώδης καὶ γενναία!

Ἐκράτει τότε ἡ Παλλὰς θεὰ λαμπρὰ τὸ δόρυ,
Ἐνῷ ἡ Παναγία σου αἰδήμων κλαίει κόρη...
Ὑπῆρχε τότε σύμβολον θεῶν—Χαρὰ καὶ ξίφος—
Ἐνῷ σταυρὸς μετέπειτα καὶ τὸ θρηνῶδες ὕφος...
Σ' ἐπρόφθασαν οἱ ξένοι
Κ' ἐζήτεις μὲ τὸν λίβανον νὰ φύγουν νικημένοι!

Ποῦ εἶσθε; Ποῦ ἐφύγετε, θεοὶ τῆς Ἀσπασίας;
Ποῦ τοῦ Ὀλύμπου τὰς τερπνὰς τελεῖτε νῦν θαλίας;
Ὦ Ζεῦ, χορεία ἀνθηρὰ, χρυσαῖ θεῶν πλειάδες,
Ποῦ νῦν πλανᾶσθε ἔρημοι, ἀπάτριδες, φυγάδες;
Ἡ τῆς Ἑλλάδος Φύσις,
Ναὸς ὑμῶν, περιχαρεῖς ἐγείρει ἀναμνήσεις...

Ὦ Μοῦσαι! ὅταν εἴδετε φίλων θεῶν τὰ πλήθη
Νὰ φεύγωσι ποδήνεμα, κ' Ἑβραῖός τις ἐκλήθη
Μέγας Θεὸς, δακρύσασαι αἱ θείως πρὶν γελῶσαι,
Ὡς φύλλα ῥόδου εἰς πνοὴν, ἀπήλθετε πετῶσαι.
Καὶ ἔκτοτ' ἡ φωνή σας
Μελαγχολώδης ἔμεινε καὶ τάφος ἡ κοιτίς σας

Καὶ ἦσο ἄλλοτε, Ἑλλὰς, τοῦ κόσμου ἡ νεότης,
Τῆς ὑφηλίου ἡ ψυχὴ, τοῦ Πλάστου στρατιώτης·
Ἂν ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς κ' ἐκεῖ ποῦ ἐγεννήθη,
Ἂν εἰς τὴν γῆν του ἔσβυσεν, εἰς σὲ πλὴν ἀνεστήθη.
Τῶν θείων σου ἀγώνων
Λάβε, ὡς γέρας, δούλωσιν τετρακοσίων χρόνων!

Ὦ, πόσον, πόσον ἔπαιξε μὲ σὲ πικρὰ ἡ μοῖρα!
Ὁ στυλοβάτης ἔγινες, Πατρὶς, εἰς τὸν Σωτῆρα,
Κ' ἡ βίβλος ἔνθα οἱ λαοὶ ἀνέγνωσαν Ἐκεῖνον,
Φωσφόρος καὶ φιλόστοργος μήτηρ ἐθνῶν ἀπτήνων,
Καὶ ὅμως καταπίπτεις
Ὡς εἰς τὸ βάρος κολοσσοῦ, Ἑλλὰς, νὰ ὑποκύπτῃς!

Ναὸς τοῦ κόσμου ἔμεινες ὡς χθὲς συντετριμμένος
Κ' ἤρχετο Γάλλος εὐσεβὴς καὶ Βύρων ἐμπνευσμένος
Νὰ ἀσπασθῇ τὰ θεῖά σου καὶ εὐκλεᾶ ἐδάφη,
Καὶ νὰ ταφῇ γλυκύθυμος ἐντός σου ὡς ἐτάφη...
Εἶχε τιμὴν ἀκόμα
Τὸ ν' ἀποθάνῃ Βύρων εἷς εἰς τὸ νεκρόν σου χῶμα!

Ὡς εἰς τὸν βράχον θραύεται τὸ ἓν μετ' ἄλλο κῦμα,
Αἱ γενεαὶ παρέρχονται καὶ θραύοντ' εἰς τὸ μνῆμα·
Καὶ ὁ ἀνεμοστρόβιλος γοργὸς περᾷ τῶν χρόνων,
Καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ σύμπαντος ὁ θάνατος σαρώνων
Ἀθάνατος ὑψοῦται,
Κ' ἡ γῆ ὡς κοιμητήριον Ἰωσαφὰτ ἁπλοῦται...

Ποῦ σήμερον οἱ Σοφοκλεῖς, οἱ Πίνδαροι ποῦ εἶναι;
Ποῦ εἶνα Θῆβαι, Κόρινθος, ποῦ εἶναι αἱ Μυκῆναι;
Παρῆλθον, εἰς τὰς πτέρυγας παρῆλθον τῶν αἰώνων,
Κ' ἠχὼ οἰκτρὰ ἐμείναμεν κλεινῶν ἡμεῖς προγόνων,
Αἰσχύλους ἀντηχοῦντες,
Σκιαὶ γιγάντων, πίθηκοι ἐκείνους παρῳδοῦντες!

Ἂν ὕστερον, ὡς φάντασμα, ἐγγύς των πάλιν φθάνῃ,
Ἀφοῦ τῶν παίδων προσφιλὴς ἡ μήτηρ ἀποθάνῃ,
Κ' ἐκεῖνοι τότε φεύγουσιν ἐμπρός της τρομασμένοι·
Ὁμοίως σ' ἀποφεύγουσιν ἤδη, Πατρίς, οἱ ξένοι,
Καὶ ὁ καθεὶς σ' ὑβρίζει
Καὶ εἰς τὸ φάσμα τὴν λαμπρὰν μητέρα δὲν γνωρίζει..

'Αλλὰ καὶ ἂν ἠμαύρωσε τὰς Στήλας τόσος χρόνος,
Κ' ἂν ἤλλαξαν τὰ μάρμαρα μικρὸν τοῦ Παρθενῶνος,
Πλὴν πάντοτ' εἶχον κ' ἔχουσι μητέρα τὴν Πεντέλην·
Ἂν ἠλλοιώθη καὶ μικρὸν ὁ τῶν συγχρόνων Ἕλλην,
'Εντός του ὅμως πάλλει
Τὸ αἷμα, ὅπερ ἔπαλλε κ' ἐν Πλάτωνος ἀγκάλῃ...

'Εξύπνα, ὦ ὡραία μου, κλεινὴ Πατρὶς, ἐγείρου,
Καὶ λάλησόν μας! Ἄνοιξε τὰ χείλη τοῦ Ὁμήρου
Νὰ πλάσωμεν Ἀλέξανδρον τοῦ κόσμου βασιλέα,
Ν' ἀναφανῶμεν τέκνα σου πάλιν ἡμεῖς ἀρχαῖα,
Καὶ σὺ θὰ ἦσαι πάλιν
Μήτηρ τὸν κόσμον κλείουσα ὡς βρέφος εἰς ἀγκάλην.

Σὺ πένησσα μὲν πάντοτε πλὴν μεγαλοφρονοῦσα,
Σὺ μ' ἑορτὰς, μὲ ᾄσματα τυράννους καταργοῦσα,
Συνένωσον τὰ τέκνα σου εἰς ἀδελφάτου κρίκους,
Καὶ θὰ ὑψώσῃς τρόπαιον φωτὸς οὐρανομήκους...
Ἢ... κρύψου εἰς τὸ κῦμα
Καὶ λάβε τοὺς ὠκεανοὺς ἀντάξιόν σου μνῆμα!

VII.

Το σύμπαν κλαίων καὶ πρὸς σὲ τὰ βλέμματά μου τείνω,
Κ' εἰς τὸν σταυρόν σου, λίβανον, δάκρυ καὶ στόνον χύνω.
Ὡς πνεῦμα μέγα καὶ σεπτὸν ἂν σ' ἀγαπῶ, Χριστέ μου,
Πλὴν ὡς Σωτῆρα ἔνθεον σ' ὑμνοῦν αἱ προσευχαί μου.
Σοῦ μόνου ἡ λατρεία
Θερμὸν εἰς θλίψεις βάλσαμον καὶ πόνων ἰατρεία.

Πῶς ἦσαν, πῶς ἐπλάσθησαν τὰ στήθη σου, Μαρία,
Ὦ μῆτερ, μῆτερ τοῦ Χριστοῦ μεγάλη καὶ ἁγία;
Ὁμοίως εὔχρους ἡ Αὐγὴ προβαίνει, λαμποβόλον
Γεννῶσα εἶτα Ἥλιον εἰς τοὐρανοῦ τὸν θόλον,
Σοβοῦντα τὴν σκοτίαν
Κ' ἀνοίγοντα τὰ ὄμματα, τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν.

Ὦ ἔθνη! τὴν σημαίαν του θυμήρως χαιρετᾶτε·
Ἓν θεῖον φέρει σύμβολον—'Αλλήλους ἀγαπᾶτε.—
Καὶ ἀδελφὸς κηρύσσεται θνητοῦ καὶ τοῦ ἐσχάτου,
Καὶ τὴν 'Ισότητα φωνεῖ στεῤῥὰ ἡ λαλιά του.
—'Αλλήλους ἀγαπᾶτε.—
Τὰ γόνατά σας κλίνατε, θνητοί, θεὸς γεννᾶται!

Τὴν δακρυδόχον λάγηνον, ὦ Δυστυχία, θραῦσε,
Πτωχὲ, μὴ στένῃς ἄπελπις, ὦ δοῦλε, κλαίων παῦσε.
Εἰς τὴν φωνήν του δείλαιοι οἱ τύραννοι κλονοῦνται,
Καὶ οἱ λαοὶ ἐγείρονται, ἐχθροὶ συναδελφοῦνται,
Καὶ νέον μεγαλεῖον
Δίδει χαρὰν εἰς τὸν πτωχὸν, ἰσχὺν εἰς τὸ ἀρνίον.

Χριστὲ, ὁπόταν ἤνοιγες τὰ μαγικά σου χείλη
Ἤνοιγ' ἡ πύλη τῆς Ἐδὲμ, τῶν οὐρανῶν ἡ πύλη,
Κ' ἐξέῤῥεον οἱ λόγοι σου κεραύνειοι καὶ θεῖοι.
Κ' ἐνῷ ὁ κόσμος ἄμετρον τὸν βίον διανύει,
Οὐρανομήκης γέρων,
Εἰς σὲ τὸν παῖδα ἔκλινε λατρείας δῶρα φέρων.

Θεοὶ Ἑλλήνων εὐκλεεῖς, χρόνων θεοὶ μυρίων,
Ποῦ εἶσθε ; Σᾶς ἠφάνισεν ἓν, μόνον ἓν παιδίον !
Καὶ ὅμως σᾶς ἐλάτρευον καιρῶν ποτ' ἀθανάτων,
Ἀριστοτέλης, Ὅμηρος καὶ Πίνδαρος καὶ Πλάτων,
Φειδίας, Λεωνίδας,
Καὶ ἡ θρησκεία τῆς Σαπφοῦς ἐγέννα Θουκυδίδας...

Εἶναι ἡ δρόσος τοῦ Θεοῦ, Χριστὲ, τὰ ῥήματά σου,
Κ' εἶναι τοῦ κόσμου τροχιὰ ἐκείν' ἡ τροχιά σου.
Ὁ τῶν ἀνθρώπων ὕστατος ὁπόταν τελευτήσῃ,
Ὦ, σὲ, Μεσσία τῶν λαῶν, σὲ θέλει προσφωνήσῃ,
Καὶ θνήσκων «Μνήσθητί μου !»
Θὰ ψάλλῃ εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ σύμπαντος ἐρήμου.

Τὸ στῆθός σου ἐνέκλειε τὸ παρελθὸν καὶ μέλλον,
Τοῦ κόσμου ὅλου· ἀχανὲς ὡς δῶμα τῶν Ἀγγέλων,
Ἀπὸ ἀστέρας ἤστραπτε χρυσᾶ αἰσθήματ' ὅσα,
Ἡ τοῦ εὐαγγελίου του μελίῤῥους χύνει γλῶσσα.
Ὦ πνεῦμα τοῦ Σωκράτους,
Ἰδὲ πραγματουμένους σου ὀνείρους γλυκυτάτους !

Πλὴν πῶς, δὲν σ' ἐβαυκάλισεν ἡ μάγισσα νεότης,
Χριστὲ, δὲν σ' ἐσυγκίνησε σεπτή τις ὡραιότης;
Δὲν ἤνοιξε τὰ χείλη σου χαρᾶς ποτε ὁ γέλως,
Δὲν ἔδωκες ἓν φίλημα; δὲν ἔψαλες ἓν μέλος;
"Ω! μόνη ἐρωμένη,
Μόνη χαρὰ ἦτον εἰς σὲ, Χριστὲ, ἡ οἰκουμένη!

Ναί· τ' οὐρανοῦ ἦσο υἱὸς καὶ μέγας ὡς ἐκεῖνος,
'Ενηγκαλίσθης σύμπασαν τὴν γῆν ἐρῶν πυρίνως.
'Ηγάπας, ὅλους, ἅπαντας ὁ Φοῖβος ὡς θερμαίνει,
Καὶ ἔτι ἡ ἀγκάλη σου εἰς τὸν σταυρόν σου μένει
Τὸν κόσμον εὐλογοῦσα,
Καὶ τοὺς λαοὺς εἰς φίλημα ἀγάπης προσκαλοῦσα.

Ὁ Καῖσαρ, ὁ 'Αλέξανδρος, ὁ Ναπολέων, ἦσαν
Συνερασταί σου· φονικὴν ἔπνεον ὅμως λύσσαν,
"Ηθελον δούλην ἕρπουσαν αὐτῶν τὴν οἰκουμένην,
Καὶ διὰ τοῦτο ἄπιστον τὴν εὗρον ἐρωμένην...
Σὺ μόνος αἰωνίως
Αὐτῆς θὰ μένῃς ἀδελφὸς, σὺ κοσμοκράτωρ θεῖος.

"Οτε, Χριστὲ, βαρύθυμος, περιπαθὴς καὶ σύννους,
Εἰσέδυς εἰς τῶν ἐλαιῶν τὸν κῆπον, πόσους θρήνους
Ὑπὲρ τοῦ κόσμου ἔχυσες γονυκλινὴς προσπίπτων,
Κ' ἐγείρεις τοῦτον εἰς σταυρὸν θανάτου ὑποκύπτων!
'Αλλ' ἔνδακρυς ἀκόμα
'Εδέχθης, οἴμοι! φίλημα 'Ιούδα εἰς τὸ στόμα!

Κ' ἐκείνου, οὗ ἀπέπλυνες τοὺς πόδας ὡς οἰκέτης,
Κ' ἦσο θεός του, ἀδελφός, πατήρ του, εὐεργέτης,
Ἔπεσες θῦμα, προδοθεὶς εἰς μαινομένας σπεῖρας,
Καὶ εἰς δημίους παραδοὺς τὰς ἁγιάς σου χεῖρας!
'Από τῶν Ἠλυσίων,
Σὲ εἶδον κ' ἐμειδίασαν Σωκράτης καὶ Φωκίων...

Φεῦ! ὅπως ὁ ἀόμματος καὶ ζῶν ἐν μέσῳ σκότους,
Ἂν ἐπανίδῃ εἰς χρυσᾶς κ' αἰθούσας πολυφώτους
Φεύγει τὸ φῶς ὡς βάσανον τῶν ὀφθαλμῶν του πλέον,
Ὁμοίως ἀνατείλαντα εἰς κύκλους Φαρισαίων
Σ' ἐσταύρωσαν, διότι
Τὸ φῶς σου δὲν ὑπέστησαν κ' ἐζήτησαν τὰ σκότη.

Σ' ἐσταύρωσαν!.. Τὴν ὄασιν ὁ ἄφρων κατακαίει,
Πλὴν Φοῖνιξ ἡ θρησκεία σου ἀθανασίαν πνέει.
Σ' ἐσταύρωσαν!.. Τὸν λυτρωτὴν ὁ δέσμιος σταυρόνει,
Δελφῖνα ποῦ τὸν ἔσωσεν ὁ ναυαγὸς νεκρόνει!
Ἡ γῆ, ὢ μαύρη μοῖρα,
Τὸν Ἰησοῦν ἐσταύρωσε θεόν της καὶ σωτῆρα...

Τυφλὲ λαέ!.. Εἰς τὸν σταυρὸν γαλήνιος ἀνέβη,
Καὶ μ' ὄμματα φιλόστοργα ἀκόμη ἐποπτεύει
Τὰ πλήθη κάτω χαίροντα, ὑβρίζοντα, κτυπῶντα...
Αἰσθάνεται τὰ σίδηρα τὰ κόκκαλα τρυπῶντα,
Καὶ μὲ τοσούτους πόνους
Ηὐλόγει ἔτι, ἤρεμος πατὴρ, τοὺς—θεοκτόνους.

Ὦ, ποῖος τότε στοχασμὸς καὶ τίς σφαγὴ καρδίας,
Σ' ἐσπάραξεν, ἁγνὲ Χριστὲ, ἀπὸ πληγὰς χιλίας;
Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐν λησταῖς, καθὼς ληστὴς, σταυροῦσαι
Καὶ μὲ ἀκάνθας, παίγνιον τοῦ ὄχλου, στεφανοῦσαι!
Δίδεις τῇ γῇ ἡλίους
Καὶ ὅμως εἶδες τοὺς θνητοὺς ἐπάνω σου δημίους...

—Ἠλὶ, λαμμὰ σαβαχθανί!—Ἡ κεφαλή του κλίνει,
Καὶ τὴν ὑστάτην του πνοὴν τὸ μέγα στῆθος χύνει.
Χαῖρε, Χριστὲ γλυκύτατε, ἐσταυρωμένε, χαῖρε!
Μετὰ αἰῶνας φθάνουσι πλήρεις φωτὸς ἡμέραι,
Καὶ τότε ἡ καρδία
Παντὸς θνητοῦ εἰς σὲ βωμὸς καὶ ἄδολος λατρεία.

Ἀπέπτης... Τὴν ἰσότητα ὁ μέγας δημοκράτης,
Ἀφοῦ λαμπρῶς ἐκήρυξες καὶ ἄτρομος συντάττεις.
Κατὰ τυράννων Σύνταγμα ἡ νέα σου θρησκεία,
Καὶ ἀνθοδέσμη τῆς Ἐδὲμ, θεῶν κληρονομία,
Ποῦ φῶς σοφίας χύνει
Καὶ λάμπει ἡ φιλάδελφος παντοῦ δικαιοσύνη!

Τὴν δακρυδόχον λάγηνον, ὦ Δυστυχία, θραῦσε,
Πτωχὲ, μὴ στένης, ἄπελπις, ὦ δοῦλε, κλαίων παῦσε.
Ὅταν θνητὲ, τὰ στήθη σου πατάσσ' ἡ εἱμαρμένη,
Ἐγείρου ἔνθα ὁ Χριστὸς ἐν τῷ σταυρῷ του μένει,
Καὶ μὴ βαρυθυμήσης
Ἀφοῦ Χριστὸν σταυρούμενον θνητὸς σὺ ἀτενίσης.

Ἂν πρόμαχον τῆς ἀρετῆς σὲ σφάζῃ ἡ Ὀδύνη,
Ὢ μή, ὤ μὴ τὰ χείλη σου λόγος βαρὺς μολύνῃ.
Ὦ Ἱστορία, σάλπισμα τῶν τεθνηκότων χρόνων,
Φέρε τὰς δέλτους· ἡ τιμὴ τῶν εὐγενῶν ἀγώνων;
— Δάκρυ, δεσμὰ, πικρία,
Καὶ μόνη χαίρει καὶ γελᾷ ἡ ἄνανδρος Κακία.—

Ὦ σὺ, ...
Ἂν μία δὲν σ' ἐγλύκανε τοῦ βίου σου ἡμέρα,
Ἂν ἄδολος καὶ εὔσπλαγχνος ἐν ἀρετῇ προβαίνων
Τὸ στάδιόν σου ἤνυσες μὲ βάτους ἐστρωμένον,
Καὶ θνήσκων ἂν τῆς κλίνης
Τριγύρω βλέπῃς τέκνα σου ὅσα πτωχὰ ἀφίνεις,

Βραβεῖον εἶναι, πάτερ μου, βραβεῖον τῆς ζωῆς σου.
Καὶ σπαραγμοὶ καὶ στεναγμοὶ ἡ ὑψηλὴ τιμή σου.
Ἢ παῖδες μόνον ἄφρονες καὶ ἢ κακοὶ γελῶσιν,
Ἀλλ' αἱ ψυχαὶ αἱ εὐγενεῖς ἐν τῇ ὀδύνῃ ζῶσιν.
Ὦ πάτερ, στεφανός σου
Ἀκάνθινος οἱ πόνοι σου . . . Ἀνδρίζου καὶ ὀρθώσου!

Στρέψε γλυκὺ τὸ βλέμμα σου καὶ ἴδε τοὺς αἰθέρας,
Καὶ ἴδε τοὺς ἁρμονικοὺς καὶ ἐλλαμπεῖς ἀστέρας.
Ἰδὲ τὸ χρῶμα *πράσινον* τῆς Φύσεως ἁπάσης,
Ὡς τὴν *ἐλπίδα* νὰ λαλῇ ἄλλης ζωῆς ἡ Πλάσις.
Ἐκεῖ χρυσῆ γαλήνη,
Ἐκεῖ τοῦ Πλάστου, πάτερ μου, σεπτὴ δικαιοσύνη.

Καὶ ἂν σὲ πλήττουν ἄπαυστοι τοῦ σώματος οἱ πόνοι,
Ὦ πάτερ μου, τὰ ἔνδον σου χαρὰ ψυχῆς χρυσόνει.
Ἐκπλήρωσις καθήκοντος... Ὢ τίς εὐδαιμονία !
Γαλήνη συνειδήσεως... Χαρὰ τίς ἄλλη, ποία ;
Εἰς τὸν θεὸν θὰ φθάσης,
Κ' ἀντὶ νὰ φρίξῃς ἔνοχος, θαῤῥῶν θὰ μειδιάσῃς.

Ναί· εἶν' ὁ πόνος ἅγιον τοῦ κόσμου μεγαλεῖον,
Τοῦ Ἰησοῦ τὰ δάκρυα, την σταύρωσιν ἐγκλεῖον.
Τὴν ὕϐριν καὶ τὸ κώνειον ἐκέρδησ' ὁ Σωκράτης,
Καὶ κοσμοκράτωρ ἀναϐὰς ὁ Γάλλος Σπαρτιάτης,
Ὡς ὕπατόν του θρόνον,
Ἐκέρδησ' ἐν τῇ νήσῳ του τὸ δάκρυ καὶ τὸν στόνον.

Καὶ τί ἀγνὸν καὶ εὐγενὲς καὶ μέγα καὶ ὡραῖον,
Τὸν βίον δὲν ἐπέρασε θλιϐόμενον καὶ κλαῖον ;
Καὶ τίς ἐδῶ ἐνάρετος τοῦ κόσμου εὐεργέτης
Εἰς τὰ δεσμὰ δὲν ἔθανε παράφρων ἢ ἐπαίτης ;
Καὶ τίς ὁ δώσας μέλι,
Καὶ μὴ λαϐὼν ὡς ἀμοιϐὴν ἀγνωμοσύνης βέλη ;

Τοῦ πνεύματος Διόσκουροι, Ὅμηρε, Μίλτων, ποία
Ὑμῶν ἡ τύχη ; Φεῦ ! τυφλοὶ ἐθάνατ' ἐν πενίᾳ !
Κ' ἐνῷ κακοῦργοι ἔχαιρον προδόται καὶ Θερσῖται,
Εἰς φυλακὰς ἀπέθνησκον οἰκτροὶ καὶ ῥακενδῦται
Κολόμϐοι, Γαλιλαῖοι,
Παπῖνοι, Γουττεμϐέργιοι καὶ Τάσσοι καὶ Φεῤῥαῖοι.

Καὶ πόσαι ἄλλαι εὐγενεῖς καὶ ἔξοχοι καρδίαι,
Τυράννων πόσα θύματα, σεπταὶ μεγαλουργίαι.
Ὁμίλει Καῖσαρ! σύγκλητος τῆς Ῥώμης δήμιός σου.
Δαντών ὁμίλει! πέλεκυς φρικτὸς ὁ στέφανός σου.
Καὶ σὲ, Ἐλευθερία,
Χρυσοφαῆ σ' ἐγείρουσιν ἐγκλήματα μυρία...

Ἂν ἦν' ὁ βίος αἴνιγμα καὶ λύσις του τὸ μνῆμα,
Πλὴν εἶν' ὁ κόσμος εἷς βωμὸς κ' ἡ ἀρετὴ τὸ θῦμα.
Εἰς τὴν πνοὴν τοῦ πνέοντος βοῤῥᾶ τὸ ἄνθος πίπτει,
Ἐνῷ βοτάνη ἀκανθῶν κλονεῖται μόνον, κύπτει.
Βοῤῥᾶς ἡ ἀτυχία,
Περᾷ καὶ πίπτ' ἡ ἀρετὴ κ' ἐγείρεται ἡ κακία.

Ὦ Πέλλικε! εἰς τὰ δεσμὰ τῆς τυραννίας θῦμα,
Εἰς φυλακὴν ἀνήλιον καὶ ζῶν εἰς μαῦρον μνῆμα,
Ἐστερημένος συγγενῶν καὶ φίλων καὶ γονέων,
Εἰς τῆς ἁγίας πλὴν Γραφῆς τὰ φύλλα ἀναπνέων
Φαιδρὸς παρηγορεῖσο,
Κ' ἐνῷ εἰς ᾅδην σ' ἔκλεισαν εἰς οὐρανοὺς σὺ ἦσο...

Σὺ μόνη, σὺ παρήγορος, ὢ τιμαλφὴς θρησκεία!
Εἰς σοῦ τὰ στήθη γέγραπται σεπτὴ «Ἀθανασία.»
Ἀθανασία!.. Τοῦ Θεοῦ ὢ προσφιλὴς ἀγκάλη!
Ὁ μαρανθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς χρυσοῦς ἐπάνω θάλλει,
Κ' ἐδῶ στιγμὰς ἂν κλαίῃ,
Εἰς οὐρανοὺς ἀθάνατος χαρὰς ἀγγέλων πνέει...

Στρέψε γλυκὺ τὸ βλέμμα σου καὶ ἴδε τὰς ἡμέρας,
Καὶ ἴδε τοὺς ἁρμονικοὺς καὶ ἐλλαμπεῖς ἀστέρας.
Ἰδέ· τὸ χρωμα *πράσινον* τῆς Φύσεως ἁπάσης,
Ὡς τὴν *ἐλπίδ'* ἄλλης ζωῆς νὰ κελαδῇ ἡ Πλάσις.
Ἐκεῖ χρυσῆ γαλήνη,
Κ' ἐκεῖ τοῦ Πλάστου, ἄνθρωπε, λαμπρὰ δικαιοσύνη.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

KYMATA.

Reviens, ma voix, faible, mais consolante:
Il est encor des martyrs à chanter.

BÉRANGER.

ΤΩι

ΑΦΑΝΕΙ ΗΡΩΪ

ΣΚΛΗΡΟΤΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΤΑΤΗΣ

ΠΑΛΗΣ,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι Δ...

ΤΑ ΚΥΜΑΤΑ

ΑΝΑΤΙΘΕΝΤΑΙ.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ.

Εἰς σὲ, ὦ Κωνσταντῖνέ μου, εἰς σὲ, ψυχὴ φιλτάτη,
Τὰ κύματα τοῦ στήθους μου ν' ἀφιερώσω δέξαι,
Καὶ ὡς γνωστοῦ σου μνήματος πενθῆρες ἔμβλημά τι,
Αὐτὰ μ' ἓν δάκρυ βρέξε.

Τοὺς τόσους περιπάτους μας τῆς δείλης ἐνθυμεῖσαι,
Φεῦ! ὅταν τὴν καρδίαν σου μοὶ ἐξωμολογεῖσο;
Μ' ἐλάλεις, κ' ἐγὼ ἔλεγον ἐντός μου τίς νὰ ἦσαι,
Ἂν ἅγιος δὲν ἦσο...

Τοῦ κόσμου τὴν ἀμείλικτον καὶ ζῶσαν ἱστορίαν
Ποσάκις δὲν ἀνέγνωσα ἐπάνω τῆς μορφῆς σου,
Ποσάκις δὲν ἀντίκρυσα εἰς τὄμμα σου γλυκεῖαν
Ἐλπίδα Παραδείσου!

Ποσάκις δὲν ἐθαύμασα ὁ ἕρπων ἐγὼ νάννος
Τῆς εὐγενοῦς καρδίας σου τὸ σπαῖρον μεγαλεῖον
Ὁπότε... στῆθος ἤνοιγες ἀτρόμητον τιτᾶνος
Κατὰ πληγῶν χιλίων.

Πότ' ἔβλεπες τὴν ἔχιδναν ὑπὸ στολὴν φιλίας,
Πότε ἐφίλεις ἀδελφὸν, θεοὶ! παραφρονοῦντα...
Καὶ ὅμως δὲν ἐξέφερες κἂν γογγυσμὸν καρδίας
Τὸν πόνον ἐκδηλοῦντα!

Ἀδύνατον, ἀδύνατον Θεός τις νὰ μὴν ἦναι
Ὅστις τοσαύτης ἀρετῆς τὴν ἀμοιβὴν νὰ δίδῃ!
Καὶ δι' αὐτὸ ἀγαλλιῶ σὲ βλέπων, Κωνσταντῖνε,
Θείᾳ τινὶ ἐλπίδι...

Μωρὸς ἐν κόσμῳ, τοὐρανοῦ τὴν ὕπαρξιν σπουδάζω
Καὶ λέγω ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐκ' εἶναι τῶν δικαίων.—
Ναί, ὅταν ὑπὸ τὄμμα μου τὰ ἐν τῇ γῇ ἐτάζω
Κατὰ σκιᾶς παλαίων,

Καὶ προσπαθῶ τὸ αἴνιγμα νὰ λύσω τὸ τοῦ κόσμου,
Τρομάζει καὶ σκοτίζεται ὁ νοῦς μου πρίν τι λύσω,
Ὡς ἀπὸ βράχον ὑψηλὸν ἂν ἴδω τὰ ἐμπρός μου
Σκοτίζομαι καὶ φρίσσω·

Ἀλλ' ἂν τὸ αἴνιγμ' ἄλυτον, πλὴν ἡ Ἐλπὶς εὑρεῖα...
Κ' ἂν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τοὺς ἀστέρας φράττῃ
Ὦ! εἴθε, εἴθε ἡμῶν κ' ἐκεῖ νὰ φθάσῃ ἡ ΦΙΛΙΑ,
Ψυχὴ προσφιλεστάτη.

ΤΟ ΑΝΩΝΥΜΟΝ·

Καθὼς δύω τρία ἄνθια
Μιὰν αὐγοῦλα ξεφυτρόνουν,
Πλὴν τὴν ἄλλη ξημερόνουν
Δίχως κάλλος καὶ πνοή,

Κι' ἐγὼ λίγα τραγουδάκια
Θενὰ ψάλω πονεμένα,
Κι' ἂς πεθάνουν ἕνα ἕνα
Μὲ τοῦ χρόνου τὴ ῥοή.

Ποῖος εἶμαι... Τί ἐρωτᾶτε ;
Δὲν γνωρίζω κ' ἐγὼ τ' εἶμαι.
'Απ' τὸν ἴσκιο ὅπου κεῖμαι
Τὰ τραγούδια ξεφωνῶ.

Μὲ γαλήνη καὶ μὲ πάθος
Μέσ' στὰ δάση καὶ τὸ βράδυ,
Εἰς τὰ φύλλα, στὸ σκοτάδι
Ὅμοια ψάλλει τὸ πτηνό.

Πόθεν ἔρχεται τ' ἀέρι,
Πόθεν ἔρχεται τὸ δάκρυ,
Ἢ τὸ γιοῦλι σὲ μιὰν ἄκρη,
Ἢ τῆς γῆς οἱ στεναγμοί ;

Εἰς τὴν νύχτα τοῦ χειμῶνα,
Ποῦ δὲ λάμπει ἕν' ἀστέρι,
Σοῦ ἁπλόνει δειλὸ χέρι
Μαυροσκέπαστο κορμί.

Τὸ κορμὶ τοῦ δρόμου ἐκεῖνο
Ποῦ τὰ χείλη ἀναδεύει,
Λεημοσύνη σοῦ γυρεύει
Καὶ τὸ πρόσωπό του κλεῖ.

Τέτοια εἶν' τᾄσματά μου...
Κόκκαλα ἀποθαμένου,
Σήμαντρο ναοῦ κρυμμένου
Ποῦ τὸν οἶκτο προσκαλεῖ.

Λεημοσύνη! λεημοσύνη!
Εἰς τὴν χήρα, εἰς τἀγόρι,
Εἰς τὴν ἔρημη τὴν κόρη,
Εἰς τὸ γέρο ποῦ πεινᾷ.

'Αδελφοί μου, ἀδελφοί μου,
Λυπηθῆτε! λυπηθῆτε!
Ἄχ, τὸν τάφο φοβηθῆτε,
Καὶ τὴν τύχη ποῦ γυρνᾷ...

Εἰς τὴν γῆν ὅπου περνοῦμε,
Σὰν τὸ λείψανο στὸ δρόμο,
Σὰν τὸ ξένο ποῦ μὲ τρόμο
Περπατεῖ 'ς ἐρημικά,

Ἂς βοηθήσωμε μιὰ στάλα
Καὶ ἐκεῖνον ὅπου πέφτει,
Καὶ καθένα βρίσκει κλέφτη
Καὶ τὸν κόσμο ὅλο κακά.

—Τέτοια ἔψελνε μὲ πόνον
Ἑνὸς νέου ἡ μαύρη λύρα,
Ποῦ ἡ ζωὴ τοῦ εἶναι σφύρα
Καὶ τὸ στῆθός του κτυπᾷ,

Καὶ σὰν ἔρημη βαρκοῦλα
Εἰς τὸν κόσμο ταξειδεύει,
Καὶ τὸ ἄγνωστο γυρεύει
Καὶ τὸν κόσμον ἀγαπᾷ.

ΕΙΣ ΚΟΙΜΩΜΕΝΟΝ ΠΑΙΔΙΟΝ.

Trompeur sommeil,
Rerarde un désespoir qui l' attend au réveil·
LAMARTINE.

Ἰδέ· εἰς τὴν κοιτίδα του, ὡς ἄγγελος, κοιμᾶται,
Ὡς ἄγγελος ὃν ἔγλυψεν ἡ τοῦ Κανόβα σμίλη,
Καὶ γέλως εἰς τὸ στόμα του γλυκύπνοος πλανᾶται,
Καθὼς τοῦ ῥόδου ζέφυρος κινεῖ ἁβρῶς τὰ χείλη.

Κοιμᾶται· γύρω ἡ σιγὴ δειλὴ τὸ προστατεύει,
Ἡ μυῖα ἵπτατ' ἐλαφρὰ τὸν ὕπνον σεβομένη,
Καὶ ὡς ἡ σκέπη ἐπ' αὐτὸ τοῦ Πλάστου νὰ κατέβη,
Καλύπτρα εἰς τὴν ὄψιν του ἁπλοῦται παλλομένη.

Κοιμᾶται· γύρω ἵπτανται τῶν Χερουβεὶμ τὰ πλήθη,
Τὰ βλέπει ὁ νοῦς του, τἄγια τὸ ναννουρίζουν ἔπη,
Καὶ θέλγεται, κ' εἰς γέλωτα, ὤ φύσις! ἐκινήθη
Νομίζον τὴν εἰκόνα του ὅτι εἰς καθρέπτην βλέπει.

Ὦ τὸ μικρόν μου! ὦ χροιὰ σμαράγδου γλυκυτέρα,
Εἰκὼν τοῦ πρώτου πλάσματος ἐπὶ τοῦ Παραδείσου,
Τίν' ἀντικρύζει φωταυγῆ τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρα
Καὶ λάμπει τόσον ἱλαρὰ ἡ παιδικὴ μορφή σου;

Καὶ εἶχον, εἶχον οὐρανέ! τοιαύτην ἡλικίαν
Τοῦ κόσμου τόσα τέρατα, σφάκται φρικώδεις τόσοι,
Καὶ τόσοι, τόσοι τύραννοι ἔσχον στιγμὴν ὁμοίαν
Οὓς ἠδυνήθη χείμαῤῥος αἱμάτων νὰ στομώσῃ!

Ἂν εἶχα δόξαν ἄμετρον, ἂν εἶχα πλούτη Κροίσου,
Τὰ ἔδιδον νὰ εὕρισκον τὸν παιδικόν μου βίον...
Ὦ Ναπολέων! ἡ λαμπρὰ καὶ ἔνθεος ζωή σου
Τοιοῦτον ποτ' ἀπήλαυσεν ὕπνον ψυχῶν ὀλβίων;

Καὶ ὅμως, ὦ μοι φίλττατον, ἂν ἐδῶ κάτω ζήσῃς
Καὶ σὺ θὰ φέρῃς τῆς ζωῆς τὴν τόσην τρικυμίαν,
Καὶ θὰ γελάσῃς εὔθυμον καὶ πάλιν θὰ θρηνήσῃς
Φεῦγον, ποθοῦν τὴν ἤρεμον τοῦ σκότους ἐρημίαν.

Φεῦ! ποῖον δὲν ἐβάπτισεν εἰς δάκρυα ἡ μοῖρα;
Ἡ νηπιότης... δέλεαρ γλυκὺ καὶ πλάνον εἶναι,
Μέλι προσχρίον ἄνωθεν τοῦ βίου τὸν κρατῆρα
Ὅθεν ἀντλοῦνται ἔπειτα ψεύδη, κλαυθμοί, ὀδύναι.

Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὦ προσφιλὲς παιδίον,
Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι τὰς αὐρινὰς ἡμέρας,
Τὰς ἀνδρικὰς ἡμέρας σου, τὸν μέλλοντά σου βίον,
Ὦ! τὴν ζωήν σου εὔχομαι παιδίον νὰ ἐπέρας!..

. . . .

Τὸν ἄγγελον κοιμώμενον, ὦ μῆτερ, μὴν ἐγγίζῃς,
Ἀλλ' ἄφες το νὰ κοιμηθῇ στιγμὰς χρυσῆς γαλήνης.
Ἄχ, πόσον ἀνεκτίμητος ἡ ὥρα δὲν γνωρίζεις
Ὅταν κοιμᾶται τὸ μικρὸν εἰς ὕπνον εὐφροσύνης!

ΥΠΑΡΞΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

(Παράφρασις.)

Νὰ κλίνῃ λάτρις τοῦ ποιητοῦ των
Τὴν γῆν διδάσκουν οἱ οὐρανοί,
Καὶ ὅ,τ' ἡ σφαῖρα ἐγκλείει τούτων
Πλάστην θεόν του ἕνα ὑμνεῖ.
Ὢ! ποῖος ὕμνος χρυσοεπής,
Τίς συμφωνία ἀριπρεπὴς
Τῶν οὐρανίων ὅλων σωμάτων!
Μεγαλειότης ἄπειρος ποία!
Καὶ τίς γεννᾶται θεί' ἁρμονία
Ἀπὸ τὰ ἄῤῥητα ψάλματά των!

Τὴν ἄμβροτόν Του ἰσχὺν φωνοῦσιν
Αἱ πᾶσαι πλάσεις Του φωτειναί,
Κ' ἡμέραι, νύκτες κληρονομοῦσιν
Τὴν δύναμίν Του παντοτειναί.
Δὲν εἶναι γλῶσσά τις ζοφερὰ

Κ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους σιωπηρὰ
Ἡ ὑπερτάτη καὶ θεία Κτίσις·
Ἡ θαυμασία κατασκευή της
Ἡ πολυῤῥήμων εἶναι φωνή της
Ἣν ἀκροᾶσαι ἂν ἀτενίσῃς.

Αἴθριος ἔνδον ἔλαβε θόλος
Τῇ καλλιτέχνῳ αὐτοῦ χειρὶ
Τὸν Φοῖβον ὅστις ἀκτινοβόλος
Φωτίζει πάντα καὶ ζωπυρεῖ.
Τοῦ Κόσμου ὅλου μέγας φωστὴρ
Ὁ χρυσοῦς οὗτος βαίνει ἀστὴρ,
Καθὼς εὐδαίμων σύζυγος νέος
Εἰς τῆς πρωΐας τὴν πρώτην δᾷδα
Τὴν νυμφικήν του ἀφεὶς παστάδα
Ἐκβαίνει εὔχαρις καὶ ὡραῖος.

Ὡς ἐκ τοῦ χάους νέον γεννᾶται
Τὸ σύμπαν ἅμα οὗτος φανῇ,
Πρόσω ὡς γίγας φλέγων ὁρμᾶται
Κ' ὑπερηφάνως βῆμα κινεῖ.
Τὴν Πλάσιν ὅλην μετὰ μικρὸν
Περιζωννύει ταχυπορῶν
Εἰς τὴν ἀγκάλην ἣν διαγράφει.
Κ' ἡ φύσις πρότερον ναρκωμένη
Ἐκ τῶν ἀκτίνων του φλεγομένη
Ἰδοὺ ἀνέζησε καὶ ἐτράφη.

Ὡς θαυμαστά Σου τὰ ἔργα εἶναι,
Θεὲ, τὰ κάλλιστα χορηγῶν!
Καὶ πόσαι ἅγιαι εὐφροσύναι
Εἰς τῆς λατρείας Σου τὸν ζυγόν!
Ὁ πρὸς Σὲ φόβος φέρει χαρὰν

Κ' εἰς ὁδὸν ἄγει οὐ σφαλεράν·
Ὡς ἐν θριάμβῳ ἡμᾶς ἐγείρει,
Αὐτὸς τὴν νέαν φεγγ' ἡλικίαν,
Καὶ φωτοβόλον πάλιν σοφίαν
Εἰς ἀδυνάτους παῖδας ἐνσπείρει.

Ἐκ τῶν τοῦ Ι. Β. Ῥουσσῶ.

ΕΡΩΤΟΣ ΔΑΚΡΥ.

Eucore une étoile qui file,
Qui file, file et disparait.
BÉRANGER.

I.

Ἡ πρώτη ἡλικία μου δειλὴ, ψυχρὰ ἐχώρει,
Χωρὶς ἀκτῖνας λυκαυγὲς, ὡς ἄνθος χωρὶς μύρα,
Ὅτε σὲ εἶδα, κόρη,
Κ' ᾐσθάνθην τὴν νεότητα ἡφαίστειον κρατῆρα
Τὰ στήθη μου νὰ φλέγῃ,
Κ' ἓν ἔπος, ἔπος ἅγιον, «Σὲ ἀγαπῶ» νὰ λέγῃ.

Καὶ τῆς ζωῆς μου ἔκτοτε τὰ ἔτη ἀριθμοῦνται
Καὶ ἄφρον εἶμαι νήπιον... Σὲ βλέπω καὶ μυρία
'Εντός μου στροβιλοῦνται
Αἰσθήματ' ἀνεκλάλητα, ἀγνότης καὶ μανία.
"Ας ἤμην λεύκωμά σου
Νὰ γράφῃς εἰς τὰ φύλλα μου τὰ συναισθήματά σου!

Χαρά! θὰ ἐμπιστεύεσο εἰς τὰ πυκνά μου φύλλα
Τοὺς πόθους, τὰς ἐλπίδας σου, τοὺς στίχους, τὰς ἰδέας,
Καθὼς ἡ φιλομήλα
Εἰς ἄλσος χύνει σύμπυκνον στροφὰς αὐτῆς ὡραίας.
Καὶ θενὰ ἤμην γάστρα
Μὲ ἄνθη τῆς καρδίας σου, γλαυκὴ ἑσπέρα μ' ἄστρα.

Μακράν σου φεύγω, καὶ νεκρὰ τριγύρω ὅλα μ' εἶναι
Καὶ μάτην τὰς μαγείας του ὁ Βόσπορος προβάλλει.
Φεῦ! δι' ἐμὲ ὀδύναι
Εἶν' ἡ στολὴ τοῦ ἔαρος, τῶν οὐρανῶν τὰ κάλλη·
'Αστέρας βλέπων, κρίνους,
'Αναπολῶ τὰς παρειάς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους!.

Καὶ τὸ Κατάστενον ἀφεὶς προσέδραμον καὶ πάλιν
"Ενθα τὸ μέλαν ὄμμα σου μὲ εἶλκε, καθὼς φθάνει
Εἰς μητρικὴν ἀγκάλην
Τὸ βρέφος τὴν ζωὴν ποθοῦν καὶ τὴν ζωὴν λαμβάνει.
'Επόθουν ἀντικρύ σου
Νὰ κάθημαι τὸν ἄγγελον ἐρῶν τοῦ Παραδείσου!

II.

Σὲ εἶδα· καὶ παλμοὺς γλυκεῖς ᾐσθάνθην ἐνδομύχως,
Καὶ τῶν ὀμμάτων σου αὗται μ' ἐμάγευσαν αἱ τάσεις·
Φωνή σου πᾶσα εἰς ἐμὲ Αἰσχύλου φθάνει στίχος,
Καὶ ἡ ψυχή μου εἰς ἁγνὰς λειποθυμεῖ ἐκστάσεις . . .

Τὸν σάλον τοῦ μετώπου μου ποία κραυγὴ ἐκφράζει ;
Ποία φωνὴ τοὺς πόθους μου, τὰ ὄνειρά μου ψάλλει ;
Τί πάσχω κ' ἡ καρδία μου μένει νεκρὰ . . . καὶ βράζει,
Καὶ φέρεται παράφορος, καὶ μοσχοβόλος πάλλει ;

Σ' ἠγάπητα, ὡς ἀγαπᾷ τὴν Ἄνοιξιν εἷς κρίνος,
Ὡς τὸν θεὸν σταυρούμενον ὁ μάρτυς τῆς θρησκείας·
Σ' ἠγάπησα, ὡς ἀγαπᾷ τὸν ὕμνον του εἷς σπῖνος,
Ὡς δοῦλος εἰς τὴν φυλακὴν στιγμὴν ἐλευθερίας.

Εἰς τὴν μορφήν σου τῶν θεῶν προσεῖδα τὴν εἰκόνα,
Καὶ μ' ἐπεφάνης ὡς ἀστὴρ ὅστις σωτὴρ μαρμαίρει,
Κ' εἶδα τὸν κόσμον γύρω μου χαρμόσυνον ῥοδῶνα,
Ὦ ποθεινή μου φίλη μου, ὦ χλοερά μου Κλαίρη !

Ἀναγινώσκω τὸ λευκὸν εἰς τ' ἄνθη ὄνομά σου,
Ὅπου στραφῇ τὸ ὄμμα μου ἐσὲ ζητεῖ καὶ μόνην,
Καὶ τὴν μορφήν σου καθορῶ καὶ τὸ μειδίαμά σου
Εἰς τοὐρανοῦ τὴν εὐσεβῆ καὶ χρυσωμένην κόνιν.

Καὶ ὅμως φεύγεις ! πρὸς θεοῦ, εἶν' ἀληθὲς, Οὐρί μου ;
Ἡ μαύρη μοῖρα μου μακρὰν, ἐκεῖ μακρὰν σὲ φέρει !
Σδεσθῆτε τἄστρα τοὐρανοῦ ἀπὸ νεκρᾶς ἐρήμου·
Ἡ Κλαίρη μου ἀναχωρεῖ, φεύγει μακρὰν ἡ Κλαίρη !

Σδεσθῆτε, ἐὰν δύνασθε, ὦ πόθοι τῆς ψυχῆς μου,
Μελισταγῆ αἰσθήματα φύγετ' εἰς μαῦρα μέρη,
Λεῖψε χαρὰ, νεότης μου, μεῖνε νεκρὰ ἐλπίς μου·
Ἡ Κλαίρη μου ἀναχωρεῖ, φεύγει μακρὰν ἡ Κλαίρη.

Φεύγεις ἐσθῆτα ἤκουσα τῆς νύμφης νὰ φορέσῃς,
Εἰς τὸ Δονδῖνον... νὰ φανῇς ἀκτὶς εἰς τὴν χιόνα.
Φεῦ ! ὅταν νύμφη θὰ πετᾷς ἐντὸς αἰθούσης μέσης
Βαρὺς ἐγὼ θὰ σύρωμαι εἰς πένθιμον κοιτῶνα.

Καὶ ὅμως τῆς καρδίας μου καθεὶς παλμὸς θὰ ἦναι,
Ἓν φλογερόν μου φίλημα κ' εὐχή μου θερμοτάτη,
Ὅπως χρυσαῖ σὲ στέφωσι καὶ φίλαι εὐφροσύναι,
Καὶ πάντοτε γελόεσσαν ὁ Πλάστης σὲ φυλάττῃ.

Ἀλλ' ἂν εἰς νύκτας παγερὰς, ἡμέρας ὁμιχλώδεις,
Κλίνῃς ποτὲ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ὡραίαν χεῖρα
Καὶ τὰς Ἀθήνας τὰς πτωχὰς ἐνθυμηθῇς ῥεμβώδης
Μὴ λησμονήσῃς... μ' ἔδωκες ἓν ἅγιον σπινθῆρα.

Καὶ μένει εἰς τὰ στήθη μου καὶ ἐς ἀεὶ θὰ μένῃ,
Ὡς βέλος φλέγον, ἀπηνὲς, ἀκοίμητον καὶ σπαῖρον,
Ὡσεὶ σκληρὰ τοῦ βίου μου καὶ φίλη εἱμαρμένη,
Καὶ ὡς εἰς λίμνην νεκρικὴν ἀνταύγεια ἀστέρων !

III.

Μὴ φύγης ! ἡ νεότης μου μαζῇ σου θὰ πετάξῃ,
Θὰ μείνω κλάδος ἄφυλλος βιαιῶς νὰ θρηνῳδῶ...
Μὴ φύγης, μή ! ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνος θὰ σ' ἀλλάξῃ,
Καὶ τίς γνωρίζει, Κλαίρη μου, ἂν πλέον θὰ σὲ 'δῶ !

Πλὴν δὲν μ' ἀκούεις· εὔχαρις φεύγεις μακράν μου ὅπου
Θὰ μᾶς χωρίσουν θάλασσαι καὶ ἔθνη καὶ βουνά !
—Τὰ ἄστρα δὲν ἀκούουσι τοὺς θρήνους τοῦ ἀνθρώπου,
Πλὴν λάμπουσιν ἀμέριμνα, ὡραῖα, φωτεινά.

. . . .

Καὶ ὡς ἐρημοκκλήσιον, ὦ στῆθος, πλέον μένε,
Ὅθεν ἀπέπτ' ἡ ἔνοικος καὶ λατρευτὴ θεά,
Καὶ κλαίουν εἰς τὸν τοῖχόν του εἰκόνες τετριμμέναι,
Αἱ τόσαι ἀναμνήσεις μου καὶ ὄνειρα σκαιά...

186...

ΤΗ͂Ι ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ͂Ι ΝΕΑΝΙΔΙ

Χ. Τ.

Γλυκεῖα κόρη, ἐρώτων θῦμα,
Ἤδη κοιμᾶται ὑπὸ τὸ μνῆμα,
Εἰς τὴν γαλήνην
Ἣν ἐν τῷ κόσμῳ καθεὶς ἠρνήθη...
Καὶ εἰς τοῦ τάφου εὗρε τὰ στήθη
Ἥσυχον κλίνην.

Ὢ τοῦ θανάτου ἄφευκτον χῶμα,
Τὸ ῥαδινόν της πρόσδεξαι σῶμα
Καὶ κοίμισέ το·
Σφίγγε παρήγορον τὴν ἀγκάλην,
Καὶ μετὰ τόσην ἀνεμοζάλην
Ἀνάπαυσέ το.

Ἦτον ὡς αὖρα ἁβρὰ παρθένος,
Καὶ ἦτον ἄγγελος τεθλιμμένος
Τοῦ Παραδείσου.
Τοῦ Λαμαρτίνου ἦτον ἡ μοῦσα,
Κ' ἔκλινεν ὅπως ἀλλοφρονοῦσα
Ἄνθος ναρκίσσου.

Τὸ πρόσωπόν της ὅτε ἐθεώμην
Ἔλεγον μήπως ἔτι ἐκοιμώμην
Καὶ ὀνειρώττων
Εἰς χώρας ἔτρεχον οὐρανίας,
Κ' ἔβλεπον ἔνθους ὑπάρξεις θείας
Ἐν μέσῳ φώτων.

Ἐλύθη τὄνειρον καὶ ἡ πλάνη...
Τ' ὡραῖον ὥρισται ν' ἀποθάνῃ
Καὶ ἐνεκρώθη!
Εἰς τῆς φλογώδους κόρης τὸν βίον
Ὁ κόσμος ἦτο στενὸν κλωβίον,
Πολλοὶ οἱ πόθοι.

Οὕτω καὶ ὅταν αἰχμαλωτίσῃς
Τὴν ἀηδόνα καὶ περικλείσῃς
Ἐντὸς συρμάτων,
Ἄναυδος τήκεται καὶ ἐμμένει
Ἄσιτος, τἄλση ἐνθυμουμένη
Καὶ τἄρωμά των.

Εἰς τῶν ἐρώτων τὴν τρικυμίαν,
Ὡς εἰς τῆς Σκύλλης τὴν μελῳδίαν,
Παρασυρθεῖσα
Εὗρε τὸ ψεῦδος χρυσῆς ἐλπίδος,
Εὗρε τὸν λύχνον τῆς χρυσαλίδος
Ἐκεῖ καεῖσα.

Φεῦ ! ὅταν στρέφω τὰ βλέμματά μου
Εἰς τοὺς στεφάνους τῆς χρυσῆς ἄμμου
Τοῦ ἄνω κόσμου,
Θαῤῥεῖ πῶς βλέπει τὰ ὄμματά σου,
Θαῤῥεῖ πῶς βλέπει τὰς παρειάς σου
Ὁ ὀφθαλμός μου.

Τὸ ξένον ἄφες τοῦ τάφου χῶμα
Καὶ εἰς τοῦ Πλάστου πέτα τὸ δῶμα,
Ὡραία κόρη !
Ἐκεῖθεν ἴσως θὰ μᾶς οἰκτείρῃς,
Ἴσως τὴν δρόσον δάκρυα σπείρῃς.
Θνητὰ συγχώρει . . .

Εἰς τῆς παρθένου τὸ μνῆμα στῆτε
Τοῦ κόσμου τούτου ὦ συνοδῖται,
'Ως εἰς μελέτην·
Μάρτυρος σῆμα εἶναι γλυκείας,
Βωμὸς ἀγάπης καὶ συμπαθείας·
'Υμνήσατέ την.

'Ιούλιος 1865.

Η ΜΕΛΕΤΗ.

Χειμῶνος μεσονύκτιον, καὶ εἰς ταρτάρου σκότη
'Η ἀστραπὴ τοῦ κεραυνοῦ τὰ βήματα φωτίζει,
Βρέμουσιν ἄνω κρότοι,
Πνέων λυσσώδης ἄνεμος βαρυεπὴς γογγύζει,
Βροχὴ τὸν Κόσμον λούει,
Καὶ τὰς ὑέλους ἐμμελῶς τῶν παραθύρων κρούει.

Τὴν ὥραν ταύτην ἤρεμος ὁ δίκαιος καθεύδει,
'Η κόρη πλέει προσχαρὴς μέσῳ τερπνῶν ὀνείρων,
Γοργὸς ὁ φόνος σπεύδει
Περιζητῶν τὸ θῦμά του· ἐντὸς αἰθούσης μύρων
Χαρᾶς χορὸς τελεῖται,
Κ' ἐνῷ ὁ δοῦλος καθυπνοῖ δεσμὰ δὲν ἐνθυμεῖται . . .

Ἐμπρὸς εἰς λύχνον ἀμυδρὸν εἷς κλίνει νεανίας
Τὸ σύνοφρύ του μέτωπον ἐπάνω τοῦ βιβλίου,
Καὶ—Πλάτωνος Γοργίας—
Εἶναι τὸ τεῦχος τὸ σεπτὸν, ἀκτὶς χρυσοῦ ἡλίου.
Ἀκίνητος καὶ σύννους
Ἀντλεῖ σοφίας νάματα, σπουδὰς ἀδαμαντίνους.

Γύρω σοφοὶ, ἀνέσπεροι κοιμῶντ' οἱ πρόγονοί του,
Καὶ πᾶσα βίβλος ἴνδαλμα εἶναι ψυχῆς μεγάλης·
Καιροῦ πολυτιμήτου
Σπινθῆρες οὗτοι λάμποντες ἐν μέσῳ τῆς αἰθάλης,
Μελίπνοες σιγῶσιν,
Καὶ ἡ ψυχή των ἔμεινεν ἂν ὡς θνητοὶ δὲν ζῶσιν.

Νεκροταφεῖον γύρω του . . . καὶ τάφοι τὰ βιβλία,
Καὶ οἱ νεκροὶ εἶν' αἱ ψυχαὶ περικλεῶν προγόνων.
Ὢ ἀληθὴς φιλία!
Φωστῆρες τόσοι συγγραφεῖς, σοφοὶ ἀπείρων χρόνων,
Μᾶς χαιρετῶσι φίλοι,
Καὶ μεθ' ἡμῶν διάγουσιν ὡραῖοι καὶ ποικίλοι.

Ναὶ, εἶναι τάφος τῆς ψυχῆς τὸ ἔγκλειστον βιβλίον,
Ἰδέας, πόθους, ψάλματα τοῦ γράψαντος ἑκάστου
Ὡς κόκκαλα ἐγκλεῖον·
Καὶ εἶναι νέφος ἱερὸν εἰς τὰς πυκνὰς πτυχάς του
Ἀστέρα, ἀποκρύπτον,
Καὶ Ὅμηρον ἢ Βύρωνα αὐτὸν ἀποκαλύπτον.

Βιβλιοθήκη ! τέμενος χρυσοῦν Ἀθανασίας,
Ἁπλοῦται εἰς τὰ στήθη σου ὁ νοῦς νεκρῶν αἰώνων,
Αὐγάζων Γαλαξίας·
Ἀνθῶν μὲ ἄνθη ἄφθιτα καὶ ξένων καὶ προγόνων,
Ὁμήγυρις ἡρώων,
Στοὰ Ποικίλη ἵστασαι ἀνδρῶν μεγαλονόων.

Τρέχει ὁ χρόνος· ἄτεγκτος τὸ πᾶν καταδαμάζει,
Καὶ ῥίπτει Ναπολέοντας, καὶ ἔθνη κατατρώγει,
Καὶ φθείρει, θάπτει, σφάζει·
Πλὴν γόνυ κλίνει εὐσεβὲς ἔνθα γραπτοὶ οἱ λόγοι.
Δὲν φθείρεται, δὲν σβύνει
Ὅ,τι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος ἐπὶ τοῦ χάρτου χύνει !

Ὡς δὲ σταυρὸς ἐγείρεται τὰ μνήματ' ἁγιάζων,
Ἐν μέσῳ βίβλων παμπληθῶν, θανάτου ὑπερτέρων,
Θεὸν εὐωδιάζον
Ἰδὲ τὸ Εὐαγγέλιον, σέλας Χριστοῦ μαρμαῖρον.
Καὶ τίς ἐν μέσῳ τούτων
Ἐπιποθεῖ συγχρόνους του, ἢ ἄλλον θέλει πλοῦτον ;

Στεῤῥά, γλυκεῖα, ἄτρομος, ὢ Ἰωάννα Γρέϋ,
—Δεκαεπταῖτις βασιλὶς—ἰκρίωμ' ἀναβαίνεις,
Κ' ἐνῷ καθεὶς σε κλαίει
Πῶς τόσον ὑπερήφανος πρὸ τοῦ θανάτου μένεις ;
Ὦ ! πρὸ μικροῦ ἐκράτεις
Ὃν θεῖον ἐπλαστούργησεν ὁ ἄπειρος Σωκράτης . . .

Τίς ὥπλισε τὰς χεῖράς σου ὑπὲρ θανάτου, Κάτων,
Τίς, Βροῦτε, σ' ἐνεψύχονε κατὰ τυράννων τότε;
'Ο Σοφοκλῆς, ὁ Πλάτων...
Αὐτοὶ καὶ σᾶς ἐνέπνευσαν Φεῤῥαῖοι πατριῶται!
'Ελλήνων βίβλος πᾶσα
'Ελευθερίας ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐκπτᾶσα.—

'Ιδὲ τὸν νέον σπουδαστήν... Τὴν κεφαλὴν ἐγείρει·
Μένει μικρόν· ἐφίλησε θερμῶς τὸν Πλάτωνά του,
Καὶ νέον τεῦχος σύρει
'Εδῶ πλὴν ἐπροσήλωσεν ἀβρῶς τὰ βλέμματά του...
Σὺ εἶσαι, Λαμαρτῖνε,
Καὶ εἶναι παραδείσειαι οἱ στίχοι σου μυρσίναι.

'Εγήρασεν, ἐγήρασεν ὁ κόσμος, Λαμαρτῖνε,
Καὶ ἤδη κ' εἰς τοὺς ἔρωτας τὸν τάφον διαβλέπει.
'Εγήρασεν, ἀπηύδησεν... καὶ ἡ φωνή σου εἶναι
Τοῦ κύκνου ἐπιθάνατα καὶ μοσχοβόλα ἔπη...
Πικρὰ φιλοσοφία
Εἶν' ἡ νεότης σήμερον, κλαυσίγελως, δειλία...

Εἰς τὰς μολπάς σου συμπαθὴς ὁ νεανίας πάλλει,
Κ' ἐνῷ ὑμνεῖς τὸ ὄνομα τῆς εὐγενοῦς 'Ελβίρας,
Ἓν δάκρυ ἀναθάλλει
Εἰς τὄμμα του, ὡς δάκτυλος τῆς ἀνιλέου μοίρας·
Παιδίον! ἀνεμνήσθη
Καρδίαν, ἥτις ἄλλοτε καρδία του ὠρκίσθη...

. . . .

'Εγείρου πλὴν μεγάθυμος, λαμπρὸς, ὦ νεανία !
Μὴ τέλειόν τι πόθει
Θνητόν . . . Ἡ ἐρωμένη σου Πατρὶς, 'Αθανασία.—
'Αλλ' οὗτος στένων κλίνει,
Καὶ πότε ῥῆμα ἐκμανὲς, καὶ πότε δάκρυ χύνει.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΟΥ ΦΙΛΤΑΤΟΥ ΜΟΙ Κ. Κ.

Τίς οἶδε ποῦ τοῦ βίου μου ὁ κλύδων θὰ μὲ φέρῃ ;
Τίς οἶδεν ἂν καὶ αὔριον τὸ ἄστρον μου μαρμαίρῃ ;
Καθὼς εἰς τὴν τετράζυγα ἀλλήλους ἀπαντῶμεν
Καὶ στιγμιαίως δίδομεν τὰς χεῖρας καὶ περῶμεν,
Οὕτω κ' ἐδῶ στιγμάς τινας ἑνούμεθα. . . . ἀλλ' οἴμοι !
Ταχύτατα ἐπέπνευσε τοῦ χωρισμοῦ βοῤῥᾶς,
Κ' ὑπὸ ἰτέας κοίτεται ὁ φίλος κλαυθμηρὰς,
Καὶ ὡς κανδήλα μνήματος τρέμει θαμβὴ ἡ μνήμη. . .

Τίς οἶδεν ἐνῷ σήμερον ἑνοῦνται αἱ πνοαί μας,
Καὶ εἰς ἓν νῆμα πλέκονται ἁγναὶ διάνοιαί μας,
Μὴ ἐξ ἡμῶν ὁ ἕτερος βαρὺς ὑπὸ τὸ χῶμα
Τὸ στῆθος πνίξῃ αὔριον ἢ ἀποκλείσῃ τ' ὄμμα,
Ἢ μὴ ἀνάγκη ἄσπλαγχνος ἀγρίως μᾶς κτυπήσῃ

Κ', ὡς δύω ἄνθους πέταλα ποῦ ἄνεμος πλανᾷ,
Πελάγη μᾶς χωρίσωσι καὶ ἔθνη καὶ βουνὰ,
Κ' εἰς χώρας ἀπωτάτας
Μὴ τὰ ὀστᾶ του ἕκαστος ἡμῶν, ὡς πλοίου πλάτας
'Επὶ ἀκτῶν, ἀφήσῃ ;

Πρὶν ἀποθάνω ἄφιλος, πρὶν αἴφνης χωρισθῶμεν,
Καὶ ἴσως εἰς τὸ ἄδηλον, ὦ φίλτατε, σϐυσθῶμεν,
Σὲ θλίϐει ἡ ἀγκάλη μου, καὶ δέξ' ὡς φίλημά της
Τοδ' ἀμυδρὸν ἐνθύμιον φιλίας θερμοτάτης.
'Ως μύρα ὀσφραινόμενος τὰ ἄνθη ἐνθυμεῖσαι,
'Οπόταν ῥίπτῃς πένθιμον ἐδῶ ποτε τὸ βλέμμα
Ἂς ἐνθυμῆται ἡ συμπαθὴς καρδία σου ἠρέμα
Καρδίαν ἄλλην, ἀδελφὸς παρ' ἧς ἀποκαλεῖσαι.

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ·

1.

Μετὰ τόσα, τόσα ἔτη θλιϐερὰ καὶ δουλωμένα
'Ανατείλασα γλυκεῖα ἑλληνὶς τροχθὲς Αὐγὴ,
'Επανεῖδε τοῦ Θεάτρου λείψανα συντετριμμένα
Ὅπερ ἔφερε τὸ πάλαι κόσμημά της ὅλ' ἡ γῆ.
'Εχαιρέτησε, φιλοῦσα καί τοι μάρμαρα νεκρὰ,
Χρόνους ἄλλους ἀνεμνήσθη καὶ ἐδάκρυσε πικρά.

2.

Ὅτε βάρβαροι καὶ ξένοι, Θέατρον τοῦ Διονύσου,
Σὲ ἐμίαινον, κ' ἐσβέσθη τῆς μητρὸς ἡ λαμπηδὼν,
Μάτην ἔτεινε τὰς χεῖρας ἡ μεγάλη καλλονή σου
Προσκαλοῦσα Εὐριπίδην ἢ Αἰσχύλον τραγῳδόν.
Βλέπον γύρω σκότη, ξένους, ὡς αἰδήμων καὶ δειλὴ
Κόρη, ἔῤῥιψες καλύπτραν τῆς μορφῆς χῶμα πολύ.

3.

Ἐκοιμήθης τόσους χρόνους εἰς τὸ ἀκλεές σου μνῆμα,
Ὅτε τὴν νεότητά σου ὠνειρεύθης τὴν κλεινὴν,
Ἀφυπνίσθης. . . καὶ τῆς λήθης σὲ ἐβάρυνε τὸ βῆμα,
Καὶ ἐπόθησες ἀκτῖνα τοὐρανοῦ ἐρατεινήν.
Εἷς υἱὸς τοῦ Ἀλαρίχου. . . ἤδη Γερμανὸς σοφὸς,
Σὲ ἐκθάπτει, καὶ ἡλίου σὲ φιλεῖ γλυκὺ τὸ φῶς.

4.

Εἰς τὴν ἕδραν ταύτην ὅπου τώρα κάθημαι ῥεμβάζων,
Ποῖος πάλαι ἐκαθέσθη πρόγονός μου εὐκλεὴς,
Συμπαθῶν τῇ Πολυξένῃ, τὸν Οἰδίποδα τρομάζων,
Θερμὸς, ἔνθους τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα εὐφυής!
Τότ' ἐκάθητο τριγύρω ὁ λαὸς χειροκροτῶν,
Ὅμιλος μεγαλονόων καὶ σοφῶν ἐπικριτῶν. . .

5.

Θέατρον τοῦ Διονύσου, ὢ φωνὴ τῶν Σοφοκλέων,
Ποῖον κόσμον εἶδες πάλαι, ποίων μέτωπα ψυχῶν,
Ποῖον σέλας καταυγάζον τὴν ὑφήλιον ὡραῖον,
Καὶ σοφοὺς καὶ ἡμιθέους ἀθανάτων ἐποχῶν!
Εἶδες σὺ τοῦ Περικλέους τὴν ἀστράπτουσαν μορφὴν,
Καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶτα, λαμπροτέραν ἀδελφήν.

6.

Πόσα στήθη, ποῖοι πόδες σὲ ἡγίασαν . . . ὦ χρόνοι !
Τοῦ Σωκράτους σ' εἶδε τ' ὄμμα καὶ σ' ἐπάτητεν ὁ πούς,
Σ' ἤκουσε, καὶ ἡ ψυχή του πάντα κόσμον κατεφρόνει,
Καὶ ἐφέρετο πυρίπνους εἰς ἐνθέους ἀτραπούς.
Γλῶσσαν ἤκουες Χαρίτων, ἀηδόνων λαλιάς,
Κ' ἐθεώρεις ἱπταμένας καλλιπτέρυγας θεάς.

7.

Εἰς αὐτὸν τὸν χῶρον ὅπου σήμερον σιγὴ ἁπλοῦται
Τοῦ Αἰσχύλου ἀντελάλει ὁ κεραύνειος παιάν,
Κ' ἐνῷ ὑπὸ μαρμάρων τετριμμένων νῦν κυκλοῦται,
Τότ' ἐκράτουν τοῦ Φειδίου οἱ θεοὶ τὴν δεξιάν . . .
Φεῦ ! τὸ ὄμμα ὅταν ἤδη ἤνοιξες μετὰ παλμῶν
Σπαραγμοῦ ἔχυσες δάκρυ καὶ ὀδύνης στεναγμόν !

8.

Ὡς ὁ πένης, ὅστις πλάττων ὄνειρα χρυσίου βίου
Ἐξυπνᾷ κ' εὑρίσκει γύρω μόνον ῥάκη πενιχρά,
Οὕτω, Θέατρον, καὶ ὅτε ἀφυπνίσθης, μὲ ἡλίου
Ἐνθυμήθης πάντα ὄψεις, ἀλλὰ ἤδη ὡς νεκρά,
Εκτυλίσσονται, καὶ μόλις βλέπεις φίλον οὐρανὸν,
Καὶ ἐπάνωθέν σου κλαίει ὁ αἱμόχρους Παρθενών.

9.

Ὦ ! στιγμὴν, στιγμὴν καὶ μόνην ἡ Ἑλλὰς ἂν ἀνατείλῃ
Ἡ ἀρχαία, καὶ ἀγῶνες, καὶ ναοὶ, καὶ Σοφοκλεῖς,
Πλάτωνες, Ἀριστοτέλης. . . καὶ σειρὰ θεῶν ποικίλη,
Θ' ἀποκρύψῃ τὴν Εὐρώπην καταμέλαινα ἀχλύς.
Καὶ ὡς δίσκος τῆς σελήνης καταπέσας εἰς τὴν γῆν,
Ἡ Ἀκρόπολις θὰ χύσῃ μαρμαρόεσσαν αὐγήν. . .

10.

Θέατρον τοῦ Διονύσου ! ἔνθους ὅλος καὶ μελίῤῥους,
Καὶ μὲ πάλλουσαν καρδίαν, καὶ μὲ θέρμην σὲ φιλῶ,
Εἰς ἀφάτους ἡ ψυχή μου διαχύνεται ὀνείρους
Κ' ὑπὲρ σοῦ τὰ βλέμματά μου εἰς τὸ Θεῖον προσηλῶ.
—Εἴθε, εἴθε νὰ μὴ μείνῃ ἡ οἰκτρά σου σιωπὴ,
Ἀλλὰ πάλιν ἂς ἠχήσῃ ἡ ἀρχαία σου μολπή !

ΤΗ͂Ι ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ͂Ι ΝΕΑΝΙΔΙ

Θ. Λ.

Μὲ εἶπον χθὲς, — Ἀπέθανεν. . .
Καὶ ἔστην μόλις πνέων·
Ὡς παῖς ἐμβλέψας φάντασμα
Ἐμπρός του φρικαλέον,
Ὁ νοῦς μου τρέμων ἔφυγε
Μὲ τὴν πληγὴν μαζῆ . . .

Καὶ μάτην ἡ καρδία μου
Γοργὰ, κρυφὰ ηὐχήθη·
«Ἂς ἦναι τοῦτο, Πλάστα μού,
Ἀπάτη, πλάνη, μῦθοι !»
Μὲ εἶπον πάλιν κ' ἤκουσα,
—Ἡ Θάλεια δὲν ζῇ.—

Δὲν ζῇ . . . λοιπὸν ἀπέθανεν !
Ἐκείνη, τί; Ἐκεῖνα,
Ἐκεῖνα τοῦ προσώπου της
Τἀκτινοβόλα κρίνα,
Ἐκεῖν' οἱ ἀστερόεντς
Δὲν ζῶσιν ὀφθαλμοί;

Καὶ μοῖρα τίς παμμέλαινα,
Τοιοῦτον νὰ συνθλάσῃ
Χρυσοῦν θαλλὸν ἐτόλμησε
Χωρὶς νὰ δειλιάσῃ!
Εἰς τῆς ψυχῆς τὴν ἄβυσσον
Πνιγῆτε γογγυσμοί. . .

Ἀλλ' ἄν, ἂν αὕτη ἔσβυσε
Τίς τώρα θέλει ζήσῃ,
Καὶ χάριν τίνων ὁ Θεὸς
Τὸ ἔαρ θὰ κρατήσῃ,
Τὰ ἄστρα καὶ τὸν ἥλιον,
Τὰς τέρψεις, τὴν στοργήν;

Ἀπέθανεν. . . ἀδύνατον!
Ἐκεῖ, εἰς ἐκκλησίαν,
Εἰς θέατρον, εἰς αἴθουσαν
Θὰ ἴδω τὴν γλυκεῖαν,
Θὰ ἴδω τοῦ προσώπου της
Τὴν δροσερὰν αὐγήν.

Ἀπέθανεν. . . ἀδύνατον,
Δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μου !
—Καὶ ὅμως εἰς τὸ στῆθος μου
Ἀκούω τοὺς παλμούς μου,
Καθὼς κτυπᾷ τὸ σήμαντρον
Εἰς ἔλευσιν νεκροῦ. . .

Πομφόλυξ, τὰ οὐράνια
Ἐδῶ ἀντανακλῶσα,
Στιγμὴν ἐφάνη εὔχαρις,
Καὶ ἔδυσε πετῶσα
Εἰς τὰ πικρὰ βασίλεια
Τῆς λήθης τοῦ νεροῦ !

Ἀπῆλθε, ναὶ, ἀπέθανεν. . .
Καὶ μάτην θὰ ζητήσω
Μὲ ὄμματα ἀνήσυχα
Ἐκείνην ν' ἀπαντήσω,
Ἥτις καὶ χθὲς ἀνέθαλλεν
Ὡς ἔαρ ἀνθηρά.

Πότε τἀθύρματ' ἄφησε,
Καὶ πότε ἐνυμφεύθη,
Καὶ πότε μήτηρ ἔγινε,
Καὶ αἴφνης—ἐκηδεύθη,
Κ' ἐκλείσθη εἰς τὰ χώματα
Ἀτάραχος, νεκρά !

Πρὶν ἐννοήσῃ ὕπαρξιν
Εἰς γῆν ψυχρὰν ἐτάφη,
Κ' ἐπάνω εἰς ἓν μάρμαρον
«Ὧδε κοιμᾶτ'» ἐγράφη,
Καὶ ὅλα ἐτελείωσαν,
Καὶ κόσμος, καὶ ζωή . . .

Δὲν ἦτο λοιπὸν φάντασμα,
Καὶ ὀπτασία, ἥτις
Παρῆλθεν, ὡς παρέρχεται
Ὡραία ἀστραπή τις,
Κ' ἡμῶν τὴν μνήμην ἔσχισεν,
Ὡς νέφ' ἡ ἀστραπή ;

Καὶ ἤδη τίς παρήγορος,
Τίς λόγος θὰ ἰσχύσῃ
Τὸ δάκρυ ἀπὸ τ' ὄμμα σου,
Ὦ μῆτερ, νὰ σπογγίσῃ !
Τὸ τραῦμα πῶς θὰ φέρετε
Μεῖς, ὄντα ἀδελφά ;

Ὢ θλίψις ! δὲν γνωρίζετε
Ὅτ' εἰς τὸ μνῆμα κεῖται,
Ἐνῷ αὐτὴν φαντάζεσθε
Φαιδρὰ ὅτι κινεῖται,
Καὶ νύμφη ἔτι φέρεται,
Καὶ χαίρει καὶ τρυφᾷ !

Ὢ φρίκη ! ἂν ἀκούσητε
Φωνήν τινα κρυφίαν,
Ἂν αἰσθανθῆτε πτέρυγα
Ἐπάνω σας ταχεῖαν,
Τῆς ἀδελφῆς τὸ φάντασμα
Σᾶς παρακολουθεῖ. . .

. . . . .

Πῶς νὰ μὴν ἦναι κάλλιστος
Ὁ οὐρανὸς καὶ θεῖος
Ἀφοῦ τὰ κάλλιστ' ἄνθη μας
Ἁρπάζει αἰωνίως,
Καὶ μὲ αὐτὰ στολίζεται
Καὶ ἔναστρος ἀνθεῖ ;

Πλὴν τάχα θὰ σὲ ἴδωμεν,
Ὢ Θάλεια, καὶ πάλιν,
Εἰς τὴν γλαυκὴν θὰ ἔλθωμεν,
Ὢ οὐρανὲ, ἀγκάλην,
Ἐκείνην ν' ἀναβλέψωμεν ;
Ὢ ποῖοι δισταγμοί ! . . .

Συντρίψου εἰς τὰς χεῖράς μου
Γραφίς μου χαλυβδίνη·
Ὅ,τ' ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται
Ἡ γλῶσσά σου δὲν χύνει,
Πλὴν ἔπεα πάρατονα
Καὶ ἀσθενῆ ἐμεῖ.

Καὶ σὺ, ὠχρὸν φθινόπωρον,
Ὦ πένθος τοῦ ἀπείρου,
Εἰς τῆς Θαλείας πένθιμον
Τὰ χώματα ἐγείρου·
Σὲ ἐλεγεῖον ἔγραψεν
Ἡ Φύσις δι' αὐτήν.

Καὶ μὲ τὰ μαραμμένα σου,
Ὡς δάκρυά σου, φύλλα
Ἐπάνω εἰς τὸ μνῆμά της
Χρυσοῦν ἓν στέφος κύλα,
Καὶ θρήνει νεκρὸν ἄγγελον,
Καὶ κόρην λατρευτήν . . .

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ·

(Παράφρασις.

Ἐνῷ ὁ Πλάστης γόνιμον ἐφώνει—Γεννηθήτω!—
Καὶ εἰς στιγμὴν ἐπάρατον τὸ Πᾶν ἐπλαστουργεῖτο
Ἀπὸ τοῦ χάους τὴν σποράν,
Τὸ ἔργον του βδελύσσεται, τὰ ὄμματά του φράσσει,
Καὶ ἀτελὲς μὲ λάκτισμα λυσσῶδες τὸ τινάσσει
Ἐκ τῆς γαλήνης του μακράν.

« Ἔῤῥε ! τῷ εἶπεν, ἔρημον καὶ δύστηνον σ' ἀφίνω,
Ἀνάξιον τοῦ μίσους μου ἢ τῆς στοργῆς σὲ κρίνω,
Καὶ ὡς μηδέν σε θεωρῶ.
Ἀσκόπως στρέφου ἐς ἀεὶ εἰς τὰς κενὰς ἐκτάσεις·
Τὴν εἱμαρμένην ὁδηγὸν ζωῆς σου λάβε πάσης.
Τὴν Δυστυχίαν σοὶ δωρῶ. »

Εἶπε, καὶ ὡς τὸ ὄρνεον ὁρμῶν κατὰ τῆς λείας,
Ἡ Δυστυχία πάραυτα ἐκπέμπει τῆς ἀγρίας
Χαρᾶς της εἶδος στεναγμοῦ,
Καὶ μ' ἀνιλέους ὄνυχας τὸ σύμπαν συναρπάζει
Τῆς αἰωνίας λύσσης της τροφὴν αὐτὸ νὰ σφάζῃ
Δι' αἰωνίου σπαραγμοῦ.

Εἰς τὸ ἀτέρμον κράτος του ἔκτοτ' ὁ πόνος πλέει,
Καὶ πᾶν τὸ βλέπον ἔκτοτε καὶ πᾶν ὅ,τ' ἀναπνέει
Ἤρχισεν, οἴμοι ! νὰ πονῇ.
Γῆ, οὐρανὸς καὶ θάλασσα, ψυχὴ, ἢ ἄλλη πλάσις
Τὸ πᾶν στενάζει· κ' αἱ φωναὶ τῆς φύσεως ἁπάσης
Εἶναι πολύστονος φωνή.

Λοιπὸν, θνητοὶ, ἐγείρατε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὕψη,
Εἰς οὐρανοὺς ζητήσατε τὸν Πλάστην, ἐν τῇ θλίψει
Τὸν μέγαν παραμυθητήν !
Δείλαιοι ! ἐκ τοῦ ἔργου του ἐλλείπ' ἡ εὐσπλαγχνία·
Ἂν συνδρομὴν ζητήσητε τὸ Πᾶν ἐν ἀπαθείᾳ
Προσφέρει ἐξολοθρευτήν.

Πῶς λέγεσαι; πῶς λέγεσαι, ἰσχὺς πανολεθρία;
Ἢ νόμος ἀκατάληπτος ... ἢ πρόνοιά της θεία,
Ἢ φύσις, πεπρωμένον τι·
Ἡ τρέμει τις τὴν χεῖρά σου ἢ ταύτην καταρᾶται,
Ὑπείκει ἢ ἐπανίσταται, φοβεῖται ἢ σ' ἐρᾶται,
Σὺ μένεις πάντοτ' ἡ αὐτή.

Καθὼς καὶ σεῖς ἐλάτρευσα τὴν προσφιλῆ Ἐλπίδα
Καὶ ἄσμενος ἐῤῥόφησα τὰ φίλτρα της, πλὴν εἶδα
Ἀπάτην, φεῦ! φαρμακεράν.
Φέρει ἡ ἐλπὶς τὰ βήματα ἡμῶν πρὸς τὰς ἀβύσσους,
Καὶ πρὶν ἢ ῥίψῃ στεφανοῖ μὲ κλάδους πολυχρύσους
Τῆς δυστυχίας τὴν βοράν.

Ἐξ ἴσου ἂν τοὐλάχιστον ἡ μαύρη εἱμαρμένη
Κ' ἀκρίτως ἐδεκάτιζε τὰ τῶν ἀνθρώπων γένη,
Κοινὸν τὸν νόμον ἂν κρατῇ!
Πλὴν στήθη μεγαλόψυχα καὶ μεγαλοφυΐαι
Τῆς ἐκλογῆς της πίπτουσιν αἱ ἀρεσταὶ θυσίαι,
Τὸ Κάλλος καὶ ἡ Ἀρετή.

Οὕτω καὶ ὅταν ἤθελον τὴν κνίσσαν σπαραγμάτων,
Εἰς τὰ σκληρὰ τεμένη των τὰς ἀπαρχὰς θυμάτων
Οἱ πάλ' αἱμοχαρεῖς θεοί,
Αἱ ἑκατόμβαι πάντοτε ἐκ ταύρων ἦσαν πρώτων,
Καὶ τῶν λευκῶν περιστερῶν, ἀμνῶν ἀκηλιδώτων
Ἔπινον αἷμα οἱ βωμοί!

Ὦ Πλάστα παντοδύναμε, πηγὴ ἁπάντων, Ἄρχον,
Εἰς ὃν τὸ πᾶν ἦν δυνατὸν κ' αὐτὸ τὸ μὴ ὑπάρχον,
Ὦ τοῦ ἀπείρου ἡγεμών !
Βεβαίως σὺ ἠδύνασο, ὡς ἤθελες, ν' ἀντλήσῃς
Καὶ εὐτυχίαν ἄπαυστον καὶ βίον νὰ δωρήσῃς
Τῶν τέκνων σου, Θεὲ, ἡμῶν.

Χωρὶς οὐδὲν νὰ στερηθῇς, ἠδύνασο ἀφθόνως
Νὰ διασπείρῃς ἄμετρον, ἀπόλυτον καὶ μόνος
Τὴν εὐτυχίαν μας, Θεέ !
Μὴ σ' ἔλειπεν ἡ δύναμις, ὁ χρόνος ἢ ὁ τόπος ;
Φρίττει ὁ νοῦς μου ! τοῦτο σὺ ἠδύνασο ἀκόπως
Πλὴν δὲν ἠθέλησες ποτέ.

Τί ἔγκλημα ἐπράξαμεν ἐδῶ νὰ γεννηθῶμεν ;
Τὸ χάος τὸ ἀναίσθητον σ' ἐζήτει νὰ πλασθῶμεν,
Ἢ, χάος, τάχα συναινεῖς ;
Τῆς ἰδιοτροπίας σου εἴμεθ', ὦ Τύχη, πλάσεις,
Ἢ μὲ ἡμῶν τὰ βάσανα καὶ τὰς πικρὰς κολάσεις,
Σκληρὲ Θεὲ, εὐδαιμονεῖς ;

Λοιπὸν πετᾶτ', ὡς λίβανοι εἰς οὐρανὸν ἀθρόαι,
Ὦ δάκρυα, ὀλολυγμοὶ, κατάραι, στόνοι, γόοι,
Τοῦ Πλάστου τέρψεις, μουσική·
Βοαὶ αἱμάτων ἄπαυστοι, φωναὶ νεκρῶν ἀπ' ὅλους,
Ἀνάβητε, κτυπήσατε τοὺς ἀναισθήτους θόλους
Ἔνθα Ἐκεῖνος κατοικεῖ !

Ὦ οὐρανοὶ, βροντήσατε· φώνησον, γῆ· ἐρέβη
Τοῦ ᾅδου, ἔνθα τοὺς νεκροὺς ὁ θάνατος σωρεύει,
Τελέσατ' ἕνα στεναγμὸν,
Κ' αἰώνιον παράπονον ἡ Πλάσις πᾶσ' ἂς χύνῃ,
Καὶ εἰς πᾶν πλάσμα τὴν φωνὴν ἂς δώσῃ ἡ ὀδύνη,
Θρήνων φωνὴν καὶ ὀδυρμῶν.

Ἀφ' ὅτου ἐκ τοῦ μηδενὸς, ὦ Φύσις, ἀπεσπάσθης*)
Καὶ ὡς τὸ πρῶτον σχέδιον τεχνίτου διεπλάσθης,
Τί εἶδες ἔκτοτε λοιπόν;
Εἰς τοῦ κακοῦ τὸ ἄτακτον τὴν ὕλην δουλωμένην,
Τὴν σάρκα ἀναστένουσαν, καὶ, φεῦ! ἐρωτευμένην
Πᾶσαν ζωὴν πρὸς τὸ μὴ ὄν.

Καὶ εἶδες τὴν ἐμφύλιον πάλιν ἐχθρῶν στοιχείων·
Τὸν χρόνον πᾶν μαραίνοντα κ' ἐπὶ τῶν ἐρειπίων
Καθήμενον, ὡσεὶ πιστὸν
Πανόλεθρον τῶν ἔργων σου, ἀλλ' ἔργων ἐφημέρων.
Τὸν θάνατον τὰ νεογνὰ νεκροῦντα τῶν μητέρων
Ἐπάνω ἔτι τῶν μαστῶν!

Τὸ θράσος ἀτιμώρητον τὴν ἀρετὴν νὰ πνίγῃ,
Τὸ ψεῦδος ἐν τῇ δόξῃ του, τὸ ἀληθὲς νὰ φύγῃ,
Καὶ εἰς θεοὺς ζῶντας τῆς γῆς
Νὰ ἦναι ὁλοκαύτωμα οἰκτρὸν ἡ ἐλευθερία·
Παντοῦ νὰ βασιλεύωσιν ἡ τυραννόφρων βία,
Καὶ τοῦ δικαίου οἱ σφαγεῖς.

*) Ἐπίτηδες ἐστρέψαμεν τὸ πρόσωπον διὰ τὸ εὐκρινέστερον. Σ. Μ.

Ἀδίκως νὰ προσφέρηται ἡ νίκη εἰς τὴν ἀνδρίαν,
Ὁ Κάτων εἰς τοῦ Πλάτωνος πιστὸς τὴν δοξασίαν
Ἔνθους αὐτόχειρ νὰ πετᾷ!
Ὁ Βροῦτος λάτρις ἀρετῆς νὰ πίπτῃ, καὶ διστάζων
Περὶ αὐτῆς πανύστατον. νὰ θνήσκῃ ἀνακράζων
« Λέξις κενὴ, ὦ Ἀρετά!. »

Ἀεὶ τὴν τύχην βοηθὸν μεγάλων ἐγκλημάτων.
Τῶν βασιλέων ἔννομα καὶ τὰ ἐγκλήματά των!
Τὸ αἷμα δόξης ἀγοράν!
Τὰς ἀδικίας τοῦ πατρὸς τὸ τέκνον νὰ εὑρίσκῃ,
Κ' εἰς χρόνον ἀνατέλλοντα ἐνῷ ὁ πρῶτος θνήσκει
Νὰ ἱστορῇ πόνων σειράν.

Καὶ πῶς! τοσαῦτα βάσανα, ἐγκλήματα, ὀδύναι,
Εἰς τοὺς πενθίμους σου βωμοὺς ἀρκοῦσά σοι δὲν εἶναι,
Θεὲ, θυσία τῶν θνητῶν;
Ὁ γέρων μάρτυς, Ἥλιος, τοσούτων παθημάτων,
Δὲν θ' ἀνατείλῃ πώποτε μὴ φέγγων δάκρυά των,
Ἄνω βασάνων μὴ πετῶν;

Ὦ κληρονόμοι θλίψεων καὶ θύματα τοῦ βίου!
Μὴ... μή ποτε ἐλπίζετε ὁ κόρος τοῦ θηρίου
Ν' ἀποκοιμίσῃ τὸ κακόν.
Θρηνεῖτε! ἕως θάνατος μακρὰ πτερὰ ν' ἀνοίξῃ
Κ' εἰς ὕπνον ἀνεξύπνητον διὰ παντὸς νὰ πνίξῃ
Πόνων ζωὴν διηνεκῶν!...

Ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτίνου.

ΕΙΣ ΝΕΑΝΙΔΑ ΠΤΩΧΗΝ.

Τὴν οὐρανίαν σου στολὴν ἐξέδυς που, ὦ κόρη,
Καὶ πενιχρὰ φορέσασα πλανᾶσαι ἐν ἀγνοίᾳ;
Ἢ. . . μήπως σ' ἐλησμόνησεν ὁπότε ἀνεχώρει
Ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον λαμπρὰ ἡ τῶν θεῶν χορεία;
Τί ἔχεις καὶ περίλυπος, ἀλλόφρων πάντοτ' εἶσαι;
Μὴ τὴν Ἐδὲμ ἐπόθησες; μὴ τἄστρα ἐνθυμῆσαι;
Καὶ ὅμως, ὦ νεᾶνις,
Θεότης καὶ ἂν ἦσ' ἐδῶ, θὰ κλαύσῃς, θ' ἀποθάνῃς.

Ἐὰν δὲν ἦναι ἡ εἰκών, Χριστέ μου, τῆς ψυχῆς σου
Πρὸ τῆς ὁποίας εὐσεβὴς τὰ γόνατά μου κλίνω,
Ἀλλ' εἶναι φωτογράφημα γλυκὺ τοῦ Παραδείσου
Τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο·
Πλὴν βλέπω, βλέπω καὶ ἐκεῖ σκιὰν μελαγχολίας,
Σκιάν, τὸν μαῦρον ἄγγελον τῆς ἀτυχοῦς καρδίας.
Θρηνεῖ ὁ ὀφθαλμός σου;
Οὕτω καὶ τἄνθος, κόρη μου, ῥανίδας φέρει δρόσου.

Λοιπὸν Θεός τις σ' ἔπλασε πτωχὴν χωρὶς ἐλπίδα,
Καὶ εἰς τὸν δρόμον σ' ἔῤῥιψεν, ὡς μήτηρ βρέφος νόθον·
Λοιπὸν τὴν γῆν σ' ἐχάρισεν, ὡς ξένην σου πατρίδα,
Ὡς κλίνην εἰς τὸν ἄῤῥωστον ὑγείας πλήρη πόθων . . .
Καὶ ἦλθες τόσον εὔμορφον τὸ ῥίμμα τοῦ θυμοῦ του!
Καὶ ὥρισται εἷς ἄγγελος βορὰ τοῦ κόσμου τούτου!
Καὶ εἴ τις σ' ἐλεήσῃ
Τίς οἶδεν ἂν τὸν πλάστην σου, πτωχή, δὲν παροργίσῃ!

Εἰς σὲ, ὢ κόρη, ἥρμοζον οἱ θρόνοι βασιλίσσης,
Χρυσότευκτα ἀνάκτορα κ' ὄχι σαθρὰ καλύβη.
Ὦ! διατί τὸ ἔνδυμα σὲ κρύπτει τῆς πενήσσης,
Καὶ διατὶ ἡ ἄναλκις αἰδώς σε καταθλίβει;
Ἀλλ' οὕτω καὶ κοράλλιον, μειδίαμα θαλάσσης,
Εἰς φύκη κατακρύπτεται μετὰ ἰλύος πάσης,
Καὶ οἱ ἀστέρες ὅλοι
Φοροῦν τὴν Νύκτα ὡς στολὴν χρυσοῖ ἀκτινοβόλοι.

Φεῦ! ἡ Δανάη ἔστρεψε ποτὲ τοιοῦτον ὄμμα
Ὁπότε εἶδ' ἐπάνω της βροχὴ χρυσῆ νὰ πίπτῃ;
Γλυκὺ τοιοῦτον ἔχυσε ὁ Φοῖβός ποτε χρῶμα.
Ὁπόταν εἰς τὸν Ἀττικὸν ὁρίζοντα ἀνακύπτῃ;
Θεοῦ ἂν εἶχον δύναμιν θὰ ἔλεγον—Κατάβα,
Λύγή, ἀπὸ τὸ ἅρμα σου, Κόρη πτωχὴ, ἀνάβα!
Καλλίων αὕτη εἶναι,
Καὶ σὺ, ὢ Πλάσις σύμπασα, παράβαλε καὶ κρῖνε!—

Πλὴν τώρα; Τώρα δάκρυα καὶ ὄνειρα καὶ πόθοι
Εἰς τῆς πτωχῆς τὸ μέτωπον κυκλοῦνται ὡς στεφάνη.
Εἰς πᾶν ὅ,τι προσήγγισε κ' ἠγάπησεν ἐτρώθη,
Καὶ τις παρήγορος ἐλπὶς ἐλύθη σκότους πλάνη.
Κόρη πτωχὴ καὶ τρυφερὰ, χωρὶς προστάτην ἕνα,
Τί νὰ προσμένῃ; Πρόφθασε μὲ χείλη μαγευμένα
Τύχη σκληρὰ τοῦ κόσμου!..
—Προτοῦ τὴν ἴδω ἄτιμον λαβὲ, Θεὲ, τὸ φῶς μου!

Η ΧΑΡΑ.

Εἶναι ὧραι, στιγμὴ Παραδείσου,
"Οτε φάσματα παύουν θολὰ,
Καὶ τὰ πάντα θεᾶται καλὰ
Ἡ ψυχή σου.

Φεύγει τότε ὁ νοῦς καὶ ἡ κρίσις·
Ἡ καρδία γλυκύθυμος ζῇ,
Καὶ μ' αὐτὴν ἑορτάζει μαζῆ
"Ολ' ἡ Φύσις.

Πλημμυρὶς αἰσθημάτων ὡραίων
Ἀναπάλλει τὸ στῆθος γλυκὺ,
Καὶ καλεῖσαι καὶ εἶσαι ἐκεῖ
Ἀνακρέων.

Ἡ νεότης λαμπρά σε ποτίζει
Θεῖον νέκταρ ἀφάτου χαρᾶς,
Καὶ τῶν πόθων εὐώδης βοῤῥᾶς
Παιανίζει.

Ἡ ψυχὴ ἀναλύετ' εἰς μύρον
Καὶ θανάτους, θεοὺς λησμονεῖς,
Καὶ μεθύσκεις ἐντὸς ἡδονῆς
Ὡς ὀνείρων.

Σταματᾷ ἡ ζωὴ παραφόρως
Εὐθυμοῦσα φαιδρὰ, ὡς εὑρὼν
Σταματᾷ προσχαρὴς θησαυρὸν
Ὁδοιπόρος.

Πλὴν πρὶν ἔτι καλῶς ἐννοήσω
Ὅτι ἔχαιρον, φεύγ' ἡ χαρά!
Φεῦ! καθὼς ἀστραπή τις περᾷ...
Πῶς θὰ ζήσω;

Ἡ χαρά μας ἐδῶ ἡ βραχεῖα
Ἀντανάκλασις εἶναι αὐτῆς
Ἣν σὺ ἄνω, Θεέ μου, κρατεῖς;
Φαντασία...

Τὴν χαρὰν—θεωρῶ εἰρωνείαν·
Μετὰ μέλιτος γεῦσιν πολλὴν
Τὰ λοιπὰ ἀνευρίσκεις χολὴν
Καὶ ἀνίαν.

Η ΜΟΣΧΟΜΑΓΚΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Ἂν μ' ἐστέρησεν ἡ μοῖρα πλούτη, δόξα, μεγαλεῖα,
Ἂν κοιμοῦμαι, σὰν πουλάκι, σὲ γωνιαῖς καὶ σὲ κλαδιὰ,
Τὴν Πατρίδα ἔχω μάνα, ὄνειρό μου τὴν ἀνδρία,
Κ' ἐνθυμήσου ὅτι ἔχω ἀδελφό μου τὸν—Γραβιᾶ!
Σὰν ἐκεῖνος ἃς πεθάνω,
αὶ ἃς πέσω πληγωμένος στὸ τραγοῦδί μου ἐπάνω.

Ὅπου φόβος, ὅπου κρότος, ὅπου ταραχὴ καὶ μάχη,
Ἐκεῖ πρῶτος, πρῶτος τρέχω μὲ σπαθί μου τὴ φωνή,
Ζωντανὴ ἀντάρτου σφαῖρα, προκηρύξεως τεμάχι,
Καὶ βουΐζω—Κάτω ὅστις τὴν Πατρίδα τυραννεῖ !—
Ὄθωνά μου, ποῦ νὰ ἦσαι ;
Εἰς τὸν Πειραιᾶ τὸ « Ζήτω ἡ Πατρίς μου » ἐνθυμεῖσαι ;

Μάνα ἀφοῦ δὲν ἔχω, μάνα τὴν Πατρίδα ἔχω μόνη,
Πλούτη, δόξα καὶ χαρά μου μόνη τὴν Ἐλευθεριά·
Τίποτε δὲν θέλω ἄλλο, τίποτε δὲν μὲ θαμπόνει,
Ἀλλὰ . . . ἤθελα νὰ εἶχα μιὰ μητέρα, μιὰ γρηά . . .
Πᾶ ! γιὰ τὴν Ἐλευθερία
Κ' ἡ σφυρίχτρα μου ἂς πάγῃ, μόνη μου περιουσία !

Ἐνθυμοῦμαι ταῖς ἡμέραις ποῦ ἐβρόντα τὸ κανόνι,
Εἰς τοὺς δρόμους τραγουδοῦσα, πηδητὸς σὰ Σατανᾶς,
Καὶ δὲν ἔβλεπα κανένα—ὁ καθεὶς βαθειὰ τρυπόνει—
Κ' ἤμουν ἄρχων τῆς Ἀθήνας καὶ ψυχὴ τῆς ἐρημιᾶς.
Εἰς τὸ σπίτι του ἀποκάτω
Μ' ἄκουεν ὁ σκλαβωμένος πλούσιος καὶ καταρᾶτο.

Δὲν μὲ μέλει· ἂς μοῦ ἔλθῃ ὅ,τ' ἡ μοῖρα ἔχει γράψῃ·
Εἴτε ὁ ἄνεμος μὲ πάρῃ, εἴτε πέσω ὑπὲρ Πατρὶς,
Δὲν χηρεύ' ἡ σύζυγός μου, τὸ παιδί μου δὲν θὰ κλάψῃ,
Ἀλλὰ πέρασα καὶ πάω ὅπου πᾶν κ' οἱ ἄλλοι τρεῖς !
Θάψετέ μ' ἐκεῖ παρέκει,
Χωρὶς πλάκα γιὰ ν' ἀκούω μουσικὴ καὶ τὸ τουφέκι.

Πέρασαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι τῆς κρυφῆς συνωμοσίας,
Ποῦ πετοῦσα σὰν ἀσπίθα ὅπου κόσμος καὶ καρδιὰ
Μὲ προκήρυξι στὸ χέρι, μὲ τραγούδια ἀνταρσίας,
Καὶ τοὺς γέρους ἐξυπνοῦμε τὰ τρελλὰ ἐμεῖς παιδιά. . .
Αὐταπάρνησις καὶ μόνη
Μετὰ τόσα βάσανά μου σήμερα μὲ στεφανόνει !

'Αφοῦ ἔγινεν ὁ γάμος, κι' ὁ γαμβρὸς κ' ἡ νύφη πᾶνε,
Φθάνουν οἱ 'Επαναστᾶτες, φουκαράδες φοβεροί,
Κι' ἀθεόφοβα γυμνόνουν. . . Καὶ πῶς, ἤρθανε νὰ φᾶνε ;
Δὲν τὸ γνώριζα καὶ τοῦτο πλὴν μοῦ τῶπαν οἱ καιροί.
Μ' ἀληθῆ φιλοπατρία
Δὲν ζητήσαμ' ἐμεῖς μόνοι μισθοὺς, θέσεις, ὑπουργεῖα !

Πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ τὸ ἔθνος νέα ἔκοψε βραβεῖα,
Δείγματα εὐγνωμοσύνης εἰς τὰ τέκνα του ἡμᾶς,
Καὶ τὰ στήθη μας στολίζει. . . Ἄχ, πικρὴ παρηγορία !
Μᾶς ὠνόμασε πριγκήπους δίχως πλούτη καὶ τιμάς·
Σπόννεκ, Βούλγαρης κάλεῖσαι
Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὸν κόσμο φουκαρᾶς καὶ μάγκας εἶσαι.

'Αδελφέ μου Βοῦρε, λέγω χθὲς τοῦ φίλου μου Μανώλη,
Στὴν 'Ελλάδα βλέπεις πάλε ἦλθε νέος βασιληᾶς,
Κ' ἡσυχία, νόμος, τάξι. 'Ρόδα ἐγίναν οἱ διαβόλοι,
Καὶ ἐμεῖς ἀγκάθια μόνοι μείναμε τρανταφυλλιᾶς·
Καὶ χωρὶς παρᾶ στὴν τσέπη
Ν' ἀποθάνωμ' ἐπὶ τέλους βλέπω, φίλε, ὅτι πρέπει·

Διὰ ταῦτα, καὶ διότι πρέπει ὀλίγο νὰ φανοῦμε,
Ἀπεφάσισα νὰ γίνω βουλευτὴς εἰς τὴν Ἀθήνα.
Πῶς σοῦ φαίνεται ;—Τρομάρα ! καὶ εἰς ὅλα συμφωνοῦμε.
Ἀλλὰ πές μου, πές μου φίλε, πῶς περνᾷς καὶ ἀπὸ πεῖνα ;
—Μῶρε πέθανα !—Αἴ, στάσου,
Καὶ τὴν πεῖνα, καθὼς ἄλλοι, κήρυξε ὡς πρόγραμμά σου.

—Μετανόησα!.. Δὲν θέλω, δὲν προδίδω τὴν Πατρίδα!—
Καὶ πετῶσι τραγῳδοῦντες· «Εἰς τὸ δρόμο, στὰ κλαδιὰ,
Τὴν Οατρίδα ἔχω μάνα, ὄνειρό μου τὴν Ἐλπίδα,
Καὶ θυμήσου ὅτι ἔχω ἀδελφό μου τὸν Γραβιᾶ !
Σὰν ἐκεῖνον ἂς πεθάνω,
Καὶ ἂς πέσω σκοτωμένος στὸ τραγοῦδί μου ἐπάνω».

Μάρτιος. 1865.

ΘΑΝΑΤΟΥ ΠΟΘΟΣ.

(Παράφρασις.)

Ὅποιος δὲν θέλει ἔρωτα γυρεύει νὰ πεθάνῃ.
Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

Ὦ τάφε ! εἰς τὰ στήθη σου ἐνέκυψα μ' ἐλπίδα
Καὶ ἤκουσ' ἄπειρον σιγὴν καὶ ἡσυχίαν εἶδα,
Κ' ἐπόθησα νὰ κοιμηθῶ αὐτοῦ, εἰς τὴν γαλήνην,
Ὡς τραυματίας μαχητὴς εἰς ἐρωμένης κλίνην.
Ἐλθὲ, ψυχὴ, καὶ ἄγωμεν εἰς τοὐρανοῦ τὸ δῶμα ...
—Δεσμῶτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ φυλακὴ τὸ σῶμα.

Εἶδα τὸν κόσμον· ἔῤῥευσεν ἐμπρός μου θολωμένος,
Ὡς τοῦ χειμῶνος ποταμὸς πρὸ τῶν ποδῶν ποιμένος,
Καὶ εἶδα ψεύδη, δάκρυα, καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐλπίδα.
Τί ἄλλο ; Μάτην ἔῤῥιψα τὸ βλέμμα μου βολίδα
Καὶ μὲ τὸν νοῦν ἐσκόπευσα τὰ βάθη τῶν κυμάτων·
Ἐκεῖ τὸ πᾶν μυστήριον . . . σιγὴ ἡ λαλιά των.
Φεῦ ! πόσον νήπιοι εἴμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους ξένοι !
Ἐὰν τὸ χεῖλος προσγελᾷ, κρυπτὴ ἡ καρδία μένει·
Τὸ πλάσμα ἀλλ' οὐδέποτε τὸν Πλάστην θεωροῦμεν,
Καὶ ἂν βλέπωμεν Προσκήνια τὰ ἔνδον ἀγνοοῦμεν.
Μάτην τὸν νοῦν μου ἔτεινα εἰς χώρας θείων φώτων
Κ' ἠρώτησα τὸ ἄπειρον, καὶ τἄστρα ἀνηρώτων,
Ὁποῖος εἶμαι καὶ πρὸς τὶ, ὁ κόσμος ὅλος τί εἶναι,
Καὶ διαιρέσεις καὶ κλαυθμοὶ, καταστροφὴ, ὀδύναι.
Ἓν «Διατί ;» ὁ βίος μου ὑπῆρξεν· ἀπεκρίθη
Ὁ θάνατος καὶ ἡ σιγὴ, τὸ σκότος καὶ ἡ λήθη . . .
Σύννους ποτὲ ἠτένισα τὸν ἀδελφόν μου, θέλων
Νὰ ἐννοήσω κἂν αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέλλον,
Κ' ἐκεῖνος μὲ ἀντέβλεψε μὲ ἀποροῦντος ἦθος,
Καὶ δὲν ἠσθάνθη ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὸ στῆθος !
Ἄ ! πόσον εἶναι θλιβερὸν, καὶ ποῖον φέρει φόνον,
Εἰς φυλακὴν νὰ ῥίπτεσαι καὶ ν' ἀγνοῇς τὸν χρόνον,
Τὸν δικαστὴν τὸ ἔγκλημα, τὰ γύρω τῆς εἰρκτῆς σου.
—Θεοῦ ἀξία ἀληθῶς, Θεέ μου, ἡ ὀργή σου . . .

Τὸ παρελθόν μας ; Θάνατος· καὶ τώρα ; Ἀγωνίαι,
Καὶ πόθοι, πάθη, σύγκρουσις, ἀπάτη, εἰρωνεῖαι.

Κ' ἐγὼ ἐπόθησα ἄλλοτε πολέμων αἷμα πίνων
Εἰς πυραμίδας ν' ἀναβῶ πτωμάτων ἀνθρωπίνων,
Νὰ γίνω μέγας, ἄπειρος καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου.
Ἀλλ' οἴμοι! αἴφνης ἔπεσε μακρὰν ὁ ὀφθαλμός μου
Καὶ εἶδεν ἐρημόννησον—Ἑλένην τὴν Ἁγίαν . . .
Καὶ πάλιν εἶπον ἄλλοτε μὲ ποιητοῦ καρδίαν,
Μὲ ἔνθεον διάνοιαν κ' ἐν λαμπροτάτῃ φήμῃ
Νὰ ἐξεθάμβουν τὴν δειλὴν ὑφήλιον· ἀλλ' οἴμοι!
Πάλιν σιγὴ ἐπέρχεται κ' ἂν θεῖοι οἱ παιᾶνες . . .
Τί τόσοι, τόσοι ἔκλαμπροι ἀπήλαυσαν τιτᾶνες,
Καὶ ποῖον δὲν παρέσυρε τὸ ῥεῦμα τοῦ θανάτου,
Καὶ ποῖον δὲν ἐσκέπασε τὸ μαῦρον κάλυμμά του;
Ὦ Κόσμε, σκότος καὶ βαθὺ μυστήριον ποῦ εἶσαι!
Κ' ἐν τούτοις τόσον φωτεινὸς, ὦ ἥλιε, κινεῖσαι . . .

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου—Ν' ἀποθάνω.
Καθὼς κοιμίζετ' ἔντρομον ὅταν μικρὸν παιδίον
Προσβλέπῃ μορμολύκειον τῆς κλίνης του ἐπάνω,
Φεύγω τὸν κόσμον, ἔμφοβος τὰ ὄμματά μου κλείων.
Ὦ τάφε! . . ἡ δευτέρα μου καὶ νεκρικὴ κοιτίς μου,
Θὰ εὕρω εἰς τὰ στήθη σου τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων,
Τὸν φωτεινὸν καὶ ἤρεμον λιμένα τῆς ζωῆς μου,
Τὸ γέρας τοῦ ἀγῶνος μου; ἢ μή τι πλάνης χεῖρον;
Ὦ τάφε! εἰς τὰ σκότη σου τὰ αὐχμηρὰ καὶ κρύα,
Εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνά σου, τὸ σῶμα πίπτον ὅπου
Εἰς σκώληκας ἐκλύεται τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου,
Ἀπλοῦται ἡ—ζωὴ θεῶν—λαμπρὰ Ἀθανασία;

Καὶ πῶς, αὐτὸς ὁ θάνατος τἀθάνατον ἐγκλείει,
Ἔχει τὴν νύκτα μέτωπον καὶ τὴν σελήνην στήθη;
Ὁμίλει μοι, ὁμίλει μοι . . . Πλὴν πότε ἀπεκρίθη!
Καὶ τίς Οἰδίπους σ' ἔλυσεν, ὦ τάφε, τίς σε λύει;
Ἧσαι—τί εἶσαι;—ἀτερπὴς θυρὶς τῶν δύω κόσμων,
Σκληρὸν κλωβίον βόμβυκος ἔνθα τὸ σῶμα μένει
Καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται χρυσῆ, μετηλλαγμένη,
Πετῶσ' εἰς τἄστρα, χρυσαλὶς μέσῳ ἀνθῶν εὐόσμων.
Ἀλλ' ὦ οἰκτρὸν ταξείδιον ὑπὸ τῆς γῆς τὸ χῶμα,
Ἂν ἡ ψυχή μας φέρεται εἰς τοὐρανοῦ τὰ μέρη
Ἀκολουθοῦσα τὸ νεκρὸν, ἕως νὰ σβύσῃ σῶμα!
—Τοιοῦτον προανάκρουσμα τίν' ἁρμονίαν φέρει; . .

Ὦ μῆτερ, γῆ παλαίγονος! ὡς ἀδελφὴν Ζεφύρων,
Εἶδα παρθένον μόλις χθὲς νὰ καταβῇ ἐντός σου.
Καὶ—δυσωδία ἔγινε τὸ κάλλιστον τῶν μύρων,
Καὶ ἐλύθησαν τὰ μέλη της εἰς ἀπεχθῆ σαπρίαν,
Τὰ μέλη ἐκ τοῦ γέλωτος πλασθέντα καὶ τῆς δρόσου,
Τὰ μέλη, ποῦ ἐνέπνευσαν Φειδίου νίκην θείαν.
Ὦ γῆ, δὲν εἶσαι μήτηρ μας, πλὴν μητρυιά μας εἶσαι
Ἀφοῦ τρώγεις τῶν τέκνων σου τὰ χείλη καὶ τὸ σῶμα.
Δὲν εἶν' ὁ τάφος τῆς μητρὸς ὁ κόλπος, ἀλλὰ στόμα
Ἔνθα αἱ πλάσεις πίπτουσι σκληρῶς ἀπατηθεῖσαι . . .

Φοβοῦμαι πλέον τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα μὴ κρατήσῃ
Καὶ, ἡ πτωχὴ, ὡς δέσμιος πρὸς τἄνω δὲν ὁρμήσῃ . . .
Ὦ! ῥίψατε τὸ σῶμά μου εἰς τῶν φλογῶν τὴν λαύραν,

Καπνὸς νὰ γίνω, ν' ἀναβῶ τὴν αἰθερίαν αὖραν,
Νὰ φθάσω τἆστρα τὰ χρυσᾶ τῆς κυανῆς ἐρήμου,
Νὰ φθάσω ὅπου πάντοτε ἐπέτα κ' ἡ ψυχή μου!
Τοῦ φοίνικος ἐλάτρευσα τοὺς μύθους τοὺς ὡραίους,
Καὶ τὴν θανὴν τοῦ εὐγενοῦς ἠγάσθην Ἡρακλέους.—
Σοὶ ἐπαιτῶ πανύστατον, νεκρὸν ἂν μ' ἀτενίσῃς,
Ὦ ἀδελφέ μου, καῦσέ με καὶ μή με θάψῃς κάτω·
Τὸ κάτω τίς ἠγάπησεν; Εἶναι πικρὸν τὸ κάτω,
Εἶναι τοῦ δούλου ἡ ζωή, τοῦ δυστυχοῦς ἡ πτῆσις.
Ὦ, πέτα! πέτα σῶμά μου ἐπάνω τῆς πυρᾶς σου,
Ἀνάβα πάντοτε θερμόν, θερμὸν ὡς πάντοτ' ἦσο,
Ὡς ἄρωμα τοῦ ἔαρος, ὡς λογισμὸς τοῦ Τάσσου,
Ὡς βλέμμα ἓν παρθενικὸν τὰ ἄστρα νὰ ἐγγίσω.

. . . .

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου,—Ν' ἀποθάνω.
Τὸ «Φεῦ!» μοὶ ἦτον ἡ αὐγὴ καὶ τὸ ἑσπέρας «Οἴμοι!»

Ἐκ τῶν τοῦ Β...

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ.

ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ

(1872)

Words, words !
(Shakespeare.)

ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Σοί...

Ὦ, ποῖον κάτοπτρον, χάρις ποία!
Χρυσοῦ καὶ τέχνης τίς ἁρμονία
   Εἰς κάλλος θεῖον!
Ἀστράπτ' εἰσέτι ἡ καλλονή του
Ὡς νὰ ἀφῆκε χθὲς τοῦ τεχνίτου
   Χθὲς τὸ γλυφεῖον.

Σεπτὰ, πατρίδος σεπτῆς, ἐδάφη
Εἰς σᾶς κοιμῶνται ἔτι κ' οἱ τάφοι
   Πλέον μεγάλοι
Παρὰ ὁ Μόμμιος καὶ Ἀττίλας...
Ὦ τάφοι, δότε Ἑλλάδος φίλας
   Εἰκόνας, κάλλη!

II.

Ἁβρός τις στέφανος ἀνθεμίων
Περιελίσσει τὰ ἄκρα, κλείων
   Κοῖλον ὡραῖον,
Καὶ τόσον μάγον φῶς διεσώθη
Ὡς ἐδῶ φέγγον ν' ἀπετυπώθη
   Κλέος ἀρχαῖον.

Πῶς τόσην χάριν ν' ἀπεικονίσω;
Ἐντὸς εὐσκίου στίλβης, ὀπίσω,
  Ἡ Λήδα κλίνει
Στόμα καὶ βλέφαρα, ὅλη ἔρως,
Κ' ἐπὶ τὰ χείλη κύκνος εὐπτέρως
  Φίλημα πίνει.

Κάτοπτρον λεῖον, πόσαι καὶ πόσαι
Μορφαὶ χαρίεσσαι καὶ γελῶσαι,
  Ῥόδινα χείλη,
Ὀφθαλμοὶ μέλανες Ἑλληνίδων
Κλίναντες ἔνδον φίλαυτοι εἶδον
  Καὶ ἐρωτύλοι!

Πόσαι ἱέρειαι τῆς Πανδήμου
Μετὰ καρδίας ὅλως εὐθύμου
  Καὶ εὐμερίμνως,
Λιγὺ ἐμπρός σου ἔστησαν σῶμα
Καὶ ἦτον ὅλον αὐτῶν τὸ στόμα
  Κύπριδος ὕμνος!

Βλέπω τὴν δούλην ἥτις σ' ἐκράτει
Ὀρθία, στρέφουσα ὡς προστάττει
  Αὐτὴν κυρία,
Ἥτις τὴν κόμην αὐτῆς κτενίζει
Καὶ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀκονίζει
  Κάλλη μυρία.

Τίνος νὰ ἦσο κάτοπτρον ; Ποίας
Καλῆς παρθένου ; Ἢ Κορινθίας
Δεσποίνης κτῆμα ;
Τίς οἶδεν ! Οἴμοι· παρῆλθον πᾶσαι
Παρθένοι, δέσποιναι,—καταβᾶσαι
Ὅλοι εἰς μνῆμα !

III.

Καὶ ὡς παρῆλθεν ἐντός σου μία
Μορφὴ ὡραία, μορφὴ γλυκεῖα,
Χορὸς Χαρίτων,
Δίχως ν' ἀφήσῃ ἴχνος, ὁμοίως
Παρῆλθε τόσων ἀνθρώπων βίος
Ὡς νὰ μὴ ἦτον !

Ποῦ εἶνε, Κόρινθος, οἱ θεοί σου ;
Αἱ ἀγοραί σου καὶ οἱ ναοί σου
Ἔργα εὐβούλων ;
Ποῦ τῶν ἐμπόρων αἱ μυριάδες,
Αἱ ἑορταί σου καὶ αἱ χιλιάδες
Ἱεροδούλων !

Χρόνος καὶ Μόμμιος μετὰ λύσσης
Ἴσας σ' ἐπήνεγκον τὰς συλήσεις,
Τὰ Τραύματά των
Καὶ τοῦ ἀρότρου νῦν τὸ ὑννίον
Εἰκῆ σ' ἐκθάπτει ὥς τι μνημεῖον
Πλῆρες θρυμμάτων.

Τῆς Καλλονῆς σου τῆς πάλαι πάσης
Καὶ τοῦ χρυσοῦ σου μέχρι θαλάσσης
Καταρρυέοντος,
Σῆμα τὸ κάτοπτρον ἴσως τοῦτο
Ἐσώθη μόνον, ἐν τόσῳ πλούτῳ
Κόσμου καέντος !

IV.

Ὦ, εἰς τὴν πλάκα σου ἂν ἐτήρεις
Τοὺς χαρακτῆρας, κάτοπτρον, πλήρεις
Μορφῆς αἰθρίας
Ἀπὸ ἐκείνας τὰς πάλαι, ὅσαι
Ἐμπρός σου ἔκλιναν μειδιῶσαι
Λάτρεις Παφίας !

Ἤθελον ἔνθους νὰ ἀτενίσω
Καὶ μετὰ πάθους νὰ ἀνυμνήσω
Ἀρχαῖον κάλλος,
Ὄμμα Γλυκέρας, στόμα Λαΐδος,
Νανvοῦς ὡραίας ὡραῖον εἶδος,
Ἢ ἄλλης ἄλλως. . .

Ποῖαι εἰκόνες ! Περᾷ ἐμπρός μου
Χορὸς ὡραῖος ἀρχαίου κόσμου,
Νυμφῶν δρυάδων,
Σειρὰ εὐπέπλων Ἀμαρυλλίδων,
Ὅμιλος νέων καὶ νεανίδων
Τὸν Βάκχον ᾄδων.

Φέρουσιν ὅλοι καῖον τὸ στόμα,
Κινοῦσιν ὅλοι εὔδροσον σῶμα,
  Ὡς κύκνων πλήθη,
Εἶν' ἡ μορφή των ἠὼς ῥοδίνη,
Καὶ εἶν' ὁ βίος των εὐφροσύνη,—
  Τὰ δ' ἄλλα λήθη.

V.

Ὅμως πλανῶμαι ! Ὦ θεία κόρη,
Σὲ ἂν παρεῖδα μικρὸν, συγχώρει
  Ἀλλοφροσύνῃ. . .
Χριστοῦ ἡ λάτρις, σὺ, κατοπτρίσου
Καὶ ἡ αἰδήμων αὕτη μορφή σου
  Ἐδῶ ἂς κλίνῃ !

—Μεθ' ὅσα κάλλη νυμφῶν ἀρχαίων,
Μεθ' ὅσον εἶδες πλῆθος ὡραίων,
  Χαρίτων πλοῦτον,
Εἰπέ με, κάτοπτρον, ἐὰν εἶδος
Τινὸς Ῥωμαίας ἢ Ἑλληνίδος
  Εἶδες τοιοῦτον ;

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Συναυλία τις μὲ φθάνει, ἁρμονία γλυκυτάτη. . .
Κεφαλὰς παιδίων βλέπω, βλέπω οἴκημα σχολείου...
Τῆς ἁμάξης σου τὸν δρόμον, ἀγαθέ μου φίλε, κράτει·
Ὢ, μαγεύει τὴν ψυχήν μου τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου !

Συναισθάνομαι βαθείας καὶ γλυκείας συγκινήσεις,
Ὅταν βλέπω τὰ παιδία, τὰς πληθύας τοῦ σχολείου...
Μὴ μαγεύωμαι διότι μ' ἔρχονται αἱ ἀναμνήσεις
Τῆς μικρᾶς μου ἀλφαβήτου καὶ τοῦ ἀγνοτάτου βίου ;

Εἶν' αὐτὸ καὶ μόνον ; Ὄχι· ὅπου ἂν σᾶς διακρίνῃ,
Ἂν μικρά μου μετὰ πόθου ἡ ψυχή μου σᾶς θωπεύῃ,
Εἰς χρυσῶν ἐλπίδων κόσμον, ὁμοῦ αὕτη ἔνθους κλίνει.
Καὶ ἰδοὺ ὑμῶν ἡ θέα διατὶ ἐμὲ μαγεύει.

II.

Μετ' ὀλίγους ἔτι χρόνους τὰ πτωχὰ αὐτὰ παιδία
Εἰς τὸν δύσζηλον ἀγῶνα τῆς ζωῆς θ' ἀποδυθῶσι,
Ἄλλα θέλει ἀμειλίχως ἀφανίσ' ἡ δυστυχία,
Ἄλλα θέλει χρυσῆ μοῖρα καὶ νεότης στεφανώσει.

Ἐὰν σήμερον τὸ ῥάκος καὶ τὸ δάκρ' ἦνε στολή των,
Ποῖος αὔριον γνωρίζει, ἐκ τοῦ κύκλου των ὡραῖος
Μὴ φανῇ τις αἴφνης ἥρως, στρατηγὸς τῶν ἀνικήτων,
Δάφνη τοῦ μικροῦ χωρίου, τῆς Ἑλλάδος ὅλης κλέος ;

Ποῖος αὔριον γνωρίζει ἐκ τῆς χαρωπῆς πληθύος
Ἥτις σήμερον εὐφώνως ἀτακτεῖ, σκιρτᾷ, μανθάνει,
Μὴ ἂν αἴφνης ἀνατείλῃ νοῦς διάφωτος· καὶ θεῖος
Ἄστρον τῆς καλῆς Ἑλλάδος, χρυσοῦ μέλλοντος σκα-
[πάνη !

Θάρρος, φίλοι μου· ὁ κόσμος εἶνε μοῖρα τῶν κρειτ-
[τόνων
Κ' ἤρχισαν πολλάκις οὗτοι τὴν ζωὴν των ῥακενδύται.
Αὔριον οἱ ἄνδρες ὅλοι κλίνουσι διὰ τὸν χρόνον
Κ' ἡ πατρὶς αὐτῆς ἡγέτας καλεῖ σας· Ἑτοιμασθῆτε !

III.

Ὁ Θεὸς γλυκὺς φρουρός της, ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ
Τὴν καρδίαν ἥτις ἦλθεν ὡς ἡγέτης τοῦ σχολείου,
Καὶ φωτίζει τὰ παιδία καὶ ὡς ὄρνις περιπτύσσει.
—Πῶς λατρεύει ἡ ψυχή μου τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου !

ΕΙΣ ΣΗΡΙΚΟΝ ΒΟΜΒΥΚΑ

I

Εἰς κλαδίον ἄνευ φύλλων
Τὸ βαρύ σου αὐτὸ σῶμα
Φέρον.

Χθὲς μυρμήκιον μικαύλον
Ὡς σοφός τις πάλαι γέρων
Τώρα
Ἀπὸ τὸ μικρόν σου στόμα
Νήματα ἐμεῖς χρυσᾶ
Στόμα ὡς τοῦ Πυθαγόρα[1])
Χρυσᾶ ἔπει, περισσά.

Λέγει ὁ λαὸς φρουρός σου
Ὅτι εἶνε ὡς νηρηΐδες
Ὅτι
Ἔρχονται αὐταὶ ἐγγύς σου
Ὅταν ὁ καθεὶς ὑπνώττῃ
Ἔτι
Πῶς ὡσεὶ θεραπενίδες
Σὲ θωπεύουσι πισταὶ
Κλίνουσ' ἐν μαγείᾳ, καί τοι
Φθόνου κατὰ σοῦ μεσταί.

Ὢ δικαίως! Τίνος ἄλλου
Εὐμενὴς, χρυσῆ τοσοῦτον
Μοῖρα
Σκώληκος μικροῦ, μεγάλου,
Τίνος

1) Πυθαγόρου.

Ἔδωκε τοιοῦτον πλοῦτον ;
Ὢ δικαίως ! Εἶνέ τις
Βλέπων συρικῆς ἀκτῖνος
Νὰ μὴ κλίνῃ ἐραστής ;

Ὤ, τίς τέχνη εἱμαρμένης !
Νεκρικοὺς ἐνῷ θαλάμους
Πλάττεις,
Τοῦ μνημείου σου ἐκβαίνεις
Ἀφοῦ πρῶτον μεταλλάττεις
Σῶμα
Καὶ τανῦν ὁρμᾷς πρὸς γάμους
Ἡ γραώδης χρυσσαλὶς
Ἄσιτος, τυφλὴ ἀκόμα
Θνήσκεις κ' ἔρωτας τελεῖς !

Πλέκε, πλέκε τὸν κοιτῶνα
Ὅπου θάνατον εὑρίσκεις
Ὅπου
Βλέπω, βόμβυξ, τὴν εἰκόνα
Μεγαλοφυοῦς ἀνθρώπου.
Ὅπως
Χρυσοῦν νῆμα δίδων θνήσκεις
Οὕτω κ' ἐν τῇ γῇ σοφὸς
Ζῇ ἐν θρήνοις ἀπανθρώπως
Θνήσκει καὶ δωρεῖται φῶς.

Χθὲς σεμνὴ, ὡραία κόρη,
Νύμφη ἐν αἰθούσῃ γάμου
Ὅλη
Σηρικὰ λευκὰ ἐφόρει
Κ' ὡς ἀφρὸς ἠκτινοβόλει...
Ποῖον
Ἔβλεπον τὰ ὄμματά μου
Ὄνειρον λευκὸν ἐκεῖ!
Ποίων πέπλων κάλλος θεῖον
Ποία χάρις μαγική!

Ἔνδον ἄλσους, εἴς τι βάθος
Σκιᾶς πλῆρες κ' εὐωδίας
Μόνος
Εἰς γλυκὺ δεσμώτας πάθος,
Προσδοκᾷ ἀνυπομόνως.
Καίων
Νέαν κόρην νεανίας...
Αἴφνης μέταξα κροτεῖ!..
Πρὸ τῆς φίλης του εἰσπνέων
Τρέχει καὶ γονυκλιτεῖ.

II.

Κάλλος γοητείαν ὅμως
Ὅσην ἔχει πᾶν σου νῆμα,
Οἴμοι!

Τόσον ἀπηνής τις νόμος
Εἱμαρμένη τις πενθίμη
Θέλει
Εἰς πλασθὲν ἀπὸ σὲ μνῆμα
Σιγηλῶς ν' αὐτοκτονῇς,
Δίχως θνῆσκον νὰ σὲ μέλῃ
Ἢ μὴ θέλον νὰ φανῇς!

ΠΡΟ ΤΗΣ ΙΘΑΚΟΥ

Α'.

Πῶς, ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης
Οἰωνὸς τῆς Σαλαμῖνος, ὁ Ἰάσων ἀργοναύτης.
Ἐπεπήδησεν εὐτόλμως μὲ τοὺς πρώτους τῶν Ἑλλήνων
Ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων,
Τέκνον τῆς ἐλευθερίας, λάτρις τῆς καλῆς ἐλπίδος,
Πρὸς τὸ γέρας τῆς Κολχίδος;
Ναί, πιστεύω εἰς τὴν πρώτην καὶ μεγάθυμον σελίδα
Τῆς λαμπρᾶς σου ἱστορίας, ὦ Ἑλλάς μου, ἀφοῦ εἶδα
Τὴν ὡραίαν αὐτὴν χώραν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀρέων
Ἐσπαρμένην, ὡς μεγάλας φωλεὰς ἀετιδέων!
Ἀπὸ τῶν ὀρέων τούτων, εἰς τὰ πλάτη τοῦ αἰθέρος

Ζῶντες, βλέποντες πλησίον πῶς οἱ ἀετοὶ πετῶσι
Ὑπεράνω τῆς θυέλλης ἀγερώχως κ' ἐλευθέρως
Εἰς τὸν κόλπον τὸν ὡραῖον ἔπρεπε νὰ καταβῶσι
Νὰ πτερώσωσιν ἓν σκάφος, ἀντὶ ν' ἀναβῶσιν ἵππον
Καὶ νὰ δώσωσι τὸν πρῶτον κατὰ τὸν βαρβάρων κτύπον,
Τῆς Ἀργοῦς οἱ ἐπιβᾶται,
Μὲ φωνὴν πρὸς τοὺς αἰῶνας : «Τοὺς ἀσιανοὺς κτυπᾶτε!»

B'.

Πῶς, καὶ σήμερον ἐν μέσῳ τόσου κάλλους καὶ μαγείας,
Βόσκετε δειλοὶ καὶ δοῦλοι, ἄνδρες σεῖς τῆς Θεσσαλίας ;
Σᾶς μαγεύει, σᾶς κοιμίζει ἡ ὡραία αὕτη φύσις,
Ὡς γυνὴ τοὺς θηλυδρίας ; Ἐνῷ ἔδει τὰς ἁλύσεις
Νὰ συνθραυσητ' ὑπὲρ ταύτης ἐν πυρὶ καὶ ἐν μαχαίρᾳ
Σώζοντες ἀπὸ τὸν Τοῦρκον τὴν χρυσῆν αὐτὴν μητέρα
Πῶς, κ' ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων, ὠργισμένων ἀποτόμων
Ἀναβαίνετε ἱδροῦντες τὸν βαρὺν τοῦ δούλου δρόμον
Δίχως κἂν ἐπὶ τὰς ἄκρας νὰ μὴν ἔχετε ποθήσῃ,
Ὅταν φθάνετε καὶ σπεύδῃ ὁ υἱὸς νὰ σᾶς φιλήσῃ,
Νὰ μὴν ἔχετε ποθήσῃ ν' ἀναπνεύσετ' ἐλευθέρως
Καὶ τὸ μῦρον τῆς ἐλάτης καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος ;
Εἰς αὐτὰς τὰς κορυφάς σας, ὁ ἀὴρ αὐτὸς ὁ πνέων,
Ὁ βορρᾶς τῆς Θεσσαλίας,
Ὅλος δρόσος, ἀλκὴ ὅλος, ὡς τὸ φρόνημα γενναίων
Ὅταν ῥίπτεται ὡς γίγας καὶ πληροῖ τοὺς πνεύμονάς σας,

Εἰς τὸ στῆθος παλμὸν ἕνα, ὄνειρον ἐλευθερίας
Εἰς τὸν νοῦν, οὐδ' ἓν ἐγείρει ;
Καὶ ὁ μιναρὲς ἐκεῖνος, ἕως εἰς τὰς κορυφάς σας
Τινασσόμενος ὡς ὕβρις, οὐδ' ἓν δάκρυ προκαλεῖ
Εἰς τὸ ὄμμα, Θεσσαλοί ;
Δοῦλοι, δοῦλοι· ἡ μεγάλη αὐτὴ φύσις σᾶς οἰκτείρει...
Καὶ τὰ δάκρυά της ὅταν εἰς χρυσῆν αὐγὴν θεᾶσθε
Δρόσον λέγετε τὸ δάκρυ, ἡσυχεῖτε καὶ χασμᾶσθε.

Γ΄.

Καὶ νὰ κύπτωσιν ὡς δοῦλοι μέτωπον ὁμοῦ καὶ γόνυ
Οἱ υἱοὶ τοῦ Νικοτσάρα, οἱ υἱοὶ τοῦ Κατσαντώνη !
Καὶ νὰ ἦνε κύριός των καὶ ἀγρίως νὰ δεσπόζῃ
Πλάδαρός τις Μουσουλμάνος, μὲ ὠχρὸν ἀῤῥώστου χρῶμα
Ὅστις σήπεται ὡς τέλμα, ὅστις ὡς νεκρὸς ἀπόζει,
Τοῦρκος στρέφων ἠλιθίως τὸ θολὸν, βλακῶδες ὄμμα,
Καὶ νὰ λησμονῶσιν ἴσως ὅτι Θεσσαλὸς ἐκεῖνος
Ὅστις πρῶτος τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀνάστασιν ἐκάλει·
Καὶ νὰ μὴ νοῶσιν ἴσως ἂν τοῦ Ῥήγα ἦν' ὁ θρῆνος
Ὅταν ἄνεμος εἰς ῥάχεις βρυχηθμοὺς πενθίμους βάλλῃ !
Μνήματα περιπατοῦντα, μνήματα ψυχρῶν μαρμάρων,
Ὅπου γέγραπται ἐπάνω χρυσῆ λέξις μία : «Ἕλλην»,
Μνήματα ἐρήμου μέσῳ, ὅπως μέσῳ τῶν βαρβάρων,
Τῶν Ἑλλήνων βλέπω ταύτην τὴν θεσσαλικὴν ἀγέλην !

Δ'.

Ὅμως, ὅπου ἡ ὡραία καὶ καμπύλη παραλία,
Εὐσεβῆ τὰ γόνατά μου ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ κλίνω,
Ὦ τοῦ Πίνδου Θεσσαλία,
Καὶ φιλῶ τὰ χώματά σου καὶ θερμὸν ἐν δάκρυ χύνω!
Σπένδω δάκρυα εἰς μνήμην τῶν μαρτύρων καὶ ἡρώων
Κ' εἰς τὸ φάσμα τοῦ Βλαχάβα κόσμον λησμονῶ ἀθρόον....
(Ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου «Εὔξεινος» τῆς Ἑταιρίας «Fraissinet»).

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ

. . . . .

Στρέφει τὸ βλέμμα ὁ Θεὸς
Ἐπὶ τοῦ κόσμου πάλιν
Καὶ εἶδε: πᾶς τῆς γῆς λαὸς
Χωρὶς καρδίας καὶ νοὸς
Λυσσᾷ εἰς τὴν κραιπάλην.

Παρῆλθεν ὅλος αἰὼν εἷς
Καὶ πάλιν βλέπει κάτω:
Δοῦλοι καὶ πλάνοι καὶ φονεῖς·
Κ' εἰς μαῦρα πάθη ἀπηνὴς
Καθείς των ἐβρυχᾶτο.

. . . . .

Χειμάρρων μέσῳ φοβερῶν
  Ὁ κόσμος πᾶς ἐκλείπει·
Ὕβρεις κακούργων στυγερῶν,
Γόοι κλαυμάτων γοερῶν. . .
  Ὢ φρίκη καὶ ὢ λύπη!

Σβέννυνται ἔθνη ὡς σκιὰ,
  Χῶραι ὁμοῦ ἀθρόαι,
Κ' ἐν τῇ εὐρείᾳ φωλεᾷ
Ἡ φιληθεῖσα πατριὰ
  Εἰσέρχεται τοῦ Νῶε.

. . . . .

Ἄλλος οὐδείς. Καταστροφὴ
  Καὶ πλήμμυρα ἑνοῦται,
Οὔτε ἐν ὄρους κορυφῇ
Συγγνώμην εὗρεν ἀδελφὴ,
  Πατὴρ ἢ μήτηρ οὔτε.

Ὅμως μητέρα πρὸς κρημνὸν
  Εἰς κῦμα καὶ εἰς νέφος
Αἴρουσαν βλέπω νεογνόν. . .
Θεέ, ὁ ταύτην κεραυνῶν,
  Μὴ ἔπταισε τὸ βρέφος;

ΤΟ ΔΑΚΡΥ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ

Στρέφετ' ὀργίλος πρὸς τοὺς ὠχριῶντας ἐμπρός του ἀγγέλους,
Οἵτινες ἄγγελμα ἔφερον, ὅτι τοῦ κύματος λύσσα
Τοῦ Ἑλλησπόντου τὸ ζεῦγμα διέλυσε, ταῦτα φωνήσας :
«Τριακοσίας μετρήσατε εἰς τῆς θαλάσσης τὰ νῶτα
Ἀνηλεεῖς μαστιγώσεις· καὶ δύο ἁλύσεις ῥιφθεῖσαι
Δέσμιον εἰς τὰς βουλάς μου τὸ ἄγριον κῦμ' ἂς κρατῶσιν».

Εἶπεν. Οἱ ἄγγελοι σώζονται. Γίνεται ἔργον τὸ ῥῆμα,
Φθάνει εἰς Σάρδεις, Ἐκεῖθεν χωρεῖ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἄγων
Πέντε περίπου ἑκατομμυρίων πεζοὺς καὶ ἱππεῖς του !
Ἅρμα Διός, λευκῶν ἵππων ὀκτὼ, κενὸν πάντη ἡγεῖται.
Εἶτα τὸ ἅρμα τοῦ Ξέρξου, ἐν μέσῳ μυρίων ἱππέων,
Εἶτα μυρίων πεζῶν, μὲ χρυσᾶ εἰς τὰς λόγχας των μῆλα.

Ὠκεανὸς καλλονῆς καὶ λογχῶν πανταχοῦ ἀπαστράπτει !
Φθάνει τὸ χάος εἰς Σκάμανδρον, τὸν ποταμὸν τοῦ Ἰλίου,
Τὸν ποταμὸν τοῦ Ὁμήρου· κ' ἰδοὺ ἐν τῷ ἅμα ἐκλείπει
Ὑπὸ τ' ἀνάριθμα χείλη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ. Προχωροῦσι
Καί εἰς τὴν Ἄβυδον ἤδη ἀνέβησαν, ὅθεν εὐρεῖα
Κ' ἐν πανοράματι φαίνεται κάτωθι ἔκτασις πᾶσα

Εἶχον εἰς λόφον ἐδῶ καὶ ἐκ λίθου λευκοῦ ἀνεγείρῃ
Θρόνον, ἐν ᾧ ἀναβὰς ὁ μονάρχης ἠτένισε κύκλῳ
Ἔνθεν τὸ μνῆμα τῆς Ἕλλης καὶ ἔκτασιν πᾶσαν θαλάσσης,
Ὡς χιλιάδων τεσσάρων τριήρεων πλῆθος καλύπτει·
Κάτωθι, πέραν, ἐκεῖθεν, καὶ ὅπου ἂν ἴδῃς, ἁπλοῦται
Μυρμηκιὰ στρατευμάτων καὶ σβέννυται βλέπον τὸ ὄμμα.

«Εἶμαι εὐδαίμων». Ὡς εἶδεν ὁ Ξέρξης ἐφώνησε χαίρων·
Εἶτα μειδίαμα μόλις ἀνθοῦν εἰς τὰ χείλη ἐφάνη
Καὶ εἰς τὸ ὄμμα του δάκρυ ἀνέβη,—ἓν ἅγιον δάκρυ!
«Χρόνους μετὰ ἑκατὸν οὐδὲ εἷς θέλει ζῇ τούτων ὅλων!»
Εἶπε καὶ ἔκλινε κάτω τὸ μέτωπον σύννους.
Κ' ἠγνόει ἀκόμη
Δάκρυα πόσα, Ἑλλάς μου, αὐτῷ ἑτοιμάζεις

Δάκρυ σεμνὸν καὶ τεκμήριον ἅμα Θεοῦ ὑπερτάτου,
Ὅστις τὰ στέμματα ὅλα ὡς ἄγγη λεπτὰ θρυμματίζει,
Πόσον σὺ εἶσαι βαρὺ, ἀληθὲς καὶ ἐπώδυνον δάκρυ!
Ὅλ' οἱ αἰῶνες τὸ δάκρυ αὐτὸ ὡς ἀράν των ἀφῆκαν
Τοῦτο τὸ δάκρυ ἡ μήτηρ ἐπάνω τοῦ τέκνου της χύνει
Τοῦτο καὶ μόνον τὸ δάκρυ ὁ θάνατος ἔχει ὡς νέκταρ.

Τοῦ ἀλαζόνος τυράννου ὁπότε τὰ βλέφαρα τοῦτο
Ὕγρανε, ποίαν σφαγὴν τῆς καρδίας αὐτὸς νὰ ᾐσθάνθη!
Ποία ἐντός του σκηνὴ νὰ παρέστῃ σιγῆς καὶ μνημάτων
Πρὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων στρατῶν, ἐν οἷς ἤνασσε μόνος!
Ποία τὸ πρῶτον νὰ ἦλθ' εἰς τὰ χείλη του βλάσφημος ὕβρις,
Ὅταν ἐσκέφθη πῶς ἄλλος τῶν πλούτων του ὅλων δεσπότης!

Κλαῦσε μονάρχα, τὴν τύχην αὐτῶν καὶ τὴν τύχην σου ἔτι!
Θρήνησον, ἄνωθι τόσου λαοῦ καὶ τοσαύτης ἰσχύος!
Σκέφθητι πόσον ὁ βίος ταχὺς καὶ τοῦ χρόνου τὸ κράτος!
Οἴκτειρον τόσους λαοὺς, οὓς εἰς θάνατον βίαιον ἄγεις,
Δὸς δ' εἰς αὐτοὺς εὐφροσύνην ζωῆς ἐλευθέρας, πιστεύων
Ὅτι μακρὰν ἀρετῆς φροῦδον πᾶν ἐν τῇ γῇ μεγαλεῖον.

Τοῦτο τὸ δάκρυ καλῶς μελετήσατε, καίσαρες ὅλοι,
Τοῦτο τὸ δάκρυ ζυγίσατε, ἄνακτες ὅλοι τοῦ κόσμου,
Ὄνειρον εἶν' ἡ ζωὴ καὶ ἡ γῆ οὐδενὶ κεῖται κτῆμα...
Ἔτι ἂν ὅλου τοῦ κόσμου κρατήσῃς, ὡς ὕπατος δαίμων,
Ἔρχεται ἄφευκτος ὥρα καὶ ἄνευ ἐλέους ἢ τρόμου,
Ὥρα ταχεῖα κ' ἐν μέσῳ τεσσάρων σανίδων ἁπλοῦσαι

Τόσον γνωστὴν καὶ τοσοῦτον αὐτὴν, βασιλεῖς, λησμονεῖτε!
«Ποῦ τρέχεις Ξέρξη;» Ὁ θεῖός του εἶπε τὸ δάκρυ του βλέπων
«Τρέχω ἐμπρός!» «Οἴμοι, Ξέρξη, φοβοῦμαι μὴ σπεύδῃς
ὀπίσω»
Ἂν ἀληθῶς τοὺς λαούς σου ἠγάπας, ἐμπρὸς θὰ ὡδήγεις
Μένων ἁπλῶς καὶ ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος σου, κοῦφε μονάρχα,
Καὶ ὡς ὁ ἥλιος φῶς καὶ ζωὴν εἰς τὰ ἔθνη σου χέων.

Μάτην τὸ δάκρυ του ἔρρευσε, τόσον λαλῆσαν εὐγλώττως,
Γέλωτ' ἀφίνει εἰς τοῦ Δημαράτου τοὺς ἕλληνας λόγους...
Θραῦσε, Ἑλλάς μου, λοιπὸν τοῦ αὐθάδους τυράννου τὸν
τάφον!
Φρούρει, κλεινὲ Λεωνίδα, καὶ πίπτε εἰς τὰς Θερμοπύλας!
Πνῖξον τοὺς στόλους του, Ἕλλην μεγάθυμε, ὦ Θεμιστόκλεις!
Καὶ μετ' ὀλίγον,—μ' ἓν σκάφος περᾷ εἰς Ἀσίαν ὁ Ξέρξης·

Ο ΝΕΚΡΟΣ

[Σάτυρα.]

I.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ μακρᾶς οἰκίας,
Ἐν μέσῳ ψύχους καὶ ἠρεμίας,
Ὑπὸ τὸ φέγγος θαμβῆς λυχνίας,
Καὶ ἐπιμήκους θήκης ἐντὸς,

Ἄπνους τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένος,
Ἡπλοῦτο γέρων ἐξηραμμένος,
Ἐκεῖ, παρ᾽ ὅλων παρῃτημένος
Μόνος αὐτός.

Ὠχρὸν καὶ μέλαν εἶχε τὸ χρῶμα,
Κλειστὸν καὶ μέλαν εἶχε τὸ στόμα,
Κλειστὰ τὰ ὄμματα· καὶ ἀκόμα,
Μία παλάμη εἶχε κλεισθῇ,

Ὡς ἐν τῇ ὥρᾳ του τῇ ὑστάτῃ
Νὰ ἐπεζήτει, ὡς νόμισμά τι,
Πάντα τοῦ πλοῦτον νὰ συνεκράτει
Μὴ ἁρπασθῇ.

Ἐπάνω στήθους ἄνευ καρδίας
Μικρὰν εἰκόνα τῆς Παναγίας
Εἶχέ τις θέση μετ' εὐσεβείας,—
Σεμνὴν σφραγίδα εἰς τοὺς νεκρούς,

Τὰ δ' ἄλλα κύκλῳ σιγὴ καὶ σκότος.
Καὶ μόλις πέραν καὶ λεληθότως,
Κάτω ὑπήχει λεπτός τις κρότος,
Χρυσίου ῥοῦς. . . .

II.

Ἀνοίγεται αἴφνης θύρα μεγάλη
Καὶ ἐπεφάνη σκιά τις ἄλλη,
Ἀνθρώπου σχῆμα. Βλέπει καὶ βάλλει
Γέλωτας ὥς τις παραφρονῶν.

Γελᾷ ἀκόμη. . .
Τίς ἦτο; Ἦτον
Τοῦ ἐν φερέτρῳ πλουσίου γείτων,
Ἐχίδνης γλῶσσα, φίλος πενήτων,
Ἀργός, πεινῶν.

Βραχὺς ὡς νάννος, σκοῦφον ἐφόρει
Μακρὸν, τοὺς ἄρχοντας ἐλοιδόρει,
Μυρία σκάνδαλα ἀνιστόρει
Κ' ἐγέλα γέλωτ' οἷον κανείς.

Ὅμως τὸ θῦμα αὐτοῦ τὸ πρῶτον
Ἐν μέσῳ ζώντων καὶ τεθνεώτων,
Σκοπὸς σκωμμάτων του καὶ γελώτων
Ἦν γέρων εἷς.

Ὁ γέρων οὗτος ἐμπρός του κεῖται.—
Ὁ νάννος βλέπει οὔτε πτοεῖται·
Γελᾷ· καὶ οὕτω κἂν ἐκδικεῖται
Πενίαν τόσην τόσων ἐτῶν. . .

Πρὸς τὴν εἰκόνα χεῖρα ἐκτείνει,
Τοῦ νεκροῦ στήθους ταύτην ἐκκλίνει
Καὶ ἀντὶ ταύτης νόμισμα ἀφίνει
Πέντε λεπτῶν.

III.

«Τέλος ἀπέθανες ! Τόσοι φθόνοι,
Τῷ λέγει, πάθη, φροντίδες, πόνοι,
Κ' οἱ ἐνενήκοντα ὅλοι χρόνοι
Σοὶ ἦσαν ὅλα—μία στιγμή !

Αἴ, ποῦ αἱ ὕβρεις, ποῦ ὁ θυμός σου ;
Ἄναξ, ἂν δύνασαι ἀνορθώσου
Καὶ πίπτω δοῦλος ἐγὼ ἐμπρός σου. . .
Ἐμπρὸς, ἐγείρου ! Ὤ, ἄς νὰ μή !

Αὔριον κάπηλος τῶν γραμμάτων
Ἀντὶ χρυσίου στεφάνους πλάττων,
Ἀντὶ καρδίας τὸ οὖς σπαράττων,
Αἶνον ἐμπρός σου θὰ ἐκφωνῇ. . .

Καὶ θὰ φορέσῃ εἰς τὴν κηδείαν
Πᾶς κληρονόμος πένθους ταινίαν,
Γελῶν μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν
Κ' ἂν ἡ μορφή του ὅλη θρηνῇ !

Κολάκων δοῦλε, δοῦλε τῆς πλάνης,
Ἄνθρωπε, ὅταν κἂν ἀποθάνῃς
Ἐλθὲ ν' ἀκούσῃς οἷος ἐφάνης
Καὶ ἴσως ζῶντας σώσῃς νεκρός ! . .

IV.

Δεσπότας λείχων, πτωχοὺς ὑβρίζων,
Μισῶν καὶ κλέπτων καὶ θησαυρίζων
Καὶ εἰς αἰῶνας δέκα ἐλπίζων
Νὰ ζήσῃς, ἔζης, θνητὲ, οἰκτρῶς.

Ἔζης καὶ ἦλθε πρὸς σὲ ἱκέτις,
Γυμνὴ, πεινῶσα, γραῖα ἐπαῖτις
Κ' αἱ χεῖρες εἶπον αἱ τρέμουσαί της
«Πλούσιε, δός μοί τι, ἐλεῶν.»

Ὅμως ἠρνήθης· καὶ ἡ κραυγή σου
Ἀγρία εἶπεν αὐτῇ : «Κρημνίσου !»
Κ' ἐστράφης ἄδακρυς. . . Ἐνθυμήσου
Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Ἄλλοτε ἦλθε μήτηρ τις πάλιν
Κρατοῦσα βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλην
Πατρὸς θανόντος· κ' εἰς θρήνων ζάλην
Εἰς σὲ δεικνῦσα αὐτὸ μειδιῶν,

Σὲ εἶπε : «Τοῦτο κἂν εὐσπλαχνίσου
Καὶ τοῦ ὀλέθρου μας παραιτήσου !»
Καὶ εἶπες : «Ὄχι.» Ὦ ἐνθυμήσου
Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Καὶ πάλιν ἄλλοτε τοῦ πλησίον
Θέλων ν' ἁρπάσῃς μέγα χρυσίον
Ἔπλασες δόλους τοὺς νόμους θύων
Εἰς δίκην πλήρη ἀδικιῶν,

Ἅμα δ' ὁ νόμος εἶπεν «Ὁρκίσου.»
Ψευδῶς ὡρκίσθης ἐν τῇ ψυχῇ σου,
Ψευδῶς, κακοῦργε ! Ὦ, ἐνθυμήσου
Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Καὶ ἦν ἀπάτη τὸ σεμνὸν ἦθος,
Καὶ ἦν ἀπάτη ἂν εἰς τὸ στῆθος
Σταυρῶν ἐτύπους βαθέων πλῆθος
Καὶ βῆμα ἦγες πρὸς τὸν ναόν !

Πάντας ἠπάτας, πάντας ἐπίσης. . .
Ἐκεῖνον ὅμως πῶς θὰ ἀπατήσῃς,
Ὃν τρέμων ἤδη θ' ἀναγνωρίσῃς
Γνώστην ἁπάντων : ἕνα Θεόν ;

Ἄγε. Ἐκεῖνος θὰ σὲ δικάσῃ,
Ἐκεῖνος ὅστις σὲ εἶχε πλάσῃ
Καὶ ὅστις σ' ἔχει ἐδῶ συνθλάσῃ
Ὡς πτέρνα γίγαντος ἑρπετόν.—

Ἀλλ' ὅμως πρέπει πρὶν σὲ ροφήσῃ
Ἡ γῆ, τὸ ὄμμα σου ν' ἀτενίσῃ
Ὁποῖον τέκνον ἐδῶ θ' ἀφήσῃ,
Δι' ὃ εἰργάσθης οὕτω πλουτῶν. . .

Ἐλθὲ μαζί μου καὶ ὁδοιπόρει
Νεκρός.»

V.

Ὦ Μοῦσα δειλή, συγχώρει
Σὺ, ἡ μὲ ἄνθη τραφεῖσα κόρη,
Ἐὰν ἀκόμη ἀκολουθῶ

Δαίμονα, ὅστις φρικτοὺς κευθμῶνας
Ἐπέρα, νύκτα καὶ κατὰ μόνας,
Ἐὰν ἀγρίας Δάντου εἰκόνας
Ἀφηγηθῶ.

Τὸ νεκρὸν σῶμα φέρων ἐπ' ὤμων,
Διὰ κλιμάκων καὶ διαδρόμων
Σιγῶν κατέβη εἰς ἄλλον δόμον,
Ἐμπρὸς παρῆλθε θύρας κλειστῆς,

Ἔνθα ὑπέλαμπε φῶς ἀκμαῖον·
Καὶ ἔστη, μόλις μὴ ἀναπνέων,
Πρός τι παράθυρον τελευταῖον,
Ὅπως λῃστής.

Ὄχι παράθυρον, στόμα μᾶλλον
Ἔχασκεν ἄνω ἐκεῖ, ἐκβάλλον
Φέγγος καὶ ἅμα ἦχον μετάλλων
Καὶ ἔτι ῥήματα ὡς ἀνδρῶν. . . .

Ἔνδον ἐκείνου τοῦ παραθύρου
Ἦν τὸ γραφεῖον τοῦ φιλαργύρου,
Ῥακῶν παντοίων πλῆρες, ἀπείρου
Χρυσοῦ σωρῶν.

V.

Τοιούτου πλούτου, ἄ ποία δίκη!
Τέσσαρες ἄνδρες, τέσσαρες λύκοι
Κλειστοὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀποθήκῃ
Πάντα ἐνέμοντο ἐν βρυγμοῖς,

Καὶ πρὶν, ὦ πλούσιε, ἄπνους μείνῃς,
Ἄγρυπνοι οὗτοι φρουροὶ τῆς κλίνης
Τὰς κλεῖς ὑφεῖλον, πλήρεις ὀδύνης
Κ' ἐν στεναγμοῖς...

Καὶ ὅταν, γέρον μωρὲ, ἐκπνέων
Ἄπελπις, χεῖρα ἔτεινες κλαίων
Τὸ πρῶτον ἤδη καὶ τελευταῖον
Ἕνα υἱόν σου νὰ ἀσπασθῇς

Καὶ εὐλογήσῃς αὐτὸν, ἐκεῖνος,
Παθῶν θηρίον ὁμοῦ καὶ κτῆνος,
Ἐδῶ τὰ πλούτη σου ἀκινδύνως
Κλέπτει κλεισθείς.

Οἱ ἄλλοι εἶνε τρεῖς συγγενεῖς σου...
Ὦ πλοῦτε, δὶς τυφλὲ πλοῦτε, πείσου
Πῶς αὕτη ἡ τύχη σου εἶνε ἐξ ἴσου
Μακρὰν ὁπόταν τῆς ἀρετῆς

Μεγάλα ἀνάκτορα μόνον πλάττης,
Ἢ τὸ χρυσίον αἰσχρῶς φυλάττης,
Κ' εὐχὰς καὶ πόθους λύστης ὑπάτης
Ὑπηρετῆς.

Ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ φιλαργύρου
Τραφεὶς ἐν μέσῳ πλούτου ἀπείρου,
Τοὺς θύλακάς του χρυσοῦ ἐπλήρου
Καὶ τὴν ψυχήν του κακοῦ παντὸς,

Ὁπότε ἦτο, οἴμοι !, παιδίον
Πατρὸς τοιούτου βιοῦν πλησίον
Ὅστις ἠμέλει, εἰκὼν αἰσχίων
Πρῶτος αὐτός.

Αἰσχρῶς βιῶσαν κ' ἔρημον οὕτω,
Ἄνευ θρησκείας τὸ τέκνον τοῦτο,
Ἄνευ καρδίας, φρικτῶς ἠνδροῦτο
Καὶ μίαν εἶχεν εὐχὴν αὐτήν :

—Χρεῶν ἐν μέσῳ, μέσῳ ὀργίων
Καὶ λυμεώνων φίλων παντοίων,—
Φεῦ τοῦ πατρός του νήφων, μεθύων,
Τὴν τελευτήν !

Τέλος ἡ λύσσα του ἐπληρώθη
Καὶ ὁ γεννήτωρ του ἐνεκρώθη.
Οὗτος κατέϐη ἐδῶ καὶ πόθοι
Χρόνων πληροῦνται ἀστραπηδὸν,

Χρυσοῦ, ἀργύρου ἐπάνω κύπτει,
Μετρεῖ, δωρεῖται· καὶ ἄλλα κρύπτει. . .
Ἰδού· τό σῶμα ὄπισθεν ῥίπτει
Ὡς ἀπαυδῶν.

Εἰς τὴν γλυκεῖαν στιγμὴν ἐκείνην,
Εἰς τὴν βαθεῖάν του εὐφροσύνην
Κ' ἐνῷ εἰκόνα βίου ῥοδίνην
Ἔπλατε κ' ἔϐλεπεν ὑψηλὰ

Καὶ ἐφαντάζετο νῦν ἑσπέρας
Πασῶν τῶν πρῴην ὡραιοτέρας
Ὅσας εἰς πότους καὶ εἰς ἑταίρας
Θὰ σπαταλᾷ,—

Ὠθεῖ ὁ νάννος τοῦ φιλαργύρου
Τὸ πτῶμα ἔνδον τοῦ παραθύρου
Καὶ λέγει παίζων μετὰ ψιθύρου :
«Θαύμασον, τέκνον καλοῦ πατρός. . .»

Λέγει καὶ φεύγει.
Πρὸ τοῦ φεγγίτου—
Σείετ' ὀργίλη μορφὴ πρεσβύτου
Ὁ υἱός βλέπει. . . .
Σβύνν' ἡ ψυχή του,
Μένει νεκρός.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΡΩΣ

I

Μικρὸν ἐρημοκκλήσιον πολλῶν ἐν μέσῳ κλώνων
Κ' ἐν μέσῳ βράχων κοίτεται ἀπὸ δουλείας χρόνων,
Ἐγγὺς χωρίου, ἔρημον. Ἀνέσπερος κανδήλα
Ἐντός, πρὸ εἰκονίσματος τῆς Παναγίας καίει
Καὶ τῆς μελαίνης θύρας του ἀνοίγονται τὰ φύλλα
Ὁπόταν ὅλοι χαίρωνται ἢ τὸ χωρίον κλαίῃ.
Ἀνοίγεται ἡ θύρα του, κατὰ θεσμοὺς ἁγίους :
Νεκρὸν ἐκεῖ ἂν φέρωσιν, ἢ φέρωσι νυμφίους.

II

Πρὸς λόφον, εἰς ἐρείπιον συντετριμμένης στήλης
Ἐρείδων χεῖρα νωχελῆ, μολύβδου βαρυτέραν,
Ἐνῷ αἱ πρῶται πλάττονται σκιαὶ γλυκείας δείλης

'Εκυλιε τὸ ρλέμμα του ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ πέραν
Σιγά, ὡς νὰ προσηύχετο, ῥεμβὸς τις νεανίας
Καὶ ἐθεᾶτο τὸν λευκὸν ναὸν τῆς Παναγίας
Μετὰ μικρὸν τὰ χείλη του ἀνοίγει ἐν ὀδύνῃ
Κ' ἐν τῇ σιγῇ πρὸς τὸν ναὸν τοιαῦτα ἔπη χύνει.
«Συγχώρησόν με, μῆτέρ μου καλή μου Παναγία,
Ἂν τόσος χρόνος ἔρρευσε χωρὶς νὰ ἔλθω πλέον
Ὅπως ἠρχόμην ἄλλοτε πρὸς σὲ ἐν εὐσεβείᾳ
Παιδίον πλῆρες πίστεως καὶ ὅλον μύρα πνέον
Ἡ χεὶρ ἥτις μ' ἐνέδυε κ' ἐγγύς σου μὲ ὡδήγει
Πρὸ χρόνων ἐνεκρώθη·—
Χωρὶς μητέρα ἔμεινα.—'Εδῶ ἡ πίστις λήγει,
Καὶ ἄλλοι μοῦ ἐμίαναν τὸ καῖον στῆθος πόθοι. . .
'Αλλ' ὅμως, Παναγία μου, ἰδέ με· ἀνανεύω. . .
Παιδίον ἂν σ' ἐλάτρευον, ἀνὴρ σὲ ἱκετεύω.

«Σὲ ἱκετεύω. Ὄρθιος, ἂν φαίνωμαι, τὸ γόνυ
Ὦ, βλέπεις ἡ καρδία μου ἐμπρός σου ὅτι κλίνει·
Βοήθησόν με, Δέσποινα, ἐλπίς μου σὺ καὶ μόνη !
Παιδίον ἔγειν' ἀσθενὲς καὶ μ' ὁδηγεῖ ἐκείνη
Ὡς ἄλλοτε ἡ μήτηρ μου ἐγγύς σου, Παναγία·
'Αφ' οὗ αὐτὴν ἠγάπησα εἰς σὲ ἐλπίζω πάλιν
Κ' εὐωδιάζει κύκλῳ μου καὶ πάλιν ἡ θρησκεία :—
'Ερῶν αὐτῆς, μεθύπταμαι εἰς οὐρανοῦ ἀγκάλην
Μὲ βλέπεις πόσον ἀγαπῶ : εἰς τ' ὄνομά της κλαίω
Καὶ πλάττων βίου ὄνειρον μετὰ αὐτῆς ἐκπνέω !

Καὶ τ' ἀγνοεῖ! Οὐδέποτε τῇ εἶπα λόγον ἕνα,
Οὐδέποτε ἐτόλμησα σιμά της νὰ περάσω,
Τὰ βλέφαρά μου πίπτουσιν ἐμπρός της μαγευμένα
Καὶ τ' ὄνομά της εἰς φλοιοὺς φιλέρημος χαράσσω.
Ὡς ἐρωμένην μου αὐτὴν οὐδέποτ' ἐφαντάσθην,
Οὐδὲ ηὐχήθην φίλημα ἐνόχου νὰ ῥοφήσω,
Ἓν ὄνειρον ἐλάτρευσα κ' ἓν ὄνειρον ἠγάσθην:
Τὴν σύντροφον τοῦ βίου μου εἰς ταύτην ν' ἀτενίσω.—
Βοήθει, μῆτερ τοῦ Χριστοῦ, σὺ, Ἐλεημοσύνη,
Εἰς τὸ λευκὸν ναΐδριον ὁ γάμος μου νὰ γείνῃ.

Κλαίει καὶ φεύγει. Μέλανα ταχὺν ἱππεύει ἵππον
Καὶ εἰς τὴν πόλιν ἔρχεται· πλήρη σκιᾶς εἰς κῆπον
Κατέβη, οἴκου εὐπρεποῦς, ὑπὸ κιτρέας κλῶνας
Ὅπου ἐκείνη κἄποτε πλανᾶται κατὰ μόνας.
Καὶ βλέπει·
Οἴμοι· εὔχαρις, ὡραία, ὄναρ μᾶλλον,
Ἡ κόρη τῆς λατρείας του ἀφίετο εἰς ἄλλον,
Εἰς ἄλλον νέον· ἔδιδε τὰ ῥόδινά της χείλη
Καὶ ἔστενε γλυκύτατα καὶ μυστικὰ ὡμίλει. . .
Κ' ἐπάνω εἰς τὸ τὸ στῆθός του τὸ στῆθός της ἐκράτει
Ὁ νέος τῆς καρδίας της ἐν μέθῃ ὑπερτάτῃ.

III.

Ῥάκη τοῦ ἔαρος, ὠχρὰ μετὰ ὀλίγον χρόνον
Κατέπιπτον ἀμήτορα τὰ φύλλα τῶν δρυμώνων.

Εἴς τὸ ἐρημοκκλήσιον, μίαν αὐγὴν, ἡ θύρα
 Ἠνοίγη καὶ ἀνήφθησαν λεπτόφωτα κηρία
Καὶ μύρτοι διεσπάρησαν. Μακρόθεν συνοδία
 Ἐφάνη. . . Τίνος ἔρχεται γαμήλιος ἡ μοῖρα ;
Ἡ συνοδία ἤρχετο κ' ἐντὸς μακροῦ φορείου
 Νεκρὸν τὸν νέον ἔφερε τὸ πλῆθος τοῦ χωρίου.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ

I.

Καὶ πάλιν θὰ πατήσω τὴν γῆν ἐν ᾗ τὸ πρῶτον
 Ἐθήλασαν τὸ φῶς των φαιδροὶ οἱ ὀφθαλμοί μου,
Τὴν γῆν τῶν πρώτων πόνων, τῶν πρώτων μου ἐρώτων,
 Κ' ἐν ᾗ ἐν μέσῳ μύθων διέρρευσ' ἡ ζωή μου.
Ὦ ! πάλιν θὰ φιλήσω γλυκεῖς, γοργοὺς, στωμύλους,
Τοὺς παλαιοὺς γνωρίμους, τοὺς παιδικούς μου φίλους.

II.

Ἔλεγον κ' ἦλθα. Ἦσαν μεσονυκτίου σκότη,
 Κ' ἐβάδισα ἠρέμα εἰς μέγαρον ξενῶνος·
Μ' ἐδέχθησαν ὡς ξένον. Εἶπα : καθεὶς ὑπνώττει,
 Κ' εἰσῆλθον εἰς κοιτῶνα σιωπηλὸς καὶ μόνος.
Πῶς ἤλπιζον ἀκόμη ! . . . Εἰς ὕπνον ἐπαφέθην,
Κ' ἐγεύθην ἐν ὀνείροις χρυσῆν νηπίου μέθην.

Ἐγείρομαι. Ὡραία εἰς τὰ παράθυρά μου
  Ὡσεὶ ῥευστὸν χρυσίον διαγελᾷ πρωΐα,
Ἐγείρομαι καὶ βλέπω· ἐπάνω ἁβρᾶς ἄμμου.
  Κυμαίνει ἡ ἀφρώδης ὡς σάλος παραλία.
Μετὰ μικρὸν τὴν πόλιν διέτρεχον,—ἀλλ' εἶδα,
Ὡς ἄλλου ἐρωμένην τὴν πρώτην μου κοιτίδα.

Ὁ οἶκος ὅπου τόσον ἐγέλασα ᾄδων, ὅπου
  Χλωρὸς κισσὸς τὸν τοῖχον ἐκόσμει ἀναβαίνων
Ὑπ' ἄλλου κατῳκεῖτο καὶ σκυθρωποῦ προσώπου.
  Ὑπὸ κισσοῦ οὐδ' εἶχε τὸν τοῖχον ἐστεμμένον
Λευκὸς ὁ τοῖχος ὅλος. . . κ' ἐν τῇ λευκότητί του
Ἠσθάνθην ὡς νὰ εἶδα τὸ γῆρας τοῦ πρεσβύτου.

Νὰ εὕρω τὰς φιλτάτας ἐζήτησα ματαίως
  Μορφάς· παντοῦ ἀγνώστους ἠτένισα καὶ ξένους,
Τὸ ἄλλοτε παιδίον, ψυχρὸς μ' ἐφάνη νέος,
  Τοὺς νεανίας εὗρον ῥικνοὺς συντετριμμένους.
Καὶ γυναικὸς ἐμπρός μου ὅτε σκιὰ διέβη,—
Ὦ, ἐν τῷ κόσμῳ, εἶπα, τίς τῶν ὀνείρων χλεύη!

Ἰδανικὸν τοῦ κάλλους, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
  Ἐμάγευ' ἕνα κόσμον μὲ ἓν μειδίαμά της.
Καὶ ἦσο ὁ φθόνος ὅλων, καὶ ἦσο ἐν μανίᾳ,
  Εἰς τὸν χορὸν ἂν μόνον τὴν χεῖράς της ἐκράτεις·
Καὶ σήμερον. . . Θεέ μου δεκὰς παρῆλθε χρόνων
Καὶ μόλις σώζοντ' ἔτι οἱ ὀφθαλμοί της μόνον.

III.

Εἰκόνα μίαν μόνην πενθῶν ὁ ὀφθαλμός μου
    Ἀπήντησεν, ἀκτῖνα φωτὸς ἐν τῇ σκοτίᾳ·
Εἰς δρόμον περιπάτου, ἐν μέσῳ πολλοῦ κόσμου,
    Ἐβάδιζεν ἐγγύς μου χαρίεσσα κυρία.
Κ' ἐκ τῶν χειρῶν ἀγγέλους δύο μικροὺς ἐκράτει·
Ἠρώτησα καὶ μ' εἶπον, πῶς ἦτο ἡ. . . Ἐλάτη.
Ἐκείνη ἦτο. Ἦτο ἡ παιδική μου φίλη,
    Παιδίον χθὲς ἀκόμη, ἐγέλα καὶ ἐσκίρτα.
Καὶ αἴφνης ἐχολοῦτο καὶ ἔδακνε τὰ χείλη,
    Κ' εἰς τὸν λαιμόν μου πάλιν τὸ σῶμά της ἀνήρτα,
Καὶ σήμερον, κυρία, καὶ μήτηρ,—τὸ παιδίον !
Φεῦ, κ' εἰς ἐμὲ ὁ βίος ἀκόμη εἶνε βιβλίον. . .
Ἀλλ' ὅμως σὺ ποῦ εἶσαι, σὺ, φίλη της ὡραία ;
    Ἀπέθανες, μὲ εἶπον, πρὸ χρόνων, Ἀσπασία !
Καὶ ζῶντας φεύγων, εἶδα μετὰ μικρὸν, Ἀνδρέα,
    Τὴν πλάκα ποῦ σὲ κρύπτει ἀμείλικτος καὶ κρύα...
Ὦ Γκαῖτε, Γκαῖτε, εἶνε ἀλήθεια μεγάλη :
« Ζῇ ἕκαστος νὰ βλέπῃ πῶς θνήσκουσιν οἱ ἄλλοι. »

IV.

Τὴν γὴν ὅπου τὸ πρῶτον τὸν ἥλιον προσεῖδες,
    Τὴν γῆν αὐτὴν παιδίον ἐάν ποτε ἀφήσῃς,
Χρυσαῖ ἂς σὲ πλανῶσι περὶ αὐτῆς ἐλπίδες,
    Πλὴν μὴ νὰ ἐπανίδῃς αὐτὴν ποτὲ ζητήσῃς·
Τὴν χαρωπὴν πατρίδα, ἥτις ἐν σοὶ ἐγράφη,
Ἐπάγωσαν οἱ χρόνοι κ' ἐσκίασαν οἱ τάφοι.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΟΥ

I.

Πανταχοῦ προσωπίδες καὶ γέλως,
  Πανταχοῦ ὁ χορὸς, ἡ χαρὰ,
  Ἐδῶ μέθη πολλῶν ἠχηρὰ,
Τῆς κιθάρας ἐκεῖ γλυκὺ μέλος.

Τίς ἀρχαῖα τελεῖται ἑορτή ;
  Τῶν ἀπόκρεω εἶνε ἑσπέρα
  Πάσης ἄλλης αὐτὴ φαιδροτέρα·
Ὅλ' ἡ φύσις σκιρτᾷ καὶ αὐτή.

Φῶς πολὺ εἰς ἑκάστην θυρίδα
  Καὶ εἰς στῆθος παντὸς χαρμονή·
  Ὁ καθεὶς τὴν ζωὴν λησμονεῖ,
Ὡς ἀρὰν ἀπωθῶν τὴν φροντίδα.

Τάχα ὅλοι γελῶσιν ; Μωρὸς
  Ἢ πεινῶν ἂν θνητός πις λυπῆται,
  Ἐν τῷ σκότει αὐτὸς λησμονεῖται
Καὶ περᾷ παρ' αὐτῷ ὁ χορός.

II.

Εἰς τὰς ῥύμας τῆς πόλεως μόνος
  Βραδὺ βῆμα εἷς νέος πλανᾷ
  Βλέπει ὅλα καλὰ, φωτεινὰ,
Καὶ φωλεύ' εἰς τὰ στήθη του πόνος.

Όχι φθόνου οἰκτρὰ ἀλγηδὼν !
 Ἀλλὰ μόνον, ὤ πῶς ἐπεθύμει
 Μεθ' ὁμίλων φαιδρῶν νὰ εὐθύμει
Ὅσους βλέπει ταχεῖς καθ' ὁδόν.

Φεῦ, ἂν πλούσιον φέρῃ κρανίον,
 Τὸ θυλάκιον φέρει κενόν. . .
 Καὶ ἀνώτερα ἴσως φρονῶν,
Ἐρημίτην διέρχεται βίον.

Εἶνε ὅμως ἀνήρ : σιωπᾷ
 Καὶ πολλάκις εὐθύμως πλανᾶται,
 Ἀλλὰ κἄποτε ἐντὸς ὀδυνᾶται
Καὶ πλειότερον τότε ἀγαπᾷ.

Ἀγαπᾳ τὸ καλόν· τὰς βαθείας
 Ἀπολαύσεις τοῦ πλούτου ποθεῖ,
 Καὶ μειδίαμα τότε ἀνθεῖ
Εἰς τὰ χείλη του πλῆρες πικρίας.

III.

Εἰς τὸν οἶκον εἰσῆλθε σιγῶν,
 Πλήρη πόθων συνεῖχε τὰ στήθη,
 Καὶ γλυκὺς ὁ πτωχὸς ἐκοιμήθη
Εἰς τὸν ὕπνον νὰ παύσῃ ἀλγῶν.

Εἶδεν ὄνειρον· . . Τύχη ὁποία !
 Ἦτο πλούσιος ! Ἦτο πολὺ,
 Καὶ ἡ τύχη χρυσῆ, ῥοδαλὴ
Ὡς πρὸς ἄνακτ' αὐτῷ ἐμειδία.

Εἶχεν ἵππους ἐπαύλεις, σειρὰς
 Εἰς μεγάλας ὁδοὺς ἀνακτόρων,
 Ἐν ἑκάστῃ στιγμῇ νέον δῶρον.
Καὶ ἐδάκρυε πλήρης χαρᾶς.

Ὦ χρυσῆ τῶν εὐχῶν του ἀπάτη !
 Ἐν ᾧ μέσῳ τῶν πλούτων του ζῇ,
 Ἡ καλή του καρδία μαζῆ
Πανηγύρεις τοιαύτας τῷ πλάττει.

Μυριάδας δωρεῖται ἑκατὸν
 Ἑκατὸν πτωχαὶ ὅλαι παρθένοι
 Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ὡρισμένῃ
Νὰ τελῶσι τοὺς γάμους αὐτῶν.

Εἰς τιμήν των δὲ τούτου δαπάναις,
 Ἐν τοιαύτῃ κατ' ἔτος χαρᾷ,
 Ὅλ' ἡ πόλις ν' ἀνάπτῃ πυρά. . .
Ἐν τοιαύταις ἐμέθυε πλάναις !

Καὶ πρὸς τούτοις πληθὺν ὀρφανῶν
Συναγείρας παιδίων μεγάλην
Εἰς σχολῆς εἶχε κλείσει ἀγκάλην.
Εἰς σχολῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Καὶ παρήγγειλλεν ἔνθους, γενναῖος,
Δύο πλοῖα μαχῶν θωρηκτά,
Κ' ἐδωρεῖτο, ὁ τάλας, αὐτὰ
Πρὸς τῆς φίλης πατρίδος του κλέος !

IV.

Πλὴν τοιούτων πολλῶν κορωνὶς
Καὶ στεφάνωμα πάσης ἐλπίδος
Ἦν ὁ ἔρως καλῆς δεσποινίδος
Ἥτις τέως τῷ ἦν ἀπηνής

Ἥτις τέως αὐτοῦ κατεφρόνει
Καὶ ἀλλόφρων ἐπέρα ἐμπρός. . .
—Ἤδη κάλλιστος εἶνε γαμβρὸς
Ὡς παρῆλθον οἱ πένητες χρόνοι.

Ὢ χαρά ! Ἦλθ' ἡ ὥρα· αὐτὸς,
—Ἐννεάκρουνος νῦν εὐφροσύνη,—
Ἀρραβῶνας τελεῖ παρ' ἐκείνῃ
Γλυκυτέρα ὀνείρου παντός.

Καὶ τὸ χεῖλος. . .—Κροτεῖται ἡ θύρα. . .
Τ' ὄμμα ἀνοίγει καὶ βλέπει. Ἐκεῖ
Μειδιᾷ τις μορφὴ θελκτική. . .
Βλέπει πάλιν· καὶ βλέπει κλητῆρα !

«Θάρρος φίλε μου, θάρρος ! Ἀνδρὸς
Ἐὰν ἔχῃς γενναίαν καρδίαν,
Πραγματοῦται τὸ ὄναρ εἰς μίαν
Τέλος ὥραν. Ἐργάσου κ' ἐμπρός !»

Ταῦτα εἶπεν ; Ἆ, ὄχι ! Ἐν χλεύῃ
Καὶ μὲ ἦθος δεσπότου ὠμοῦ
Σείων χάρτην τῷ λέγει : «Κοιμοῦ
Καὶ ἡ μοῖρά σου βλέπεις δουλεύει»

V.

Χαίρετ' ὄνειροι, ἔρως, πατρίς !
Φεῦ, ῥιγῶν ὁ πτωχὸς ἀνεμνήσθη
Πῶς ἐγράφη ποτὲ καὶ ὡρίσθη :
«Μετὰ μῆνας πληρώσατε τρεῖς» . . .

ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΤΑΦΩΙ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ

Κάτω στὰ τάρταρα τῆς γῆς τὰ κρυοπαγωμένα
Μυρολογοῦν ἡ λυγεραὶς καὶ κλαῖν τὰ παληκάρια...
Δημῶδες.

Παρθένος, μᾶλλον ὄνειρον· νεᾶνις, μύρον μᾶλλον.
Καρδία, ἔμπλεως ζωῆς· μαγείας πλῆρες στόμα·
Τοιοῦτον ἄνθος ἄλλοτε, ἐρώτων μέσῳ θάλλον,
Εἶδε τὸν κόσμον. Σήμερον ἐδῶ κοιμᾶται χῶμα.

Κοιμᾶται χῶμα. Ἄνωθεν ἂν ὁ βορρᾶς μυκᾶται
Ἂν χάλαζα καὶ θύελλα καὶ κεραυνὸς ἂν βρέμῃ,
Ἐδῶ ἡ κόρη ἥσυχος, βαθύτατα κοιμᾶται,
Οὐδὲ ἀκούει κοπετοὺς, οὐδὲ χειμῶνας τρέμει.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἔαρος λαμπρὸς ἁπλοῦται τάπης
Καὶ τὸ πτηνὸν χαρμόσυνον τὰς μελῳδίας χύνῃ
Ἡ κόρη, φεῦ, ἀναισθητεῖ εἰς ᾄσματα ἀγάπης,
Οὐδὲ εἰς τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ τὰ ὄμματά της τείνει.

Κρίμα, νὰ λάμπῃ ὁ γλαυκὸς, Ἑλλάς μου, οὐρανός σου
Καὶ τόσον νέαν μαύρη γῆ τὴν κόρην ν' ἀναλίσκῃ,
Νὰ στερηθῇ τοῦ κάλλους σου καὶ τῆς εὐώδους δρόσου!
Ὁ θνήσκων οὕτως ἐπὶ σοῦ δεκάκις ἀποθνήσκει.

Ὦ φίλοι μου, τὴν μέλαιναν τοῦ Ἅδου λεωφόρον
Ἂν αὔριον λάβῃ γοργὴ ἐντεῦθεν κόρη ἄλλη
Μὴ στείλετ' ἄνθος, ἔρωτος καὶ μνημοσύνης δῶρον. . .[1]
Ὦ πῶς θὰ κλαύσῃ ἂν ἴδῃ ἐδῶ πῶς ἔαρ θάλλει!

Πόσον ἠγάπα τὴν ζωήν! Ὡς φωλεὰ γελώτων
Τὸ στόμα της ἠνοίγετο εἰς ᾆσμα αἰωνίως,
Πλήρης χαρᾶς, ὑπέτρεμε δειλὴ εἰς θύρας κρότον,
Κ' ἐσβέσθη ὅπως ἡ λαμπὰς ὁ ῥαδινός της βίος.

Ὡς ἡ ψυχή τις, πάλλευκον ἓν μνῆμα ἐκ μαρμάρου
Τώρα τὰ θεῖα στήθη της ἀνοικτιρμόνως θλίβει,
Καὶ εἰς γωνίαν τρέμουσα τοῦ στυγεροῦ ταρτάρου
Τίς οἶδεν ἡ ταλαίπωρος εἰς ποίαν θὰ ἐκρύβη!

Ἆ, ὄχι, μή με εἴπετε πῶς ἡ σκιὰ πλανᾶται
Τῆς κόρης ὅπως τοῦ λῃστοῦ εἰς στυγερὰ ἐρέβη...
Ἐὰν τὸ σῶμά της νεκρὸν, βαρὺ ἐδῶ κοιμᾶται,
Φῶς ἡ ψυχή της, θεῖον φῶς εἰς οὐρανοὺς ἀνέβη.

1 Εἶδα ποτὲ τὸν Κ. Α. Παράσχον ἐν τέλει λογιδρίου του ῥίπτοντα ἐπὶ νεκρᾶς κόρης ὡραῖον ἄνθος ῥόδου, καὶ παρακαλοῦντα αὐτὴν ἵνα μεταγάγῃ καὶ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τὴν εἰς οὐρανοὺς πρὸ χρόνων ἀποπτᾶσαν ἀδελφήν του. Ἁγία τοῦ λαοῦ τρυφερότης καὶ πίστις, περιπαθὲς καὶ ἐράσμιον μυστήριον μνημοσύνης καὶ στοργῆς.

'Ανέβη, ὅπου τοῦ πτηνοῦ ὁ ὕμνος ἀναβαίνει,
"Οπου ὀρέων ὑψηλῶν ἀγρίου ἄνθους μύρον,
'Εκεῖ, ὅπου ἀνέσπερος φρουρεῖ ἡ Εἱμαρμένη,
"Οπου τὸ πνεῦμ' ἀφίπταται τῶν ἐπὶ γῆς μαρτύρων.

Λευκὴ σινδὼν τοῦ οὐρανοῦ, ποσάκις τὴν ἑσπέραν
Εἰς τ' ἄστρα ἀνατέλλοντα ἐνῷ τὸ βλέμμα τρέπω,
Ποσάκις εἰς ἓν ἄστρον σου ἐκεῖ, εἰς βάθος, πέραν
Τοῦ ἀδελφοῦ μου τὴν μορφὴν, πίστεως πλήρης, βλέπω!

Τὸ ἄνθος ὅπερ θάπτομεν μακρὸν ἐντὸς μνημάτων
'Επανατέλλ' εἰς τ' οὐρανοῦ τὰ κυανᾶ ἐδάφη. . .
'Εκεῖ ἀνεῦρον τὸ γλυκὺ ἐγὼ μειδίαμά των
'Εκεῖ, ἐπάνω. Τῶν ψυχῶν εἶνε τὰ ἄστρα τάφοι.

ΠΙΣΤΕΥΩ

I

Παιδίον νύκτας ἄλλοτε πολλὰς διῆλθον σύννους
Καὶ κλίνων ἤκουον λεπτὴν κιθάρας ἁρμονίαν...
Καὶ πόθους ἄλλοτε γλυκεῖς καὶ ἄλλοτε πυρίνους
Ἠσθάνθην εἰς τὸ στῆθός μου, σπινθῆρας καὶ ἐστίαν.
Ἀλλ' ἂν ἐλάλει βάρβιτος, βορρᾶς κ' ἂν ἐμυκᾶτο.
Ἐντός μου πάντοτε αἴσθημα ὀδύνης ἐγεννᾶτο.

Τί εἶχον, τί ; Κατέκλινα τὴν κεφαλήν μου, κλαίων
Εἰς μάτην. Ὡς τρυχόμενος ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου,
Ἀκούων πόθους ἔνδον μου ἐπείσθην ὅτι πλέον
Ἂν ἐπληροῦντο, ἥρεμος θὰ ἔμεν' ἡ ψυχή μου.
Οὕτως ἀφεὶς ἰνδάλματα ἐζήτησα νὰ ζήσω
Καὶ εἰς τὴν ὕλην βυθισθεὶς ἐν τῇ χαρᾷ νὰ σβύσω.

II.

Ἠράσθην κόρης. Μ' ἔδωκεν αὐτὴ λεπτὰ τὰ χείλη,
Μὲ ἔδωκε τὰ στήθη της, κρησφύγετα χαρίτων·
Τὴν χάριν, νύμφη παλαιά· τὸ σῶμα πυρὸς στήλη...
Ἀλλ' ἦτο ἄλλο τ' ὄνειρον καὶ ἄλλη ἡ κόρη ἦτον !
Χρόνον μετά τινα,—ἁπλῶς παρήτησα ἐκείνην
Καὶ ἄλλοθι ἐζήτησα νὰ σβύσω τὴν ὀδύνην.

'Ηράσθην κλέους. Εἰς καλὸν ἀποδυθεὶς ἀγῶνα
  'Ενίκησα· ἀλλ' ἔθρυψα τὰ φύλλα τοῦ στεφάνου.
Οὐδ' εἶδα ἄλλο γόητρον εἰς φιλοφρόνων μόνα
  Χαινόντων στόματα μακρὰ ἢ ἀμοιβὴν καὶ νάνου.
'Αφῆκα τὴν γενέθλιον ἢ ἀσφυκτῶν ἢ καίων
Κ' εἰς ἄλλας χώρας ἔφερον τὸ βῆμα ἀναπνέων.

'Αλλ' ὅπου καὶ ἂν ἔφερα τὰ βήματά μου πλάνως,
  'Αλλ' ὅ,τι καὶ ἂν κάλλιστον ἐγεύθην ἐκ τοῦ κόσμου
Καὶ ἐπιλήσμων ἔμεινα μίαν στιγμήν,—ἐφώνως
  Καὶ πάλιν ἀναδύουσα, ὦ Νέμεσις, ἐντός μου!
'Ως πυγμαλίων ἔκλαυσα, εἰργάσθην, προσηυχήθην
Καὶ τ' ἄγαλμα ἀνέζησεν· ἀλλ' εἶτα, ἐχασμήθην...

III.

'Ω, μύχιός τις πόθος μου, ἐν τῇ ψυχῇ μου κἄτι·
  'Ασύλληπτον, ἀπλήρωτον, χωρὶς φωνὴν ἢ κρίσιν,
"Οπως ὁδὸς ἀτέρμων τις, σκιῶδες αἴσθημά τι,
  'Επανατέλλει ἔνδον μου καὶ κρέματ' ὡς εἰς δύσιν...
"Οθεν πᾶς ἄλλος πόθος μου ἢ κορεσθῇ ἢ σβύσῃ
Τότε ὡς ἄστρον ἐν νυκτὶ, αὐτὸς θὰ ἐξυπνήσῃ.

Αὐτὸ τὸ ἄστρον τῆς νυκτὸς ἡ ἄδηλος ἐλπίς μου,
  'Ο πόθος ὁ ἀνώνυμος, ὁ μήποτε ἐκπνέων,
'Η δίψα ἡ ἀκόρεστος τῆς φλογερᾶς ψυχῆς μου,
  'Ω, μήπως, μὴ κορέννυται καὶ παύει τελευταῖον
'Οπόταν παύσῃ ὁ παλμὸς σφυρηλατῶν τὰ πάθη
Καὶ ἐρεισθῇ ἡ κεφαλὴ εἰς τὰ τοῦ τάφου βάθη;

Ναὶ, οὕτως ἔχει τῆς ζωῆς ἡ ἄρρητος ἀνία,
Πᾶν ὅ,τι τις αἰσθάνεται μετὰ τὸν ἔρωτά του,
Ἀγνώστου προσδοκία τις, καλεῖται Νοσταλγία,
Παλμὸς ψυχῆς περιπαθοῦς καὶ ἅμα ἀθανάτου.
Μετὰ τὸν κόρον, ἐν ἡμῖν τὸ νέφος ὃ γεννᾶται,
Ἶρις γλυκεῖα, τ' οὐρανοῦ τὸν βίον ἐγγυᾶται.

IV.

Ἠγάπησα, ἐπίστευσα καὶ ἤλπισα... Ἂν πᾶσα
Ἀγάπη μὲ ἐπλήγωσε καὶ πίστις ἐκοιμήθη,
Μόνη ἡ ἐλπὶς, ὡς ὄνειρον, μαζῆ μου ἀναπτᾶσα
Μαζῆ μου εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ εἴπῃ τέλος : Ζῆθι !..
—Θεέ μου ἂν ἠπίστησα, συγγνώμην σ' ἱκετεύω :
Ποθῶ ἀκόμη... καὶ ποθῶν ἄλλην ζωὴν πιστεύω.

ΕΙΣ ΝΗΠΙΟΝ ΚΟΙΜΩΜΕΝΟΝ

Ἰδέ· εἰς τὴν κοιτίδα του, ὡς ἄγγελος, κοιμᾶται,
ὡς ἄγγελος, ὃν ἔγλυψεν ἡ τοῦ Κανόβα σμίλη,
καὶ γέλως εἰς τὸ στόμα του γλυκύπνοος πλανᾶται,
καθὼς τοῦ ῥόδου ζέφυρος κινεῖ ἁβρῶς τὰ χείλη.
Κοιμᾶται· γύρω ἡ σιγὴ δειλὴ τὸ προστατεύει,
ἡ μυῖα ἵπτατ' ἐλαφρὰ, τὸν ὕπνον σεβομένη,
καὶ, ὡς ἡ σκέπη ἐπ' αὐτὸ τοῦ Πλάστου νὰ κατέβῃ,
καλύπτρα εἰς τὴν ὄψιν του ἁπλοῦται παλλομένη.

Κοιμᾶται· γύρω ἵπτανται τῶν Χερουβεὶμ τὰ πλήθη,
τὰ βλέπ' ὁ νοῦς του τ' ἅγια τὸ νανουρίζουν ἔπη,
καὶ θέλγεται κ' εἰς γέλωτα, ὦ φύσις! ἐκινήθη.
νομίζων τὴν εἰκόνα του ὅτ' εἰς καθρέπτην βλέπει.
Ὢ τὸ μικρόν μου! ὦ χροιὰ ἀκτῖνος γλυκυτέρα,
εἰκὼν τοῦ πρώτου πλάσματος ἐπὶ τοῦ Παραδείσου,
τίν' ἀντικρύζει φωταυγῆ τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρα
καὶ λάμπει τόσον ἱλαρὰ ἡ παιδικὴ μορφή σου;
Καὶ εἶχον, εἶχον, οὐρανέ! τοιαύτην ἡλικίαν
τοῦ κόσμου τόσα τέρατα, ἄνδρες φρικώδεις τόσοι·
καὶ εἶχον καὶ οἱ Νέρωνες, ἔσχον στιγμὴν ὁμοίαν,
οὓς ἠδυνήθη χείμαῤῥος αἱμάτων νὰ στομώσῃ.
Σὺ ὅμως, ὤ! οὐδέποτε κακὰ θὰ προξενήσῃς...
ὅμως θὰ φέρῃς τῆς ζωῆς τὴν τόσην τρικυμίαν,
καὶ θὰ γελάσῃς εὔθυμον καὶ πάλιν θὰ θρηνήσῃς,
φεῦγον, ποθοῦν τὴν ἔρημον τοῦ σκότους ἠρεμίαν.
Φεῦ! ποῖον δὲν ἐβάπτισεν εἰς δάκρυα ἡ Μοῖρα;
Ἡ νηπιότης... δέλεαρ γλυκὺ καὶ πλάνον εἶναι,
μέλι, προσχρίον ἄνωθεν τοῦ βίου τὸν κρατῆρα,
ὅθεν ἀντλοῦνται ἔπειτα ψεύδη, κλαυθμοί, ὀδύναι.
Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὦ προσφιλὲς παιδίον,
καὶ ὅταν συλλογίζωμαι τὰς αὐρινὰς ἡμέρας,
τὰς ἀνδρικὰς ἡμέρας σου, τὸν μέλλοντά σου βίον,
ὦ! τὴν ζωήν σου εὔχομαι, παιδίον, νὰ ἐπέρας!...

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΠΟΙΗΣΕΙΣ

(1866-1874)

ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ

Μικρὴ παιδούλα, ὤμορφη καὶ χαροπὴ κι' ἀφράτη
Ἀπλώθηκε στοῦ θανάτου τὸ φοβερὸ κρεββάτι.
Τὸν τάφον ἀντὶ σύννεφο ἐπῆρε τ' ἀγγελοῦδι;
Σὲ τέτοια γάστρα ἔπρεπε τέτοιο χρυσὸ λουλοῦδι;
Ναί, πίστευσέ το· ἐπέθανε ἐχθὲς τὸ βράδυ βράδυ,
Ὁ κόσμος σὰν νὰ ἤθελε γιὰ λύπη τὸ σκοτάδι.
Εἶνε τυφλὴ ἡ μοῖρά μας, γρηὰ ξεμωραμμένη,
Χώνει στὴ γῆ τὸ σμάραγδο, στὴ νύχτα ἄστρα ῥαίνει,
Στὸν ξηραμμένο πλάτανο πλέκει κισσοῦ κλωνάρια,
Στολίζει καὶ τὸ θάνατο μὲ νιαῖς καὶ παλληκάρια!

«Μητέρα, κρύψε με βαθειά· νὰ πάλε οἱ παπάδες...
Κόσμος πολὺς καὶ ἥσυχος, λιβάνια καὶ λαμπάδες...
Νεκρὸ μαζῆ δὲν ἔχουνε... μὲ βῆμ' ἀργὸ περνᾶνε..
Ἐμένα περιμένουνε; Μητέρα μου τί νἆναι;»
Ἔλεγε τὸ ταλαίπωρο, καὶ ἄλλα παρελάλει.
Εἶδες ποτὲ σὲ καταχνιὰ καὶ στὴν ἀνεμοζάλη
Πῶς πέφτη καὶ πῶς δέρνεται ἡ πεταλοῦδα ἔρμη;
Ἔτσι κι' αὐτὸ χτυπιώτανε στὴν ὕστερνή του θέρμη.
Βορριᾶς ὁ χάρος πάλευαν, νὰ σβύσῃ δὲν ἠμπόρει,
Καὶ μ' «Ἄχ!» βαρὺ τελείωσε ὀχτὼ χρονῶνε κόρη!

Προχθὲς ἀκόμη ἔπαιζα, ὁ ἄτυχος μαζῆ του,
Προχθὲς ἀκόμη ἐθαύμαζα τὸ λιγερὸ κορμί του,
Τὸν οὐρανὸν στὰ μάτια του, κοράλλια εἰς τὰ χεῖλα,
Στὰ δροσερά του μάγουλα τοῦ ῥόδου δύο φύλλα,
Καὶ μοὔρχετο νὰ δάγκανα αὐτά, νὰ τὴ φιλήσω,
Καὶ μ' ἕνα φίλημα θερμὸ ἐντός μου νὰ τὴν κλείσω.
Ζηλότυπος, νὰ μὴ τὴ 'δῇ ὁ κόσμος καὶ τὴν πάρῃ!
Ὁ χάρος μ' ἐκατάλαβε καὶ τὸ χλωρὸ βλαστάρι
Σκληρὰ μοῦ τὸ ἐθέρισε ἐχθὲς τὸ βράδυ βράδυ . . .
—Ἀκόμα δὲν ἐχόρτασες, ἀχόρταγο σκοτάδι;

Καὶ τώρα ποῦ ἐπέταξες ὦ τρυφερὸ πουλί μου,
Ποῦ θὰ σ' εὑρῇ, ποῦ θὰ σὲ ἰδῇ τὸ μάτι, ἡ ψυχή μου;
Ὅταν τοῦ ἥλιου χάνεται καὶ σβύνῃ ἡ ἀκτῖνα,
Τὸν ἄλλο κόσμο χαιρετᾷ κι' ἄλλα μυρόνει κρῖνα.
Ἔτσι καὶ σύ, ἐπέθανες—θὰ εἰπῇ ὅτι καὶ πάλι
Θ' ἀναφανῇς εἰς τ' οὐρανοῦ τὴ γαληνὴ ἀγκάλη.
Καὶ σεῖς ἀστέρια ἑλληνικά, ὦ δακρυσμέν' ἀστέρια,
Ποῦ σκύφτετε τρεμουλιαστὰ σὰν μ' ἁπλωμένα χέρια.
Μὴ τὴν ζητεῖτε, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴ γῆ ἐδῶ πέρα,
Σὰ θλιβερὸ χαμόγελο σὲ δύστυχη μητέρα . . .

Η ΛΙΜΝΗ

(Κατὰ Λαμαρτῖνον.)

Οὕτως ἀεὶ ὠθούμενοι πρὸς νέας ἀκτὰς μόνον
Κ' εἰς νύκτα ἀνεπιστρεπεὶ συρόμενοι αἰωνίαν,
Εἰς τὸν βαθὺν καὶ ἄπλετον ὠκεανὸν τῶν χρόνων
Δὲν θ' ἀγκυροβολήσωμεν οὐδὲ ἡμέραν μίαν;

Ὦ λίμνη! μόλις ἔκλεισε τὸν βίον του εἷς χρόνος,
Κ' ἐγγὺς κυμάτων προσφιλῶν εἰς πέτραν πεφιλμένην
Ἰδέ με! μόνος ἔρχομαι καὶ θὰ καθήσω μόνος
Ὅπου κ' ἐκείνην ἄλλοτε προσεῖδες καθημένην.

Οὕτω καὶ τότ' ἐγόγγυζες ὑπὸ βαθεῖς σου βράχους
Καὶ εἰς πλευρὰς ἐθραύετο τὸ κῦμά σου ἀγρίας,
Οὕτω καὶ τότ' ὁ ἄνεμος ἀφροὺς πολυταράχους
Ἔρριπτεν εἰς τοὺς πόδας της ὡς λίβανον λατρείας.

Σιγῇ μίαν ἐπλέομεν ἑσπέραν... ἐνθυμεῖσαι;
Καὶ ἄνω δὲν ἠκούετο καὶ κύκλῳ τῶν ὑδάτων
Ἡ τῶν ναυτῶν αἱ νωχελεῖς κωπηλασίαι κ' ἴσαι
Τὰ νῶτα κατακόπτουσαι ἁρμονικῶν κυμάτων.

Αἴφνης ἠκούσθη ἄγνωστος τῷ κόσμῳ μελῳδία
Καὶ ἀντελάλησεν αὐτὴν ἡ ὄχθη μαγευθεῖσα,
Τὸ κῦμα ἔτεινε τὸ οὖς ν' ἀκούσῃ, καὶ γλυκεῖα
Ἡ ἐρωμένη μοι φωνὴ μέλπει αὐτὰ ῥηγνῦσα.

«Εὐφρόσυνοι ὧραι, μὴ φεύγετε, στῆτε!
Ὦ χρόνε, τὴν πτῆσιν, τὸ βῆμά σου κράτει,
Φαιδροὶ νὰ γευθῶμεν χαρὰς ποῦ δωρεῖται
Νεότης φιλτάτη.

«Ὦ χρόνε, ἡμᾶς τοὺς ὀλβίους λησμόνει...
Καὶ φεῦγε πτερόπους δι' ὅσους θρηνοῦσι,
Διότι μαζῆ σου κ' αἱ θλίψεις κ' οἱ πόνοι
Συνακολουθοῦσι.

«Στιγμὰς νὰ κρατήσω ζητῶ, πλὴν ματαίως·
Ὁ χρόνος δὲν μένει.
Φωνῶ εἰς τὴν νύκτα—προχώρει βραδέως!—
Κ' ἐχθρὰ ἡ πρωΐα φωσφόρος προβαίνει.

«Λοιπὸν ἂς ἐρῶμεν! τὴν ὥραν ποῦ τρέχει
Ταχεῖς ἂς χαρῶμεν!
Δὲν ἔχομεν ὅρμον, ὁ χρόνος δὲν ἔχει
Ἀκτὴν, αὐτὸς τρέχει, ἡμεῖς δὲ περῶμεν.»

Χρόνε ζηλότυπε, στιγμαὶ ἀρρήτου εὐθυμίας
Καθ' ἃς ὁ ἔρως κύματα προχέει εὐφροσύνης
Νὰ φεύγωσ' εἶνε δυνατὸν μετὰ ὁρμῆς ὁμοίας
Ὡς φεύγουσι καὶ αἱ στιγμαὶ δακρύων καὶ ὀδύνης ;

Καὶ πῶς, παρῆλθον ἐς ἀεὶ, κἂν μίαν δὲν ἀφήρει ;
Καὶ πῶς, οὐδὲ τὰ ἴχνη των δὲν θέλομεν κρατήσῃ !
Ὁ χρόνος ποῦ τὰς ἔδωκε καὶ τὰς συμπαρασύρει
Δὲν θέλει οὗτος εἰς ἡμᾶς καὶ πάλιν τὰς δωρήσῃ ;

Αἰωνιότης, παρελθὸν, κενὸν, ἀβύσσου βάθη
Τί τὰς στιγμάς μας κάμνετε ἃς σεῖς ἀπορροφᾶτε ;
Λαλεῖτε ; τέρψεις, ἔρωτας, ἐκστάσεις θεῖα πάθη
Δὲν θὰ μᾶς τ' ἀποδώσητε ἀφοῦ μᾶς τ' ἀποσπᾶτε ;

Ὦ λίμνη, βράχοι ἄφωνοι, ἄντρα, σκιώδη δάση,
Σεῖς ὧν ὁ χρόνος φείδεται, χαριτωμένη φύσις,
Ποῦ ὁ Θεὸς ἀνανεοῖ καὶ θάλλουσαν φυλάσσει,
Κἂν τῆς νυκτὸς τηρήσατε αὐτῆς τὰς ἐνθυμήσεις.

Εἰς τὴν γαλήνην τήρησον αὐτὰς κ' εἰς τρικυμίας,
Ὦ λίμνη μου, εἰς τὴν κλιτὺν τῶν λόφων τῶν γελώντων,
Εἰς τὰς πυκνὰς ἐλάτας σου καὶ εἰς τὰς ἀκρωρείας
Ποῦ βλέπουσιν ἐπικλινεῖς εἰς σὲ τὸ πρόσωπόν των.

Ἂς ἦναι εἰς τὸν ζέφυρον ὅστις περᾷ καὶ φρίσσει,
Εἰς τῶν ὀχθῶν σου τὴν βοὴν ἥτις ἠχοῦσα βαίνει,
Καὶ ὁ ἀργυροπρόσωπος ἀστὴρ ἂς τὰς κρατήσῃ
Ὅστις μὲ λάμψεις ἁπαλὰς τὸ στῆθός σου λευκαίνει.

Εἴθ' ὁ στενάζων ἄνεμος, ὁ καλαμὼν ποῦ κλαίει,
Τοῦ ἐλαφροῦ ἀέρος σου οἱ μοσχοβόλοι ὕμνοι
Καὶ πάντα ὅσα βλέπει τις, ἀκούει κ' ἀναπνέει,
Ὦ, εἴθε—Ἠγαπήσαμεν—νὰ εἴπωσιν, ὦ λίμνη.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

25 Σεπτεμβρίου 1867.[1]

I.

Ἁπλοῦνται χρόνοι πικρᾶς δουλείας
  Εἰς τὴν γεννέτειραν τῶν θεῶν,
Καὶ εἰς τὰ σκότη τῆς τυραννίας
Δὲν διακρίνεις τῆς διανοίας
  Τὸν φωτοβόλον πάλαι ναόν·
Ὡς τὸν ἀστέρα τὸ νέφος κρύπτει
  Εἰς τὸ πανόραμα τ' οὐρανοῦ,
Καὶ τὴν Ἑλλάδα οὕτω καλύπτει
  Πέπλος τυράννου Ὀθωμανοῦ.

Ψυχὴ εἰς στῆθος,—νεκρὸς εἰς μνῆμα—
  Τὸ στόμα πλέον δὲν μελῳδεῖ,
Ὁμήρου πλέον δὲν χύνει ῥῆμα,
  Ἀλλ' ἀτονοῦσα στένει χορδὴ . . .
Καὶ ὅμως ὅπου ἂν ἀτενίσης,
  Ὅπου τὸ ὄμμα σου ἂν στραφῇ

1 Τὴν ἀφήγησιν τῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἀνατινάξεως τοῦ Παρθενῶνος ἠρύσθημεν ἐκ τῆς ἐν τῇ Πανδώρᾳ ἱστορικῆς κατὰ Δελαβόρδον μελέτης τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου.

Χρυσῶν αἰώνων θὰ ἀπαντήσῃς
Μεγαλοπράγμονας ἀναμνήσεις,
Καὶ θεῶν μνήματα τιμαλφῆ.

Ἂν τοῦ Πλάτωνος ᾤχετο πᾶσα
Ἡ καλλικέλαδος λαλιὰ,
Τῆς Ἀκροπόλεως ἀποπτᾶσα
Ἂν ἡ Παρθένος φεύγῃ θεὰ,
Ἔμεινεν ὅμως αὐτοῦ βιβλίον
Κ' ἐκείνης ἔμεινεν ὁ ναὸς
Ὅπου καὶ δοῦλος, ὡσεὶ μεθύων
Τὸ τῶν προγόνων του μεγαλεῖον
Βλέπει κ' ἐμπνέεται ὁ υἱός.

Ἀπὸ τὰς δέλτους χρυσῆς εὐκλείας
Καὶ ἀπὸ μάρμαρα παγερὰ
Ὁ Ἕλλην ἤντλησε νεανίας
Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς τυραννίας
Ζωῆς ἐλπίδας, νίκης πτερά.
Καὶ εἰς τὸ μέγα δούλειον σκότος
Προγόνων ἔργα περικαλλῆ
Νεκρὰ ἐξύπνουν ζῶντας. Εὐγλώττως.
Τ' Ὀλυμπιεῖον δὲν ὁμιλεῖ ;

Ὁ θεῖος Φαίδων καὶ τοῦ Φειδίου
Ὁ καλλιμάρμαρος Παρθενὼν,
Τύποι τοῦ κάλλους τοῦ ἀϊδίου,

Εἶνε ἀνταύγειαι θεσπεσίου
  Φωτὸς καὶ δόξης τῶν οὐρανῶν.
Ἀδελφὰ ἔργα ἴσων πνευμάτων,
  Ὄνειρα θείας ὄντων ψυχῆς,
Σὲ παραφέρουν εἰς ἀθανάτων
  Χρόνων ἡμέρας τρισευτυχεῖς.

Ἀλλ' ἐγὼ φεύγω ἡμέρας θάμβους,
  Ἐγὼ τοὺς πένητας συμπονῶ,
Καὶ δὲν μὲ ἔρχεται διθυράμβους,
  Εἰς μεγιστᾶνας νὰ ἐκφωνῶ.
Τῶν εὐδαιμόνων τόσοι οἱ φίλοι!
  Ἐγώ σε, κάλλιστε Παρθενὼν,
Ὁπότ' ἐρράγης πεσὼν ὡς στήλη
Μὲ εὐλαβείας τρέμοντα χείλη
  Κλαίω καὶ ἥδομαι ἀνυμνῶν.

Τὸ ὄνομά του καθὼς χαράσσει
  Εἰς τὰς πλευράς σου ξένος θνητὸς
Κ' ἐκεῖ ὁ χρόνος τὸ προφυλάσσει
Κ' ἐπιτυγχάνει οὕτω ν' ἁρπάσῃ
  Ἀθανασίαν σεμνὴν αὐτὸς,
Οὕτω ἐπάνω ὡραίου φύλλου
  Γράφων τὴν τύχην σου τὴν πικρὰν
Ὡς εἰς τὸ στῆθος λευκοῦ σπονδύλου
  Ζωὴν νὰ ζήσω εἴθε μακράν.

II

Σύννους ἀνέρπων καὶ ἀταράχως,
Τῆς Ἀκροπόλεως εἶν' ὁ βράχος
Ἡ κάρα γέροντος παλαιοῦ,
Ναὶ, οὐρανόφρων κάρα τιτᾶνος
Ἀπὸ μαρμάρων φοροῦσα κράνος
Καὶ τὴν σοφίαν ἐντὸς ναοῦ.

Οὕτως, Ἀκρόπολις, σὲ ἠγάσθην,
Παρθενὼν, οὕτω σὲ ἐφαντάσθην
Ὡς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ νοός.
Ἀλλ' ὡς ὁ γέρων παλίμπαις μένει,
Χωρὶς νοῦν ἔμειναν τὰ τεμένη
Καὶ ἔνδον ἔφυγεν ἡ θεός.

Ἔφυγε μόλις προσεῖδε πέραν
Φωτὸς προκήρυξιν λαμπροτέραν
Καὶ τὴν σημαίαν τοῦ Ἀληθοῦς,
Κ' εἰς τοῦ Βοσπόρου τὸ θάλλον κῦμα
Λαμπρὸν Σοφίας ἤγειρε βῆμα,
Λατρείας θείας καὶ ἐμβριθοῦς.

Ὦ, σύγγνωθί μου ὅμως, Φειδία!
Σὲ ἡ ἐκθρέψασα πάλαι θρησκεία,
Θρησκεία ἅμα καὶ τῆς Σαπφοῦς,
Ἦτον μεγάλη, μεγίστη ἦτον
Διὰ Ἐρώτων καὶ τῶν Χαρίτων
Παραγαγοῦσα τόσους σοφούς.

Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ κρατήσω
Νοὸς πλημμύραν.. Πετῶ ὀπίσω
Καὶ εἰς ἡμέρας φθάνω κλεινάς,
Καὶ εἰς ἡμέρας μεγάλας φθάνω
Ὁπότε μ' ἄστρα ὅσα κ' ἐπάνω
Ἔθαλλ' ἡ πόλις τῆς Ἀθηνᾶς.

Καὶ ὡς εἰς κόσμους ὀνείρων τρέχω
Καὶ μὲ δακρύων ῥοάς μου βρέχω
Ἄστυ, τὸ ἄνθεμον τῶν ἐθνῶν
Καὶ ἐν ἐκστάσει πίπτω ἀπείρῳ
Κ' ἔμφοβα στρέφω ὄμματα γύρω
Μήπως πλανῶμαι εἰς οὐρανόν.

Ἑορτὰς βλέπω καὶ πανηγύρεις,
Καλλιστεφάνους βλέπω τριήρεις·
Καὶ ἅμα νίκας χρυσοφαεῖς
Παντοῦ ἀκούω λαμπροὺς παιᾶνας,
Δὲν βλέπω ἄνδρας ἀλλὰ τιτᾶνας
Κ' ἔξαλλα κάλλη ἄλλης ζωῆς.

Ἂς ἠδυνάμην νὰ ἐνσαρκώσω,
Ὡς Πυγμαλίων νὰ ἐμψυχώσω
Ἴνδαλμα θεῖον καὶ φωτεινὸν
Καὶ μίαν ὥραν νὰ ζήσω, μίαν
Στιγμὴν νὰ λάβω τὴν θεσπεσίαν
Καὶ ὑπερτάτην τῶν ἡδονῶν!

Ὢ! τοὺς προγόνους μου νὰ φιλήσω,
Ὁμήρων πρόσωπα ν' ἀτενίσω,
Τοὺς Εὐριπίδας καὶ Σοφοκλεῖς
Καὶ μὲ τὸν Φαίδωνα τοῦ Σωκράτους
Ν' ἀκούσω λόγους ἐνθεωτάτους
Καὶ νὰ θαυμάσω τοὺς Περικλεῖς.

Ἀλλὰ ποῦ τρέχεις, ὦ φαντασία;
Μάτην πυρώδης πάλλεις καρδία
Καὶ τὰς ἀγκάλας τείνεις θερμάς!
Ὅ,τι παρῆλθε τῶν ἀνθρωπίνων
Δὲν θ' ἀναζήσῃ πώποτε κλῖνον
Εἰς τῆς ἀγάπης μας τὰς ὁρμάς.

Προχθὲς πατέρα ἐγὼ γενναῖον
Εἶδα ν' ἀφήσῃ τὸν τελευταῖον
Ἐπὶ τὰ χείλη μου ἀσπασμόν,
Καὶ εἰς κραυγάς μου ἀγωνιώδεις,
Καὶ εἰς προσκλήσεις μου μανιώδεις
Δὲν εἶπε λέξιν, οὐδὲ σπασμόν...

Μόνον τὸ ἔαρ κ' ὁ Φοῖβος μόνον
Ἐπανατέλλουσιν ἀπ' αἰώνων
Ὅτι εἶνε ἔργα Θεοῦ αὐτά·
Ἀλλ' εἰς τοῦ χρόνου τὸ ῥεῦμα πᾶσα
Ἐῤῥύ' ἡ πάλαι ζωὴ ἐκπτᾶσα
Μὲ τόσα θάμβη περικλυτά.

Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τώρα, οἴμοι!
Ἀνάβα μόνον, ψυχὴ πενθίμη,
Καταφιλοῦσα πόλιν νεκρῶν
Καὶ εἰς τὸν χάρτην ἂς ζωγραφήσῃς
Ὅσα ἐπόθεις νὰ ἀντικρύσῃς
Ὡς εἰς ὡραῖον πάλαι καιρόν.

Ὅλ' ἡ Ἀκρόπολις αὕτη ἓν θεῖον
Ναῶν ὑπῆρχε πολλῶν μουσεῖον,
Στοὰ ποικίλη ἦτο θεῶν,
Καὶ ὅμως ὅλον τὸ μεγαλεῖον
Αὐτὸ δὲν ἦτο μάρμαρον κρύον
Ἀλλὰ ἐκπλῆττον καὶ μειδιῶν.

Τῶν Προπυλαίων τῶν πενταπύλων,
Τῶν Προπυλαίων τῶν πολυστήλων
Χαῖρε, ὦ κόσμος πολυτελής!
Στλεγγὶς τῶν ὅλων ἐδῶ μνημείων,
Τοῦ Μνησικλέους ποίημα θεῖον
Μὲ στίχους στήλας περικαλλεῖς.—

Ἰδοὺ τὸ τέθριππον τὸ ὡραῖον,—
Οἱ ἀνδριάντες ἰδοὺ γενναίων
Τυραννοκτόνων τῶν Ἀθηνῶν—
Ἐκεῖ ναΐσκος Ἀπτέρου Νίκης,
Εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀμφιλύκης
Λάμπει ὡς ἄστρον ἑωθινόν.—

'Ιδοὺ αἱ Χάριτες τοῦ Σωκράτους·
Μὲ ὅσην τέχνην τοὺς ἀθανάτους
Λόγους ὡμίλει, καλλιτεχνεῖ.—
Τοῦ Διοδώρου, νά, καὶ τοῦ Γρύλλου
Οἱ ἀνδριάντες, καὶ τοῦ Κρησίλου
Ὁ ἥρως, ὅστις θνήσκων ὀκνεῖ.—

Νὰ τῆς Προμάχου τὸ κολοσσαῖον
Ἄγαλμα. Τούτου ἔβλεπες πλέων
Ἐκ τοῦ Σουνίου τὴν λοφιάν,
Κι' ὅτ' ὁ Ἀλάριχος εἶδεν ὁρμήσας
Ἔμφοβος ἔστη μακρόθεν, δείσας
Μὲ ὅλην βάρβαρον στρατιάν

Εἰς τὴν μορφήν σου ἀπετυπώθη,
Ὡραῖον ἄγαλμα, κ' ἐνσαρκώθη,
Ἡ παλεμόφρων πάλαι Ἑλλάς,
Ἀμαζὼν ἥτις ὁμοῦ καὶ Μοῦσα,
Τὸ φῶς της ἔρριπτεν εἰς τὰ Σοῦσα,
Καὶ εἰς τὸ σύμπαν κλέους βολάς.—

Νίκης τεκμήριον λαμπροτάτης
Ἥτις ἐχάρισε τὰ πτερά της
Εἰς ἔργον ἄριστον ποιητοῦ,
Ἐκ τοῦ δουρείου ἐκείνου ἵππου
Βλέπω προβάλλουσαν ἄνευ κτύπου
Μορφὴν ἀστράπτουσαν μαχητοῦ.—

Ὦ, τὸ πολύμυθον Ἐρεχθεῖον!
Τὸν Καλλιμάχου λύχνον ἐγκλεῖον
Καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τ' ἁλμυρὸν
Φρέαρ, καὶ ἅμα τριαίνης βλῆμα.
Ἕδος Παλλάδος, Κέκροπος μνῆμα,
Καὶ ἀγαλμάτων θείων σωρόν.

Τὸ ἔνθεν μέρος ἁβρὰ στηρίζει
Ἑξὰς παρθένων καὶ ἀντικρύζει
Τοῦ Παρθενῶνος τὰς καλλονὰς,
Ὡς νὰ θαυμάζωσιν αἱ παρθένοι
Τὰ ἄντικρύ των λαμπρὰ τεμένη
Καὶ τὰς λατρείας τῆς Ἀθηνᾶς.

Τὰς Καρυάτιδας μιμηθῶμεν·
Τὸν Παρθενῶνα ἃς θεαθῶμεν,
Τὴν Ἰλιάδα τῆς γλυπτικῆς.
Χαῖρε Καλλίκρατες καὶ Ἰκτῖνε!
Τὸ ἀπαστράπτον ἔργον σας εἶνε
Ἀπάτης ἴνδαλμα ὀπτικῆς.

Ὁποία χάρις, κάλλος, λαμπρότης!
Ὄντως μεγάλη ᾤκει θεότης
Καὶ ὄντως ἦτο θεοῦ σκηνή.
Κ' ἐὰν τὸν κόσμον ἐδῶ θελήσῃ
Ποτὲ ἓν ἄστρον νὰ κατοικήσῃ
Ἐκεῖ τῷ εἶνε θέσις κενή.—

Κ' εἰς τὸν Κιμώνειον προμαχῶνα
Βλέπω τὴν νίκην εἰς Μαραθῶνα,
Γιγαντομάχους βλέπω σκηνὰς,
Λαμπρὰ δωρήματα τοῦ 'Αττάλου.
Κάτωθεν κλίνων μολπὰς παγκάλου·
Θεάτρου ἔχεις, θεὰς πτηνάς.

Πλὴν δὲν κρατοῦμαι νὰ εἰκονίσω
Ὅσα δὲν φθάνω καὶ ν' ἀτενίσω. . .
Μὲ παραφέρει μέθη χρυσῆ,
Καὶ ὑπὸ πρίσμα γλυκείας πλάνης
Μορφὴν καὶ πάλιν ἀναλαμβάνεις,
Ὦ τῆς Παλλάδος ἄγαλμα σύ!

Πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς 'Ασπασίας
Σ' ἐκαλλιτέχνησεν ὁ Φειδίας
Κ' ἐκείνης ἦσο λαμπρὰ εἰκὼν,
'Εκείνης, ἥτις τοῦ Περικλέους
Τόσους ἐμπνέει κόσμους ἐνθέους
Μ' ἕν της μειδίαμα μαγικόν·

Χρυσελεφάντινος ἦτον ὅλη
Κρατοῦσα νίκην, ἠκτινοβόλει
Καὶ ἦτο ῥόδον ἐν ἡ Παλλὰς
Ὡς εἰς δεσμίδα ἴου καὶ κρίνου·
Ναοῦ ἐπάνωθεν μαρμαρίνου
Ἔπεσε κ' ἔπεσεν ἡ Ἑλλάς.

Ὡς προϊδοῦσα μαύρας ἡμέρας
Εἰς χώρας ἔφυγ' εὐτυχεστέρας
Λειποθυμήσασα ἡ θεά,
Κ' ἔμειναν ἄχροα τὰ τεμένη
Καθὼς ἡ δύσις ὁπόταν μένη
Δίχως ὁ Φοῖβος νὰ μειδιᾷ

Καὶ οὕτω ὅμως πάλιν ὡραῖος
Πάλιν ἐγείρεται κολοσσαῖος
Καὶ πολυθέλγητρος ὁ ναός,
Καὶ μετὰ τόσων αἰώνων πλήθη
Φέρει αὐγάζοντα ἔτι στήθη·
Εἶνε τοιαύτη καὶ ἡ Ἠώς.

Ἀλλ' ἤδη βλέπεις δουλείας σκότη,
Βλέπεις ἡ πόλις σου ὅτ' ὑπνώττει
Καὶ μόνος μένεις, ὦ Παρθενών,
Σύμβολον ὄντως ἀθανασίας,
Καὶ ὁμοιάζων τῆς τρικυμίας
Τὸν ἀγρυπνοῦντα ἔτι φανόν.

Φεῦ ! ἔνδον ποίους ὅμως καλύπτεις
Καὶ ποίους, ποίους ἐντός σου κρύπτεις,
Ποίαν ἀγέλην σκέπεις κτηνῶν ;
Τὰ εὐγενῆ σου, ναέ, τεμένη
Ὁ ποῦς τοῦ Τούρκου καταμιαίνει
Τὴν καλλονήν σου καταφρονῶν.

Εὕρηκεν ἄσυλον τὰ λαμπρά σου
Καὶ τὰ περίδοξα μάρμαρά σου
Καὶ ἦλθεν ἕρπων αὐτοῦ κρυβείς.
Χάριν ἐκείνων ὅμως προστάτης
Ὅσους ἐντός σου διαφυλάττεις,
Ναὶ ὡραῖε, θὰ συντριβῇς.

Κακὸν τὸ τέκνον τοῦ Μουσουλμάνου,
Σπέρμα ἐχίδνης, πνεῦμα τυράννου
Καὶ ἅμα στύγιος οἰωνός . . .
Ἐκείνων ὅπλα κρύπτεις ἐντός σου ;
Αὐτὰ θὰ ἦνε ὁ θάνατός σου,
Θάνατος, οἴμοι, ἐλεεινός !

III

Τὴν Εὐρώπην ὁ Τοῦρκος τρομάζει,
Καὶ ὁρμῶν μετ' ἀλκίμου στρατοῦ
Αἷμα σπείνει καὶ στάκτην παντοῦ.
Παντοῦ καίει καὶ σφάζει.

Καταιγὶς φοβερὰ καὶ ἀγρία . . .
Καθεὶς ἔμπροσθεν πτήσσει αὐτῆς,
Καὶ ὡς ἵππος σφριγῶν κ' εὐπετὴς
Προχωρεῖ ἡ Τουρκία

Εἰς τὸν χείμαῤῥον τότε ἐκεῖνον
Εἰς τὸ στῆθός του τάττει ἐμπρὸς,
Καὶ νικᾶται αἰσχρὰ ὁ ἐχθρὸς
Τὴν Εὐρώπην ἀφίνων.

—Μετὰ τόσων ἐθνῶν σωτηρίαν
Ἀπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, βαβαί!
Σοβιέσκη, ὡς γέρας λαβὲ
Τῆς πατρίδος δουλείαν!

Καθεὶς ἤδη τὸν Τοῦρκον ὑβρίζει
Καὶ ἀπόντα αὐτὸν ἀπειλεῖ.
Σταυροφόρους ὁ Πάπας καλεῖ
Καὶ πιστοὺς συναθροίζει.

Ἡ πανοῦργος εὐθὺς Ἑνετία
Τὴν φυγὴν θεωρεῖ καὶ σκιρτᾷ,
Καὶ τὸ θάῤῥος αὐτῆς ἀνακτᾷ
Καὶ ἐγείρετ' ἀνδρεία.

Οἱ φιλόδοξοι ἔμποροι οὗτοι
Ὡς ἐμπόριον εἶχον σφαγὰς,
Ὡς αἰτήσεις αὐτῶν προσταγὰς
Καὶ τὰ ἔθνη ὡς πλούτη.

Κτῆμα πρώην αὐτῆς νὰ ἁρπάσῃ
Τὴν Ἑλλάδα καὶ πάλιν ποθεῖ,
Καὶ πρὸς τοῦτο στρατὸν παμπληθῆ
Κατὰ Τούρκων συντάσσει.

Γερμανοὶ, Ἰταλοὶ καὶ Γαλάται,
Ἅμα φθάνουσι Σκανδιναυοὶ,
Καὶ θαῤῥῶν εἰς σκοπὸν εὐσεβῆ
Ὁ καθεὶς προσκολλᾶται.

Τῆς μιγάδος πληθύος ἐκείνης
Προχειρίζετ' εὐθὺς ἡγεμὼν
Ὁ γηράσας πιστῶς πολεμῶν
Εὐγενὴς Μωροζίνης.

Μετ' αὐτὸν πολλοὶ εἵποντο τότε
Τῆς Εὐρώπης καλοὶ στρατηγοὶ,
Ὧν ἠρνεῖτο ἡ πάτριος γῆ
Νὰ βιῶσιν ἱππόται.

Κ' ἐν τῷ μέσῳ χαρᾶς καὶ δακρύων
Κ' ἐν τῷ μέσω παιάνων λαμπρῶν
Ὁ στρατὸς τῶν συμμάχων ἀνδρῶν
Ἐπιβαίνει τῶν πλοίων.

Μετ' ὀλίγας καὶ μόλις ἡμέρας
Παραδίδετ' αὐτοῖς καὶ περᾷ
Ἡ καλὴ τῆς Κορώνης φρουρὰ
Διὰ μέσου μαχαίρας.

Ὁ στρατάρχης ταχὺς καταφθάνει
Πολλὰς νίκας, πολλὰ κατορθοῖ·
Τὰς Καλάμας, ἰδού, ἐκπορθεῖ
Κ' ἐξυπνᾷ τοὺς ἐν Μάνῃ

Ἀλλ' εἰς ὥραν μετέστη χειμῶνος
Καὶ εἰς νόσους δεινὰς ὁ στρατός,
Καὶ ζητεῖ τῆς Ζακύνθου ἐντὸς
Νὰ χειμάσῃ ἀπόνως.

Ἡ μητρόπολις ἅμ' ἀποττέλλει
Ἐπικούρων ἀνδρῶν συνδρομάς,
Καὶ βραβεῖα πολλὰ καὶ τιμὰς
Εἰς αὐτοὺς ἀναγγέλλει.

Καὶ ὁ Κένιξμαρκ τῆς Σουηδίας
Στρατηγός, τοῖς ἐδῶ προσφιλής,
Τὰ ἡνία λαμβάνει σταλεὶς
Γενικῆς ἀρχηγίας.

Τοῦ Μαΐου ἐγέλων οἱ κρίνοι
Εἰς τὴν γῆν τοῦ σεμνοῦ Σολωμοῦ.
Καὶ ὁ στόλος τῶν Φράγκων ὁμοῦ
Πρὸς ἀπόπλουν ἐκίνει.

Εὐθαρσὴς καὶ βαρὺς καταβαίνει
Τοῦ καλοῦ Ναυαρίνου ἐμπρὸς,
Καὶ ἰδοὺ ὁ δειλήμων ἐχθρὸς
Ὑποχείριος μένει.

Ἐκπορθεῖ τὴν Μεθώνη συνάμα
Ὁ στρατὸς τῶν μυρίων πιστῶν
Καὶ ἐγγὺς τοῦ Ναυπλίου πετῶν
Μεταφέρει τὸ δρᾶμα.

Ποῦ λοιπὸν οἱ υἱοὶ τοῦ Προφήτου,
Ποῦ τὰ στίφη θεοῦ φλογωποῦ ;
Τοῦ λαμπροῦ Κωνσταντίνου μας ποῦ
Οἱ λυσσώδεις ἐχθροί του ;

Εἰς τὴν Βοῦδαν ὁ Τοῦρκος φρυάττει,
Τὴν Εὐρώπην ἐκεῖ ἀπειλεῖ,
Κ' ἐδῶ μόνον φρουρὰ παχυλὴ
Τὴν Ἑλλάδα φυλάττει.

Καὶ λοιπὸν πανταχοῦ ὅπου φθάσῃ
Ἡ τῆς Δύσεως αὕτη πληθὺς
Ὡσεὶ παῖδας δειλοὺς κ' ἀπειθεῖς
Τοὺς ἐχθροὺς ὑποτάσσει.

Καὶ ἰδοὺ ὁ στρατὸς πάλιν ἤδη
Εἰς ἀγῶνα κινεῖ καὶ λαμπρὸς
Εἰς τὰς Πάτρας ὁρμήσας ἐμπρὸς
Μάχην ἔνδοξον δίδει.

Κ' ἐν τῇ μάχῃ αὐτῇ ἀνεφάνη
Νικητὴς ὁ τῶν Φράγκων στρατὸς
Καὶ χωροῦσι μακρὰν καὶ ἐκτὸς
Οἱ δειλοὶ Μουσουλμάνοι.

Χαιρετᾷ ἡ λαμπρὰ Ἑνετία
Τοὺς ἱππότας αὐτῆς μὲ τιμὰς,
Ἀνεγείρει αὐτῶν προτομὰς
Ἢ δωρεῖται χρυσία.

Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐκπέμπουσιν : Οἴμοι !
Καὶ ὡς αὖρα χειμῶνος σφοδρὰ
Τὰς ψυχὰς παγετώδης περᾷ
Ἡ καλλίνικος φήμη.

Κ' ἐνῷ ὅλοι ἀγάλλοντ' οἱ Φράγκοι
Ὁ ἐχθρός των ὀπίσω χωρεῖ,
Καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ ὀχυροῖ
'Εν πολέμου ἀνάγκη.

Ὡς τὴν θύελλαν βλέπων εἰς νέφη,
Εἰς τὴν φίλην αὐτοῦ φωλεὰν
Εὐπετὴς καὶ χωρὶς λαλιὰν
Ὁ στρουθὸς ἐπιστρέφει,

Καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀθρόοι ὁμοίως
Εἰς τὰ φρούρια κλείοντ' εὐθὺς,
Καὶ ἐκεῖθεν ζητεῖ ὁ καθεὶς
Νὰ παλαίση ἀνδρείως.

Ὁ στρατάρχης εὐθέως συγκρίνας
Τὴν γραμμὴν τοῦ πολέμου κρατεῖ,
Καὶ τὴν Κόρινθον ἤδη πατεῖ
'Απειλῶν τὰς 'Αθήνας.

Ἤδ' εἰς τἄστυ τὸ τοῦ Περικλέους
Ὅσοι ἔβοσκον 'Οθωμανοὶ,
Μὴ ὁ ξένος ἐχθρός των φανῇ
'Οχυροῦνται ἐκ δέους.

Καὶ ὁ ὄχλος αὐτῶν ἀναβαίνει
Εἰς τἀνάκτορα τῆς Ἀθηνᾶς,
Καὶ κρατῶν τοὺς ναοὺς ὡς σκηνὰς
Βεβηλοῖ τὰ τεμένη.

Ὦ σκληρὰ, ὢ ἀγχίστροφος μοῖρα!
Ἐκεῖ ὅπου κατῴκουν θεοὶ
Ἤδη Τοῦρκοι σκηνοῦσι σκαιοὶ
Μὲ παμμίαρον χεῖρα.

Εἰς τὸ φῶς ἡ σκοτία εἰσέδυ,
Καὶ τὸ κρίνον ὁ σκώληξ πληγοῖ...
Ποῦ ἀφίνεις, ὢ τάλαινα γῆ,
Τὰ πατρῷά σου ἔδη!

IV.

Ἁπαλὸν λυκαυγὲς ἀνατέλλει
Ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ Λυκαβητοῦ,
Καὶ κτυπᾷ ἡ ἀκτὶς εἰς τὰ βέλη
Ἀναβαίνοντος θούρου στρατοῦ.

Ἀναβαίνει πυκνὴ καὶ πυρίνη
Διὰ μέσου πυκνῶν ἐλαιῶν
Ἡ πληθὺς τοῦ κλεινοῦ Μωροζίνη
Εἰς τὸ ἄστυ τὸ πάλαι θεῶν.

Χαιρετᾷ ὁ στρατὸς τὸ Θησεῖον,
Χαιρετᾷ καὶ γοργὸς προχωρεῖ,
Καὶ τὸ βλέμμα ἐγείρει μεθύων
Καὶ ἐπάλξεις χρυσᾶς θεωρεῖ.

Ὡς θερμὸς ἐραστὴς ἐρωμένην
Μετὰ χρόνον πολὺν ἀπαντᾷ,
Τὴν Ἀκρόπολιν ἐγειρομένην
Ἀναβλέπει καθεὶς καὶ σκιρτᾷ.

Χιονώδης αὐτὴ καὶ μεγάλη
Μειδιᾷ εἰς τὸν Φοῖβον χυτὸν
Καὶ φιλοῦντα ἐνάμιλλα κάλλη
Δύο ἔργων, Θεοῦ καὶ θνητῶν.

Πλὴν νεκροῦ ὡς πενθίμη σινδόνη
Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τῶν Μουσῶν
Ἡ δουλεία ἁπλοῦται καὶ μόνη...
Μαύρη στάκτη μετὰ τὸν πυρσόν.

Ὦ, σωρὸς ἐρειπίων καὶ μόνων !
Ἡ πατρὶς τῶν Ἑλλήνων αὐτή ;
Ποῦ ὁ κόσμος, Θεὲ, τῶν προγόνων ;
Σκελετοὶ, σκελετοὶ. σκελετοί !...

Τὴν ἐπαύριον μάχης μυρίων
Τῶν γενναίων ὀστᾶ ἀπαντᾷς,
Καὶ τὸ ἄφωνον ἤδη παιδίον
Τὸ χθὲς φλέγον ἂν ἦν' ἐρωτᾶς.

'Εδῶ κεῖται ναὸς ἐρριμμένος,
'Εκεῖ στήλη μονήρης θρηνεῖ·
'Ανδριάς τις, θεὸς συντριμμένος,
Ἄγαλμά τι, θεότης γυμνή . . .
('Ατελές).

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Σκηνὴ ἀπάτης, γόητρον ὁ κόσμος καὶ ἡ φύσις·
'Αλλ' ἡ μαγεία λύεται τὸν κόσμον ἂν ἐγγίσῃς.
Εἶναι οἱ πόθοι τοῦ θνητοῦ χρυσᾶ τοῦ μύθου μῆλα·
Τὰ θίγεις; Καταῤῥέουσιν ὡς φθινοπώρου φύλλα.
Τὰ πάντα ἂς ἠρᾶτο
Χωρίς τι ν' ἀπελάμβανεν οὐδεὶς μας ἐδῶ κάτω!

Ὦ ὀφθαλμοί μου, στόματα ὡραῖα τοῦ νοός μου,
Χορτάσατε τὰ πρόσωπα, τὰ θέλγητρα τοῦ κόσμου,
Χαρῆτε τὸ ἀπέραντον, τὴν χλόην, τοὺς ἀστέρας,
Χαρῆτε τὸ πανόραμα τῆς ἀττικῆς ἡμέρας,
Ὡς ἐραστοῦ ἀγκάλη
Τὸ βλέμμα σας φιλόστοργον τὸ πᾶν ἂν περιβάλλῃ.

Δὲν μὲ ἐγείρει τὸν θνητὸν ὁ Φοῖβος, ἀνατέλλων,
Ἡ δύσις μὲ παρηγορεῖ· αὐτὴ ἐγκλείει μέλλον.
Καὶ πῶς πιέζεις τὴν ψυχήν, ὦ δύσις τοῦ ἡλίου,
Εἰκὼν μεγάλη φθίνοντος κ' ἐνθέρμου νεανίου.
Πομπῶδες ἄστρον δύεις,
Φιλίππου δοῦλος, τοῦ θνητοῦ τὴν μοῖραν νὰ δεικνύῃς.

Ὦ ὀφθαλμοὶ ταλαίπωροι, τὴν γῆν, τὸ πᾶν χαρῆτε
Προτοῦ ὑπὸ τὰ χώματα τοῦ τάφου κοιμηθῆτε,
Προτοῦ σᾶς κλείσῃ μάρμαρον ὡς βλέφαρον θανάτου,
Καὶ σᾶς βυθίσῃ εἰς σιγὴν καὶ πένθος ἡ σκιά του.
Ὑπὸ τῆς γῆς τὸ χῶμα
Τίς οἶδεν ἂν θὰ ἴδητε ; Νὰ βλέπῃ καὶ τὸ πτῶμα ;

Ἐρῶν καὶ βλέπων ἔλθετε θερμὰ νὰ σᾶς χορτάσω
Ὦ ἀδελφοί μου· αὔριον φοβοῦμαι μὴ σᾶς χάσω . . .
Ναί, τρυφερὰ μητέρα μου, μ' ἐγέννησες καὶ ὅμως
Θὰ χωρισθῶμεν. Τοῦ Θεοῦ εἶνε αὐτὸς ὁ νόμος
Ἐλθὲ νὰ σὲ φιλήσω.
Καὶ φίλει, φίλει με προτοῦ μ' ἀφήσῃς καὶ σ' ἀφήσω.

Εἰς ὕπνον δίχως ὄνειρα ποῖος γνωρίζει, οἴμοι !
Ἂν ἡ ψυχὴ δὲν σβύνεται, ὁ ὀφθαλμός, ἡ μνήμη,
Καὶ ὡς εἰς ὕπνον κλείεται τὸ ὄμμα μας καὶ θνήσκει
Μὴ ἡ ψυχὴ ὡς ὕπνον της τὸν θάνατον εὑρίσκῃ ;
Τίς τὸ γνωρίζει ; Μία,
Μία στιγμὴ βοᾷ : Οὐχί ! καὶ ἄλλη : Δυστυχία ! . .

Ὡς νὰ ἐγήρασα, ἐδῶ νὰ σύρωμαι ἐκουράσθην,
Καὶ φεύγων γῆν καὶ σύννεφα τὰ πέραν ἐφαντάσθην·
Εἶν' εἰς τὸν ᾅδην οὐρανὸς καὶ θάλασσα καὶ δάση ;
Ὁ Φοῖβος τὰς ἀκτῖνάς του κ' ἐκεῖ χρυσᾶς τινάσσει,
Τὸ ἔαρ καταβαίνει,
Καὶ κελαδοῦσι τὰ πτηνά, καὶ σείονται παρθένοι ;

Πόσον ὁ βίος πένθιμος κ' ἐκεῖ τοῦ Παραδείσου,
Ἂν ἀσωμάτους ἀπαντᾷς γνωρίμους προσφιλεῖς σου,
Καὶ ἀδελφὸν νὰ μὴ γελᾷ, νὰ χαίρῃ ἡ μορφή του,
Ἀλλ' ὡς ψυχήν, ὡς φάσμα τι, ὡς προσευχὴν λευίτου.
Πατέρα μου, φοβοῦμαι
Νὰ σ' ἐπανίδω φάντασμα... Ὢ πῶς, ὤ πῶς λυποῦμαι !

Φεῦ, πόσας εἶδα χάριτας, καὶ φίλους πόσους εἶδον,
Πόσας ἀνοίξεις δροσερὰς υἱῶν καὶ νεανίδων !
Ἔφαγ' ἡ γῆ τὰ κάλλη των τὰ ῥοδινά των χείλη,
Καὶ οὐδαμοῦ τὸ σῶμά των ὡς ἦτο θ' ἀνατείλῃ·
Δὲν θὰ τοὺς ἴδω πλέον !
Κ' ἂν ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, τὸ σῶμα θνησιμαῖον

Ἰδέ... Τὴν ἐρωμένην μου, ὦ ὀφθαλμέ, θεώρει·
Εἶν' ἄγγελος ἐξόριστος ἡ προσφιλής μου κόρη
Καὶ σώζει τὴν πατρίδα της εἰς τὸ γλαυκόν της ὄμμα·
Ὤ, βλέπε την ! μεθαύριον θὰ τὴν χαρῇ τὸ χῶμα,
Καὶ ὅσον ἂν ἐλπίσῃς
Ἴσως, πτωχέ, πλέον αὐτὴν ποτὲ δὲν θ' ἀντικρύσῃς.

Ἀ, σᾶς ἀφίνω. Χαίρετε,—πῶς θὰ τὸ εἴπω!—ὦ φύσις,
Χαίρετε, πόλεις, χαίρετε, ἀνατολαὶ καὶ δύσεις!
Πόσοι σᾶς εἶδον πρὸ ἐμοῦ, καὶ θὰ σᾶς ἴδουν πόσοι!
Περῶμεν, μᾶς μαγεύουσι πλὴν δὲν μᾶς ἀγαπῶσι...
Καθεὶς ἐδῶ ὡς ξένος,
Ξένος περᾷ καὶ χάνεται μωρὸς καὶ τεθλιμμένος.

II.

Κατέϐ' ἡ νύξ. Πῶς δειλιῶ εἰς σιωπῶντα σκότη,
Ὁπότ' ὡς εἰς μυστήριον ὁ κόσμος πᾶς ὑπνώττει,
Κ' ἡ νὺξ σοὶ φαίνεται βαθὺ καὶ ἐνεδρεῦον φάσμα,
Καὶ μνῆμα ὁ οἰκίσκος σου, κ' ἡ φύσις πᾶσα χάσμα.
Ὦ σκότος, διαλύσου
Ὅτι θανάτου προσωπὶς εἶν' ἡ φρικτὴ μορφή σου.

Γλυκὺ ἐκεῖ ἀνέτειλεν ἓν ἄστρον, εἰς σκοτίας,
Ὡς μετὰ θάνατον ἐλπὶς λαμπρὰ ἀθανασίας.
Ὤ, τί νὰ ἦναι; ἡ ψυχὴ μὴ ἦναι τοῦ πατρός μου;
Μὴ εἶναι φῶς νὰ ὁδηγῇ τὴν ἐκ τοῦ κάτω κόσμου
Ψυχὴν ἀφιπταμένην;
Ποίαν λαλοῦσιν εἰς ἡμᾶς τὰ ἄστρα εἱμαρμένην;

Ἑλλάς, ἀδάμας λαξευτὸς ὁ οὐρανός σου κλίνει
Καὶ ἄστρα αἱ γωνίαι του, θολία σμαραγδίνη·
Τὸν οὐρανόν σου Μάϊος ἀειθαλὴς καλύπτει
Καὶ ἀντὶ ἄνθους ἢ φυτοῦ γλυκὺς ἀστὴρ προκύπτει.
—Καὶ ὅμως, ὦ φωστῆρες,
Ματαίως σᾶς ἱκέτευσαν, ματαίως τόσαι χεῖρες...

Ὦ ἄστρα, σᾶς ἠγάπησα, καὶ πόθον φέρω ἕνα
Ἐπάνω σας ὡς χρυσαλὶς πτερὰ ἀπηυδημένα
Νὰ ἀναπαύσῃ ἡ θολὴ καὶ ἄτονος ψυχή μου . . .
Εἰς τ' ἄνθη ἂν τ' ἀστέρινα τῆς γαλανῆς ἐρήμου
Θανὼν ψυχὴ θὰ γίνω,
Μίαν στιγμὴν δὲν ἤθελα, στιγμὴν ἐδῶ νὰ μείνω !

Ἂν ἀποθάνω ! Ἄφιλος, ἀνέραστος καὶ μόνος,
Φεύγων τὴν ἄδικον ζωὴν, κοιλάδα τοῦ χειμῶνος,
Πετῶ εἰς ἓν γλυκύτερον καὶ μυροβόλον κλίμα·
Ἀλλ' εἶναι κόλπος μητρικὸς τὸ παγετῶδες μνῆμα ;
Ἐμπρὸς, ψυχή . . . ὀπίσω . . .
—Εἰπὲ, Θεὲ, θ' ἀναφανῶ ἂν ἅπαξ καταδύσω ;

III

Μίαν ἡμέραν . . . ἡ αὐγὴ θὰ ἀνατείλῃ πάλιν,
Ἡ φύσις εἰς τὸν Μάϊον θ' ἀνοίξῃ τὴν ἀγκάλην,
Θὰ κελαδήσῃ τὸ πτηνὸν, ὁ νέος, ἡ παρθένος—
Ἐγὼ πλὴν εἰς τὸ ἄπειρον θὰ εἶμ' ἀποθαμένος
Καὶ θὰ κοιμῶμαι ὅπου
Ἴσως καὶ νὺξ δὲν φαίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου . .

ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΙ Β. Α.

Ὅταν μὲ καρδίαν πλήρη καὶ γαλήνης καὶ ἀκτῖνος
Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς μνήμης ῥίπτω κἄποτε τὸ βλέμμα
Καὶ πλανώμενος ἠρέμα
Ἀνελίσσω φύλλα τόσα ὅσας ἄλλοτ' εὐφροσύνως
Ὥρας μόνον, μόνον ὥρας ἀπεγεύθην ἐν τῷ βίῳ,
Ποθεινὰς εἰκόνας βλέπω καὶ σιωπηλὸς δακρύω.

Εἰς ἑνὸς ἀγγέλου ὅμως τὴν εἰκόνα γόνυ κλίνων
Λησμονοῦμαι καὶ τὰς ἄλλας λησμονῶ ὡς ἐν μαγείᾳ.
Ροδαλὴ ὡς ἡ πρωΐα
Ἡ μορφὴ παρθένου λάμπει εἰς τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον,
Ὅλη χάρις καὶ ἁγνότης, ὅλη καλονὴ καὶ μύρον . . .
—Δεσποινὶς, μὴ τὴν εἰκόνα ταύτην εἶδα εἰς τὴν Σύρον;

ΕΙΣ ΑΓΓΕΛΟΝ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΑ

ΕΚΕΙΝΗ ΗΤΙΣ Μ' ΕΝΝΟΕΙ...

I.

Ἐκοιμώμην δίχως μίαν
Κἂν ὀνείρου ὀπτασίαν,
Δίχως εἴς τινα καρδίαν
  Παλμὸν ἕνα νὰ κινῶ.

Ὅτε σ' εἶδα νὰ ἐγείρῃς
Ὀφθαλμοὺς ἐρώτων πλήρεις...
Ἐνθυμεῖσαι ;
      Ὁ θυμήρης
  Ἔκτοτε πονῶ, πονῶ.

II.

Ὢ, εἰπὲ, εἰπέ με πταίει
Ὅστις ἤδη τόσον κλαίει,
Ὅστις φλέγεται κ' ἐκπνέει
  Καὶ ἐκπνέων συγχωρεῖ ;

Ἦ σὺ μόνη, σὺ ἐκείνη
Ἄγγελος ὁμοῦ καὶ Φρύνη ;
Ἡ στυγνὴ ψυχή σου κρίνει
  Καὶ ὁ χρόνος τιμωρεῖ...

III.

Ὢ, ἡ παιδικὴ μορφή της,
Οἱ πελείας ὀφθαλμοί της,
Ἡ γαλήνη, ἡ γλυκύτης—
  Ἦσαν πλάνη μιαρά...

Τίς νὰ τὸ πιστεύσῃ!
                    Γόνυ
Ἔκλινε καὶ ἀνεφώνει
Ὅτι πρός με παρεφρόνει
  Ἀπὸ ἔρωτος πυρά!..

IV.

Μᾶς προδίδει καὶ τὸ χεῖλος
Τὸ λαλοῦν, φιλοῦν αἱμύλως,
Μᾶς προδίδει κ' ἐρωτύλως
  Ὁ δακρύων ὀφθαλμὸς,

Μᾶς προδίδει καὶ ἂν πάλλῃ
Μεθ' ἡμῶν γυμνὴ ἀγκάλη!...
Ἡ εὐχή της εἶναι ἄλλη
  Καὶ πρὸς ἄλλον ὁ παλμός.

V.

Ἥρως τραγικῆς μανίας
Θέλω μὲ πληγὰς χιλίας
Νὰ σὲ θανατῶ, μὲ οἵας
  Συναισθάνομαι σφαγάς,

Ἀλλ' ὁμοῦ νὰ σὲ φιλήσω
Καὶ νεκρὰν νὰ σ' ἀναστήσω
Καὶ φιλῶν νὰ σοὶ μετρήσω
Τὰς χιλίας πρὶν πληγάς.

VI

Ὢ συγγνώμην!
Ἄφες ἕνα
Ὅστις μὲ φλογώδη φρένα
Βλέπει ἔνδον τεθραυσμένα
Τόσα ὄνειρα χρυσᾶ...

Δὸς συγγνώμην εἰς ἐκεῖνον
Ὅστις μετὰ νύκτας θρήνων
Εἰς τὸ φίλημά σου κλίνων
Λησμονεῖ γλυκὺς τὰ σά.

ΤΟ ΑΡΡΗΤΟΝ.

Α'.

Ὅ,τ' ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται καὶ βλέπει ἡ καρδία
δὲν λέγει ἡ ἀνθρώπινος καὶ μικρολόγος γλῶσσα·
οὐδέποτε ἡ γλῶσσά μας θὰ ἐναρθρώσῃ ὅσα
καλύπτει ἡ ἀπέραντος τοῦ στήθους μας σκοτία.
Εἶν' ἡ ψυχὴ ὠκεανὸς, καὶ εἰς αὐτῆς τὰ βάθη
ὤ! πόσα, πόσ' ἀνώνυμα περιδινοῦνται πάθη!

Ἐκστάσεις, προαισθήματα καὶ ὄνειρα καὶ τρόμοι,
βυθίσεις πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἐμβλέψεις εἰς τὸ μέλλον,
τόσαι ὀρέξεις δαίμονος, τόσοι παλμοὶ ἀγγέλων,
ἀνέκφραστα παρέρχονται καὶ ἄγνωστα ἀκόμη.
Ὅλη τῶν ἄστρων ἡ πληθὺς ὀνόματα δὲν φέρει,
καὶ ἀφανεῖς ἀδάμαντας πολλὰ κρατοῦσι μέρη,

Ὁπόταν βλέπω τῆς χρυσῆς Ἀνοίξεως τοὺς κήπους,
ὁπόταν μύσται μουσικῆς ἐνθέου κελαδῶσιν,
ὁπόταν βλέπω ὄμματα γοργὰ νὰ μοὶ γελῶσιν,
ὤ! τί θὰ εἴπη ἔνδον μου ποίους ἀκούω κτύπους;
Καὶ ὅταν εἰς τὰ μνήματα τὰ βλέμματά σου ῥίψῃς,
τίς λέξις εἶπεν ἄπειρος τὰς σκέψεις σου, τὰς θλίψεις;

Ὁπόταν δ' εἰς τὸ παρελθὸν ἐπαναστρέφῃς ἔνθους
καὶ βλέπῃς τὰς ἐλπίδας σου, φύλλα ξηρὰ χειμώνων,
καὶ βλέπῃς, ὡς ἐξόριστος, Ἐδὲμ ἐφήβων χρόνων,
τί λέγεις, τί; βυθίζεσαι ἐντὸς ἀρρήτου πένθους..ς
Καὶ ἡ Νιόβη, τέκνων της τοσούτων στερηθεῖσα,
κλαυθμοὺς δὲν εἶχε πρέποντας κ' ἐσίγα πετρωθεῖσα.

Τῆς φαντασίας τὰ ἅλματα, τοὺς κλόνους τῆς καρδίας
ἂν ἡ γραφὶς ἐχάρασσε, τὸ χεῖλος ἂν ἐλάλει,
ἀστέρες πόσοι τηλαυγεῖς καὶ πόσοι κόσμοι ἄλλοι
εἰς τοὺς ναοὺς θ' ἀνέτελλον τῆς μεγαλοφυΐας.
Ὦ! πόσοι, πόσοι Βύρωνες παρέρχονται ἡσύχως,
καὶ δὲν ἠκούσθη ᾆσμά των, καὶ δὲν ἐγράφη στίχος!

Δὲν θὰ ἀκούσῃς πώποτε, κόσμε βορβόρου, οἴμοι!
τῶν ἀθανάτων τὰς πνοάς, τοὺς ὕμνους τῶν ἀγγέλων·
ποτὲ φωνὴν δὲν ἄφησεν ὁ Φοῖβος ἀνατέλλων,
ἀλλὰ βροντᾷ τὸ σύννεφον καὶ ἡ ματαία φήμη.
Χαῖρε σιγή! ὑπέρτατον τῶν ἄστρων μεγαλεῖον,
τὸν Θάνατον καὶ τὸν Θεὸν σιωπηλοὺς ἐγκλεῖον.

Πολίτης ἦτο τ' οὐρανοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης,
ἀλλ' ἔπεσεν· εἰς νήπιον θνητὸν μετεμψυχώθη,
καὶ τόσα συναισθήματα, τόσοι μεγάλοι πόθοι
εἶναι τὰ ῥάκη τοῦ Θεοῦ, τῶν ἄστρων ἀναμνήσεις,
ἡφαίστειον πλανώμενον ὀνείρων κ' αἰσθημάτων,
ὦ ἄνθρωπε, ἀπόθανε τὰ στήθη συσπαράττων!

Β'.

Φεῦ! ἔτι εἰς τοὺς στίχους μου, ἐδῶ οὓς ἀνακρούω,
τίς αἰσθημάτων ἔκλυσε τὸ στῆθός μου πλημμύρα!
καὶ μόλις, μόλις ἔγραψα ἕν' ἀμυδρὸν σπινθῆρα
ἀφ' ὅσην εἰς τὰς φρένας μου πυρκαϊὰν ἀκούω.
Εἶν' ἡ καρδία ἥλιος, κρυπτὸς ὡς ἐν νεφέλῃ,
κ' ἐπὶ τὰ χείλη μας ἀκτὶς ὁ λόγος ἀνατέλλει.

Πῶς νὰ τὸ εἴπω!.. Ἂς κλεισθῶ εἰς σιωπῆς σημεῖα.
μ' αὐτὰ λαλεῖ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ ἀπελπισία...

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

ΠΙΠΤΕΙ ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ...

Α'.

Πίπτει τὸ φύλλον, πίπτουσι τὰ φύλλα, ὡς σινδόνες
Πολύπτυχοι καλύπτουσαι τῆς γῆς νεκρὸν τὸ σῶμα·
Ἦλθον τὰ νέφη, μέλαιναι χειμῶνος χελιδόνες
Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.
Πτηνὰ καὶ μυρα φεύγουσιν ὡς ἡ κοιλὰς γυμνοῦται,
Πρὸς λεύκην μόνον ὁ βορρᾶς ἢ κελαδεῖ ἢ κλαίει·
Δίδυμον μνῆμα: ἔρημος καὶ θάνατος ἁπλοῦται,
Ὅπου τὸ φύλλον χάνεται καὶ ὁ θνητὸς εἰσπλέει.

Ἡ δύσις φέγγει, ἔσβυσε τὸ μύρον τοῦ λειμῶνος...
Οἴμοι, νὰ βλέπῃς νεαρὸς, ἀπὸ μικροῦ κιτῶνος,
Εἰς ῥέμβην ἀφειμένος
Τὸ ἄνθος νὰ φυλλορροῇ, ὁ ἄνεμος νὰ πνέῃ,
Ν' ἀφίπτανται φιλέρωτες τρυγόνες κατὰ ζεύγη,
Χωρὶς δειλὴ πλησίον σου νὰ θλίβεται παρθένος,
Νὰ σὲ φιλῇ περιπαθῶς, νὰ σὲ φιλῇ καὶ κλαίῃ!
—Μὴ ἀποθάνω, φίλοι μου, καθὼς τὸ νέφος φεύγει;

Ὦ πένθιμον φθινόπωρον, φοβοῦμαι! Σ' ἀτενίζω
Κ' εἰς τὰ λεπτά σου ῥίγη
Μὲ τὰ γυμνά του δάκτυλα ὁ θάνατος νομίζω
Πῶς ἐρευνᾷ τὰ στήθη μου, πῶς τὴν ζωήν μου θίγει!...
Βρέχει. . . . .
. . . .

B'.

Ἂν ἀποθάνω, φίλοι μου, δὲν θέλω νὰ καλλύνῃ
Ἡ ἀτερπὴς κυπάρισσος τὸ ἔρημόν μου μνῆμα·
Δὲν θέλω νὰ μὲ θρηνῳδῇ, οὐδὲ νὰ μὲ βαρύνῃ
Μεγάλη λίθος, ἄσειστον τῆς εἱμαρμένης βῆμα.
Ἄνθη καὶ κλῶνας στήσατε τοῦ τάφου μου ἐπάνω.
—Καὶ μὴ μὲ δάκρυα τραφῇ τοῦ ἄνθους τὸ κλωνίον
Ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω
Λήθῃ καὶ κόνει ὁ πτωχὸς ἂς σκεπασθῇ Ὡρίων...—

Ἐπάνω εἰς τὸ μνῆμά μου, τὸ ἔαρ ὅταν φθάνῃ,
Θέλω νὰ θάλλῃ στάχυς,
Ἐπιποθῶ καλλίβοτρυ κ' ἓν κλῆμα νὰ βλαστάνῃ:
Νὰ καταβαίνῃ τὸ πτηνὸν ἀπὸ πλησίον ῥάχεις
Νὰ κελαδῇ καὶ σύναμα τοὺς βότρεις νὰ ῥαμφίζῃ,
—Ἐγὼ νὰ δίδω τὴν τροφὴν, αὐτὸ ᾠδὰς ν' ἀφίνῃ·—
Νὰ ἔρχεται καὶ πρόβατον τοὺς στάχεις νὰ θερίζῃ
Κ' εὐγνῶμον εἰς τὸν τάφον μου βελάσματα νὰ χύνῃ.

Θέλω καὶ ῥόδα. Ἤθελα νὰ ἐλεῶ καὶ ἅμα
Νὰ ἀναδίδῃ ἄρωμα τοῦ τάφου μου τὸ μέρος,
Νὰ κλείῃ μὲ μειδίαμα τοῦ βίου μου τὸ δρᾶμα,
Νὰ στέφεται ὁ θάνατος μὲ ῥόδα, ὡς ὁ ἔρως·
Κ' ἐκεῖθεν ἂν διέλθῃ τις ὡραία κόρη,—Λήθη
Ἥτις καλεῖται δι' ἐμὲ,—τὸ ῥόδον ν' ἀποδρέπῃ,
Καὶ νὰ κοσμῇ τὴν κεφαλὴν μὲ τοῦτο ἢ τὰ στήθη,
Ἂν τὴν ἑσπέραν εἰς χοροὺς τὰ βήματά της τρέπῃ.

Ἆ, τοῦ ἀπόντος φίλου της τὸ ἄνθος κἂν ἂς ζήσῃ
Ὡς ἄλλοτε τὸ χεῖλός του πρὸς τὸ μειδίαμά της,
Καὶ ὑπὸ φῶς φιλέορτον καὶ πάλιν ἂς κοσμήσῃ
Ὁ ἔρως μου τὰ στήθη της καὶ τὸ ἀνάστημά της.
Καὶ ἂς γελᾷ! ἂς χαίρεται, ἂς φέρεται εἰς ἄλλην
Ἄλλου καὶ ζῶντος ἐραστοῦ καὶ νεαροῦ ἀκόμα
Ἐρωτικὴν ἀγκάλην...
Ἂν χαίρεται, θ' ἀγαλλιᾷ κ' ἑνὸς νεκροῦ τὸ χῶμα.

Γ'.

Υ.Γ. ΜΕΤΑ ΜΙΑΝ ΩΡΑΝ.

Ὅμως παρῆλθεν ἡ ὠχρὰ τῶν νεφελῶν σκοτία,
Καὶ ὑπολάμπει ἔνθερμος καὶ χρυσαυγὴς ἡ δύσις,
Καὶ μὲ τὰ νέφη σκοτεινὴ παρῆλθε φαντασία
Κ' εἰς τὴν ψυχήν μου κελαδεῖ ᾠδὴν χαρᾶς ἡ φύσις.
Ὑπὸ κιτρέας κλῶνας
Πτηνὸν τινάσσει τὰ πτερὰ βάλλει ᾠδὴν εὔθυμην,
Καὶ δίκτυ ἀδαμάντινον δροσίζει τοὺς ἀνθῶνας.—
Πῶς ἀναπνέω σύσσωμος, ὡς ἀσθενὴς ἂν ἤμην !

Ἡ φαντασία μας πλατὺ ἓν κάτοπτρον ἁπλοῦται.
Οὕτω πολλάκις ἄνωθεν νέφος περᾷ, καὶ κάτου
Εἰς στίχους καὶ εἰς ῥεμβασμοὺς βαθέως ἐντυποῦται
Ἡ μέλαινα σκιά του.
'Αλλ' ἔφυγεν ; 'Ανέπνευσας φιλόγελως καὶ χαίρων,
Εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοὺς στεναγμούς σου κλείων,
Καὶ ἀπορεῖ μεθαύριον σοφός τις, βλάξ τις γέρων,
Πῶς κλαίεις γράφων, ἐν ᾧ σὺ ὁ μηδαμῶς δακρύων.

LABOREMUS.

ΙΩΑΝΝΗ Κ***
Ποιητῇ.

I.

Γνωρίζω ποῖος μόλυβδος τὰ στήθη σου βαρύνει
Καὶ ποῖον πῦρ οὐράνιον τεφρόνει τὰς στιγμάς σου
Κ' ἐγνώρισα τοὺς ῥεμβασμούς.... καὶ ποία ἡ ὀδύνη
Ἂν ἐν ταὐτῷ σὲ εἴπωσιν οἱ φρόνιμοι : Ἐργάσου.

Νὰ μὴ σὲ ἐννοῇ οὐδεὶς, καθεὶς νὰ σὲ χλευάζῃ,
Νὰ φέρῃς ὡς παλλάδια κρυπτὰ τὰ ὄνειρά σου,
Εἰς τὴν ὁδὸν ἡ τέθριππος «Ἐμπρός'» νὰ σοῦ φωνάζῃ
Καὶ νὰ σοὶ γράφῃ θεῖός τις ἀνίλεως : Ἐργάσου.

Κ' ἐν ᾧ πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπάνω πέτρας, σύννους
Ἢ ἐπὶ λόφου χλοανθοῦς κρατεῖς τὰ βήματά σου
Καὶ βλέπεις πέραν, ἔρμαιον εἰς λογισμοὺς πυρίνους,
Οἱ ἄλλοι παρερχόμενοι σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Κ' ἐν ᾧ ὁ τάπης τῶν ἀγρῶν, τὸ πνεῦμα τῶν ζεφύρων
Μὲ δέκα καὶ ὀκτὼ ζωὰς πληροῖ τοὺς πνεύμονάς σου
Καὶ ᾄδεις ὅπως τὸ πτηνὸν, τοὺς μύρμηκας οἰκτείρων,
Οἱ ἄνθρωποι, ἀναίσθητοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Καὶ ἂν ὁ δύων ἥλιος, τῆς λύκης ἡ μαγεία,
  Ἢ τ' οὐρανοῦ ἢ ἄβυσσος πλανᾷ τὰ ὄμματά σου
Καὶ αἴρεσαι καὶ σβύννεσαι ἐν γλυκερᾷ μανίᾳ,—
  Οἱ ἄνθρωποι, ἀφρόντιδες, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Κ' ἐν ᾧ ἐμπρός σου ἔκστασις διέρχεται—παρθένος,
  Καὶ ὡς τρωθεῖσα κόπτεται εὐθὺς ἡ λαλιά σου
Καὶ μένεις χαίνων, κ' ἔμεινες ἐκεῖ συντετριμμένος,—
  Οἱ ἄνθρωποι, ἀνάλγητοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Εἰς κόσμους ἔτι φέρεσαι χρυσῶν ὀνείρων ἔνθους
  Κ' αἰσθάνεσαι, ταλαίπωρε, πολὺ αἴσθημά σου,
Ἢ αἴφνης κλίνεις ἄπελπις ἐντὸς ἀβύσσων πένθους,—
  Κ' οἱ ἄνθρωποι, ἀτάραχοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Καὶ ἂν τὸν κόσμον μελετᾷς καὶ τὴν πενίαν κλαίῃς
  Καὶ κλαίῃς τὸ ἐφήμερον παντὸς εἰς τ' ᾄσματά σου
Καὶ πένης φθίνῃς, ἀσφυκτῇς καὶ μόλις ἀναπνέῃς,—
  Οἱ ἄνθρωποι, φιλάνθρωποι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Ἀγνώστων πόνων ναυαγὸς ἂν νωχελὴς πλανᾶσαι,
  Ἂν ἀπαυδᾷς καὶ πίπτωσι θερμὰ τὰ δάκρυά σου,
Καὶ ὥς τι κῆτος, πλανηθὲν κάτω ἐδῶ, κτυπᾶσαι,—
  Ἡ ἀνοικτίρμων ἐπῳδὸς πάντοτ' ἠχεῖ : Ἐργάσου.

Ἀλλ' ἂν ὁ Πλάστης ἔσπειρεν ἐντός σου, λέγεις, κἄτι
Καὶ διὰ θείων στίχων σου σωθῇ ποτ' ἡ Ἑλλάς σου
Καὶ σπεύσῃ πᾶσα γῆς ψυχὴ φιλελληνικωτάτη;
Αἰσχύλος σύ; Θὰ εἴπωσιν· ἄφες αὐτά: Ἐργάσου.

II

Ἐργάσου, ναί. Ὦ φίλε μου, γενοῦ αὐτόχειρ, σβύσου
Καὶ θραῦσον ἀερόπληγα, ἀβροεπῆ κιθάραν
Καὶ φάγε ἐν ἱδρῶτί σου τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς σου!
Τοιαύτην ἔδωκ' ἐφ' ἡμᾶς ὁ πλάστης τὴν κατάραν.

Ἐργάσου, ναί. Κατάστειλον τὰς πτήσεις τοῦ νοός σου,
Μαστίγωσον τὸ στῆθός σου, ἐὰν ἀκόμη πάλλῃ,
Μὴ βλέπῃς τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ, τὴν ἴριδα τῆς δρόσου,—
Ἐμπρός. Τῆς ὕλης ἡ ζωὴ ἔχει φρικώδη κάλλη.

Ἐργάσου. Ἐνεκρώθησαν αἱ Ὧραι τῶν Ἑλλήνων . . .
Ἂν τὸν Σωκράτην ἔθαλπον τοῦ Φοίβου αἱ ἀκτῖνες
Γυμνὸν, ἐξεθηλύνθημεν ἡμεῖς, βλαστοὶ ἐκείνων,
Καὶ εἰς τῆς αὔρας τὴν πνοὴν ῥιγοῦμεν ὡς οἱ κύνες.

Ἐργάσου. Ἂν τὸν Ὅμηρον ἐγέννησεν ἡ Χίος,
Ἤκουον ἔπη κ' ἔδιδον τὸν ἄρτον κἂν εἰς τοῦτον,
Τῶν Χίων ἄλλος σήμερον, ὦ φίλε μου, ὁ βίος...
Ὡς Ὅμηρον ἀκούουσιν, ἄλλον τυφλὸν, τὸν Πλοῦτον.

Ἐργάσου. Τὸ εἰδύλλιον τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος,
Σκαιὰ ἡ τέχνη, τύραννος βρυγμὸν χειμῶνος ᾄδων,
Κατέφθειρε· καὶ σήμερον ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος
Ἀκούεται ἁτμάμαξα, ἀντὶ νυμφῶν δρυάδων.

Ἐργάσου. Βλέπεις τὰς σειρὰς αὐτὰς τῶν ἀνακτόρων
Ἃς ἀνεγείρει ὁ χρυσὸς ὅπου ἂν βῆμα τρέπῃς;
Μεθαύριον θὰ κλείσωσιν αἰθέρος πάντα χῶρον
Καὶ οὔτε κἂν ὁρίζοντα, ὦ ποιητὰ, θὰ βλέπῃς!

Ἐργάσου.—Δύστηνε λαὲ, κ' ἔτι μακρὰν θητείας,
Ἂν ἴδῃς που τῆς πόλεως κενήν τινα γωνίαν
Ἐκεῖ εὐγνώμων ἄναπτε, ὡς εἰς ναὸν, λυχνίαν...
Πτωχὲ, τὸ πρῶτον μέγαρον, εἶνε ἀρχὴ δουλείας.—

Ἐργάσου. Τοὺς ἐγνώρισα ἐκείνους τοὺς σπουδαίους,
Ἐκείνους τοὺς σεμνοπρεπεῖς ἢ μὲ μορφὴν γλυκεῖαν,
Τοὺς πρώτους εἰς τὰ πρώτιστα, τοὺς μηδαμῶς χυδαίους..
Ἃ, πῶς νοοῦσιν, ἄκουσον, αὐτοὶ τὴν κοινωνίαν:

Ἐργάσου. Ἕρπε, λάτρευε, κολάκευε καὶ σαῖνε
Περὶ χρυσοῦν τι εἴδωλον, ὃ ἄρχοντα καλοῦσιν,
Ἐκεῖ κρατῶν θυμίαμα ὡς δοῦλος αὐτοῦ μένε
Καὶ σπούδασον πῶς λείχουσι καὶ μάθε πῶς μισοῦσιν!

Ἐργάσου. Πνίγε τὸν θυμὸν καὶ μόνον ῥαδιούργει,
Πίπτε πρὸ τῶν τυράννων σου καὶ ἀσθενεῖς τυράννει·
Τὸν δρόμον τοῦτον, φίλε μου, ὅλ' οἱ τῆς γῆς πανοῦργοι
Ἐβάδισαν καὶ ὤφθησαν ὡς Καίσαρες οἱ νάνοι.

Ἐργάσου. Χαῖνε ἔκθαμβος ἐμπρὸς τῶν ἠλιθίων
Καὶ βλέπε ὅλα κάλλιστα ἀείποτε κ' ἐν πᾶσι.
Ἀλλοίμονον ἂν ἤθελες τὴν κεφαλήν σου σείων
Ἀλλοίμονον ἂν ἤθελες πρὸ τοῦ κακοῦ μορφάσῃ!

Ἐργάσου. Τὰς θωπείας σου, τοὺς λόγους τῆς ἡμέρας,
Τὴν νύκτα μόνος, σιγηλός, ἀγρύπνει διαγράφων,
Ἀγρύπνει, ἄλλος ἄνθρωπος καὶ σκοτεινόν τι τέρας,
Παγίδας μηχανώμενος ἢ ἀνορύσσων τάφον.

Ἐργάσου. Δὸς τὴν χεῖρά σου εἰς βδελυρῶν, φιλίαν,
Βυθίσου εἰς ἑταιρισμοὺς καὶ εἰς ληστῶν ἀγέλην,
Ἀπάτα, κλέπτε,—ὅπλα σου αὐτὰ πρὸς ἐργασίαν...
Καὶ μὴ καλῆσαι ἄνθρωπος καὶ μὴ καλῆσαι Ἕλλην.

Εργάσου. Βλέπεις τὴν αὐγὴν ἐκείνην τῆς ζωῆς σου,
Πρὸς ἣν τὸ βλέμμα ἔτρεμες καὶ μόνον ν' ἀνεγείρῃς ;
Βλέπεις αὐτὴν, τὸν ἄγγελον αὐτὸν τοῦ Παραδείσου,
Λευκὴν ἡγεμονίδα σου ἐν πόθοις καὶ ὀνείροις ;

Ἐργάσου,—Ἔδωκαν αὐτὴν εἰς κτῆνος λυσσαλέον
Βιῶσαν μέσῳ τῶν εἱρκτῶν καὶ τῶν καταγωγίων,
Ἄνευ νοὸς, νεότητος, καρδίας . . . Ἐπὶ πλέον ;
Ἄνευ . . . ὑγιείας, φίλε μου !
—Τ' εἶχε λοιπόν ;
—Χρυσίον.

III

Ἀ, ὄχι· φιλελεύθερον ἂν ἔχῃς τὴν καρδίαν,
Ἀνδρὸς ἂν ἔχῃς φρόνημα, ἀνδρὸς μεγάλα στήθη,
Εὑρὲ ἁγνὴν, χειρώνακτος ἀκόμη, ἐργασίαν
Καὶ μὴ φοβοῦ ἐὰν μωροὶ σὲ εἴπωσιν εὐήθη.

Οπως ἐπλάσθης, πίστεως καὶ αἰσθημάτων πλήρης,
Περὶ παντὸς ἓν ἴνδαλμα ἐὰν λατρεύῃς κρεῖττον,
Πρὸ τῆς Ἀνάγκης αὔριον τὴν πλάνην θὰ οἰκτείρῃς
Καὶ ὥς τις ἄγγελος πεσὼν ἐμπρὸς θὰ ἴδῃς φρίττων.

Καὶ ἂν ἀπράγμων κ' ἤρεμος ἐν τῇ ἐκστάσῃ μείνῃς
Νὰ εὕρῃς τρέχων καὶ ποθῶν τοὺς κόσμους τῶν ὀνείρων,
Θὰ βαρυνθῇς καὶ σὲ αὐτὸν ἐκ τῆς μακρᾶς γαλήνης
Διστάζων ὡς ὁ Ἄμλετος καὶ κλαίων ὡς ὁ Βύρων.

Ἐργάζου, μόχθει, γέλασον, πληγώθητι καὶ κτύπα,
Οὐδ' εἶν' ὁ βίος ὄνειρος πρὶν ἤ τις ἀποθάνῃ,
Ἐκ τῆς ψυχῆς ἐκρίζωσον τὸν ῥεμβασμὸν, τὸν γῦπα,
Διότι μόνος Ἡρακλῆς ὁ Θάνατος μ' ἐφάνη . . .

Γενοῦ μεσίτης, βουλευτὴς, δρομεὺς, στοιχειοθέτης,
Ναύτης γενοῦ, καμινευτὴς, βοσκὸς, ἁμαξηλάτης,
Γενοῦ ἂν θέλῃς αὐλικός , . . ἀλλὰ μακρὰν μελέτης,
Ἀλλὰ μὴ μείνῃς, πρὸς Θεοῦ, πιστὸς Μουσῶν ἐργάτης.

Οὐδ' εἶν' αἱ Μοῦσαι σήμερον χαρίεσσαι παρθένοι . . .
Ἐὰν κατέλθῃ ἀληθὲς πρὸς σὲ τὸ φίλημά των,
Ἀλλοίμονον ! στέμμα πυρὸς ὁ βίος σου κερδαίνει,
Στέμμα πυρὸς, ὡς ἐριννὺς τὰ στήθη σου σπαράττον.

Ἡ ἐργασία.... τῆς ζωῆς παραμυθία μόνη !
Ὅταν τοῦ κόπου ὁ ἱδρὼς τὸ σῶμα περιβρέχῃ,
Τοῦ βίου ἅγιον λουτρὸν, τὸν βίον βαλσαμόνει
Καὶ λησμονεῖς οἷον ἡ γῆ μοιραῖον δρόμον τρέχει.

Καὶ λησμονεῖς πῶς εἶν' ἡ γῆ χαρὰ τῶν ἠλιθίων,
Πῶς μνῆμα ἔχουσι κοινὸν εἷς κλέπτης καὶ ὁ Γκαῖτε.
Πῶς πλήττετ' ἡ Ἀλήθεια καθὼς λυσσῶν τις κύων,
Καὶ πῶς οἱ Γότθοι γίνονται τῶν Ἀθηνῶν ἡγέται.

Ποσάκις νύκτα τῆς ὁδοῦ περῶν τὰς ἄκρας μόνος
Εἶδα ἐργάτας κύπτοντας ὑπὸ θαμβὴν λυχνίαν,
Φρουρὸν καὶ μέλος ἔχοντας πνεῦμα ἡδὺ χειμῶνος
Καὶ τὴν ἐργάτιδα αὐτῶν ἐζήλευσ' ἀγρυπνίαν !

Ἱδρὼς εὐώδης τῆς ψυχῆς, εἰς στέρνα πτωχῶν μόνα,
 Πόσον ἥδεια, ζείδωρος καὶ εὐγενὴς ἐκείνη,
Μετὰ ἐργώδη κάματον, μετὰ καλὸν ἀγῶνα,
 Ἡ τὴν ἁγνὴν συνείδησιν πληροῦσα εὐφροσύνη!

Ὤ, τὰς ἁβρὰς ποιήσεις σου, χασμήματα τοῦ βίου,
 Δι' ἄλλους χρόνους ἄφησον ἢ τεθλιμμένος καῦσον,
Καὶ ὅπως ὁ Δημήτριος πρὸ τοῦ πικροῦ γραφείου,
 Ἐπάνω κόπων ταπεινῶν τὸ τάλαν στῆθος θραῦσον.

Ἢ μὴ ἐκ τῶν ᾀσμάτων σου κανεὶς συνεκινήθη;
 Ἢ μὴ ἐκ τῶν ἐλέγων σου ὁ πλοῦτος κἂν λυπῆται;
Λαμπὰς τρομώδης καίεσαι,... καὶ περὶ σὲ ὡς λίθοι
 Οἱ πάντες ἐνωτίζονται, ἀλλὰ οὐδ' εἷς κινεῖται.

Τὰ ὀρφανά, τὸ ἔκθετον, τὸν δοῦλον, τὴν ἑταίραν,
 Τί ὠφελεῖ δίχως λεπτὸν ἡ λύρα σου ἂν κλαίῃ;
Μόχθησον, γείνου εὔπλουτος καὶ μίαν κἂν ἡμέραν
 Ἀνοίγων τὸ βαλάντιον, ἀντὶ ᾠδῆς, ἐλέει!

Βλέπεις ἐκεῖ τὸν ὅμιλον γειτόνων δυσθυμούντων;
 Ἀκούεις παίδων οἰμωγήν, ἥτις οἰκτρὰ ἐρράγη;
Καὶ βλέπεις ἄνδρα κάτισχνον, πατέρα τῶν θρηνούντων,
 Ὃν δανειστὴς συνέλαβε κ' εἰς τὴν εἱρκτὴν ἀπάγει;

Πεντὰς παιδίων σπείρεται περὶ τὰ γόνατά του,
 Κ' εἰς τοῦ οἰκίσκου τὴν φλιὰν ἡ σύντροφος νεκροῦται,
Ὠθεῖται ὁ ταλαίπωρος... καὶ χρῶμα τοῦ θανάτου
 Εἰς τὸ τραυλίζον χεῖλός του, εἰς τὴν μορφὴν ἁπλοῦται.

Σιγᾷ τὸ πλῆθος καὶ οὐδεὶς χεῖρ' ἀρωγὸν ἐκτείνει,
  Στρέφει τὰ ὄμματα θολὰ ὁ τάλας καὶ κινεῖται...—
Εἷς νέος τότε ἔνδακρυς τὸν ὅμιλον ἀφίνει
  Καὶ παρ' αὐτοῦ τῆς ὀφειλῆς τὸ τίμημα μετρεῖται.

Κλαίει ὁ δύστηνος πατήρ... Τὰς χεῖρας τοῦ σωτῆρος
  Τοὺς πόδας του ἀσπάζονται οἱ πάντες εὐφροσύνως
Κ' ἐκ τῆς τοιαύτης ἑορτῆς φεύγει γοργὸς ὁ ἥρως...—
  Ὦ φίλε μου, φαντάσθητι ἂν ἦσο σὺ—ἐκεῖνος!

Υ. Γ.—Φ ί λ τ α τ έ μ ο υ. Ἐπιστέλλων σοι τοὺς ἀνωτέρω στιχους γνωρίζω ὅτι θ' ἀναφωνήσῃς, «Ἀλλ' ἡ πατρὶς, ἀλλὰ τὰ φῶτα, ἀλλ' ἡ εὔκλεια ; Οἱ στίχοι σου οὗτοι εἰσὶν ὑπεραπολογία τοῦ ὑλισμοῦ.» Ἔχεις δίκαιον ἐν μέρει, διότι ἐλλείπει τὸ IV μέρος—Καὶ ὅπως ὅμως σοὶ στέλλονται, εἶναι «ἡ γνώμη μου ἐπὶ τοῦ παρόντος» ὅπως ἔλεγε πάνυ σοφῶς ὁ Φραγκλῖνος· εἶτα εἶνε στίχοι τῶν σήμερον Ἀθηνῶν, ὅπου τὸ θλιβερώτερον ἐρείπιον τῆς ἀρχαιότητος παρέμεινεν ἴσως τὸ «Λάθε βιώσας»· εἶτα εἶναι παραινέσεις φ ί λ ῳ πρὸς τὸ εὐδαιμόνως ζῆν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ὑλικῶς μόνον. Ἀλλ' ἐὰν καὶ μετὰ τὴν ὁμολογίαν μου ταύτην σείσῃ τις τὴν κεφαλὴν δυσπιστῶν, προσφεύγω τότε εἰς τὸ λόγιον ἐκεῖνο, ὅπερ ἔσωσέ ποτε τὴν ἱπποτικὴν αἰσχρότητα ἑνὸς ἄνακτος, καί τοι δυσπιστῶν ἐὰν θὰ σώσῃ σήμερον τὴν εἰλικρίνειαν ἑνὸς στιχουργοῦ :

Honni soit qui mal y pense.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ.

ΑΧΙΛΛΕΙ ΠΑΡΑΣΧΩ

I.

Κλεῖσε τὸ λεύκωμ', Ἀχιλλεῦ, τὸ λεύκωμά σου σχίσε·
Εἶναι πικρὸν, πολὺ πικρὸν ποτὲ, χωρὶς ἐλπίδα,
Νὰ βλέπῃς εἰς τὸ παρελθὸν εὐέλπιδα σελίδα
Καὶ βλέπων εἰς τὸ λεύκωμα ζωὴν νὰ ἐνθυμῆσαι.
Ἡ μνήμη, μνῆμα ἀνοικτὸν, τὸν νοῦν ὀπίσω τρέπει,
Ἡ λήθη εἶναι ἡ ζωή· ἐμπρὸς ἡ λήθη βλέπει.

II.

Σχίσε τὸ λεύκωμα . . . Ἐν ᾧ, ναυάγιον τοῦ βίου,
Φυλλολογῶν τὸ λεύκωμα ὡς περασμένους χρόνους
Θέλεις μετρῇ τετράστιχα μ' ἀπηυδημένους στόνους
Θὰ σοὶ φανῶσιν ὡς πλευραὶ ἐντὸς κοιμητηρίου·
Τότε νεκροὶ ἴσως εἴμεθα οἱ φίλοι σου, καὶ ἴσως
Τὸν ἕν' ἂν μνῆμα ἔκρυψε τὸν ἄλλον σκέπει μῖσος . . .

III.

Τὸ λεύκωμα ! . . Τεκμήριον τῆς λήθης μοὶ ἐφάνη·
Ναὶ, ξένοι ἐγεννήθημεν, ταχέως λησμονοῦμεν
Καὶ εἰς χαρτίον ἄψυχον νὰ σώσωμεν ποθοῦμεν
Πᾶν ὅ τι θέλει αὔριον ἐντός μας ἀποθάνει.—
Ἓν λεύκωμα εἶν' ἀληθὲς καὶ λέγεται Καρδία·
Ὢ, εὐτυχὴς ὃν ἔγραψεν ἐκεῖ ἁγνὴ φιλία

ΣΤΙΧΟΥΣ ΑΙΤΕΙΣ;

Ἐκ τοῦ Album τοῦ Τ. Α. [1]).

I.

Γνωρίζεις τὸν Ὠρίωνα ;—Ὡς πύραυλος ὑψώθη
Ἐγγὺς τῶν ἄστρων. Τοῦ παιδὸς ἦσαν πολλοὶ οἱ πόθοι,
Πολλὰ νὰ μάθ' ἠθέλησε.

Πρὸ τῶν ἀστέρων ἔκθαμβος καὶ ὕπερθεν τῆς σφαίρας
Ἡμῶν, πολλὰς διήνυσεν ἡμέρας καὶ ἑσπέρας
Καὶ τὴν ζωὴν ἠμέλησε.

1) Φίλτατε Βασίλειε! Ἅμα πληροφορηθεὶς τὴν προαγγελθεῖσαν ἔκδοσιν τῶν Ἀττικῶν νυκτῶν τοῦ ἑλληνοφιλοῦς καὶ πολυδακρύτου ἡμῶν Σπύρου ἀνεδίφησα τό τε κεκονιαμένον χαρτοφυλάκιον καὶ τὸ Album ἔνθα ὑπάρχουσι πρός με ἀπευθυνόμενοι στίχοι τοῦ ἀτυχοῦς Σπύρου, οὓς θεωρῶ πολύτιμα δι' ἐμὲ κειμήλια. Ἀλλ' οὐ μόνον οὗτοι· καὶ αὐταὶ αἱ πρός με περὶ δικαστικῶν ὑποθέσεων ἐπιστολαί του μοὶ ἀναπαριστῶσι πολλάκις ζῶντα ἐνώπιόν μου τὸν ποιητικώτατον καὶ εὐφυέστατον Σπύρον· διότι οὐδέποτε καὶ πρὸ τῆς ξηροτέρας δικηγορικῆς συνεννοήσεως ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἔξοχον αὐτοῦ ποιητικὴν φύσιν.

»Ἀναδημοσιεύων τὰ δύο ταῦτα ποιήματα τοῦ πολυδακρύτου ἀδελφοῦ, ἅπερ ἀντιγράφω πιστῶς ἐκ τοῦ λευκώματός μου, συνώδευσέ τα διὰ τῶν ἑξῆς σημειώσεων.

»Τὸ πρῶτον ἔγραψεν ἐπὶ ποδὸς ἐν Σύρῳ μετὰ ἐκδρομὴν εἰς ξηρὰν καὶ ἄγονον ἐξοχὴν τῆς νήσου. Μόλις ἐπανήλθομεν ἐκ ταύτης καὶ ἀνεπαυόμεθα ἐν τῇ Λέσχῃ, ἔνθα περὶ τὰ ὦτά μας ἐβόμβων στερεότυ-

'Αφίνων τὰ βιβλία του, τὰ φρόνιμα, βιβλίον
Τὸν οὐρανὸν ὑπέλαβε καλλίτερον, καὶ κλείων
Πρὸ τῆς χαρᾶς τὰ ὄμματα,
Εἰς τ' ἄπειρον εἰσέδυσε νὰ λύσῃ καὶ νὰ μάθῃ
Τοῦ τάφου τὸ μυστήριον, τῶν καρδιῶν τὰ βάθη,
Τοῦ οὐρανοῦ τὰ δώματα.

'Ανοίγεται παρένθεσις... Ὁ τλήμων ἐλυπεῖτο
Ὅπου οἱ πάντες ἔχαιρον καὶ σύννους πάντοτ' ἦτο,
Καὶ τὰ λοιπά. 'Ησθάνετο
Τὸν Βύρωνα. 'Αλγῶν, βραδὺς, ῥεμβὸς, δειλὸς καὶ μόνος
Ὡς ὄνειρον παρήρχετο, ὡς φύλλον τοῦ χειμῶνος,
Κ' εἰς ὄνειρα ἐχάνετο.

ποι περὶ βαμβακίων καὶ τόκων καὶ δερμάτων ὁμιλίαι.—«Δὲν ἀπεβλακώθης ἀκόμη; μοὶ λέγει ἐγερθείς· δύο μῆνας ἂν μείνω ἐνταῦθα γίνομαι ἠλίθιος. Δός μοι ἀέρα, δός μοι ὁρίζοντα, δός μοι μίαν 'Αττικὴν ἑσπέραν, φέρε μοι κοινωνίαν ἀθηναϊκὴν, ἄλλεως φεύγω ἀμέσως κολυμβῶν. Εἰς μάτην ζητῶ ἐνταῦθα ἀφορμὴν μεγάλης τινος, ἢ εὐγενοῦς συγκινήσεως. Ἆ! ἰδοὺ διατὶ οἱ Σύριοι, κατὰ τὸν Ὅμηρον, ηὐτοκτόνουν βαρυνόμενοι τὴν μακρὰν ζωή».. Οὕτω χαριεντιζόμενος καὶ εὐφυολογῶν ἤρχισε γράφων αὐτὸ τοῦτο ἐπὶ ποδός· ἀφ' οὗ δὲ τὸ ἔγραψε—«Λάβε, εἶπε, τὴν εἰκόνα μου, οὐχὶ κατασκεύασμα φωτογράφου, ἀλλὰ τῆς χειρός μου. Τὸν Σπῦρον τὸν δικηγόρον γνωρίζεις καλὰ, ἀλλὰ πρέπει ν ὰ γ ν ω ρ ί σ ῃ ς κ α ὶ τ ὸ ν 'Ω ρ ί ω ν α!».. Καὶ μοὶ παρέδωκε τοὺς ὡραίους τούτους στίχους, γελῶν τὸν πολυσήμαντον ἐκεῖνον ὁμηρικὸν γέλωτά του.

»Σημείωσον ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ Σπῦρος ἠγάπα καὶ ἐξετίμα τὴν καλὴν Σύρον, ἣν ὠνόμαζε φιλεργὸν μέλισσαν, μὴ ἐνοχλουμένην ἀπὸ κηφῆνας, ὡς ἀλλαχοῦ. 'Ελυπεῖτο διὰ τὸ ἄμουσον καὶ μέχρις ἀναλ-

Πλὴν μάτην. Ὅπως τὸ πτηνὸν ἐντὸς στενοῦ κλωβίου,
Τὰς πτέρυγάς του ἔθραυεν εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ βίου·
Καμμί' ἀπελευθέρωσις!
Τὸ κῦμα σβύν' εἰς τὴν ἀκτήν, ἡ δὲ ἠὼς προβᾶσα
Δύει ὡς βλάξ· καὶ σταματᾷ πρὸ τοῦ ἀγνώστου πᾶσα
Καρδίας ἀναπτέρωσις.

II.

Ἔκτοτ' ἐλύθη τοῦ θνητοῦ Ὠρίωνος ἡ πλάνη...
Ὁ ἔμμουσος ἀπέθανεν, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἐφάνη
Ἐπὶ τῆς ὕλης σήμερον.
Καὶ, ὅπως ναῦς μετὰ μακρὰς τρικυμιώδεις μοίρας,
Εἰς τὸν λιμένα ἔρριψε τῆς φίλης του ἀγκύρας,
Λιμένα τόσον ἥμερον!

γησίας φιλήσυχον τῶν κατοίκων καὶ τὴν περὶ ἀνούσια παίγνια καθημερινὴν ἐνδιατριβὴν τοῦ ὡραίου φύλου. «Εἶνε ζήτημα μοὶ εἶπεν, ἂν πρέπει νὰ προτιμᾷ τις τοὺς φιλεργοὺς καὶ προνοητικοὺς τούτους μύρμηκας τῶν ἐν Ἀθήναις ἀεὶ ᾀδόντων τεττίγων. Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἑκατομμύρια προσφέρει τοῖς κατοίκοις ἡ μικρὰ αὕτῆς Καλλιφορνία, ἂς λείπουν καὶ ταῦτα, ἂν πρόκειται νὰ ζήσω ἰσοβίως ἐντὸς πληκτικοῦ χρυσωρυχείου.» Ἠγάπα δὲ καὶ ἐξετιμᾶτο ὑπὸ πλείστων ἐνταῦθα συναδέλφων καὶ φίλων· οὐχὶ δὲ ἅπαξ ἐχειροκρότησεν ἡ πόλις τὰ ὡραῖα δράματά του.

»Ἑτέραν ἀφορμὴν συγκινητικῶν ἀναμνήσεων τοῦ ποιητοῦ ἔχω καθ' ἡμέραν τὴν ἐνταῦθα Σχολὴν τῶν ἀπόρων Παίδων, ἧς τὴν σύςασιν ὀφείλω κατὰ πολὺ αὐτῷ· διότι αὐτὸς σχὼν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συστάσεως τοιούτων Σχολῶν μὲ παρεκίνει ὅπως ἐνεργήσω τὴν σύςασιν καὶ ἐνταῦθα τοιαύτης Σχολῆς, ὅπερ καὶ κατώρθωσα, ἐνθυμούμενος τὴν ἱερὰν ἐκείνου ἐντολήν. Ἀτυχῆ Σπῦρο, πόσα περιέκλειε ἡ μεγάλη καὶ ἑλληνικωτάτη καρδία σου!» Τ.Δ.Α

Αὐτοῦ λοιπὸν προσήραξεν ὁ προσφιλὴς Ὠρίων,
Καὶ τοῦ Πηγάσου καταβὰς ἀνέβη τό...
—Θηρίον !
Τὸ Album μή μου μίαινε !

—Λοιπόν... ἱππεὺς εἰς τὴν ζωὴν ἀπηύδα καὶ ἐπόνει,
Ἤδη πεζὸς δὲν ἀπαυδᾷ. Ἓν ἄστρον περιζώνει
Καὶ τὸ φιλεῖ... Ὑγίαινε !

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΝ·

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΙ ΑΜΠΕΛΑ

συναδέλφῳ ἐν Μούσαις καὶ Πανδέκταις.

Προχθὲς εἰς μίαν ἐξοχὴν τῆς Ἀττικῆς βαθεῖαν
Ἐγνώρισα ἕν' ἄγγελον, ὡς λέγομεν συνήθως
Οἱ στιχουργοί[1]. Εἶχε γλυκύ, πλῆρες γοήτρων ἦθος,
Τὴν νύκτα εἰς τὰ ὄμματα, εἰς τὴν ψυχὴν πρωΐαν
Καὶ φεύγοντα μὲ ἔβλεπε, μὲ ἔβλεπεν...
Ἀκόμα
Στρέφω ἐκεῖ περίλυπος πόνου κ' ἀγάπης ὄμμα.

. . . .

1 Ἐν τῷ πρώτῳ ἑξαστίχῳ, ὅπερ ὁ πολύτιμος φίλος ἐδημοσίευσέ που, εἶδον τὴν λέξιν στιχουργοὶ ἀντικατασταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου διὰ τῆς λέξεως ἔμμουσοι. Νομίζω ὅτι ἀσκόπως δὲν ἀντικατέστησε τὴν μετριόφρονα ταύτην λέξιν, ὁ εἰς ἰδέας καὶ καλλιλογίαν Κροῖσος, ἀλλ' ἀτυχὴς Σπῦρος.

Οὕτω περῶμεν· ἡ ζωὴ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις,
Ἓν βλέμμα καὶ διήλθομεν, μίαν φωνὴν καὶ σβύνομεν,
Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤμην χθὲς, τὴν Σῦρον νῦν ἀφίνομεν.
Καὶ αὔριον ; . . Τὸ αὔριον μὴ τάχα θὰ δρίσῃς ;
Οἱ στῖχοι μου ἀπέπνευσαν. Ἄλλην ἰδὲ σελίδα.
Εγὼ παρῆλθον· οὕτω πως κ' ἐγὼ τὸν κόσμον εἶδα.

ADIEU A LA POESIE.

Ὁ Ὁδοιπόρος 'πέρασε. . .
(Π. Σοῦτσος).

Α'.

Ἁγνῶς ἂν τὸν κόσμον κάνεὶς ἀγαπήσῃ,
καὶ δὲν ἀγαπήσῃ δεσπότας, χρυσοὺς,
καθὼς τὸν σταυρὸν ὁ θεὸς Ἰησοῦς,
αὐτὸς τὴν ζωήν του σταυρὸν θὰ κερδήσῃ.

Ἠγάπησα, ναί ! τοὺς ἀνθρώπους μὲ πόνον·
κ' εἰς πᾶν φίλημά μου ἐδέχθην πληγὴν,
κ' ἐφάνην θρηνῶν τὴν ταλαίπωρον γῆν
μεμψίμοιρος μόνον.

Τὸν νοῦν μου ἐβύθισα ἄνω καὶ κάτω,
ὑβρίζων τὴν μοῖραν, πονῶν τοὺς θνητούς...
Πλὴν τίς μ' ἀπεκρίθη εἰς γόους φρικτούς;
Ὁ Πλάστης ἐσίγα τὸ πᾶν ἐκοιμᾶτο.

Τὸ ὄμμα του ὅστις ἀγέρωχος τείνει,
τὰ στήθη τοῦ Φοίβου νὰ ἴδῃ ποθῶν,
ἀντὶ φωτισμοῦ ἀμαυρώσεις παθὼν,
τυφλὸς θ' ἀπομείνῃ.

Καὶ ὅστις τὸ σύμπαν ζητεῖ νὰ μαντεύσῃ,
νὰ μάθῃ τί εἶν' ἡ ψυχὴ, ὁ Θεὸς,
ἢ θέλει ἀμαύρωσιν πάθει νοὸς,
ἢ θέλει αὐτόχειρ τὸ ζῆν ἀποπνεύσει.

Ἡ ἕξις κ' ἡ λήθη τὸν κόσμον διέπει,
κ' ὑπὲρ τὰ ἀνθρώπινα ὅστις χωρεῖ,
ὁ Πλάτων ἂν ἦναι, παιδίον ληρεῖ,
καὶ βλέπων τὰ ἄστρα, τὴν ἄμμον δὲν βλέπει ..

B'.

Καθὼς εἰς αἰῶνας βεβήλους ὁ μάρτυς
ἀπηύδα εἰς τέλος νὰ θηρομαχῇ,
κατέπεσες τώρα καὶ σὺ, ὦ ψυχὴ,
τῆς Μοίρας ἀντάρτις.

Ἀλλ' ὄχι ! ἀκόμη τὸ στῆθός μου πάλλει,
ἀκόμη πυρέσσει ἀκμαῖος ὁ νοῦς,
ἀκόμη ὀνείρους ποθῶ 'φωτεινοὺς
καὶ ἔνθεα κάλλη.

Καὶ ὅμως αἱ θεῖαι ἐκστάσεις εἰς μάτην,
εἰς μάτην ἐκεῖνοι οἱ τόσοι παλμοί.
Φεῦ ! τώρα μοὶ λέγει θανάτου στιγμή :
« Θνητέ ! εἰς σιγὴν νὰ χυθῇς βαθυτάτην».

Ἐγὼ σιωπήν ; Καὶ τὰ χείλη νὰ κλείσω
ὁ λάτρις ἐγὼ τοῦ καλοῦ φλογερός ;
ὤ ! πῶς τὴν ἑστίαν τοσούτου πυρὸς
ἐντός μου θὰ σβύσω !

Θεέ ! ἀπὸ τ' ἄνθη, τὰ ἄστρα, τὸ βλέμμα,
ὑπάρχουσιν ἄλλα ἐδῶ τιμαλφῆ ;
ἠρώτησα, κ' εἶπεν αὐτός : «Ἀδελφοί.»—
Ἄ ! τότε παγώσου πυρίπνοον αἷμα. . .

Γ'.

Κοιμοῦ, συμπαθὴς καὶ γενναία καρδία,
νεκρώσου, τῶν πόθων μου τόση ὁρμή,
ἀγκάλη, ζωννῦσα τὸν κόσμον θερμή,
καὶ πέσε, τοῦ πνεύματος πτῆσις εὐρεῖα.

Ὑπῆρξα ποτέ, Νὰ παρέρχωμαι τώρα.
Μωρὸς τότε ἤμην, καὶ ἤδη μωρός·
ἀλλ' ἔφλεγον τότε; καὶ νῦν παγερὸς,
τοῦ βίου νὰ θέλω τὰ ἄδωρα δῶρα.

Τὸν ῥοῦν τὸν συνήθη τῶν ἄλλων ἀρχίζω·
κ' ἐγὼ μὲ τὸ σύμπαν κινοῦμαι μαζὶ,
ὡς λίμνη νεκρά τις τὸ στῆθός μου ζῇ,
οὐδέ τι ἐλπίζω.

Ἐννόησα πλέον ποῦ εἶμαι, ποῦ τρέχω·
μηδὲν καταλήγων εἰς μηδενικὸν,
τὸν κόσμον ὡς γρῖφον ἐδῶ κατοικῶν
τυφλῶς ν' ἀπολαύω, πολλὰ νὰ παρέχω.

Μ' ἐξύπνισεν ἢ ἡ τροπὴ μ' ἀποκτείνει;
Δὲν κλαίω. Τὸ «λάθε βιώσας!» ζωὴ
θεῶν· ἐδῶ κάτω τὰ πάντα βοὴ,
ἐν ᾧ εἰς τὰ ἄστρα σιγὴ καὶ γαλήνη.

Δ'.

Ἐδῶ εἰς τὸν φροῦδον καὶ ἔνυλον βίον
ἂς τρέχ' ἡ ζωή μου ἐδῶ ὑλική...
Ὦ! φίλει με, χεῖλος τῆς κόρης γλυκὺ,
ἐν μέσῳ ἐρώτων, χορῶν, συμποσίων.

Ἐῤῥέτω γερόντων ἡ φιλοσοφία,
ἐῤῥέτω μελέτη καὶ πλάτος σπουδῆς!
Ἀλήθεια μόνη—γυνὴ εὐειδής,—
τὰ ἄλλα βλακεία.

Δὲν θέλω μὲ οἴνους φροντίδας νὰ σβύσω,
ὁ νοῦς μου οἰνόπνευμα εἶναι, ἀρκεῖ·
μὲ φίλημα θέλω ἀγκάλης γλυκὺ
ἐμὲ καὶ τὸν κόσμον ν' ἀπολησμονήσω.

Καὶ χαίρετε, κόσμοι ὡραίων ὀνείρων,
καὶ χαίρετε πάλιν, ὦ πόθοι χρυσοῖ,
ὦ χαῖρέ μοι, Μοῦσα γλυκεῖα καὶ σύ!
Τί ἔλαβ' ὁ Βύρων;

Δὲν εἴμεθα ἄστρα τῆς γῆς ἐδῶ, οἴμοι!
ἀλλ' εἴμεθα πρόσκαιρα νέφη πυκνά,
καὶ ὡς ἐκεῖ ἐπάνω τὸ νέφος περνᾷ
περῶμεν, καὶ μένει βομβοῦσα ἡ φήμη.

Ἡ φήμη, ὦ μοίρας σεμνὴ εἰρωνεία!
ἡ φήμη τοῦ μνήματος κάτω χωρεῖ;
Καὶ ἂν τ' ὄνομά σου τὰ πάντα πληροῖ,
χαρὰ οὐδεμία.

Ὁπόταν τοῦ τάφου ὁ χοῦς σὲ σκεπάσῃ.
κ' ἰδοὺ ἓν μαντεῖον, νεκρὸς ἂς εἴπῃ :
« ὦ πάτερ μου, πάτερ μου ! ζῇς ;» — Σιωπή, . . .
καὶ μόνον ἡ αὖρα τὴν κόνιν ταράσσει.

E'.

Ἐν μέσῳ κ' ἐνθέων προγόνων ἐπάνω,
ἐδῶ εἰς σωροὺς ἐρειπίων κλεινῶν
ἀντὶ ποτηρίου — αὐτὰ ἐκφωνῶν, —
τὴν κόνιν θανόντων εἰς χεῖρα λαμβάνω :

« Ἐρρέτω γερόντων ἡ φιλοσοφία,
» ἐρρέτω μελέτη καὶ βάθος σπουδῆς !
» Ἀλήθεια μόνη, — γυνὴ εὐειδὴς —
» τὰ ἄλλα βλακεία ».

Ο ΑΡΝΗΣΙΠΑΤΡΙΣ.

A'.

Καὶ τίς ὁ δοὺς βοήθειαν, καὶ τίς ὁ δοὺς χρυσίον
ὁ Τοῦρκος γυναικόπαιδα αἱμοχαρὴς νὰ σφάξῃ,
καί, συναγείρων τίγριδας καὶ συρφετοὺς δημίων,
τὸν ἀτυχῆ Ἑλληνισμὸν καὶ πάλιν νὰ σπαράξῃ ;

Σὺ μόνον, μαύρη κόλασις, εἰπὲ τὸ ὄνομά του·
χεῖλος θνητοῦ τὸ ὄνομα ἐκείνου μὴ προφέρῃ,
ἐκείνου, ὅστις ὥπλισε μὲ μάχαιραν θανάτου
τὸ χέρι τοῦ Ἀγαρηνοῦ, τὸ χριστομάχο χέρι!

Ἐν ᾧ ὁ κόσμος ἔβλεπε δακρυρροῶν καὶ φρίττων,
τὴν λύσσαν τῶν δημίων μας αὐτὸς προσεβοήθει·
εἶχε μορφὴν ἀνθρώπινον, εἶχεν ἀνθρώπου στήθη,
καὶ ἦτο, ἦτον. . . οὐρανέ! ἐκεῖνος Ἕλλην ἦτον!

Τί; τί; μητρὸς τὰ γάλατα ἐθήλασ' Ἑλληνίδος,
καὶ φέρει εἰς τὸ στῆθός του Ἑλληνικὴν καρδίαν;
Εἶναι υἱὸς τῆς εὐκλεοῦς τῶν Ζωσιμῶν πατρίδος,
καὶ ἐμυρώθη τοῦ Χριστοῦ τὴν συμπαθῆ θρησκείαν;

Ποτὲ, ποτέ! Εἶν' ἐχιδνῶν τὰ σπλάγχνα σου σωρεία,
σπέρμα τῆς Χάμκως, σήμερον, ὢ πένθος! ἐγεννήθης,
γυνὴ δὲν σ' ἐγαλούχησεν, ἀλλ' οὔτε καὶ θηρία,
ἀφ' οὗ καὶ τὴν πατρίδα σου καὶ τὸν Θεὸν ἠρνήθης.

Τί σ' ἔκαμον ὦ βάρβαρε! τὰ τέκνα, αἱ παρθένοι,
αἱ ἔγκυοι μητέρες των, οἱ γέροντες γονεῖς των,
καὶ ἡ ψυχή σου ἔδραμε φαιδρὰ κ' ἐρωτευμένη
νὰ ἐκμισθώσῃ κατ' αὐτῶν τὰ στίφη τῶν ἀπίστων;

Πατὴρ δὲν εἶσαι ; ἄνθρωπος δὲν εἶσαι ; τίγρις εἶσαι,
καὶ μαχομένους ἀδελφοὺς ἀντὶ νὰ στεφανώνης,
ὁ Ἕλλην σὺ τοὺς Ἕλληνας νὰ πνίξῃς προθυμεῖσαι;
——Ὢ ! πῶς κοιμᾶσαι, οὐρανέ, καὶ δὲν τὸν κεραυνόνεις !

Β'.

Ἀλλ' ὄχι ! ζῆθι, ὦ σκληρὲ κ' ἑλληνοφόνος, μεῖνε,
ἡμῶν τὸ κράτος νὰ ἴδῃς ἐμπρός σου ἀνατέλλον . . .
Ναί ! ἡ ποινή σου ἀλγεινὴ κ' ὑπερφανὴς θὰ ἦναι·
φθίνει ὁ Τοῦρκος, εἰς ἡμᾶς προσμειδιᾷ τὸ μέλλον.

Καὶ ὅταν πλέον λείψανον κ' ἕνα ὀστέων σάκκον
θὰ σὲ ἀφήσῃ ἡ ψυχή, πρὸ τοῦ Κριτοῦ χωροῦσα,
ὅταν σαπῇς μὲ σκώληκας εἰς τὸν στενόν σου λάκκον,
ὤ ! τότ' ἡ Κρήτη θὰ φανῇ ἐκδίκησιν ζητοῦσα.

Τότε μ' ἐκρήξεις κοπετῶν κάτω ἐκεῖ καὶ γόων
θὰ σὲ δεχθῇ ἡ θύελλα σφαγίων σου τοσούτων,
θὰ δώσῃς δίκην φοβερὰν ἐν μέσῳ τῶν ἀθώων
γυμνός, καὶ ἔχε ἐν τῇ γῇ τὸν κόσμον ὅλον πλοῦτον !

Ἂν δὲν ταράττῃ σήμερον τὸν ὕπνον σου τὸ θῦμα,
ἂν δὲν ἀκούῃ σήμερον τοὺς θρήνους ἡ ψυχή σου,
τρέμε, θνητέ, τὸ αὔριον, τρέμε τὸ χάσκον μνῆμα,
κ' ἕνα Θεὸν σιωπηλόν, ἀντίχριστε, φοβήσου !

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ.

Α'.

Ὦ τάφε! εἰς τὰ στήθη σου ἐνέκυψα μ' ἐλπίδα
καὶ ἤκουσ' ἄπειρον σιγὴν καὶ ἡσυχίαν εἶδα,
κ' ἐπόθησα νὰ κοιμηθῶ αὐτοῦ εἰς τὴν γαλήνην,
ὡς τραυματίας μαχητὴς εἰς μητρικήν του κλίνην.
Ἐλθὲ, ψυχὴ, καὶ ἄγωμεν εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα . . .
—Δεσμῶτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ φυλακὴ τὸ σῶμα.

Β'.

Εἶδα τὸν κόσμον. Ἔρρευσεν ἐμπρός μου θολωμένος.
ὡς τοῦ χειμῶνος ποταμὸς πρὸ τῶν ποδῶν ποιμένος.
καὶ εἶδα ψεύδη, δάκρυα καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐλπίδα.
Τί ἄλλο; Μάτην ἔρριψα τὸ βλέμμα μου βολίδα
καὶ μὲ τὸν νοῦν ἐσκόπευσα τὰ βάθη τῶν κυμάτων,
ἐκεῖ τὸ πᾶν μυστήριον . . . σιγὴ ἡ λαλιά των.
Φεῦ! πόσον νήπιοι εἴμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους ξένοι!
ἐὰν τὸ χεῖλος προσγελᾷ, κρυπτὴ καρδία μένει·
τὸ πλάσμα ἀλλ' οὐδέποτε τὸν Πλάστην θεωροῦμεν,
καὶ ἂν βλέπωμεν προσκήνια τὰ ἔνδον ἀγνοοῦμεν.
Μάτην τὸν νοῦν μου ἔτεινα εἰς χώρας θείων φώτων,
κ' ἠρώτησα τὸ ἄπειρον καὶ τ' ἄστρα ἀνηρώτων,

ὁποῖος εἶμαι καὶ πρὸς τί, ὁ κόσμος ὅλος τί εἶναι,
καὶ διαιρέσεις καὶ κλαυθμοί, καταστροφή, ὀδύναι.
Ἓν «διατί ;» ὁ βίος μου ὑπῆρξεν· ἀπεκρίθη
ὁ θάνατος καὶ ἡ σιγή, τὸ σκότος καὶ ἡ λήθη. . .
Σύννους ποτὲ ἠτένισα τὸν ἀδελφόν μου, θέλων
νὰ ἐννοήσω κἂν αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέλλον,
κ' ἐκεῖνος μὲ ἀντέβλεψε μὲ ἀποροῦντος ἦθος,
καὶ δὲν ᾐσθάνθη ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὸ στῆθος !

Γ'.

Κ' ἐγὼ ἐπόθησ' ἄλλοτε, πολέμων μέθην πίνων,
εἰς πυραμίδας ν' ἀναβῶ πτωμάτων ἀνθρωπίνων,
νὰ γίνω μέγας, ἄπειρος καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου·
ἀλλ' οἴμοι ! αἴφνης ἔπεσε μακρὰν ὁ ὀφθαλμός μου,
κ' εἰς νῆσον εἶδεν ἔρημον τὸν Προμηθέα Γάλλον. . .
Καὶ πάλιν εἶπον ἄλλοτε μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
μὲ ποιητοῦ διάνοιαν κ' ἐν λαμπροτάτῃ φήμῃ
νὰ ἐξεθάμβουν τὴν δειλὴν ὑφήλιον· ἀλλ' οἴμοι !
πάλιν σιγὴ ἐπέρχεται, κι' ἂν θεῖοι οἱ παιᾶνες. . .
Τί τόσοι, τόσοι ἄπληστοι ἀπήλαυσαν Τιτᾶνες,
καὶ ποῖον δὲν παρέσυρε τὸ ῥεῦμα τοῦ θανάτου,
ἢ ποῖον δὲν ἐσκέπασε τὸ μαῦρον κάλυμμά του ;
Ὦ κόσμε, σκότος καὶ βαθὺ μυστήριον ποῦ εἶσαι !
κ' ἐν τούτοις τόσον φωτεινός, σύ, ἥλιε, κινεῖσαι. . .

Δ΄.

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου—ν' ἀποθάνω.
καθὼς κοιμίζετ' ἔντρομον ὅταν μικρὸν παιδίον
προσβλέπη μορμολύκειον τῆς κλίνης τοῦ ἐπάνω,
φεύγω τὸν κόσμον ἔμφοβος τὰ ὄμματά μου κλείων.

Ὦ τάφε! . . ἡ δευτέρα μου καὶ ἄφευκτος κοιτίς μου,
θὰ εὕρω εἰς τὰ στήθη σου τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων,
τὸν φωτεινὸν καὶ ἤρεμον λιμένα τῆς ζωῆς μου,
τὸ γέρας τοῦ ἀγῶνός μου; ἢ μή τι πλάνης χεῖρον;

Ὦ τάφε! εἰς τὰ σκότη σου τὰ αὐχμηρὰ καὶ κρύα,
εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνά σου, τὸ σῶμα πίπτον ὅπου
εἰς σκώληκας ἐκλύεται τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου,
ἁπλοῦται ἡ—ζωὴ θεῶν,—λαμπρὰ Ἀθανασία;

Καὶ πῶς αὐτὸς ὁ θάνατος τ' ἀθάνατον ἐγκλείει;
ἔχει τὴν νύκτα μέτωπον καὶ τὴν πρωΐαν στήθη;
Ὁμίλει μου, ὁμίλει μου! . . Πλὴν τότε ἀπεκρίθη,
καὶ τίς Οἰδίπους σ' ἔλυσεν, ὦ τάφε, τίς σὲ λύει;

Εἶσαι—νὰ ἦσο!—ἀτερπὴς θυρὶς τῶν δύο κόσμων,
σκληρὸν κλωβίον βόμβυκος ἔνθα τὸ σῶμα μένει
καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται χρυσῆ, μετηλλαγμένη,
πετῶσ' εἰς τ' ἄστρα χρυσαλὶς μέσῳ ἀνθῶν εὐόσμων;

Ε'.

Ὦ μῆτερ, γῆ παλαίγονος! ὡς ἀδελφὴν ζεφύρων,
εἰς τῆς ζωῆς πρωΐαν,
εἶδα παρθένον μόλις χθὲς νὰ καταβῆ ἐντός σου·
καὶ—δυσωδία ἔγινε τὸ κάλλιστον τῶν μύρων,
κ' ἐλύθησαν τὰ μέλη της, πλασθέντα ἐκ τῆς δρόσου,
εἰς ἀπεχθῆ σαπρίαν.

Ὦ γῆ! δὲν εἶσαι μήτηρ μας, πλὴν μητρυιά μας εἶσαι,
ἀφοῦ τρώγεις τῶν τέκνων σου τὰ χείλη καὶ τὸ σῶμα·
δὲν εἶν' ὁ τάφος τῆς μητρὸς ὁ κόλπος, ἀλλὰ στόμα,
ἔνθα αἱ πλάσεις πίπτουσι σκληρῶς ἀπατηθεῖσαι...

ΣΤ'.

Καὶ σύρω τὸ σαρκίον μου εἰς τῆς ζωῆς τὸν δρόμον,
ὡς τὸν σταυρόν του ἔφερεν ὁ Ἰησοῦς ἐπ' ὤμων.

Ζ'.

Φοβοῦμαι πλέον τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα μὴ κρατήσῃ,
καὶ ἡ πτωχὴ ὡς δέσμιος πρὸς τ' ἄνω δὲν ὁρμήσῃ...
Ὦ! ῥίψατε τὸ σῶμά μου εἰς τῶν φλογῶν τὴν λαύραν,
καπνὸς νὰ γίνω, ν' ἀναβῶ τὴν αἰθερίαν αὖραν,
νὰ φθάσω ὅπου πάντοτε ἐπέτα κ' ἡ ψυχή μου!
Τοῦ φοίνικος ἐλάτρευσα τοὺς μύθους τοὺς ὡραίους,
καὶ τὴν θανὴν τοῦ εὐγενοῦς ἠγάσθην Ἡρακλέους.

Σοὶ ἐπαιτῶ πανύστατον, νεκρὸν ἂν μ' ἀτενίσῃς,
ὦ ἀδελφέ μου, καῦσέ με καὶ μὴ μὲ θάψῃς κάτω.
Τὸ κάτω τίς ἠγάπησεν ; εἶναι πικρὸν τὸ κάτω.
Εἶναι τοῦ δούλου ἡ ζωὴ τοῦ δυστυχοῦς ἡ πτῆσις.

Ὤ ! πέτα, πέτα, σῶμά μου ἐπάνω τῆς πυρᾶς σου,
ἀνάβα πάντοτε θερμὸν, θερμὸν ὡς πάντοτ' ἦσο,
ὡς ἄρωμα τοῦ ἔαρος, ὡς λογισμὸς τοῦ τάφου,
ὡς βλέμμα ἓν παρθενικὸν τὰ ἄστρα νὰ ἐγγίσω !

ΑΝΔΡΙ ΑΓΝΩΣΤΩ.

Α΄.

Πῶς ἐσμικρύνθης, πατρὶς δειλαία !
Πρὶν κἂν ἡβήσῃς, ἔγεινες γραῖα ;
Ποῦ τὰ φρονήματα τὰ γενναῖα ;
Ποῦ ἡ σφριγῶσα παιδὸς ζωή ;

Καθεὶς παλμός σου : ἔρως χρημάτων·
Αἴσθημα ὅλων : φθόνος φρυάττων·
Λύσσα πρὸς θήραν ὑπουργημάτων :
Πᾶσα πνοή !

Εἶναι ἡ χώρα ἐδῶ ἡ πρώτη
Ὅπου τὸ πάλαι ἐχειροκρότει
Ἡ γῆ πᾶν μέγα, κλεινὸν πᾶν ὅ,τι
Φειδίας, Πλάτωνας, Περικλεῖς ;
Εἶνε ἡ χώρα χθὲς ἔτι ὅλη
Εἰς Μεσολόγγιον, ἐν Τριπόλει,
Ἥτις μεγάλη ἠκτινοβόλει
Καὶ εὐκλεής ;

Ἄπαιδες ὅλοι λοιπὸν ἐκεῖνοι,
Ἄπαιδες ἦσαν ὅσοι ἐν κλίνῃ
Πολέμων ἔσβυσαν αἱματίνῃ
Κ' ἐν ἐλευθέρᾳ πατρίδος γῇ ;
Ποῦ εἶσθε, τέκνα τῶν χθὲς Ἑλλήνων ;
Ἑλλὰς ποῦ εἶσαι, κόρη ἐκείνων ;
Μετὰ τὴν νίκην τόσων κινδύνων,
Ποία σιγή ! . .

Ἑλλάς, ἐγείρου, Ἑλλάς ! Κοιμᾶσαι.
Μάτην ὑβρίζεσαι καὶ κτυπᾶσαι
Μάτην. . . Ἐνίοτε καταρᾶσαι
Καὶ λέγεις πάλιν «Ἄς κοιμηθῶ».
Ἂν ἤμην ἄστρον σου θὰ προὐτίμων,
—Παρὰ νὰ φέγγω μορφὰς ἀθύμων,
Νὰ φέγγω στήθη δούλων πενθίμων,—
Ν' ἀφανισθῶ.

B'.

Ὅπως αἱ πάλαι κλειναὶ Ἀθῆναι
Βωμὸν «Ἀγνώστῳ θεῷ» ἐκεῖναι
Ἐδῶ ἀνήγειραν καὶ μυρσίναι
Εἰδώλων ἔκρυπτον Ἰησοῦν,
Οὕτως ηὐχόμην βωμὸν εἰς ἄλλην
Ἤδη ν' ἀνήγειρον σκότους πάλην
«Ἀνδρὶ ἀγνώστῳ». Εὐχὴν μεγάλην,
Ὄναρ χρυσοῦν. . .

Γ'.

Νεότης φίλη καὶ ἀδελφή μου,
Σὲ ἡ πονοῦσα βλέπει ψυχή μου
Καὶ μετὰ πίστεως γλυκυθύμου
Σὲ χαιρετίζει κρυπτή
Δούλη μὴ ἕρπῃς εἰς τὰ γραφεῖα
Πολιτικὴ ὅπου νόθη, ἀθλία,
Μαραίνει ὅλα, βδέλλα γλυκεῖα
Καὶ βδελυρά.

Ἂν ἔχῃς χεῖρας αἵματος πλήρεις,
Αὐτὰς ἐπαίτις μὴ ἀνεγείρῃς·
Ἂν ἔχῃς πόδας, αὐτοὺς μὴ σύρῃς
Ἕρπουσα δούλη πρὸ ὑπουργῶν,

'Αλλὰ ἐργάσου, ἐργάσου μόνη·
Ζῆσ' ἐλευθέρα καὶ μὴ λησμόνει
Πῶς δούλου κλίνει τέλος τὸ γόνυ,
Φεῦ· ὁ ἀργῶν !

Εἰς τὴν μελέτην κλεινῶν προγόνων,
'Εν τῇ ὁμίλλῃ σεμνῶν ἀγώνων
Καὶ ἐκ τοῦ θείου ἔρωτος μόνον
Νόων μεγάλων καὶ καρδιῶν
Θ' ἀντλήσῃς νέαν ζωὴν, καὶ νέον
Πῦρ τὴν καρδίαν θ' ἀκούσῃς καῖον,
Φρόνημα πλάττον μέγα γενναῖον,
Ζωοποιόν.

'Ελευθερία ! . . Σὲ λησμονοῦσιν
Καὶ τὴν δουλείαν πάλιν ποθοῦσιν
Εἰς τοὺς προδόμους ὅσοι βιοῦσιν
'Αρχόντων ἄναιμοι, ἀδρανεῖς.
Πῶς, τί, κατάχρησις ; Οὐδεμία,
Σοῦ χρῆσις γίνετ', 'Ελευθερία !
Ὅλ' εἰς τὰ χείλη, ἐν τῇ καρδίᾳ
Σ' ἔχει κανείς ;

Εἶδα χθὲς ἄνδρα μυώνων πλήρη.
Πρὸ τοῦ οἰκίσκου του παρετήρει
Βροχὴ χειμῶνος πῶς ἐπλημμύρει
Τὴν εἴσοδόν του· καὶ μὲ ἀρὰς

Ὕβριζε, ἐκάλει αὐτοῦ σωτῆρας
Τῆς Κυβερνήσεως τοὺς κλητῆρας,
Αὐτὸς δ' ἐκράτει σταυρῶν τὰς χεῖρας
Ὡσεὶ νεκράς ! . .

Δ'.

Ἑκατομμύρια τόσα,—ἄ, λύπη !
Κ' ἐν μέσῳ τόσου λαοῦ ἐλλείπει
Ὁ εἷς· ἐκεῖνος ὅστις θὰ εἴπῃ :
«Ἀκολουθεῖτε· ἐγὼ εἰμί».
Εἰς σοῦ τὸ ἴνδαλμα ἔνθους κλίνων
Σοὶ ἀφιέρωσα τοῦτον τὸν θρῆνον,
Σῶτερ καὶ ἄριστε τῶν Ἑλλήνων. . .
Μὴ ἀργῇς, μή !

(Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σφαγῶν ἐν Ὠρωπῷ.)

ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ

ΔΡΑΜΑΤΑ

ΘΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΘΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ.
ΛΕΝΑ ΚΑΤΑΡΡΑΧΗ.
ΣΜΑΡΑΓΔΑ, θυγάτηρ αὐτῆς.
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ, ἐπιστάτης τῆς Λένας.
ΑΝΝΑ, θαλαμηπόλος τῆς Σμαράγδας.
ΑΝΑΝΙΑΣ, γέρων ἱερεύς.
ΔΗΜΟΣ, ἄνθρωπος τῆς Λένας.
ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ, ἄνθρωπος τῆς Λένας.
ΦΛΩΡΟΥ, θεράπαινα τῆς Λένας.
ΡΑΛΗΣ, Μακεδὼν πολεμιστής.
ΚΕΝΤΡΟΣ ΛΙΣΘΕΝΗΣ, θεῖος τοῦ Θάνου.
Παιδαγωγὸς, Θεραπαινίδες, Παιδία.
Ὀθωμανὸς τις βέης.
Τοῦρκοι στρατιῶται.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΗΜΑ.

ΣΚΗΝΗ Α′.

Ἐπί τινος παρὰ τῇ Λεβαδείᾳ γηλόφου, ἐν μέσῳ δάσους, ἐν τῷ βαρεῖ τῆς Λένας Καταρράχη πύργῳ, εὐπρεπὲς δωμάτιον μετὰ πολλῶν κόσμων καὶ λεπτουργημάτων. Ἐνώπιον χρυσοῦ ἐργαλειοῦ, κάθηται ἡ Σμαράγδα, καὶ ὑφαίνει δι' ἀργυρᾶς κερκίδος. Θύρα εἰς τὸ βάθος. Ἑτέρα τοιαύτη δεξιᾷ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ὑφαίνουσα νωχελῶς, καὶ ἅμα προσᾴδουσα.

Βλέπεις τὴν πρώτην τῶν λιμνῶν
Ἐν μέσῳ δένδρων καὶ κρημνῶν
N' ἁπλοῦται εὐφροσύνως ;
Καὶ βλέπεις πέραν τὰ νερὰ
Πῶς, πῶς κυλίει ἀργυρᾶ
Ὁ ποταμὸς ἐκεῖνος ;

Βλέπεις, ἐκεῖ μακρὰν ἐκεῖ
Ποῦ μόλις στίλβει μαγικὴ
Δυὰς λευκῶν χωρίων ;
Καὶ βλέπεις πέραν συννεφῆ
Τὴν ἄκραν τὴν ὑψηρεφῆ
Τοῦ ὄρους τῶν θηρίων ;

(Φαίνεται ἐπὶ τῆς θύρας ἡ Λένα.)

Καὶ ἔτι πέραν ; Ὅλ' αὐτὰ
Τόσα μου πλούτη ζηλευτὰ,
Ὦ κόρη θὰ κερδήσῃς,
Ἐὰν τοῦ Μούρτου τὸν υἱὸν
Ὡς σύντροφόν σου καὶ Θεὸν,
Σὲ ἴδω νὰ φιλήσῃς.

Εἶπεν ἡ μήτηρ,—Γαλανὰ
Ἀλλοῦ τὰ ὄμματα πλανᾷ
Ἡ κόρη, οὐδ' ἀκούει ...
Βλέπει μακρὰν φάσμα δειλόν ...
Καὶ ἓν δάκρυ μόνον σιγηλὸν
Τὰς παρειάς του λούει ...

ΣΚΗΝΗ Β'.

Λένα εἰσερχομένη. Σμαράγδα παυομένη τοῦ ἔργου.

ΛΕΝΑ κατηφής.

Πολὺ σὲ θέλγει τὸ ᾆσμα τοῦτο, κόρη μου ... Θέλγει σὲ ἴσως, ἀλλ' ἐμοῦ λυπεῖ τὴν ἀκοὴν καὶ πικραίνει τὰ σπλάγχνα. Γνωρίζω τὸ ᾆσμα. Γνωρίζω τίνος εἶναι ἐφεύρημα ... Μάταιος πόθος, ὄνειρον φροῦδον, ἐπίκλησις ἄνευ κἂν ἠχοῦς εἰς τὰ στήθη μου ! Ἤλπιζα ὅμως ὅτι αἱ εὐχαὶ τῆς μητρός σου θὰ ἦσαν προσφιλέστεραι καὶ ἀνώτεραι τῶν διδασκαλιῶν ἑνὸς ... πλάνητος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἡ ὕβρις καθιστᾷ πικροτέρας τὰς εὐχὰς τῆς μητρός μου.

ΛΕΝΑ.

Ἡ γλῶσσα αὕτη, Σμαράγδα, εἶναι δεσποίνης καὶ ὄχι θυγατρός. Μὴ λησμονῇς ὅτι εἶσαι κόρη καὶ τέκνον μου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἆρα τὰ τέκνα κλίνουσιν ἀδακρυτὶ ὑπὸ τὸ ῥάπισμα τῶν γονέων, ὡς οἱ δοῦλοι ;

ΛΕΝΑ, ὀργίλη.

Ὄχι. Ἀλλὰ καὶ ὀλιγώτερον κλίνουσιν ὑπὸ τὴν γόησσαν ἐπῳδὴν τῶν πλάνων. Εἶναι πλάνος, ναί. Ὅλα προδίδουσιν εἰς ἐκεῖνον τὸν πεπειραμένον καὶ τολμηρὸν ἀλήτην. Τὸ ἀγέρωχον φρόνημα ὅπερ δεικνύει, τὰ μεγάλα εἰς τὰ χείλη του αἰσθήματα, ἴσα ἴσα ἀποκαλύπτουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸν μικρὸν ἄνθρωπον, ὅστις κοσμεῖ τὴν κεφαλήν του διὰ χρυσιζόντων πτερῶν, διότι στερεῖται ἀληθῶν ἀδαμάντων. Πείσου, καὶ ἀπελπίσου ἀκόμη. Αὐτὴ ἡ φραγκική του, ἡ ἱπποτική του στολή, ἣν ἐν μέσῳ τῶν Τούρκων καὶ τῶν χωρικῶν φέρει, ἡ κιθάρα ἐκείνη, ἣν εἰς τὰ βάθη τῶν ἀλσῶν τρυφηλῶς καὶ ὑπὸ τὰ παράθυρά σου γοητευτικώτατα ἀνακρούει, αἱ περὶ Ἑλλάδος καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς μεγαλείου δῆθεν πεποιθήσεις του, ἡ κατὰ τῶν βασιλέων

καὶ τῶν τυράννων φίλυβρις παρρησία του, ὅλα ταῦτα μοὶ λέγουσιν ὅτι ὁ κύριός σου οὗτος εἶναι ἥρως τῆς σκηνῆς θεάτρου, ἀλλ' ὄχι χρηστὸς πολίτης, ὄχι ποτὲ ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ χαρὰ ἐναρέτου θυγατρός. Αὐτὸ τὸ ὄνομά του ἔτι, μοὶ φαίνεται πλαστόν; Καλλισθένης!...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μῆτέρ μου! Μὴ ἕως ἐδῶ, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἐγὼ πρὸ τοῦ ὀνόματος τούτου ἔκλαυσα νύκτας ὁλοκλήρους καὶ ἐσεβάσθην αὐτὸ ὡς ἱερὸν εἰκόνισμα. Σεῖς ῥίπτετε κατὰ γῆς καὶ καταπατεῖτε αὐτὸ ἀνηλεῶς.

ΛΕΝΑ.

Ὡραῖον θάρρος!..

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Γνησία κόρη τῆς μητρός μου, ὁμολογῶ εὐθαρσὴς τὴν ἀλήθειαν, ἑτοίμη νὰ οἰκτείρω μόνον ἐμὲ, ἐὰν ποτε ἤθελα φοβηθῆ τὴν μητέρα μου.

ΛΕΝΑ.

Μὴ πλειότερα. Τὸ ὄνομά του εἶναι *ἄθλιος*!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἔστω. Εἰς τὸ ὄνομα ὅμως ἐγὼ ἐκεῖνο συνεκέντρωσα πᾶσαν ἐλπίδα χαρᾶς καὶ μέλλοντος. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια.

ΛΕΝΑ.

Ματαίως! Ἔσο βεβαία. Ἡ θέλησίς μου εἶναι

ἀνωτέρα τῶν δακρύων σου, δακρύων νηπίου. Ἀνωτέρα τῶν θωπειῶν του, θωπειῶν ληστοῦ. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ γνώμη μου.

(Χωροῦσα νὰ φύγῃ. Ἐφισταμένη.)

Κλαῖε πρὸ τοῦ εἰδώλου του. Ἀλλ' ἐὰν ἔκλαιες ἐνώπιον τῆς μητρός σου αἰτοῦσα συγγνώμην, τοῦτο θὰ ἦτο πίστευσον, τὸ μόνον ἀληθὲς καὶ τὸ μόνον ἅγιον.

(Φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μόνη, ἐγειρομένη μετὰ μικρόν.

Ἔστω, ἔχει καλῶς. Ὁρκίζομαι ὅμως ὅτι πᾶσα ὕβρις σου θέλει πληρωθῆ διὰ χειμάρρου δακρύων. (Μετὰ μικρὰν σιγήν.) Ἂν δύνασαι, μῆτέρ μου, κράτει τὰς ὑπολοίπους ὕβρεις δι' αὔριον. Τότε κἂν θὰ ἦναι δικαιότεραι. . . . . (Μετὰ μικρόν.) Ποία σκληρότης! Ὢ καὶ ἂν ἐγνώριζον οἱ ἄλλοι πόσον ἀληθῶς ἀγαπῶ αὐτόν! Εἶναι ἄθλιος, μῆτερ μου; Ἔστω. Ὁμοιάζω τὸν ναύτην ἐκεῖνον τοῦ μύθου, ὅστις ἐνεπιστεύθη τοὺς ἀπείρους αὐτοῦ θησαυροὺς εἰς ἓν κέλυφος μόνον ἐντὸς τοῦ ὠκεανοῦ. Εἶναι ληστής; Ἔστω. . . . Ἆ, ὄχι, ὄχι. Τίς εἶπεν ὅτι εἶναι ληστὴς ὁ ὡραιότερος τῶν ἀγγέλων; (Μετὰ μικρόν) Ἂς ἀφήσω ἐν τούτοις

τὰ κλαύματα παιδίου, καὶ ἂς δοθῇ ἓν τέλος ἀσφαλές. Ἂς ὑβρίζωσιν. Ἡ ἀπάντησίς μου εἶναι ὁ ἔρως μου. Ὅταν θὰ διάγω πλησίον ἐκείνου, πλησίον τῆς ἀπείρου μουσικῆς τῶν χειλέων του, τί πρὸς ἐμὲ τότε ἂν ὄπισθέν μου βάλλωνται ὑλακαί, καὶ ἂν κεραυνοὶ ἐκρήγνυνται; (Ἀκούονται δύο κρότοι ἐπὶ τῆς πλαγίας θύρας) Ὁ Θάνος! (Σπεύδει καὶ κλείει ἀσφαλῶς τὴν θύραν τοῦ βάθους, ἐρχομένη καὶ ἀνοίγουσα τὴν μικρὰν θύραν.) Ἔρχεται γλυκύτερον καὶ φίλτερον τὸ φῶς εἰς τὸν τυφλόν, παρὰ σὲ τὴν στιγμὴν ταύτην, Θάνε μου;

ΣΚΗΝΗ Δ′.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ΘΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ, φορεῖ ἐνδύματα ἱππότου, μακρὸν μανδύαν, πτερὸν εἰς τὸν πῖλον.

ΘΑΝΟΣ.

Πάλιν δάκρυα!..

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, φιλοῦσα τὰς χεῖράς του.

Γενοῦ λοιπὸν ὁ σωτήρ μου!

ΘΑΝΟΣ.

Διατί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μὴ μὲ ἐρωτᾷς διατί, ἀλλὰ λέγε μοι ἐὰν δύνασαι.

ΘΑΝΟΣ.

Ἐὰν δύναμαι; Ἀλλὰ τί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Νὰ ἔλθῃς ἀρωγός μου καὶ σωτήρ.

ΘΑΝΟΣ.

Ἀρωγὸς, ἴσως· ἀλλὰ σωτὴρ πῶς ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἄκουσόν με, Θάνε. Εἰς τοὺς μεγάλους κινδύνους ἤκουσα ὅτι ἡ καρδία μόνη γίνεται ὁδηγὸς καὶ σώτειρα. Εἶμαι ἴσως εἰς τὴν στιγμὴν αὐτήν. Ἀκολουθῶ τοὺς παλμούς μου ὡς φέρεται δοῦλος ὑπὸ τὰς μαστιγώσεις τοῦ κυρίου του.

ΘΑΝΟΣ.

Αἰσθάνομαί τι ἐκ τῶν λόγων σου, ἀλλ' οὐδὲν ἐννοῶ. Εἰπέ μοι εὐτόλμως οἷα ποθεῖς ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Νὰ φύγωμεν. Μὴ πτοηθῇς, μὴ διστάσῃς ! Μὴ μ' ἐρωτήσῃς τοὺς λόγους τῆς βιαίας ἀποφάσεώς μου, μὴ ἐρευνήσῃς τὴν βούλησιν ἄλλων, ἀρκούμενος μόνον εἰς τὸν ἁπλοῦν καὶ μέγιστον ὅρκον μου.

ΘΑΝΟΣ.

Ποῖον ὅρκον ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὅτι σὲ ἀγαπῶ. Νὰ φυγωμεν.

ΘΑΝΟΣ.

Νὰ φύγωμεν, ποῦ ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Πλησίον σου ὑπὸ τὴν πατρικήν σου στέγην, παρὰ

τὴν ἑστίαν τοῦ οἴκου σου, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἔρωτός σου!

ΘΑΝΟΣ τεταραγμένος.

Φοβοῦ, Σμαράγδα· ὁ ἔρως μου, γνωρίζεις, εἶνε ἀνώτερος πάσης ἀρνήσεως. Ἂν φύγωμεν!... Ἐσκέφθης ποτὲ τοῦτο καλῶς;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μήπως λοιπὸν ὁ μέχρι τοῦδε ἔρως μου ἦτό τι ἀνόσιον;

ΘΑΝΟΣ.

Εἶπα τοῦτο ἐγώ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὅσαν φαίνεσαι δειλιῶν εἰς τὴν αἰωνίαν μετὰ σοῦ ἕνωσίν μου, διαγράφεις καὶ ὑβρίζεις καὶ ὕποπτον καθιστᾷς πᾶσαν τὴν μέχρι τοῦδε ἀγάπην μου.

ΘΑΝΟΣ.

Ὦ Σμαράγδα μου, εἰπέ μου, μὲ ὕβρισαν πλησίον σου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Τί πρὸς σὲ τοῦτο; ἂν ναὶ ἢ ὄχι ἀφορᾷ τὴν Σμαράγδαν. Ἰδοὺ ὅμως αὐτῆς ἡ ἀπόφασις: Φύγωμεν.

ΘΑΝΟΣ.

Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, εἰπέ με: ποίας σὲ εἶπον ὕβρεις;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ πένθιμος πόθος!.. Ποῖος θὰ ἐτόλμα ἐνώπιόν μου τοῦτο;

ΘΑΝΟΣ.

Ὑπάρχει τις· ἐκείνη ἥτις σὲ ἔδωσε τὴν ζωὴν οἷα κατ' ἐμοῦ εἶπεν,

ΣΜΑΡΑΓΔΑ μετὰ μικρόν.

Εἶπεν ὅτι ἀγαπᾷς πλειότερον τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ἢ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ οἴκου σου.

(Μειδιῶσα.)

Ὕβρις ἀνωτέρα ἀποθεώσεως.

ΘΑΝΟΣ.

Καὶ οὐδαμῶς ἐπίστευσες τοῦτο; Καὶ ἂν ἦτο ἀληθὲς, οὐδὲ στιγμὴν θὰ ἐκλονεῖτο ὁ ἔρως σου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Οὐδὲ στιγμήν.

ΘΑΝΟΣ.

Διατί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλ', ὦ φίλε μου, ἐὰν σὲ θλίβῃ ἡ δουλεία τῆς πατρίδος, ποῖον γλυκύτερον βάλσαμον εἰς τὸ στῆθος τοῦ πατριώτου ἢ ὁ πιστὸς ἔρως μου;

ΘΑΝΟΣ.

Ἐμμένεις λοιπὸν στεῤῥὰ ἐν τῇ ἀποφάσει νὰ σὲ ἁρπάσω ἀπὸ τὴν φωλεὰν τῆς μητρός; Σμαράγδα, πόσον μὲ ἀγαπᾷς! Εἴθε δὲ νὰ σὲ ἠγάπων ὅσον ἀκριβῶς σύ!— Ἐρεύνησον λοιπὸν ἤδη ἐὰν εἰς τοὺς λόγους μου κεῖται γυμνὴ ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη μου, διότι ἀγαπῶ, ἀγαπῶ ἀ-

ληθῶς τὴν δούλην πατρίδα. Δὸς μικρὰν πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῆς μητρός. Θέλεις νὰ φύγωμεν μαζῆ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ναί.

ΘΑΝΟΣ.

Ἀλλ' ἐὰν ἐγερθῇ κατ' ἐμοῦ θύελλα μανιώδης ἐν ταῖς περιπετείαις τῆς ζωῆς; ποῦ θὰ εὕρῃς τὴν φωλεὰν τῆς μητρός σου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Εἰς τοὺς κόλπους σου, Θάνε.

ΘΑΝΟΣ.

Ἀλλ' ἐὰν κυνηγῆσαι μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ ὄρη, ὁ πάγος τοῦ χειμῶνος εἶναι θερμότερος τῆς μητρικῆς ἑστίας; Ἐὰν ἐνώπιόν σου ἴδῃς τὴν ἀστραπὴν τουρκικῆς σπάθης, ὁ ἔρως σου πρός με θὰ ἦνε γενναιότερος τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ζωήν;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Καταλίπω τὴν μητέρα μου ἄδακρυς, εἶτα δ' ἐρωτῶμαι ἂν θὰ προὐτίμων ἀντὶ σοῦ τὴν ζωήν!

ΘΑΝΟΣ.

Ἀλλ' ἐὰν δίχως πολέμων καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἐν μακρᾷ καὶ θλιβερᾷ εἰρήνῃ πεινάσῃς πλησίον μου, Σμαράγδα;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Θὰ σιωπήσω καὶ θὰ τραφῶ μὲ φύλλα τῶν ἀγρῶν.

ΘΑΝΟΣ.

Οὐδὲ θὰ ἀναβλύσῃ εἰς τὸ ὄμμα σου δάκρυ μετανοίας;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὄχι· ἐλπίδος μόνον μειδίαμα.

ΘΑΝΟΣ.

Καὶ ἂν πλησίον μου μείνῃς γυμνή;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ κλαίουσα.

Θ' ἀποθάνω.—Πλὴν διατί αἱ μαῦραι αὗται τοῦ μέλλοντος εἰκόνες; Ἐὰν λοιπὸν εἰς ταῦτα ἐδίσταζες, πῶς μὲ ἠγάπας ἐνῷ μὲ ὑπελάμβανες τόσον οἰκτρὰν δούλην τῆς ζωῆς; Ἐὰν λοιπὸν οὕτω δειλιᾷς περὶ τοῦ μέλλοντος, ποῦ εἶνε ἡ νεανικὴ πίστις καὶ γενναιότης τοῦ Θάνου; Τίς δὲ εἶπε ποτὲ ὅτι οἱ θησαυροὶ τῶν ἡγεμόνων εἶνε ἀνώτεροι τῶν θωπειῶν πεφιλημένης κεφαλῆς; Καὶ ἂν μὲ ἀγαπᾷς ἀληθῶς, θὰ ἐδίσταζες περὶ τῆς αὔριον ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἐν ᾧ, ἐμοῦ ἐρώσης ἀληθῶς, αἱ γλυκύτεραι εἰκόνες περὶ τοῦ μέλλοντος πληροῦσι καὶ νοῦν καὶ καρδίαν;

ΘΑΝΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Δυσπιστεῖ περὶ ἐμοῦ! . . . Μοῖρα σκληρά!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διατί σιωπᾷς; Μὲ παραιτεῖς λοιπόν! Ἕως ἐδῶ ἔληγον τὰ ὄνειρα καὶ οἱ ὅρκοι τόσου χρόνου; Φύγε τότε· φύγε μόνος. Εὗρε πλησίον ἄλλης θερμοτέραν ἀγάπην καὶ γλυκύτερον βίον. . .

(Λαμβανομένη τῶν χειρῶν του περιπαθῶς.)

Πῶς νὰ σὲ ἀφήσω! — Θάνε, σοὶ εἶμαι ἄρα βάρος ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου; ἰδοὺ παραιτοῦμαι τῶν πλούτων μου, ἔτι καὶ ἂν σὺ ἦσο πένης, παραιτοῦμαι τῆς μητρός μου, τῶν συγγενῶν, τῶν οἰκείων οἵτινες ἀπὸ νηπίου μὲ ἐγαλούχησαν καὶ σὲ ἀκολουθῶ κούφη, εὔτολμος καὶ φαιδρά. Λάβέ με καὶ ἄγωμεν. Μὴ δειλιᾷς, μὴ σκέπτεσαι.

ΘΑΝΟΣ.

Πῶς! Νὰ μὴ σκεφθῶ Σμαράγδα! Τὸ πρῶτον βῆμα, ἰδοὺ τὸ πᾶν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διότι τότε ὁ ἔρως, τοσοῦτον σκεπτόμενος, θὰ ἦτο ὁ κλῆρος τῶν γερόντων.

ΘΑΝΟΣ.

Ἡσύχει, φίλη μου. Δός με καιρόν. Εἶναι μέγας ἡρωϊσμὸς νὰ εἴπῃ τις ναὶ, ὅπου τὰ χείλη τῆς μητρὸς λέγουσιν ὄχι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Οἵα εἰρωνεία οἱ δειλοὶ οὗτοι λόγοι πρὸς τὰ παίζοντα αὐτὰ πτερὰ τοῦ ἱππότου! Θέλεις λοιπὸν νὰ ἀποθάνω;

ΘΑΝΟΣ.

Ὢ! ἂν ἐγνώριζες!... Ἀλλ' ἀκούω βήματα... Ἀνάμενόν με τὴν νύκτα. Τὴν νύκτα αὐτὴν ὁρίζεται ἡμῶν ἡ τύχη. (Κινεῖται νὰ φύγῃ.)

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἀκολουθοῦσα.

Θάνε! μὲ εἶπες ἄλλοτε· μία στιγμὴ βαρύνει πολλάκις ὅσον εἷς αἰών. Ἡ στιγμὴ αὕτη ἦλθεν. Τὴν νύκτα ταύτην θὰ σημάνῃ. Ἔσο ἕτοιμος καὶ ἔρχου ταχύς. Μὲ ἤκουσες;

(Ἀπέρχεται διὰ τῆς πλαγίας θύρας.)

ΣΚΗΝΗ Ε'.

—Εἰσέρχεται ἡ Λένα. Ἀκολουθεῖ ὁ Ὀρεινός.—

ΛΕΝΑ βλέπουσα περὶ τὴν αἴθουσαν.

Εὐτυχῶς λείπει.—Ὀρεινὲ, μοὶ φαίνεται ὅτι ἐβραδύναμεν πολύ. Ἐκεῖνοι εἶνε νέοι καὶ ἡ νεότης σπεύδει.

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Πόσον λυποῦμαι, δέσποινα, δι' ὅσα μοὶ ἀποκαλύπτεις.

ΛΕΝΑ.

Ἡ λύπη εἶνε ματαία πάντοτε. Ἐνόσῳ ἔχομεν καιρὸν ἂς φροντίσωμεν. Τὴν πρωΐαν αὔριον πρέπει νὰ ἦνε οἱ ἵπποι ἕτοιμοι. Θὰ καταβῶμεν εἰς Ναύπακτον. Ἐκεῖθεν εἰς Κέρκυραν, καὶ εἰς Ἰταλίαν. Ἄλλως ἡ Σμαράγδα ἐχάθη.

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Ἐντὸς τριῶν ὡρῶν καὶ ἵπποι καὶ ἐφόδια, τὸ πᾶν εἶνε ἕτοιμον.

ΛΕΝΑ.

Ἆ, τὸν μάγον, μὲ ἐθανάτωσε τὴν κόρην μου! Θὰ μείνω ὅλον τὸ θέρος εἰς Ἰταλίαν. Θὰ λησμονηθῇ ὁ ἀγύρτης, θὰ ἀπαυδήσῃ διώκων, θὰ ἀφανισθῇ ὅθεν ἦλθεν.

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Πόθεν εἶνε, δέσποινα;

ΛΕΝΑ.

Ἀπὸ παντοῦ. Τέκνον τοῦ σκότους, τίς οἶδε! νόθος, ἔρημος, ληστής, τίς οἶδε! Φράγκος, Ἀρμένιος, Ἰούδας!

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Διατί νὰ μὴ φροντίσωμεν ἐδῶθεν νὰ φυγαδευθῇ;

ΛΕΝΑ.

Ὄχι. Καλλίτερον νὰ φύγωμεν ἡμεῖς, ἄνευ κρότων, ἄνευ ταραχῶν, χωρὶς νὰ εἴπῃ τις περὶ ἡμῶν τι. Ἔστω· ἦτο εἱμαρμένον. — Ἀπόψε θὰ σοὶ παραδώσω ὅλα. Οὐδέποτε πλέον πρέπει ν' ἀντικρύσῃ τὰ ὄμματά της ὁ μάγος! Ἆ, μοῦ ἐμάρανε τὸ μόνον ἄνθος τῆς ζωῆς μου, ὁ τύραννος! — Αὔριον νὰ εἴμεθα εἰς Ναύπακτον. Εἰς τὰς πέντε τῆς πρωΐας ἀναχωροῦμεν.

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Ἐντὸς τριῶν ὡρῶν ἑκατὸν ἵπποι εἶνε ἕτοιμοι, δέσποινα, ὄχι δέκα· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ταχέως φεύγετε. — Ποῦ καιρὸς νὰ παραλάβω ὅ,τι μοὶ παραδίδετε;

ΛΕΝΑ.

Διατί, ὄχι; Ποῦ εἶνε τὸ γραφεῖόν σου; Ἄγωμεν ἐκεῖ; Ἐλθὲ μαζῆ μου.

(Ἀναχωρεῖ διὰ τῆς πλαγίας θύρας καὶ ἀκολουθεῖ ὁ Ορεινός.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

— Εἰσέρχεται ἡ Σμαράγδα, ἐπίσης ἡ Ἄννα.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἄννα, ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς εἰπέ με εἶναι βέβαιον;

ΑΝΝΑ.

Ὁ Ὀρεινὸς μὲ λέγει πάντοτε *σφῆκα*, ἂν μὲ ἔλεγεν ὡς ἡ μάμη μου Ἰσκαριώτην, θὰ εἶχε περισσότερον δίκαιον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Παίζεις, ἐν ᾧ ἐγὼ χάνομαι!

ΑΝΝΑ.

Ἑτοιμάσου. Θὰ φύγετε εἰς Ἰταλίαν. Θὰ ἀναπνεύσῃς ἄλλον ἀέρα, θὰ ἴδῃς ἄλλας πόλεις, ἄλλους ἀνθρώπους, ἄλλας τρέλας, ἄλλας πανηγύρεις, ἄλλας ἐκκλησίας, ἄλλα πράγματα· θὰ διασκεδασθῇ ὁ νοῦς σου, θὰ λησμονήσῃς ἡμᾶς, θὰ περάσῃ ὁ χρόνος, καὶ...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Καί;

ΑΝΝΑ.

Καὶ οἱ μὴ βλεπόμενοι γρήγορα λησμονοῦνται, θὰ

ἔλεγα ἐγὼ ἂν μὲ ἐρωτήσῃ ὁ Θάνος, λέγει ὁ Ὀρεινὸς εἰς τὴν μητέρα σου, λέγει ἡ μητέρα σου εἰς τὴν προσευχήν της, θὰ λέγῃ καὶ ὁ Θάνος εἰς τὰ κλαύματά του αὔριον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἀλλόφρων.

Τί εἶπες θὰ λέγῃ ;

ΑΝΝΑ.

Τίποτε. Ὅ,τι εἶχε νὰ εἴπῃ, εἶπεν. Εἰς ποῖον νὰ λέγῃ πλέον, ἀφ' οὗ σὺ θὰ λείπῃς ; Ἐκτὸς ἐκ τῆς μανίας του ἐὰν τὰ λέγῃ εἰς τὸν ἄνεμον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ὡς ἄνω.

Διατί ;

ΑΝΝΑ.

Διατί ; Διότι εἶνε πρᾶγμα φυσικόν· ὁ στίχος λέγει :

«Ὅπ' ἀγαπᾷ καὶ χάσῃ·
»Τοῦ ἔρχεται νὰ τρελαθῇ καὶ τὰ βουνὰ νὰ πιάσῃ !

Δηλαδὴ ἀντὶ τῆς ἐρωμένης του.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ συνερχομένη.

Ποίας ἐρωμένης του ; Μὴ βλασφημῇς !

ΑΝΝΑ.

Λέγει ὁ στίχος. Δηλαδὴ νὰ φύγῃ εἰς τὰ βουνὰ, νὰ γείνῃ ἄγριον θηρίον, νὰ μείνῃ ἔρημος, εἰς τὰ πάγη, εἰς τὸν ἥλιον, εἰς τὴν πεῖναν, εἰς τὴν νύκτα εἰς τὸν ἀπελπισμόν. Ὅπως ὁ Θάνος μεθαύριον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μὴ ἐλπίζῃς αὐτὸ, Ἄννα. Ὦ Θεέ μου, ἐὰν ἐγνώ-

ριζες πῶς ὅλη κλονοῦμαι καὶ θραύομαι, θὰ μὲ ἐλυπῆσο, καὶ ὀλιγώτερον, Ἄννα, θὰ ἔπαιζες. Λυπήσου με.

(Κλαίουσα.)

Ἄννα, διατί νὰ μὴ μὲ ἀγαπᾷ ἡ μητέρα μου;

ΑΝΝΑ.

Τί εἶπες ἄσπλαγχνη; Καὶ τίς ἄλλος ὡς αὐτὴν σὲ ἠγάπησεν;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Τίς ἄλλος; . . Ἀλλ' εἶνε ἄλλη τις ἀγάπη ἐκτὸς ἐκείνης, ἣν καλοῦσιν ἔρωτα;

ΑΝΝΑ.

Χριστὸς καὶ Παναγία! ἀληθινὰ κλαίεις, Σμαράγδα μου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διατί ὄχι, ὅταν χωρίζομαι ἐκείνου; Διατί ὄχι, ὅταν ζητῶσι ν' ἀποθάνω δίχως νὰ θελήσω ποτέ; Διατί νὰ μὴ κλαίω ὅταν ἀγαπῶ, καὶ δν ἀγαπῶ, ὅλοι ἐμίσησαν;

ΑΝΝΑ.

Καλὲ, ἀληθινὰ εἶνε αὐτὰ τὰ δάκρυα; Νὰ κλαίωσιν οἱ ἄθλιοι καὶ ἀνυπόδητοι, νὰ κλαίωσι τὰ ὀρφανὰ καὶ οἱ κατάδικοι, νὰ κλαίωσιν ὅσοι στεροῦνται στέγης καὶ ἄρτου, ἔστω· ἀλλὰ νὰ κλαίωσι καὶ οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς Σμαράγδας, ἥτις προῖκα ἔχει ἕνα κόσμον, ἥτις νὰ στραφῇ νὰ ἴδῃ μόνον καὶ ἑκατὸν θὰ τιναχθῶσιν ἐμπρός της ὡραιότεροι τοῦ Θάνου γί-

γαντες ! Τίς νὰ πιστεύσῃ ὅτι τοῦτο εἶνε ἀληθές :

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἂν διστάζῃς καὶ σὺ ὅτι σβύννομαι, ὦ Ἄννα μου· ἀλλοίμονον ! Ἐν τούτοις ἄς σὲ εἴπω τὸ μέγιστον ὅσων εἶπα καὶ ἐσκέφθην ποτέ. Ἄκουσον. — Εἶσαι ἡ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαπῶσά με.— Ἰδὲ πρῶτον ποῦ εἶνε ἡ μητέρα μου.

ΑΝΝΑ φεύγουσα.

Μετὰ χαρᾶς. — Καὶ ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι μόνον ἐγὼ ἤμην δυστυχής !

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἀκολουθοῦσα. Αἴφνης.

Ἆ !—Ἄννα, ἄκουσον !—Ἄννα !

(Ἐξέρχεται μετ' ἀποφάσεως διὰ τῆς αὐτῆς θύρας.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

—Μεγάλη αἴθουσα τοῦ πύργου. Δύο ἐκτενεῖς πτέρυγες παιδίων, ἡ μὲν ἀρρένων, ἡ δὲ θηλέων ἔχουσι μοιρασθῆ τὴν αἴθουσαν. Δύο νεάνιδες ἐπὶ τῶν θηλέων καὶ εἷς γέρων ἱερεύς, ὁ Ἀνανίας, ἐπὶ τῶν ἀρρένων φαίνονται οἱ ὁδηγοὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν παίδων. Φῶτα πολλά. Ἕκαστον τῶν παιδίων κρατεῖ ἀνὰ χεῖρας πλουσίαν ἀνθοδέσμην.—

Ἡ πρώτη τῶν παιδαγωγῶν πρὸς τὴν ἑτέραν.

Παρῆλθεν ἡ ὥρα. Διατί ν' ἀργῇ τάχα ;

Ἡ δευτέρα.

Τίς οἶδεν ! — Τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἶνε τόσον περίφροντις !

Ἡ πρώτη.

Ἁγία καὶ φιλάνθρωπος δέσποινα! Βεβαίως πάλιν εὐεργεσίαν τινὰ θὰ μελετᾷ.

ΑΝΑΝΙΑΣ πρὸς ἓν τῶν παίδων.

Διατί θορυβεῖς, Πέτρε! Αἰωνίως ἄτακτος, αἰωνίως παρήκοος! Εὐλαβοῦ τὸν οἶκον τοῦτον τοὐλάχιστον· εἶνε οἶκος τῆς σωτηρίας σου.

Ἡ δευτέρα παιδαγωγὸς πρὸς τὴν πρώτην.

Ὁποῖος πλοῦτος εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν, ὁποία εὐδαιμονία! Ὁ Θεὸς ἁγιάζει καὶ φρουρεῖ τὰ πλούτη τῆς εὐεργέτιδος. Ποία γαλήνη, ποία αἰωνία ἐδῶ χαρά!

Ἡ πρώτη.

Ναί· ἀλλ' οὕτως ἡ εὐεργεσία ἀπωθεῖ καὶ τὸν φθόνον. Διατί ὅμως νὰ μὴ φαίνηται κανείς; Ποῦ νὰ ἦνε;

Ἡ δευτέρα.

Ἔχω μίαν ἰδέαν. Εἶνε τολμηρὰ, ὅμως φρόνιμος· ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ δέσποινα φοβοῦμαι μὴ τὰ μικρὰ λησμονήσωσι τοὺς τρόπους καὶ τὸ ᾆσμά των. Λοιπὸν σὲ λέγω νὰ κλείσωμεν τὴν θύραν καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν σιγὰ τοὐλάχιστον τὸ ᾆσμα.

Ἡ πρώτη.

Διατί ὄχι; γυμνάζονται καλλίτερον. Ἡ τελετὴ οὕτω θὰ γείνῃ ὡραιοτέρα.

(Πρὸς τὸν ἱερέα).

Συναινεῖτε καὶ σεῖς, πάτερ μου, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ

δέσποινα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ ᾆσμα σιγὰ, σιγά ;

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Μήπως φανῇ ἀπρεπές ;

Ἡ πρώτη.

Διατί ; θ' ἀναγγελθῇ ὅταν ἔρχεται ἡ δέσποινα καὶ τότε σιγῶμεν.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Λοιπὸν ἐμπρός.

(Ἡ δευτέρα παιδαγωγὸς κλείει τὴν θύραν.)

Ἡ πρώτη παιδαγωγὸς πρὸς ὅλα τὰ παιδία.

Ἀκούσατε ἀκόμη μίαν φοράν : ἅμα φανῇ εἰς τὴν θύραν ἐδῶ ἡ εὐεργέτις ἡμῶν καὶ δέσποινα θὰ ἐγείρητε ὅλα τὰς ἀνθοδέσμας σας ὑψηλά. Ὕστερον θὰ γονατίσητε διὰ τοῦ δεξιοῦ μόνον ποδὸς καὶ θὰ εἴπωμεν ὅλοι ὁμοῦ τὸ ᾆσμα ὡς γνωρίζετε. Ὕστερον ἐγειρόμενα ἓν ἀπὸ τὰ παιδία ἐκεῖ, καὶ μία ἀπὸ σᾶς, μικραί μου, θὰ προσέρχεσθε ὁμοῦ καὶ θὰ προσφέρετε εἰς τὴν δέσποιναν δύο δύο τὰς ἀνθοδέσμας. Ἀλλ' ἃς ἴδωμεν πρῶτον τὸ ᾆσμα. Τοῦτο εἶνε ἡ εὐχή σας διὰ τὴν ἐπαύριον, ἥτις εἶνε ἡ πρώτη τοῦ Μαΐου. Ὅλα μαζῆ.

Τὰ παιδία ψάλλοντα.

Ὦ δέσποινα· ἰδὲ μας, γονατίζομεν
Καὶ ἐκ καρδίας μέσης χαιρετίζομεν
 Πιστοὶ τὴν σώτειραν ἡμῶν,
Κ' ἐν ᾧ εὐγνῶμον γόνυ κάτω κλίνομεν,
Εὐχὴν τοιαύτην πρὸς σε ἀπευθύνομεν
 Ὦ γλυκυτάτη ἄνασσω τῶν οἰκτιρμῶν !

«Θεὲ, Θεὲ, τὴν δέσποινάν μας φύλαττε
«Καὶ εἴθε ὅσα μῆλα, ἄνθη, φύλλα τε
«Βλαστάνει ἡ μεγάλη γῆ,
«Ὡς τόσα τῆς χειρός σου δῶρα κάλλιστα,
«Χαρὰ καὶ ὄλβος καὶ γαλήνη μάλιστα
«Ἐδῶ ν' ἀκμάζωσιν εἰς οἶκον εὐαγῆ.

ΣΚΗΝΗ Η'.

— Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ἀνοίγων βιαίως τὴν θύραν ἄνθρωπός τις. —

Ὁ εἰσελθών.

Ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ τὸν πύργον τοῦτον. Ἔρχεται ἡ δέσποινα, ἀλλ' εἴθε οὕτω μόνον οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἐδῶ νὰ ἤρχοντο· ἔρχεται ἀπηλπισμένη καὶ φωνοῦσα, ἔρχεται καὶ εἶδα νὰ κτυπᾷ τὸ μέτωπον, ὅπως γυνὴ δειλαία, ἧς ἀνήφθησαν καὶ καίονται αἱ ἐσθῆτες καὶ ζητεῖ ἐντὸς φλογῶν βοήθειαν.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

—Εἰσέρχεται ἡ Λένα παράφορος. Ὀρεινὸς παρακολουθεῖ καὶ κόσμος πολύς.—

ΛΕΝΑ.

Ὦ κόρη δίχως σπλάγχνα, δίχως πίστιν, δίχως φρόνησιν!—Ἀφῆκες τὴν μητέρα σου ὡσὰν νὰ ἦσουν δούλη ἣν ἠγόρασα, μ' ἀφῆκες κόρη ἄσπλαγχνος! Μ' ἀφῆκε καὶ ἀκολουθεῖ λῃστὴν καὶ κλέπτην, κλέ-

πτην καὶ ληστὴν ἁρπάσαντα πᾶν ὅ,τι ἱερὸν καὶ τίμιον ἡ τάλαινα ἐθώπευε μητέρα της! Μ' ἀφῆκεν ὅπως παραιτοῦσι τὸ παλαιωθὲν ὑπόδημα, μ' ἀφῆκεν ὅπως παραιτοῦσι τὴν πρωΐαν ἐγειρόμενοι ἀπατηλόν τι ὄνειρον, ἐμὲ, τὸν πύργον, τοὺς ἀνθρώπους της, τὴν γῆν ὅπου τὸ πρῶτον γάλα της ἐθήλασεν!—Ἔφυγε λοιπόν; Ἆ, σκληρὰ, ἐὰν σὺ τὴν ὕβριν αὐτὴν πρὸς τὴν μητέρα σου ἡτοίμασες, οἱ ξένοι οὗτοι ἄνθρωποι ἂς ἔλθωσιν, εἰς αἷμά μου τὰς χεῖρας βάφοντες, τοὺς πύργους πυρπολοῦντες, γυμνὴν ἐμὲ καὶ αἰχμάλωτον πωλοῦντες εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διότι τί ἂν μοὶ ὀφείλωσι τὸν ἄρτον, ὅταν σὺ ἡ ὀφειλέτις τῆς ζωῆς, γελῶσα καὶ εἰς ἔρωτας μεθύουσα μὲ παραιτῆς καὶ φεύγῃς, κρύφα, ἔνοχος, ἀνίερος, ἀνίλεως;

(Στρεφομένη ἀγρία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.)

Κρυστάλλη! Ποῦ εἶνε; ἄκουσον.

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Λείπει, δέσποινα. Νὰ ἴδῃ εἴπετε τὸν ἅρπαγα τῆς κόρης. . .

ΛΕΝΑ.

Λέγετε τῆς τίγριδος! Ναὶ, ναὶ νὰ ἴδῃ εἶπα πῶς πλησίον του παρίσταται, ἂν ἡ σκληρὰ ἀκόμη μ' ἐνθυμῆται, ἂν στρέφῃ κἂν καὶ εἰς τὸν πύργον βλέπῃ ἔνδακρυς.—Ποῦ εἶνε; Ἦλθεν ὁ Κρυστάλλης; Ἔρχεται;

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Ἀκόμη, δέσποινα.

ΛΕΝΑ.

Ἆ, μὲ φαίνεται ὄνειρον! — Ἄλλος, ποῦ εἶνε ἄλλος κυνηγός;

ΔΗΜΟΣ χωρικὸς γονυκλινὴς ἐνώπιόν της.

Ἰδού με, δοῦλος ταπεινὸς ἐγώ. Ἓν νεῦμα τῆς δεσποίνης μου κ' ἐπαναφέρω τοὺς φυγάδας δεσμίους εἰς τοὺς πόδας της, ἐντὸς λεπτῶν τῆς ὥρας.

ΛΕΝΑ.

Ποτὲ, ποτέ! Τί πρὸς ἐμὲ ἐὰν δεσμία ἔλθῃ εἰς τοὺς πόδας μου, ἀφοῦ μ' ἐγκατέλιπεν, ἀφοῦ τὸ ἔγκλημα ἐτέλεσεν τοσοῦτον χρόνον μελετήσασα; Μὴ κινηθῇ κανείς. Ἀφήσατε νὰ φύγωσιν ἡσύχως, ἀσφαλῶς, εὐδαίμονες! Ἀλλ' αὔριον, ἀλλ' ὅταν ἡ ὀργὴ, ἡ φρίκη μου, τὰ δάκρυά μου κοπάσωσιν, ἀνάβα, Δῆμε εἰς τὰς ῥάχεις· βυθίσου εἰς κρημνοὺς καὶ πάλαισον πρὸς λύκαιναν καὶ σύλλαβέ μου ταύτην ζῶσαν, Δῆμε, σπαίρουσαν καὶ ἐπάνω τοῦ μετώπου της μὲ φλέγοντα τὸν σίδηρον, χαράξατε: «Σμαράγδα.»

ΔΗΜΟΣ ἀναχωρῶν περίδακρυς.

Ὦ δέσποινα. . . . .

ΛΕΝΑ.

Κ' ἐγὼ ἐνώπιόν της γονατίζουσα καὶ τείνουσα γυμνὰς τὰς χεῖράς μου καὶ ταύτην περιπτύσσουσα γλυκύτατα θὰ λέγω πρὸς τὴν λύκαιναν: «Σμαράγδα,

διατί μοῦ ἔφυγες; Σμαράγδα, διατί ἠρνήθης τὴν μητέρα σου; — Μὴ εἶχον ἄλλο τέκνον κόρη μου; Εἰς τί σοὶ ἔπταισα ἡ ζῶσα εἰς τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν σου; ἄσπλαγχνη; Εἰς τί σοὶ ἔπταισα ἡ ῥόδα εἰς τὰ χείλη σου αἰώνια φιλοῦσα καὶ λουομένη εἰς αὐτὰ ὡς εἰς αἰωνίου ἔαρος ἀρώματα;» Καὶ τότε ὅλοι σεῖς νὰ κλαίετε!..,

(Πνίγεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν, καλύπτει διὰ τοῦ πέπλου τὸ πρόσωπον καὶ κλίνουσα ἐρείδεται ἐν σπαραγμοῖς εἰς κάθισμά τι. Πάντες οἱ κύκλῳ ἄνθρωποι δακρύουσι καὶ κάτω νεύουσιν.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

— Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ὁ Κρυστάλλης βίαιος. Ζητεῖ νὰ χωρήσῃ ἐγγύτερον πρὸς τὴν Λέναν, ἀλλ' οἱ ἄλλοι σεβόμενοι τὴν θέσιν, ἐμποδίζουσιν αὐτόν.—

ΛΕΝΑ.

Ὢ αἶσχος εἰς τὴν γραῖαν ἡλικίαν μου... Καὶ ὅταν σεῖς εἰς τὰς ὁδοὺς μὲ βλέπετε, μικρά μου, θὰ γελᾶτε παίζοντα, καὶ πέτρας ῥίπτοντα ἐπάνω μου, θὰ λέγετε. «Ποῦ εἶνε ἡ Σμαράγδα σου! Αἴ, Αἴ, τοῦ Καταρράχη, ἄλλοτε Ἑλένη, ὄχι, ἀλλὰ Λέαινα, ποῦ εἶνε ἡ Σμαράγδα σου;» — Ὢ, ἂς ἀνοιγῶσιν ἐμπρός μου τὰ παράθυρα! Ποῦ εἶνε, ποῖον δρόμον οἱ φυγάδες ἔλαβον; Νὰ ἴδω θέλω κἂν τὰ ἴχνη της! Ποῦ εἶνε ὁ Κρυστάλλης; φέρετε αὐτὸν, ἀπέλθετε, νὰ μάθω θέλω....

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ χωρῶν ὄρθιος.

Δέσποινα . . .

ΛΕΝΑ.

Τοὺς εἶδες λοιπόν ;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ.

Ναί.

ΛΕΝΑ.

Εἶδες τὴν Σμαράγδαν, εἰπέ μοι εἶδες αὐτῆς τὸ πρόσωπον ; Ἔστρεφε τὰ ὄμματά της πρὸς ἐδῶ ; Ἐδάκρυε ; Σὲ εἶδε ; Σὲ εἶπε τι ; Οὔτε ἔνευσεν ὡς νὰ ἤθελε νὰ σ' εἴπῃ τι ; Τὰ ὄμματά της ἔστρεφε πρὸς τὰ ἐδῶ ;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ.

Ὦ δέσποινα, καλλίτερον ποτὲ πᾶν ὅ,τι εἶδα νὰ μὴ ἔβλεπον !

ΛΕΝΑ.

Ἄ, διατί ; Μήπως συνέβη τι φρικτόν ; Μὴ ἐκ τοῦ ἵππου ἡ Σμαράγδα ἔπεσεν ; Εἰπὲ, εἰπέ με, μὴ μὲ τυραννῇς !

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ.

Διὰ μικροῦ μονοπατίου ἔφθασα εἰς δάσος, μέσῳ τοῦ ὁποίου θὰ διέβαινον. Μετὰ στιγμὴν ἐφάνησαν. Ἐπάνω τῶν γονάτων τοῦ Θάνου της γλυκεῖα, καὶ περιχαρὴς ἐκάθητο ἡ Σμαράγδα. Πολλάκις στρέφουσα τὸ πρόσωπόν της πρὸς αὐτὸν, ἐγέλα τόσον εὔμορφα, αἱ παρειαὶ ἐρροδίζοντο, τόσον ὡραῖα ἡ με-

γάλη κόμη της εἰς τὸν ἀέρα ἔπαιζε μὲ τὰ πτερὰ ἐκείνου, ὥστε δύο ἄγγελοι θὰ ἔλεγες πῶς ἦσαν καὶ οἱ δύο των, ταχεῖς εἰς τὸν παράδεισον ἐπανερχόμενοι. Ὅταν μ' ἐπλησίασαν, χωρὶς ἐμὲ νὰ βλέπωσιν...

ΛΕΝΑ.

Μὴ τ' ὄνομά μου ἤκουσες;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ.

Μάρτυς ὁ Θεὸς, ὅτι τοιοῦτον τι ἐζήτησα ματαίως ν' ἀκούσω, δέσποινα· ὅμως τοιούτους λόγους ἤκουσα: «Ὡραία εἰς τὴν Ἰταλίαν διασκέδασις...»

ΛΕΝΑ.

Ἆ, ἡ προδότις, ἡ κατάσκοπος τοῦ πύργου μου! πῶς μ' ἐφόνευσεν!—Καὶ ἄλλο τίποτε. Καὶ οὔτε δάκρυ ἕν.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ.

Τίποτε. Παρῆλθον μόλις, καὶ ἐγὼ ἐφάνην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ἐστράφη ἡ Σμαράγδα μὲ ἠτένισεν ἀπτόητος καὶ ἤκουσα, ἐνῷ τὴν ἄκραν λόφου ἔστρεφον, γελώτων σβυννομένων μουσικήν.

ΛΕΝΑ ὁρμῶσα εἰς παράθυρον ἀνοικτόν.

Τρέχε, τρέχε μετ' αὐτῆς ληστά! Σὺ ἦσο εὐεργέτης μου, ἀφοῦ τοιαύτην ὑποκλέπτης ἐκ τοῦ στήθους μου ἔχιδναν! Τρέχε, τρέχε μετ' αὐτῆς ληστά! Ἀλλ' εἶνε ἔφορος ἐπάνω, τιμωρὸς Θεός! Οἰκτρὸν τὸ πρῶτον μάθημα τῶν γάμων της, τυφλὸς, ληστά, ἐσπούδασας αὐτὴν ὡς κάλλιστον ἁγίασμα τοῦ νέου

βίου της, — ν' ἀφήσῃ τὴν μητέρα της. Ὦ, ναί· τοιαύτη κόρη, παρὰ σοῦ σπουδάσασα, θὰ ἔλθῃ ὥρα νὰ ἐπαναλάβῃ ὅ,τι ἔμαθεν εἰς σὲ αὐτόν, ν' ἀφήσῃ πάντα εὐεργέτην, πάντα ὅστις φλογερῶς αὐτὴν ἠγάπησεν, ὡς ἄφησεν ἐμέ. — Οὐδ' εἶχε δάκρυ ἓν νὰ χύσῃ χωρισμοῦ! Ἐγέλα ἔτι φεύγουσα! Θεέ μου, ἐὰν ἤμην μήτηρ ταύτης ἀληθής, τοὺς λόγους μου θ' ἀκούσῃς ἵλεως, θ' ἀκούσῃς τὴν κατάραν τῆς μητρός, ἥτις τοῦ κόσμου ὅλου εὐλογίας ἤκουσεν.

(Ἐκτείνουσα ἐκ τοῦ παραθύρου τὰς χεῖρας.)

Κόρη μιαρά, προδότις κόρη, καταρῶμαι τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμήν. . . .

ΑΝΑΝΙΑΣ.

—δραμὼν καὶ θεὶς τὴν χεῖρα εἰς τὰ χείλη της.—

Μή, δέσποινα καταρασθῇς! — Τὰ χείλη τῆς μητρὸς ἐπλάσθησαν νὰ δίδωσι συγγνώμην, καὶ πώποτε ἀράς. Μὴ τὴν ἀράν, ἀλλ' εὐλογίαν δός. Εἶπεν ὁ Θεὸς ἡμῶν: "*Καὶ ἐγκαταλείψει τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τῷ ἰδίῳ ἀκολουθήσει ἀνδρί.*„

ΛΕΝΑ.

Ἀλλὰ μήπως ἥνωσεν αὐτοὺς ὁ Θεός; — Ὦ, πάτερ μου, ἄφες με νὰ καταρασθῶ, διότι τότε ἴσως ἀγαπήσω καὶ πάλιν αὐτήν. Σμαράγδα, ἄστοργος κόρη, Σμαράγδα, Σμαράγδα! .

(Πίπτει λειπόθυμος ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ ἱερέως.)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

(1821)

ΣΚΗΝΗ Α'.

Ἐν Σέρραις. Κῆπος ἀγροτικῆς οἰκίας τοῦ Θάνου· εἰς τὸ βάθος διαγράφεται ἐγειρομένη ἐν μέσῳ ἄλσους ἡ οἰκία.

Θάνος ἐνδεδυμένος στολὴν ἑλληνικὴν, ἐρυθρᾶ πέδιλα, φαιὸν μανδύαν, ἀσκεπὴς, κάθηται ἐπὶ λιθίνου ἑδωλίου, καὶ ἀναγινώσκει ἐν σιγῇ καὶ πόνῳ γράμμα τι· μετὰ μικρὸν ἀνεγειρόμενος καὶ βηματίζων.

ΘΑΝΟΣ.

Ἐὰν ἦνε ἀληθῆ αὐτὰ, τετέλεσται. Ὁ Ὑψηλάντης κατεστραμμένος; Ὁ Ὑψηλάντης εἰς τὴν Αὐστρίαν; Πᾶσα ἐλπὶς ἀπώλετο. Τὸ μέγα σχέδιον κατέρρευσεν. Δύστηνον ἔθνος! Πόσοι λοιπὸν αἰῶνες θὰ παρέλθωσιν ἀκόμη ἵν' ἀποπλύνῃς τὰς ἁμαρτίας σου; Πόσοι θὰ πέσωσιν ἀκόμη μάρτυρες, πόσα, ἐὰν ἦνε ἀληθὴς ἡ ἀγγελία αὕτη, πόσα ἀκόμη αἵματα θὰ πλημμυρήσωσι τὸ δείλαιον γένος! — Καὶ ἐὰν ὅλα ἀνεκαλύφθησαν; Καὶ ἐὰν ὅλα πανταχοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐγνώσθησαν; Ὅλα λοιπὸν μάτην;.....

αἰωνία κατάρα, αἰωνίως στυγερὰ ἐφ' ἡμῶν εἱμαρμένη!

(Μετὰ μικρὰν σιγήν.)

Ἐν τούτοις ἴσως εἶμαι δειλός. Ἴσως εἶνε πλάνη τὰ γραφόμενα ἐδῶ. Διατί νὰ φοβοῦμαι; Ὁ Θεὸς εἶνε ὑπὲρ ἡμῶν. Βεβαίως. Πῶς γίνεται; Ἡ φαντασία πτοεῖται ταχύτερον τῆς λογικῆς.

(Φαίνεται ἐρχομένη βραδέως πρὸς τὸ βάθος ἡ Σμαράγδα.)

Μήπως καὶ ἀληθῆ ἂν ἦνε, μήπως Ἑλλὰς ἦτο ἡ Βλαχία; Πιθανῶς νὰ πνιγῇ ἡ ἐπανάστασις ἐκεῖ εἰς τὸ αἷμα· ἀλλὰ τὸ σχέδιον εἶνε τόσον εὐρύ, οἱ ἑταῖροι εἶναι ἁπανταχοῦ. Μὴ σβέσῃς, Θεέ μου, τόσον γενναῖον καὶ τόσον μέγα ὄνειρον! Ἡ ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος... Ἡ ἐκ νέου ἐπιστολὴ ἐν τῷ κόσμῳ τῆς Σπάρτης, τῆς Κορίνθου, τῶν Ἀθηνῶν....

ΣΚΗΝΗ Β'.

—Ὁ ἀνωτέρω. Σμαράγδα φορεῖ μεταξίνην ἐσθῆτα μακράν, χαλαρῶς περὶ τὴν ζώνην ἐσφιγμένην.—

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Εἰς ποῖα ὄνειρα βυθίζεσαι, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ.

Ἆ, σὺ Σμαράγδα; Πόσον εἶσαι ὡραία σήμερον!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Πῶς, ἤμην ἄλλοτε ἄσχημος;

ΘΑΝΟΣ μειδιῶν.

Ποτὲ, σήμερον ὅμως μοὶ φαίνεσαι ἀφελὴς τόσον καὶ γλυκεῖα τὴν ἔκφρασιν, ὅσον οὐδέποτε.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Καὶ γοητευτική, εἶμαι ;

ΘΑΝΟΣ.

Ναί.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐὰν λέγῃς ἀληθῆ, θὰ ἴδωμεν. Ἤθελον νὰ ἐγνώριζον τὴν τέχνην ἐκείνην τοῦ μαγεύειν οὕτως ὥστε νὰ μοὶ ὡμολόγεις ἑκὼν ἄκων τοὺς μυχιαιτέρους συλλογισμούς. Πᾶν ἄλλο ὅμως εἶμαι ἢ γόησσα, ἐγὼ ἥτις συνήθως εἶμαι ἁπλουστέρα καὶ τῶν παιδίων. Ἐὰν ὅμως σήμερον ἐλάχιστα σοὶ φαίνομαι γλυκεῖα, ἐλάχιστα γοητευτική, — ἂς ἴδωμεν πόσον εἶνε τοῦτο ἀληθὲς, πόσον δηλονότι θὰ κλίνῃς καὶ ἄκων ἔτι εἰς ὅ,τι ποθήσω, εἰς ὅ,τι θὰ σοὶ ἐζήτουν.

ΘΑΝΟΣ.

Εἶπα ποτὲ ὄχι ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ Ῥόδος. Εἰπέ μοι· ποῖοι κρύφιοι συλλογισμοὶ σοῦ ταράττουσι συνήθως τὸν ὕπνον ; Ἐνίοτε τὸ γεῦμα, πολλάκις τὴν μορφήν ; Ἐμπρός· θὰ σὲ εἴπω δειλὸν ἂν φοβηθῇς τὸ πήδημα.

ΘΑΝΟΣ μετὰ μικρὰν σιγήν.

Ἡ τύχη σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἡ τύχη μου; αὕτη ὡρίσθη, ἐτελείωσεν, εἶνέ τι παλαιὸν ἤδη. Ἡ τύχη μου εἶνε ὁ σὸς ἐνταῦθα βίος. Ἐγὼ δὲ βλέπω καὶ στέργω αὐτὸν ὡς ἄριστον. Πανταχοῦ γαλήνη καὶ μειδίαμα, περὶ ἡμᾶς ὁ πατρικός σου πλοῦτος, ἐν ἡμῖν ἡ χαρά· οὐδεὶς φόδος. Ἐγὼ στέργω αὐτὰ ὡς κάλλιστα. Πῶς λοιπόν; Ἄλλα, ὅλως ἄλλα σκέπτεσαι! Εἰπέ με.

ΘΑΝΟΣ.

Δηλαδὴ θέλεις νὰ σὲ εἴπω τι ὄχι ἀληθὲς, ἀλλὰ μυστηριῶδες. Αὕτη εἶνε ἡ ἀλήθεια.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Πταίω ἐγὼ, ἐὰν πολλάκις ἐργάζεσαι μυστηριωδῶς; Δύνασαι ν' ἀρνηθῇς τοῦτο;

ΘΑΝΟΣ.

Εἶσαι ὀλίγον φιλύποπτος, Σμαράγδα.... Εἰς τί λοιπὸν νομίζεις ὅτι ἐργάζομαι;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Γνωρίζω; Μὲ βλέπεις ὅτι σ' ἐρωτῶ· — Ὁπωσδήποτε ὅμως ἤρχισα νὰ ζηλεύω ἐν μέρει ἐκεῖνον τὸν Ῥάδην...

ΘΑΝΟΣ, γελῶν.

Διατί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀγαπᾷς παρὰ πολὺ αὐτόν. Σὲ συνδέει μετ' αὐτοῦ

θερμή τις καὶ βαθυτάτη φιλία, ἥτις μὲ ταράττει ἐν τέλει. . .

ΘΑΝΟΣ, γελῶν πάντοτε.

Διατί ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διότι λέγεται ἄνθρωπος τῶν ταραχῶν καὶ τῶν στάσεων, νέος φλογερῶν παθῶν καὶ τόλμης ἀνηκούστου.

ΘΑΝΟΣ.

Μεγάλη ἀληθῶς καρδία.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Πιθανῶς· ἐγὼ ὅμως φοβοῦμαι τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες πλειότερον ἀγαπῶσι τὸ σκότος, ἢ τὴν ἡμέραν, πλειότερον μισοῦσι τοὺς βασιλεῖς ἢ τοὺς ῥακενδύτας, πλειότερον σκέπτονται τὴν τύχην τῶν ἄλλων ἢ τὸ ἴδιον ἔργον, πλειότερον μελετῶσιν ἢ χαίρουσι, πλειότερον ἐλπίζουσιν εἰς τὸ μέλλον, διότι. . .

ΘΑΝΟΣ.

Διότι ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διότι στεροῦνται παρόντος.

ΘΑΝΟΣ, μειδιῶν καὶ θωπευτικῶς.

Σμαράγδα, ἐνθυμεῖσαι ποτὲ τὴν μητέρα σου ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, πικρῶς.

Θέλεις νὰ εἴπῃς, Θάνε, ὅτι ὁμοιάζω ἐκείνης ; Εἴθε νὰ ὡμοίαζον τῆς μητρός μου ! Χαίρω μόνον, Θάνε,

ὅτι ἐκείνη οὐδαμῶς ὡμοίασε τῆς κόρης της . . .

(Ἀποσύρεται).

ΘΑΝΟΣ, *προσερχόμενος παρ' αὐτῇ.*

Σμαράγδα, νὰ πιστεύσω ὅτι δύναται νὰ ἐνυπάρχῃ ἐντός σου καὶ περιστερᾶς χολή; Εἶπές τι ἐναντίον μου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐὰν εἶπα ἐναντίον σου τι, μὴ μοὶ δώσῃς συγγνώμην. Ἐὰν ὅμως εἶπες σὺ κατ' ἐμοῦ, ἐγὼ ἐλησμόνησα τοῦτο, Θάνε.

ΘΑΝΟΣ, *λαμβάνων αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρός.*

Καὶ ταῦτα ὅλα διότι θέλεις νὰ σὲ εἴπω τι μυστικόν. Καὶ ἂν νύκτά τινα ἴδῃς πικρὸν ὄνειρον, τὴν πρωΐαν ἐγὼ θὰ εὐθύνωμαι πάλιν καὶ πρέπει νὰ φανῶ ἀγαθὸς ἐπ' ἀγαθοῖς πάλιν τοῦ ὀνείρου μάντις, ἄλλως . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ Θάνε. Εἴθε νὰ ἦσαν ὅλα ὄνειρα! . . . Ἐὰν ἤμην Ῥωμαία, ἐὰν ἤμην ἡ πάλαι ποτὲ ἐκείνη σύντροφος τοῦ Βρούτου, θὰ εἶχον τὴν δύναμιν ν' ἀποσπάσω ἀπὸ τὰ χείλη σου ὅτι μὲ κρύπτεις καὶ εἰμὶ βεβαία. Ἀλλ' οὖσα μόνον οἵα εἶμαι, δειλὴ καὶ ἄβουλος αἰωνίως, ὀφείλω νὰ σιγήσω καὶ ν' ἀναμείνω νὰ μάθω οἷα φρονεῖς καὶ ἐργάζεσαι ὅταν καὶ ὁλόκληρος ὁ ἄλλος κόσμος . . . Ἔχει καλῶς· σιωπῶ.

ΘΑΝΟΣ, *ἰδὼν ὅτι μακρόθεν ἔρχεται ὁ Ῥάδης.*

Τώρα ὅμως ὀφείλω νὰ λαλήσω ἐγώ· ἄκουσόν με.

Ἐπάνω πλησίον εἰς τὸ γραφεῖόν μου, γνωρίζεις τὸ σιδηροῦν ἐκεῖνο κιβώτιον· ἰδὲ ἐν αὐτῷ. Ἐρεύνησον τὰ γράμματα ὅλα, καὶ θὰ εὕρῃς ἐσφραγισμένον φάκελλον ὑπὸ κυανῆν ταινίαν, φέρε μοι αὐτὸν ἐδῶ. Μὴ σπεύσῃς. Εἶνε ὅλα μου τὰ ἀπόρρητα ἐν αὐτῷ· ἀλλ' εἶνε ὅλα ἀθῶα καὶ ἄμωμα, ὡς τῆς καλῆς παρθένου ἡ παρειά.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, χαίρουσα ἀλλὰ καὶ διστάζουσα.

Μὴ μ' ἀπατᾷς ;

ΘΑΝΟΣ.

Ὦ, τοῦτο εἶνε πολύ ! Ἂν διστάζῃς μὴ με φέρῃς τίποτε. Εὑρὲ ὅμως τὸν φάκελλον. Ἐλπίζω νὰ μὴ μετανοήσῃς.

(Ἡ Σμαράγδα φεύγει ταχεῖα).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΘΑΝΟΣ μόνος χωρῶν εἰς τὸ βάθος.

Ῥάδη !

ΡΑΔΗΣ προσερχόμενος ἐν ταραχῇ.

Εἴθε, ταλαίπωρε φίλε, νὰ μὴ μὲ ἀνέμενες ποτέ.

ΘΑΝΟΣ.

Καὶ ἡ αἰτία ;

ΡΑΔΗΣ.

Τὸ πᾶν ἀπώλετο. Στιγμαί τινες μόνον μᾶς μέ-

νουσιν. Εἶμαι βέβαιος. Ἄγνωστον πόθεν, γνωρίζω μόνον ὅτι τὸ πᾶν περὶ ἡμᾶς ἐγνώσθη. Ἀπεφασίσθη ὁ φόνος παντὸς ὑπόπτου, ὁ φόνος παντὸς ἄρχοντος, ὁ φόνος παντὸς μὴ Τούρκου, ὁ φόνος παντὸς πιστεύοντος εἰς τὸν Χριστὸν, ὁ φόνος παντὸς ἐλπίζοντος εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

ΘΑΝΟΣ.

Ἐδῶ ;

ΡΑΔΗΣ.

Πανταχοῦ, καὶ ἐδῶ πρώτιστα. Σωθῶμεν. Ἅμα τῇ πρωΐᾳ τῆς αὔριον φοβοῦμαι ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἡ σφαγή.

ΘΑΝΟΣ.

Πτωχὴ Σμαράγδα !

ΡΑΔΗΣ.

Ἀλλ' ἔχεις καιρόν. Σώθητι. Φύγε μετὰ τῆς οἰκογενείας σου ὁλοκλήρου. Ὁ ἐδῶ Χουσεὶν ἀγᾶς εἶνε θηριώδης. Γνωρίζεις τὸν δήμιον αὐτόν. Οὐδεμία ἄλλη σωτηρία, ἐκτὸς τῆς φυγῆς. Ἀγνοῶ οἷα συμβαίνουσιν ἀλλοῦ, ἐδῶ ὅμως εἰμὶ βέβαιος ὁποῖαι ἦλθον διαταγαί.

ΘΑΝΟΣ.

Ποῖαι ;

ΡΑΔΗΣ.

Αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου. — Φαίνεται

ὅτι ἀπεκαλύφθη ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ δεσμὸς ἅπας τῆς Ἑταιρίας. Συμβαίνει μέγα τι.

ΘΑΝΟΣ.

Τότε λοιπὸν εἶνε ἀληθὴς καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Ὑψηλάντου!

ΡΑΔΗΣ.

Ὁ Ὑψηλάντης; ...

ΘΑΝΟΣ.

Κατεστράφη μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του. Ἀνάγνωσ τὸ γράμμα τοῦτο· ὅλα ἐναυάγησαν.

(Δίδει τῷ Ῥάδῃ τὴν ἐπιστολήν.)

ΡΑΔΗΣ.

Ὅλα; Ἀλλ' εἶνε βέβαιον;

ΘΑΝΟΣ.

Ὁ γράφων μοι διήρχετο ἀπὸ τὸ Δραγασάνιον, καταβαίνων εἰς Ἀδριανούπολιν. Εἰς τὸ Δραγασάνιον ἔχαινεν ὁ μέγας τάφος τῶν ἐλπίδων μας.

ΡΑΔΗΣ.

Καὶ οἱ ἑκατὸν ἄνδρες οὓς ἐντεῦθεν ἀπεστείλαμεν;

ΘΑΝΟΣ.

Ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν!

ΡΑΔΗΣ.

Τίποτε πλειότερον· βεβαίως. — Σωθῶμεν ἐν τούτοις, Θάνε· νὰ ἐνεργήσωμεν μόνοι τι ἐδῶ, ματαία ἀπόπειρα· εἴμεθα μόνοι. — Ἐγὼ μετ' ὀλίγας στιγμὰς φεύγω εἰς Ἅγιον Ὄρος. Ἂν ἐκεῖ καταρτίσω τὸ

σῶμα δι' ὃ τοσοῦτον ἐνήργησα, θὰ μ' ἴδῃς ἐπανερχόμενον ἐν θριάμβῳ· ἄλλως, θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους εἰς τὸν ἄλλον κόσμον! Εἶνε φρικτὰ ὅσα λέγω, οὐχ ἧττον ἀληθῆ. Σώζου, φύγε καὶ ἂν κατορθώσω τι, ἔρχου μετ' ἐμοῦ.

ΘΑΝΟΣ, κατηφὴς καὶ πικρῶς.

Μετὰ σοῦ . . .

ΡΑΔΗΣ.

Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν κινδυνεύουσιν. Μὴ σκέπτου, ἀλλὰ συναθροίζων τὸν οἶκόν σου φεῦγε. Ἐγὼ σ' ἀπεχαιρέτισα.— Οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός.—Ἦτο γεγραμμένον. Ἂς ἴδωμεν μέχρι τίνος.

ΘΑΝΟΣ θλίβων τὰς χεῖρας του.

Φεύγεις λοιπὸν Ῥάδη; Νομίζεις ἄρα ὅτι δύναμαι καὶ ἐγὼ πρὸς στάδιον ἀληθεστέρας ζωῆς;

ΡΑΔΗΣ.

Δύνασαι ὅμως νὰ σωθῇς. Ὀφείλεις νὰ σώσῃς. Νικᾷς δὲ καὶ πράττεις τι ἄριστον ζῶν, διότι οὕτω ζῶσι τόσοι περὶ σέ· ἐνῷ ἐγώ, ὁ ἔρημος ἐν τῷ κόσμῳ, ἴσως καὶ ζήσω καὶ νικήσω ἀποθνήσκων. Χαῖρε.

ΘΑΝΟΣ.

Ῥάδη, γενναῖε φίλε, ἔχε λοιπὸν ὑγείαν! Πέτα καὶ φλόγισον τὴν γῆν ὅθεν διέλθῃς! Εἴθε ὅθεν περάσῃς νὰ σπείρῃς τὴν πυρίτιδα εἰς τὴν γῆν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν εἰς τὰς ψυχάς. Πόσον εἶσαι εὐτυχής!

— Ἐὰν ποτὲ ἐπανέλθῃς, μή με λησμονήσῃς, Ῥάδη.

ΡΑΔΗΣ.

Ποτὲ, Θάνε, — Καὶ πάλιν. . .

(Φιλοῦνται, καὶ ὁ Ῥάδης φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ Δ′.

ΘΑΝΟΣ, μόνος. Μετὰ μικρὰν πλήρη ὀδύνης σιγήν.

Οὕτω λύονται ὅλα τὰ ὄνειρα!...... ἀλλ' ἤδη εἰς ποῖον σημεῖον ἵσταμαι; Εἰς τὸ χεῖλος τοῦ χάους· — Πτωχὴ Σμαράγδα! — Πρέπει νὰ σωθῇ, πρέπει νὰ φύγωμεν. Ὤ, ἂς μὴ ἐννοήσῃ! Ἂς φανῶ γενναῖος. Εἶνε φοβερὸς ἀγὼν οὗτος, ἀλλ' ἐμπρός. Ἄρχει ἡ εἱμαρμένη· κλίνωμεν. Ὅ τι θὰ γείνῃ, θὰ γείνῃ· ὅ τι δύναμαι ν' ἀπωθήσω, τοῦτο ἂς ἴδωμεν. Ἂς σώσω πρῶτον τὸν γέροντα πατέρα. Ἡμεῖς φεύγωμεν, ἀλλ' ἐκεῖνος; Ἂς μὴ παρέλθῃ οὔτε στιγμή. Ἴσως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ζητοῦμαι καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλοι ἐπὶ σφαγῇ. Θεέ μου!..

ΣΚΗΝΗ Ε′.

Θάνος, κινούμενος νὰ φύγῃ. Ἐρχομένη γελόεσσα ἀλλὰ καὶ ὑπόδακρυς ἡ Σμαράγδα, καὶ κρατοῦσα εἰς χεῖρας τὸν φάκελλον μετὰ τῆς κυανῆς ταινίας.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Τοῦτο ἦτο τὸ μυστήριον; Πονηρέ! Πόσον ἐντέχνως

μὲ ἔκαμες νὰ λησμονήσω ἐκεῖνο δι' ὅπερ σ' ἐβασάνισα· ὅμως σοὶ εὐχαριστῶ. Ποίαν χαρὰν ᾐσθάνθην καὶ ποῖον ἅμα γλυκὺ ἄλγος μόλις εἶδα τὴν εἰκόνα μου αὐτὴν ἐδῶ! Εἶνε ἐκείνη, ἣν ἐζωγράφησες ὑπὸ τὰ παράθυρά μου. Ἐνθυμεῖσαι; Πόσον γλυκεῖαι, πόσον οὐράνιαι ἐκεῖναι αἱ ὧραι.

(Βλέπουσα ἐν τῷ φακέλλῳ τὴν εἰκόνα.)

Ἰδοὺ ὁ πύργος τῆς μητρός μου. Ἰδοὺ αἱ μεγάλαι πρὸ τῆς εἰσόδου πλάτανοι Ἰδοὺ ἓν τῶν ὡραίων ἐκείνων ποιμνίων ἅτινα ὡς εὐχὴ Θεοῦ ἐπλανῶντο περὶ ἡμᾶς τότε. Ἰδοὺ ὀλίγον ἡ χαρίεσσα φύσις τῆς Λεβαδείας. Πόσον ὡραῖα εἶνε ὅλα ἐδῶ!

ΘΑΝΟΣ.

Λησμονεῖς σὲ αὐτὴν, ἥτις εἶσαι ἡ θεὰ τῆς εἰκόνος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Βλέπω ἐδῶ καὶ ἐμέ. Πόσον ἐδῶ, εἰς τὴν εἰκόνα, μοὶ φαίνεται ὅτι ἤμην μᾶλλον γλυκεῖα καὶ μᾶλλον ἀληθής. Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ κυανίζον φόρεμα ὅπερ τόσον ἠγάπων. Ἰδὲ τὸ ἄνθος τοῦτο εἰς τὴν κεφαλήν μου: εἶνε ἄνθος καὶ φύλλον κιτρέας. — Ὡραῖαι ἡμέραι ἐκεῖναι!... Ἐνθυμεῖσαι, Θάνε; — ἐγὼ ἐπλανώμην αἰωνίως περὶ τὸν πύργον, ἐλαφρὰ ὡς χρυσαλὶς καὶ φιλάρεσκος ὡς ἐρωμένη, σὺ δὲ βαρὺς καὶ πένθιμος ὑπὸ τοὺς κλῶνους τῆς μεγάλης πεύκης ἔγραφες τὴν εἰκόνα αὐτήν. Ἐνθυμεῖσαι;

ΘΑΝΟΣ.

Πῶς νὰ λησμονήσω ὅ,τι ἦτο τόσον μαγικὸν, καὶ τόσον εἶναι ποθεινὸν σήμερον. . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μίαν ἑσπέραν, ἀργὰ, ἤμην εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἀφοσιωμένη εἰς τὴν φωνήν σου, ἣν ἤκουον ἐκ τοῦ βάθους τῶν δασῶν. Μοὶ ἔλεγον περὶ σοῦ, ἀλλ' ἀκόμη οὐδέποτε σὲ εἶχον ἴδῃ κατὰ πρόσωπον. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἐνῷ ἤκουον ᾐσθανόμην τὴν ψυχήν μου λυομένην εἰς τόσον ἄγνωστον δι' ἐμὲ ἕως τότε εὐφροσύνην, καὶ ἀνέκφραστον γλυκύτητα ὥστε παρ' ὀλίγον ν' ἀρχίσω νὰ κλαίω, χωρὶς νὰ ἐννοῶ διατί. . . Ὄχι· ἤρχισα καὶ πρὸς τὴν ἁρμονίαν τοῦ ᾄσματος σιγηλὰ τὰ δάκρυά μου κατέπιπτον· Αἴφνης ᾐσθάνθην τὴν χεῖρα μου θλιβομένην ἐστράφην καὶ εἶδα τὴν μητέρα. «Διατί κλαίεις;» μὲ εἶπεν. «Ἐγώ;» Ἠγνόουν ὅτι ἔκλαιον! Ἔχεις μαλακωτέραν τῆς ἡλικίας σου καρδίαν· ἔχεις τὴν καρδίαν τετραετοῦς παιδίου, ἐνῷ ἔχεις πλήρη τὴν φαντασίαν νεάνιδος· φρόντισον νὰ μὴ ὑπενδίδῃς τόσον ἁπαλὰ εἰς πᾶσαν αἴσθησιν ὡς οἱ ἄρρωστοι. Ἂν ἀφίεσαι πρὸς ὅλα τόσον ἀσθενής, μίαν ἡμέραν θὰ λυπηθῇς καὶ θὰ πάθῃς.» Εἶπεν ἐκείνη. Τὸ παράθυρον ἐκλείσθη, ἡ ἁρμονία ἐκόπη, ἀλλ' αὕτη ἀντήχει ἐντός μου καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἠγρύπνει ἡ καρδία μου. Ἔκτοτε. . .

ΘΑΝΟΣ.

Έκτοτε ἀντὶ τοῦ ᾄσματος ἠθέλησες νὰ γνωρίσῃς τὸ ᾆδον χεῖλος...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὄχι· ὕστερον, τὴν πρωΐαν, — θὰ μὲ πιστεύσῃς; — Ἔλαβον βιβλίον περίχρυσον ὅπερ εἴχομεν καὶ διερχομένη τὰς ἐν αὐτῷ εἰκόνας πριγγίπων τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἱπποτῶν, πάντοτε ἐνώπιον τῶν ὡραιοτέρων, προσεπάθουν νὰ μαντεύσω πρὸς ποῖον ὡμοίαζες, εἰς ποῖον ἐκ τῶν προσώπων ἐκείνων ἠδυνάμην νὰ ἐφαρμόσω καλλίτερον τὴν γοήτιδα φωνὴν ἣν ἤκουσα! Πόσον ἤμην τότε ἁπλῆ καὶ μηδὲν ἐννοοῦσα... Ἤμην ἄλλη τότε!

ΘΑΝΟΣ, παίζων.

Ἴσως· Τότε ἠγάπας· ἐν ᾧ σήμερον...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Βέβηλε! Τίς ποτε ἠγαπήθη ὅσον σύ; — ἄφες με ὅπως νὰ σὲ εἴπω ἀκόμη; μίαν ἄλλην ἡμέραν, ἐπιστρέφουσα ἐκ τοῦ μεγάλου δάσους... Ὄχι, ὄχι· μοῦ ἀναμιμνήσκει λυπηρὰν ὁμιλίαν, μοὶ φέρει εἰς τὸν νοῦν τὰς αὐστηρὰς ἐκείνας μομφάς.

ΘΑΝΟΣ.

Τῆς μητρός σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ναί·—Εἰπέ με, Θάνε, πιστεύεις νὰ ἦνε βέβαιαι αἱ παλαὶ περὶ τῆς μητρός μου εἰδήσεις; Φαντάσου, ἂν

αἴφνης, Θεέ μου, ἀσθενῆ! Φαντάσου ἂν ζητῇ βοήθειαν καὶ ἐπικαλεῖται ἐμὲ εἰς ὕστατον.

ΘΑΝΟΣ, διακόπτων.

Εἰς ποίας φαντασίας ἀφίνεσαι! Ἔχει ἄριστα· οὐδεὶς φόβος. Πλειότερον ἴσως περὶ ἡμῶν ἔδει νὰ σκεπτώμεθα . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διατί, Θάνε:

ΘΑΝΟΣ.

Ἴσως διότι ἡμεῖς ἤμεθα τὰ φίλτατα τέκνα τῆς τυφλῆς Τύχης. Ἴσως διότι ἡ χρυσῆ ἡμῶν μοῖρα θέλει μεθ' ἡμῶν νὰ παίζῃ, ὡς παίζει ἡ γαλῆ μὲ μικρὰ ῥάκη ἐνυχίζουσα. Ἴσως, διότι ἐν ὅσῳ εἴμεθα νέοι, δέον νὰ διδαχθῶμεν εἰς τὰς μεταλλαγὰς τοῦ βίου καὶ τὰς στερήσεις, εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ζωῆς καὶ τὰς ἀκάνθας τοῦ μέλλοντος . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλὰ μὲ φοβίζεις, φίλε μου! Διατί ὅλα ταῦτα; Ἐγὼ σήμερον ἤμην τόσον ἱλαρά. Ἰδοὺ ὅτι σοὶ ὡμολόγησα ἐμαυτὴν τόσον εὐδαίμονα. Ἐλησμόνησα νὰ σοὶ εἴπω ὅτι εὗρον καὶ ἀνέγνωσα ἓν τῶν παλαιῶν γραμμάτων μου πρὸς σὲ, ᾐσθάνθην δὲ ἀνεκλάλητον χαρὰν εἰς αὐτὰς τὰς ἀναπολήσεις. Οὐδ' ἐν τῷ μέλλοντι ὅμως βλέπω τι σκοτεινόν . . .

ΘΑΝΟΣ.

Οὐδ' ἐγώ. Ἴσως ὅμως ἄλλος τις. — Σμαράγδα, οὐδένα ἄλλον φάκελλον εὗρες ἐκτὸς αὐτοῦ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Οὐδένα. Τοῦτον μόνον. Οὐδ' ἐζήτησα ὡραιότερον.

ΘΑΝΟΣ.

Ὑπάρχει ὅμως. Εἰς δὲ τὸ βάθος ἐκείνου κεῖται γλυκύ τι μυστήριον. Ἐλθὲ νὰ σοὶ ἀναγνώσω αὐτό. — Βαδίσωμεν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἐκεῖθεν εἴμεθα πλειότερον μόνοι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐννοῶ! Θὰ μὲ ἀναγνώσῃς ἴσως τ' ἀπομνημονεύματα παλαιοῦ σου τινὸς ἔρωτος. Ὄχι, ὄχι. Οὐδένα ἀναγνωρίζω οὔτε πιστεύω ἐκτὸς τοῦ πρὸς ἐμὲ ἐρωτός σου. — Εἰπέ με μόνον, ἐὰν μὴ παίζῃς μετ' ἐμοῦ, εἰπέ με ποία ἡ πρὸς τὸν Ῥάδην σκοτεινὴ φιλία σου;

ΘΑΝΟΣ.

Αὐτό. — Ἐλθὲ μαζῆ μου.

(Ἀναχωροῦσι δεξιᾷ.)

ΣΚΗΝΗ ϛ'.

— Εἰσέρχεται μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐν τούτοις φαινομένης βίας εἷς Ὀθωμανὸς βέης, βλέπων περὶ ἑαυτόν. —

Ποῦ νὰ ἦναι; Εἶδα πρὸ ὀλίγου αὐτὸν ἐδῶ βηματίζοντα μετὰ τῆς γλυκερᾶς συντρόφου του, τῆς οὐ-

ρανίας ἐκείνης γυναικός. Ποῦ νὰ πλανᾷ τὸ βῆμα του; ἄφροντις καὶ γαλήνιος, εὐφρόσυνος καὶ μεθύων, αὐτός, εἰς τὸν Ἀπρίλιον ἔτι μῆνα τοῦ γάμου του; Ἡ κεφαλή του ζητεῖται ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ, ἡ αὐτὴ δὲ ἴσως κεφαλὴ τὴν ὥραν ταύτην τὰ ῥοδινώτερα ὄνειρα βλέπει, χρυσοῦν διαπλάττει καὶ φαντάζεται μέλλον!.... Ἐν τούτοις πρέπει νὰ σώσω αὐτόν! Ποῦ νὰ ἦνε; Φοβοῦμαι μὴ ἂν θελήσω ν' ἀναβῶ εἰς τὸν οἶκον του, μὴ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐγὼ καὶ ὁ θάνατος κρούσωμεν τὴν θύραν του. Ὀφείλω εἰς αὐτὸν τὴν ζωήν· πρέπει νὰ σώσω αὐτόν. Πῶς; Ἂν μεταβῶ εἰς τὸν οἶκον του, ἴσως θὰ μὲ ἴδωσιν οἱ ἀδελφοί μου, ἴσως εἶνε πολὺ ἀργά. Καὶ ὅμως ἂς μεταβῶ· ἂς μὲ ἴδωσιν· Πῶς ἄλλως; Πρέπει νὰ σωθῇ. Δι' ἐμὲ ὅπ ἥμαρται, ἥμαρται.

(Κινεῖται νὰ φύγῃ. Ἐπιστρέφων.)

Μίαν στιγμὴν ἀκόμη!..... ἂς χαράξω ὀλίγας γραμμὰς ἐδῶ. Ἐὰν μὴ εὕρω αὐτόν, ἴσως ἴδῃ αὐτάς, ἴσως ὁ θεῖος, ὁ πατήρ, δοῦλός τις αὐτοῦ παρέλθῃ ἐντεῦθεν.

(Γράφει τι ἐπὶ χάρτου καὶ ἀναρτᾷ αὐτὸν εἰς τὰς κιγκλίδας σκιάδος.)

Ἐὰν σωθῇς, ἐσώθης. — Ἂς σπεύσω ἐν τούτοις καὶ ἐκεῖ.

(Φεύγει)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

—Ἐπαναφαίνονται ἐρχόμενοι ἡ Σμαράγδα καὶ ὁ Θάνος.—

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μάτην ὑποκρίνεσαι. Εἶχες νὰ μὲ εἴπῃς ἄλλο τι καὶ πάλιν μετενόησες. Δυσπιστεῖς... Πρὸς τίνα; Τὴν Σμαράγδαν! Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν μορφήν σου πλανᾶται νέφος τι· σκιὰ βαθυτάτης εἰς τὰ σπλάγχνα ὀδύνης. Διατί σιωπᾷς; Νὰ μὴ μὲ λυπήσῃς;

ΘΑΝΟΣ.

Σοὶ εἶπα τόσα, Σμαράγδα. Ἄγωμεν. Ὁ καιρὸς ἐπείγει· πρέπει νὰ ἴδω τὸν πατέρα μου. Ἐνώπιόν του θὰ μάθῃς ὅ,τι ἀκόμη λείπεται. Σὲ εἶπα τόσα. Εἶσαι σκληρὰ ὡς παιδίον. Ἔχε μόνον γαλήνην ἐντὸς σιδηρᾶν, ἂν ἠδυνάμην νὰ εἴπω. Τοῦτο ζητῶ. Ἄγωμεν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω τι πλειότερον. Ἔχω . χαράν. Εἶδες. Σοὶ εἶπα ὅ,τι κάλλιστον, ὅ,τι γλυκὺ, ὅ,τι ἐράσμιον. Ἐὰν λυπῆσαι, εἰπέ με διατί, εἰπέ με· θέλω νὰ μοιρασθῶ τὸ πένθος σου, θέλω νὰ σοὶ μεταδώσω τὴν ὀφειλομένην μερίδα τῆς χαρᾶς μου. Ἐγὼ μένω ἐδῶ. Οὐδὲ κινοῦμαι βῆμα, ἐὰν μὴ μὲ εἴπῃς διατί πρὸ ὀλίγου ἐδάκρυσες.—Νὰ σὲ ἀγαπῶ τόσον καὶ νὰ λυπῆσαι,—ἀχάριστε!

ΘΑΝΟΣ.

Συγγνώμην, ἐὰν σὲ ἐλύπησα. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδαμῶς ἐλυπήθην· πλανᾶσαι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, καθημένη εἰς ἑδώλιον.

Ἔχει καλῶς. Ἐγὼ ἐκάθησα ἐδῶ. Θέλεις νὰ ἐγερθῶ; Ὁμολόγησόν μοι ὅ,τι ἀπόρρητον ἔχεις. Ἀλλὰ πενθεῖς ἄνευ λόγου; Τότε ἐλθὲ πλησίον μου· κάθησον παρὰ τὰ γόνατά μου καὶ ἄκουσον τὸ φίλτατον ἐκεῖνο ᾆσμα σου. Οὕτως ἴσως διαλυθῇ τὸ περὶ σὲ νέφος.

ΘΑΝΟΣ, φιλῶν αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον.

Ὦ ἄγγελε τῆς ζωῆς μου!.. Πόσον οἱ ἀπατηλότεροι μύθοι τῆς ποιήσεως εἶνε πολλάκις ἀληθεῖς! . . . .

(Ἀπομακρύνεται ὀλίγα βήματα πρὸς τὸν οἶκον του βλέπων.)

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μορμύρει περιπαθῶς.

Δός με τὰ χείλη σου θερμά!
Πρὸς σὲ τὸ στῆθός μου ὁρμᾷ
Καὶ μῦρα πνέον σβύννεται,
Καθὼς πρὸς τὸν ὠκεανὸν
Ἀφροὺς καὶ κύματα κινῶν
Χειμάρους μέγας χύνεται.

Ὦ, εἰς τὸν ἔρωτα πιστή
Πῖε τὴν κύλικ' ἀπνευστὶ
Καὶ ἱλαρῶς μεθύουσα,
Ἐλθὲ ἀγκάλης φλογερᾶς
Ἐλθὲ νὰ σβύσῃς τὰς πυρὰς
Τοὺς ὀφθαλμούς σου κλείουσα . . .

(Στρεφομένη νὰ ἴδῃ.)

Θάνε, ποῦ εἶσαι; Θάνε! . . . . .

(Βλέπουσα τὸν ἀνηρτημένον χάρτην.

Θάνε! . . . .

(Ἔρχεται καὶ λαμβάνει τὸν ἀνηρτημένον χάρτην.)

Θ' ἀφῆκε τοῦτο ὁ Θάνος. Τοιαῦτα γράμματα ἔρωτος μοὶ ἀνήρτησεν εἰς τοὺς κλώνους πολλάκις. . . Σήμερον εἶναι ἡμέρα τῶν ἀναμνήσεων.

ΘΑΝΟΣ, προσερχόμενος.

Ἐφώνησας τ' ὄνομά μου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ναί· Εὕρηκα κἄτι. . . . Τάχα ἀγνοεῖς!

(Ἀναγινώσκουσα.)

«Θάνε, σώζου, φύγε, βυθίσου εἰς τὴν γῆν. Ἐὰν βρα-
«δύνῃς, ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἡ κεφαλή σου τίθεται
«ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ.»

(Βάλλει φωνὴν καὶ πίπτει εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θάνου.)

ΘΑΝΟΣ.

Σμαράγδα, μὴ ταράττεσαι. Εἶνε παίγνιον φίλου. Εἶνε ἀπειλὴ ἐχθροῦ. Τίς οἶδεν!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, θρηνώδης περὶ τὸν λαιμόν του.

Θάνε μου, σώζου! Δι' αὐτὸ ἐσίγας! — Ἄς φύγωμεν, ἄς φύγωμεν! Θεέ μου, Θεέ μου! . . . . . .

ΘΑΝΟΣ.

Ἡσύχει Σμαράγδα. Ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὸν οἶκον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Τρέχωμεν! Εἶνε τι φρικτόν. Παναγία μου, ἵλεως!.......

(Φεύγουσι ἐρομαῖοι.)

ΣΚΗΝΗ Η'.

—Ἐπανέρχεται ὁ Βέης ἀδημονῶν. Βλέπει περὶ αὐτὸν καὶ πέραν ὡς νὰ ζητῇ τινα.—

Ὁ Βέης.

Οὐδένα εὗρον. Οὐδὲ ψυχὴ εἰς τὸν οἶκον! Νομίζεις ὅτι καὶ οἱ δοῦλοι του ἠφανίσθησαν. Πῶς θὰ γείνῃ; Ἀλλ' ἰδού, ἰδού... λείπει τὸ χαρτίον ἐκεῖνο· διῆλθέ τις ἐδῶθεν; — Μὴ διῆλθεν αὐτὸς ὁ Θάνος; Τίς νὰ μοὶ εἴπῃ ναὶ ἢ ὄχι; Ἴσως παρέσυρεν αὐτὸ ὁ ἄνεμος. — Ἀλλ' ἡ ὥρα περᾷ καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, δείλαιε Θάνε, ἵσταται ἢ πίπτει ἡ κεφαλή σου! — Ἀλλ' ἔρχεταί τις! Εἶνε ὁ θεῖός του! Ἐσώθημεν. Εἶνε αὐτὸς ὁ Κέντρος.

(Σπεύδει πρὸς αὐτόν.)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

—Ὁ ἀνωτέρω. Κέντρος—

ΚΕΝΤΡΟΣ, ἀμέριμνος.

Χαῖρε, γενναῖε!

Βέης.

Τώρα οὐδὲ χαιρετισμοῦ ἔχομεν καιρόν

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Τίς κινδυνεύει ;

Βέης.

Ἄκουσον· μὴ ζήτει πλειότερα. Ἄκουσον καὶ σπεῦδε. Ποῦ εἶνε ὁ Θάνος ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἐδῶ ἦτο.

Βέης.

Ἐδῶ ! .. Εὑρὲ λοιπὸν τὸν Θάνον, σπεῦσε. Εὑρὲ αὐτὸν, λάβε τὴν γυναῖκα, τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ φύγετε. Ἔχετε μόνον στιγμάς τινας. Μὴ ἀργῇς. Μηδ' ἐρωἐρωτήσῃς, διατί· φύγετε.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἀλλὰ, δι' ὄνομα Θεοῦ, εἰπὲ διατί ;

Βέης.

Διότι ζητεῖται ἡ κεφαλή του. Τετέλεσται. Φύγετε ἀπὸ τῆς ὄπισθεν θύρας. Διευθύνθητε πρὸς τὴν κάτω χαράδραν. Ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ, ἐσώθητε.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Οὐδ' ὁ φονεύων κεραυνὸς ἔρχεται ταχύτερον καὶ φρικτότερον τῶν λόγων σου.

Βέην.

Οὐδὲ φωνήν. Σώζου καὶ ὕστερον λάλει.

ΣΚΗΝΗ Ι'.

—Οἱ ἀνωτέρω. Ῥίπτεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Ῥάδης.—

ΡΑΔΗΣ.

Κέντρε, Κέντρε, σώθητε. Ἔρχονται Τοῦρκοι!... Ποῦ εἶνε ὁ Θάνος; Ἔρχεται μαζῆ των ἡ σπάθη τῆς σφαγῆς του. Σώθητε!

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Πότε ὅλα ταῦτα ἀπεφασίσθησαν; Εἶνε φρικτόν!

ΡΑΔΗΣ.

Πότε; Σήμερον ὅλα.

Βέης.

Σπεῦδε καὶ μὴ ἐρώτα. Οἱ Τοῦρκοι γοργοὶ εἶνε εἰς μόνον τὸν θάνατον.

Βέης πρὸς ΡΑΔΗΝ.

Ἔρχονται εἶπες;

ΡΑΔΗΣ.

Ἤδη ἐκίνησαν. Σᾶς λείπονται στιγμαὶ μόνον. Εὕρετε τὸν Θάνον καὶ φύγετε· φύγε!

ΚΕΝΤΡΟΣ, δοὺς τὰς χεῖρας εἰς ἀμφοτέρους καὶ φεύγων.

Ὁ Θεὸς νὰ ἐλεήσῃ!

Βέης.

Φύγετε!

(Ὁ Κέντρος φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

— Ῥάδης. Βέης. —

Βέης.

Ἔρχονται ἀληθῶς;

ΡΑΔΗΣ.

Ἔρχονται· γνωρίζω ὅλα. Ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ τὸν Θάνον.

Βέης.

Θὰ σωθῇ. Αἰσθάνομαι τὰ στήθη μου ζεστά. Καὶ ἐγὼ ὅμως δέον νὰ φύγω. Κακὸν νὰ μὲ ἴδωσιν ἐδῶ. Καὶ σὺ ὅμως Ῥάδη, εἶσαι πολὺ τολμηρὸς οὕτω νὰ ἐκτίθεσαι.... φύγε μετ' ἐμοῦ. Ζητεῖσαι καὶ σύ.

ΡΑΔΗΣ.

Γενναῖε, Βέη. Εἶσαι πάντοτε ἀγαθὸς καὶ ὑπερήφανος! — Εὐοδοῦ καὶ σώζου. — Ἐγὼ μεταβαίνω νὰ ἴδω ἂν ὁ Θάνος διέφυγεν. Χάριν αὐτοῦ μακρὸν διήνυτα ἐπανερχόμενος δρόμον.—Χαῖρε!

Ὁ Βέης ἀποχαιρετίσας.

Ὁ Θεὸς εἶναι μέγας.

(Ὁ Τοῦρκος φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

ΡΑΔΗΣ μόνος. Ἰδὼν αἰφνιδίως πρὸς τὸ βάθος.

Ἰδοὺ λοιπόν... ἔφθασαν! Τοῦρκοι εἶνε βεβαίως.

Ἔρχεται πληθύς.... Ἔρχονται πολλοὶ ὡς οἱ μύρμηκες, καὶ ἄγριοι ὡς οἱ λύκοι. Ἀ, διατί νὰ μὴ ἔχω χιλίας χεῖρας, ἑκατὸν μετ' ἐμοῦ ἄνδρας, νὰ λύσω φονικὴν μεθ' ὑμῶν πανήγυριν, βάρβαροι! Πότε θὰ ἔλθῃ λοιπὸν ἡ στιγμὴ νὰ σᾶς ἐνατενίσω μετὰ πυρετώδους εὐφροσύνης, ἐγείρων πρὸ ὑμῶν τὸ μέτωπον καὶ τὸ ὅπλον; Ἔρχεσθε, φονεῖς, ἔρχεσθαι κάθοπλοι ἐν μέσῳ τῆς εἰρήνης, ἔρχεσθε ἑκατὸν νὰ συλλάβητε ἕνα! Ἔχει καλῶς. Ἐὰν ὁ Θάνος μετὰ τῶν λοιπῶν ἐσώθη, σώζομαι καὶ ἐγώ. Ἄλλως πρὸ τῆς θύρας ἐκείνου σᾶς ἀναμένω. — Ἄθλιον χρῆμα τῆς ζωῆς ἐὰν πέπρωται νὰ δουλεύῃς Τούρκους, ἰδοὺ ὥρα νὰ σβέσῃς ὡς λαμπὰς, ἀφ' οὗ ζήσῃς μίαν κἂν στιγμὴν ὡς κεραυνός. —Ἔλθετε, Τοῦρκοι.....

(Ὑποχωρεῖ ἀριστερᾷ.)

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

—Ἐπί τινας στιγμὰς ἡ σκηνὴ κενή. Μετὰ μικρὸν εἰσέρχονται ἔνοπλοι Τοῦρκοι καὶ πλημμυροῦσι τὴν σκηνήν. Τινὲς κρατοῦσι πυρσούς.—

Εἷς αὐτῶν.

Φοβοῦμαι ἐνέδραν. Οὐδένα βλέπω.

Ἄλλος.

Σιώπα, δειλὲ, εἴμεθα τόσοι.

Ὁ πρῶτος.

Μετρᾷς τὰ σώματα καὶ ὄχι τὰς ψυχάς.

Ὁ δεύτερος.

Γνωρίζεις τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐγὼ ἐγνώρισα τὸν Θάνον.— Θὰ ἴδωμεν.

Εἷς Τοῦρκος πρὸς ὅλους.

Ἐμπρός. Ἂς κυκλώσωμεν τὸν οἶκον τοῦ ἀπίστου καὶ βάλλετε πῦρ.

(Παρέρχονται ὅλοι.)

ΣΚΗΝΗ ΙΔʹ.

—Φαίνεται περίτρομος ἡ Σμαράγδα φεύγουσα διὰ τοῦ μήκους τῆς σκηνῆς. Ἀκολουθεῖ αὐτὴν φεύγων ὁ Κέντρος Λισθένης. Εἰς τὸ βάθος δεξιᾷ ὑπολάμπει ἀσθενὲς φῶς πυρκαϊᾶς.—

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἐξισταμένη καὶ βλέπουσα πρὸς τὴν πυρκαϊάν.

Ἂς ἠδυνάμην νὰ ἐπανέλθω, Κέντρε! Νὰ ἔσωζον ἕνα μόνον ἀδάμαντα.... ἐκεῖνον... τῆς μητρός μου!

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ὄπισθέν σου λησμόνει τὸ πᾶν, Σμαράγδα. Αὕτη εἶνε ἡ ζωὴ τῶν δούλων.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, βλέπουσα.

Μὴ σπεύδωμεν! Ἔχασα ἀπὸ τὰ ὄμματά μου τὸν Θάνον! Ποῦ νὰ ἦνε; Βλέπεις σύ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Μὴ φοβοῦ. Κάμπτει ἤδη τὴν μεγάλην ῥάχιν. Βραδύνει, διότι σύρει τὸν πατέρα του.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἂς σταθῶμεν νὰ ἔλθῃ. Ποῦ φεύγομεν, Κέντρε ; Ἄρα γνωρίζει ὁ Θάνος ποῦ ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Γνωρίζει· μὴ βραδύνωμεν. Ὁ Θεὸς φιλανθρώπως, βλέπεις, ὅτι φωτίζει τὰ βήματα καὶ τὸν δρόμον ἡμῶν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ναί· Καὶ αὕτη εἶνε ἡ ὑστάτη πρὸς ἡμᾶς ὑπηρεσία τῶν πλούτων τοῦ Θάνου . . . .

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἀγαθῇ τύχῃ !

(Φεύγουσι.)

—Θάνος ἐρχόμενος καὶ δίδων τὴν χεῖρα εἰς τὸν γέροντα πατέρα του.—

Ὁ Γέρων.

Θάνε, ποῦ μὲ σύρεις ;

ΘΑΝΟΣ.

Πρὸς τὸν Θεόν . . .

Ὁ Γέρων.

Ἴσως. Ἀλλὰ τὰ γόνατά μου ἐκόπησαν. Ἄφες με ν' ἀποθάνω. Ἔζησα πολύ.

ΘΑΝΟΣ.

Ὦ πάτερ μου, σωθῶμεν. Ὄπισθεν ἡμῶν ἔρχονται οἱ Τοῦρκοι. Ἐπικαλέσθητε τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφέθητε ἐπάνω μου.

(Αἴρει ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ παρὰ τῇ ὀσφύϊ τὸν τυφλὸν γέροντα καὶ φεύγουσιν.)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

ΣΚΗΝΗ Α′.

Τὸ ἔνδον σπηλαίου εἰς τὸ βάθος. Πέραν ὄρη καὶ δάση. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἄγριοι θάμνοι.—Φαίνεται ἐξερχομένη ἐκ τοῦ σπηλαίου ἡ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐν τούτοις ἀργεῖ τόσον ὁ Θάνος, ὡς οὐδεὶς νὰ ἀνέμενεν αὐτόν. Λησμονεῖ ποῦ μὲ ἀφίνει λησμονεῖ, ὅτι περὶ ἐμὲ ἡ στυγνὴ ἔρημος ἢ τὰ θηρία τῶν δρυμῶν, ἐν ἐμοὶ ὁ τρόμος . . . Τοῦτο λοιπὸν ἦτο τὸ μυστήριον, Θάνε ; Τοῦτο λοιπὸν εἶχεν ὡς τέρμα ὁ γάμος ἡμῶν καὶ εἰς τοιαύτην θύελλαν διωγμῶν καὶ αἱμάτων ὡς εἰς λιμένα ποθεινὸν ἠγκυροβολήσαμεν; Οἴμοι, τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων ! . . Τάλαινα κόρη τῆς Λένας, πτηνὸν τραφὲν ὑπὸ τὴν δρόσον καὶ τὰ φιλήματα, πῶς ἐνεπιστεύθης εἰς τὴν μυρόεσσαν αὔραν, ἥπλωσες παίζουσα καὶ φίλερως τὰ πτερὰ, ἀλλ' ἀντὶ παραδεισίου τάπητος εὗρες ἐμπρός σου μέλαν ὠκεανὸν, πέλαγος δακρύων καὶ φόνων ! Ἤδη σιώπα ἡ κόρη τῆς βασιλίσσης ἤδη πνῖγε τὸν λυγμὸν καὶ τὴν ὀδύνην, φεῦγε τὰ νάματα τοῦ ῥύακος ἵνα μὴ ἐ

αὐτῷ προσίδῃς τὴν ὠχριάσασαν μορφὴν καὶ τὰ ῥάκη τῆς ἐσθῆτός σου, ἀνάτεινε δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν εὔσπλαγχνον Θεὸν καὶ, ἐνῷ ψιθυρίζεις δέησιν, βλέπε, τάλαινα, τὰ σκιερὰ νέφη, ἅπερ ὁ βορρᾶς διώκει ἐκεῖ κάτω, πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὸν κυανοῦν τῆς Λεδαδείας ὁρίζοντα. . . Ἐκεῖ ἦσαν ὅλα χαρμόσυνα, ἐκεῖ ἦσαν ὅλοι εὐδαίμονες, ἐκεῖ μία ἦτο ἡ τρυφερὰ βασιλὶς καὶ ἡ γλυκερὰ λατρεία ὅλων. . . Ἐκεῖ ἡ μοῖρα ἦτο φιλόφρων καὶ ταπεινὴ ὑπηρέτις μου. . . . Ἐκεῖ. . .—Ἆ, λογισμοὶ προδόται, πῶς μὲ φονεύετε !

(Μένει ἐπὶ μικρὸν ἐν σιγῇ καὶ δακρύουσα.)

Εἴθε νὰ ἤμην μία τῶν θεραπαινίδων τῆς μητρός μου ! Εἴθε ἀντὶ τοῦ αἰωνίου τρόμου καὶ διωγμοῦ, εἴθε νὰ ἔβρεχον τὰς χεῖρας εἰς τὰ δροσερὰ νερὰ τοῦ πύργου τῆς μητρός μου, δουλεύουσα, ἐν φαιδρότητι καὶ σιωπῶσα ἐν γαλήνῃ καὶ κλυκερῷ ὕπνῳ ! . . Ποῦ θὰ τελειώσῃ ἡ ἱστορία μου αὕτη ; Ἐὰν ἀπέθνησκον ἔχει καλῶς· ἀλλ' ἐὰν ζήσω ἀκόμη ; — Σμαράγδα, ποῦ εἶνε ἡ πρώτη σου ζωή ; Θάνε, τίς θέλει μοὶ ἐπαναδώσῃ τὸ πρῶτον σθένος καὶ τὴν πάλαι ἐλπίδα ; — Ὦ Θεέ μου, σύγγνωθι, ἐὰν αἰτιῶμαι ἐκείνου ὅστις δεκάκις τῆς ἡμέρας ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθνήσκει καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς σήμερον ζῇ ! . . — Ἰδὲ, ἔρχεται μακρόθεν. . . Τί ὠφελεῖ ! . . Δείλαιε Θάνε, τόσον λοιπὸν ἐπταίσαμεν ;

ΣΚΗΝΗ Β'.

—Σμαράγδα. Ἔρχεται ὁ Θάνος ἐκ κυνηγίου, ἐνδεδυμένος χωρικὰ, κρατῶν ὅπλον, διὰ δὲ τοῦ ὤμου κρεμαμένας δύο τρεῖς νήσσας ἀγρίας καὶ μικρὰν δορκάδα.—

ΘΑΝΟΣ.

Νομίζω ὅτι τὸ μέλλον ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ διαγελᾷ. Σήμερον θὰ ἔχωμεν πλούσιον δεῖπνον. . . Ἰδέ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλ' αὔριον ; . . .

ΘΑΝΟΣ μειδιῶν.

Γεῦμα σατράπου. Εἰς ἡμᾶς ἀνήκει ὅλος ὁ κύκλῳ οὗτος κόσμος : Τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ κρύσταλλα τῶν ῥυάκων, τὰ ἄλση τῆς κοιλάδος, αἱ ἔλαφοι τῶν δρυμῶν. Κτῆμα ἡμῶν ἐπίσης ἡ αὔριον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Εἶσαι βέβαιος, Θάνε ;

ΘΑΝΟΣ.

Ὢ, μὴ φοβοῦ. Ἐδῶ εἴμεθα πλειότερον ἀσφαλεῖς παρ' εἰς ἀνάκτορα ἑπτὰ πύργων. Ἐδῶ πιθανῶς ν' ἀπαντήσωμεν τὰ ἴχνη λεόντων, ἀλλ' ὄχι τὰ ἴχνη σαπρῶν ποδῶν ὀθωμανοῦ. Ἕως ἂν αἱ πονηραὶ ἡμέραι παρέλθωσιν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Θὰ παρέλθωσι ;

ΘΑΝΟΣ.

Διατί ὄχι ; Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ φύγωμεν ἐν-

τεῦθεν. Εἴμεθα νέοι· ὁ κόσμος εἶνε εὐρύς· θὰ ζήσωμεν. Ὑπὸ τὸν ἥλιον ζῶσιν αὐτοὶ οἱ ὄφεις καὶ οἱ δολοφόνοι· διατί νὰ μὴ ζήσωμεν ἡμεῖς ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Θὰ ζήσωμεν ὅμως πλανώμενοι ἀνὰ τὴν γῆν καὶ κρούοντες πᾶσαν θύραν ἐπὶ ζωῇ . . . Ἔπειτα ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων τούτων τοῦ ἔθνους ταραχῶν, νομίζεις ὅτι θὰ εὕρωμεν λείαν τὴν ὁδὸν τοῦ μέλλοντος, θὰ εὕρωμεν κἂν ἄνθρωπόν τινα, ἵνα βαδίσωμεν ;

ΘΑΝΟΣ.

Σμαράγδα, εἶδα ἀνθρώπους δεκάκις νὰ μείνωσιν ἄνευ ὑποδήματος καὶ δεκάκις ν' ἀνακτήσωσιν ἀνάκτορα. Οὐδέποτε ὅμως εἶδα τὸν δειλὸν εὐέλπιδα, οὐδὲ τὸν ἀπέλπιδα ἐν ἑαυτῷ ἓν βῆμα κινοῦντα ἐμπρός. Ὦ φίλη μου, καρδία θὰ εἴπῃ ἐλπὶς καὶ ζωὴ θὰ εἴπῃ θάρρος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ Θάνε, τίς ἡμῶν ἐθάρρησεν ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ πλειότερον ; Ἐν τούτοις ἄκουσόν με : ἀντὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν πικριῶν εἰς οὓς θὰ εἰσέλθωμεν ἐπὶ ἁπλῷ τῷ ζῆν αὔριον· ἀντὶ τῶν κλονιζομένων καὶ αἰσχυνομένων βημάτων πτωχῶν πλέον καὶ δυσμοίρων ἀνθρώπων, ὡς ἡμεῖς, ἐπαιτούντων τὸν ἄρτον παρ' ἀναλγήτων πλουσίων καὶ μαρμαρίνων καρδιῶν . . .

ΘΑΝΟΣ διακόπτων.

Ἀλλὰ τίς σὲ εἶπε, Σμαράγδα, τὸ ἐργάζεσθαι ἐπαιτείαν;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Συγγνώμην, φίλε μου· ὅμως ἐν ἀρχῇ εἶνέ τι ἄλλο ἡ ἐπαιτεία τοῦ ζῆν τῆς ἐργασίας αἴτησις; Εἶνε δὲ πικροτέρα δουλία ἄλλη τῆς στερρᾶς ἐργασίας ἀνδρὸς πένητος, καὶ ἐν ἀνάγκαις, ὁμοῦ δ' ἀγαθοῦ, καὶ ὑπερηφάνου;

ΘΑΝΟΣ.

Ποῦ θέλεις νὰ φθάσῃς, Σμαράγδα, λαλοῦσα οὕτω;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐκεῖ ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ὁ πλοῦτος, ἐκεῖ ὅπου ἡ γαλήνη καὶ ἡ ζωή, ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐφθάνομεν ἴσως σωτῆρες καὶ εὐεργέται, οἱ σήμερον ἡμεῖς γυμνοὶ καὶ ἀνέστιοι . . .

ΘΑΝΟΣ.

Εἰπὲ σαφῶς Σμαράγδα . . . Ἐπεπόθησες . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ Θάνε, ἐάν ποτε ἐπανηρχόμεθα εἰς τὸν πύργον τῆς μητρός μου: Νομίζεις . . .

ΘΑΝΟΣ.

Ποτέ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλ' ἄκουσόν με· νομίζεις ὅτι ἠδύνατο ποτὲ ἐκείνη νὰ χωρισθῇ ἡμῶν κατὰ βάθος; Νομίζεις ὅτι ἂν

ἐπανέλθωμεν ποτὲ παρ' αὐτῇ θὰ ἀναμνησθῇ τῆς παλαιᾶς ἡμῶν σκληρότητος ἢ θὰ ἀκούσῃ τοὺς ζῶντας ἐν αὐτῇ, τοὺς τῆς στιγμῆς ἐκείνης μητρικοὺς αὐτῆς παλμούς; Πιστεύεις ὅτι ἡ τρέφουσα τὰ ἔρημα παιδία, θὰ ἀρνηθῇ ποτὲ τὴν στέγην αὐτῆς εἰς τὰ τέκνα της; Ἐγὼ ἐγνώρισα τὸ σπλάγχνος αὐτῆς. Ἐὰν ἔχῃ ἀγέρωχον καὶ δεσποτικὸν τὸ φρόνημα, τὴν καρδίαν ἔχει μαλακὴν ὡς τοῦ κηροῦ καὶ ἡ θέα τῶν τέκνων καὶ ἡ θέα τῆς πενίας καὶ τῶν δακρύων θίγει τὴν καρδίαν καὶ ὄχι τὴν διάνοιαν...

ΘΑΝΟΣ.

Ἆ, Σμαράγδα, ἐὰν ἐγνώριζες ποίας μὲ δίδεις σφαγὰς οὕτω λαλοῦσα! — Ηὐχόμην, ἤλπιζον, ἐπόθουν νὰ ἐπανέλθω ποτὲ εἰς τὸν πύργον τῆς μητρός σου, ἄγων λαμπρὰν συνοδίαν ἀνδρῶν, ἐν μέσῳ σαλπίγκων καὶ χρεμετισμῶν, ἐν μέσῳ ὄλβου καὶ εὐφροσύνης συνεπάγων σε ὁμοίαν τῆς βασιλίσσης μητρός σου βασιλίδα· κρυπτὴν δ' ἐν ἐμοὶ συνεῖχον εὐχὴν καὶ χαρὰν ἐπάνω εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην τοῦ πύργου τῆς Λένας νὰ κολλήσω ἡγεμονικῶς τὰ πέταλα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τοῦ ἵππου μου καὶ νὰ καλέσω αὐτὴν εἰς γλυκεῖαν λήθην καὶ εἰς ἀδαμαντίνην τοῦ λοιποῦ φιλίαν· καὶ ἐὰν ἡ Λένα ὑπέροφρυς ἠρνεῖτο νὰ καταβῇ, ἠρνεῖτο ἀνοίγουσα τὴν ἀγκάλην νὰ δεχθῇ ἡμᾶς εἰς συγγνώμην καὶ φίλημα, ἐγὼ θὰ ἔπιπτον εἰς τοὺς πόδας της ἤπιος, ἱκετεύων συγγνώμην καὶ

ἐπικαλούμενος ἔλεος. Ναί, θὰ ἔπραττον ταῦτα ἄλλοτε. Ναί, θὰ κατέφευγον ἐγὼ παρ' αὐτῇ, φέρων ἴσως τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὄμματα, ἀλλ' ὄχι τὴν αἰσχύνην εἰς τὸ μέτωπον. Σήμερον ὅμως..... ποτὲ πλέον!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ δειλὴ καὶ ἠπία.

Διατί, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ.

Πῶς μ' ἐρωτᾷς, Σμαράγδα; Πῶς θέλεις νὰ ἐπανέλθω πλησίον τῆς μητρός σου, ἐγώ, ὁ Θάνος, ὁ γόης, ὁ ἀλήτης, οὐχὶ εὐθαρσὴς ὡς τυφλὰ βέλη ἀπωθῶν τῆς μητρός σου τὰς ὕβρεις, ἀλλὰ τείνων ὄντως πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα ἱκέτιδα, γυμνὸς πεινῶν καὶ πλάνης; Πῶς μ' ἐρωτᾷς διατί νὰ μὴ σ' ἐπανάγω πλησίον της, σὲ ἣν ἐγὼ ἀφήρπασα ἐκ τῶν κόλπων της ἀληθῆ ἡγεμονίδα, σὲ, ἣν ἐκείνη ἐθεώρει καὶ ἔτρεφε ἁβρότερον καὶ πλουσιώτερον τῆς νύμφης τοῦ μύθου, σὲ, τὴν Σμαράγδαν, νὰ ἐπαναγάγῃ ὁ Θάνος, πτωχὴν ὡς ἐπαίτιδα καὶ ταπεινὴν ὡς δούλην;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ Θάνε, εἰς ἐμὲ θὰ ἐπανίδῃ καὶ θὰ ζητήσῃ ἡ Λένα τὴν πένησαν ἢ τὴν Σμαράγδαν; Τὴν ἐπαίτιδα ἢ τὴν κόρην; Τὴν πάλαι φυγάδα ἢ τὴν σήμερον μετανοοῦσαν; Ἐὰν μᾶς ἀναμένῃ; Ἐὰν χαιρετίσῃ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν ὡς χρυσοῦν τῆς ζωῆς της στεφάνωμα; Ἐὰν, ὡς ἐγεννήθη γενναία, λησμο-

νοῦσα τὴν νεότητα ἐλεήσῃ ἐνθουσιώδης τὴν δυστυχίαν; Ἐὰν φοβούμενοι μὴ εὕρωμεν ἐν αὐτῇ τὴν αὐστηρὰν κατήγορον, εὕρωμεν αἴφνης, ὡς εἶνε τόσον φυσικὸν, τὴν φιλόστοργον καὶ μεγάλην μητέρα; Ἐὰν ἐνώπιόν μας δώσῃ τὴν συγγνώμην εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν στέγην αὐτῆς εἰς τὸ μέλλον τῶν τέκνων της; Διστάζεις;

ΘΑΝΟΣ.

Οὐδαμῶς. Ἐπαναβλέπουσα σὲ, τὸ κέντρον πάσης ἄλλοτε χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, ἐπαναβλέπουσα τὴν Σμαράγδαν πεινῶσαν, ταπεινὴν, ἱκέτιδα, θὰ συντριβῇ καὶ ἐλεῶσα καὶ σώζουσα θὰ αἰσθανθῇ ἡ Λένα εὐφροσύνην πολλῷ σφοδροτέραν παρ' ἂν σὲ ἔβλεπεν ἐπανερχομένην ἄνασσαν ἐν μέσῳ χορῶν καὶ ᾀσμάτων, ἐν μέσῳ χρυσοῦ ἀτελευτήτου καὶ ἀναριθμήτων δούλων.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Λοιπόν!

ΘΑΝΟΣ.

Ναί. Ταῦτα ὅλα διὰ σὲ εἶνε ἀληθῆ, Σμαράγδα· δι' ἐμὲ ἔχουσιν ἄλλως ὅλα. Ἐγὼ καὶ ἂν ἐπανηρχόμην ποτὲ παρ' αὐτῇ, θὰ ἐπόθουν νὰ μοὶ ἔκλειε τὴν θύραν πρὶν ἢ μὲ ἴδῃ, ἵνα μὴ πέσω πρὸ τῶν γονάτων της ταπεινούμενος, ἵνα ὀργισθεὶς καὶ ὑποχωρῶν σώσω ἐν ἐμοὶ τίμιον καὶ ἀλώβητον ἱερόν τι αἴσθημα ὅπερ καλεῖται τιμὴ, ἀνδρία, εὐστάθεια, ἀρετὴ, ματαιότης ἐν τέλει, ὅπως θέλεις, κουφότης, ἀλλὰ κουφότης

κρατήσασα μόνη μέχρι τοῦδε, ὡς σιδηροῦς τις ὀβελὸς, εὐθὺ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἀδούλωτον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ταῦτα πρὸς ἕνα ξένον, θὰ ἦσαν ἴσως ἀληθῆ· διὰ τὴν μητέρα ὅμως ἡμῶν εἶναι ἄρα δίκαια;

ΘΑΝΟΣ.

Δι' ἐμὲ, πᾶν τὸ ἐναντίον. Πρὸς ἕνα ξένον θὰ προσηρχόμην εὐθαρσὴς καὶ ἱκέτης ἀκόμη, πρὸς τὴν Λέναν οὐδέποτε.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἀλλόφρων καὶ καταβεβλημένη.

Τί θὰ γείνῃ λοιπὸν, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ.

Ὅ,τι θέλει ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς. Πᾶν ἄλλο ὅμως θὰ θελήσω ἢ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν μητέρα σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Διὰ τί νὰ μὴ μὲ λυπῆσαι, Θάνε!..

ΘΑΝΟΣ, ἁρπάζων τὰς χεῖράς της.

Σμαράγδα, ἐγώ; Πρὸς ἐμὲ ἀπέτεινες τὸν λόγον αὐτόν;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὦ Θάνε, συγχώρει με.... Ἀλλ' ἐπλημμύρησεν ἡ ψυχή μου δακρύων. Ὡς κοῦφον ἄχυρον φερόμενον ὅπως καὶ ὅπου θέλει ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου, οὕτω καὶ ἐγὼ κλίνω καὶ φέρομαι εἰς πάντα πόθον, εἰς πάντα λογισμὸν, εἰς πᾶσαν ἐλπίδα, εἰς πᾶσαν ὀδύνην, χωρὶς σκοπὸν καὶ χωρὶς θέλησιν. Ὦ φίλε μου,

θέλω νὰ φανῶ γενναία ἀλλ' ὑπενδίδει τὸ σῶμα καὶ πίπτει ὡς ἀπαυδῶν ὁδοιπόρος.—Ἰδοὺ ὁ Κέντρος. Ἐὰν μὲ βοηθήσῃ. . . Τίς οἶδεν ! . .

ΘΑΝΟΣ.

Εἰς τί ;

ΣΚΗΝΗ Γ'.

—Οἱ ἀνωτέρω. Φθάνει ὁ Κέντρος.—

ΘΑΝΟΣ.

Ἔχεις τι νέον ; Πῶς ἀφῆκες τὸν πατέρα ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἔχει καλῶς. Πλησίον τῶν χωρικῶν νοσηλεύεται ὡς ἄριστα. Ἔχω ὅμως νέον τι ἀληθῶς μέγα. . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ποῖον ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον ὁ Ῥάδης. Συνεπιφέρει τριακοσίους ἄνδρας καὶ καταβαίνει πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Εἶνε ἄλλος, πάντη ἄλλος παρ' ὅτι ἐγνωρίσαμεν αὐτόν. Ἡ μορφή του πνέει πῦρ καὶ τὸ βῆμά του ἔχει τι γιγάντειον.

ΘΑΝΟΣ.

Τοιοῦτος ἦτο, Κέντρε πάντοτε. Σήμερον σοὶ ἐφάνη κατὰ τοῦτο μόνον ἄλλος ὅτι εἶνε ἴσως εὐδαίμων.

Πληροῦται τὸ ὄνειρον τῆς ζωῆς του.—Σὲ εἶδε ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ναί. Ὡμιλήσαμεν ἐπὶ μακρόν.... Πόσον μᾶς ἀγαπᾷ, Θάνε! Ἐνῷ διηγούμην αὐτῷ, δὶς καὶ τρὶς οἱ ὀφθαλμοί του ἐδάκρυσαν ὡς παιδίου καὶ ἐνταὐτῷ ἤστραψαν κεραύνιοι...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Θὰ ἔλθῃ ἐδῶ ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Βεβαίως. Μετ' ὀλίγον φθάνει. Μαζῆ του εἶνε καὶ ὁ μοναχὸς Ἐράσμιος. Διοικεῖ ἓν μέρος τοῦ στρατοῦ. Ὅλοι ἐκλεκτοὶ ἄνδρες. Ἐζήλευσα τὴν τύχην των, ἂν καὶ πολλὰ φοβοῦμαι...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Τί ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ὅτι βαίνουσιν εἰς βέβαιον θάνατον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Κέντρε, ἀφοῦ ἔρχεται, ἐγὼ θέλω νὰ φύγω. Μὲ συνοδεύεις ; Ἂς μεταβῶμεν διὰ τοῦ ἐπάνω βουνοῦ νὰ ἴδω τὸν πατέρα. Ἐκεῖ ἔχω ἀκόμη νὰ σὲ ζητήσω καὶ ἄλλο τι, Κέντρε.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ὅ,τι θέλεις Σμαράγδα μου. Εἰπέ με ὅμως καὶ μεταβαίνω μόνος ἐγώ· ἔχει καλῶς ὁ γέρων· μὴ φοβοῦ.

ΘΑΝΟΣ.

Διατί θέλεις νὰ μεταβῇς ἐκεῖ, Σμαράγδα ;

('Ακούονται πέραν τυμπανισμοὶ καὶ σάλπιγγες).

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἔφθασαν !

ΘΑΝΟΣ.

Μεῖνε ἐδῶ, Σμαράγδα, νὰ ἴδῃς τὸ ποικίλον αὐτὸ πλῆθος τῶν πολεμιστῶν. Θὰ ἦνέ τι ὡραῖον καὶ γραφικόν. Διατί θέλεις νὰ κρυβῇς ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Θέλω νὰ ἴδω τὸν πατέρα. Θέλω νὰ λάβω τὴν εὐχὴν αὐτοῦ. Κέντρε, ἔρχεσαι μαζῆ μου ;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

'Αφοῦ θέλεις, Σμαράγδα, πῶς ὄχι ; Σὲ ἀκολουθῶ.

('Ακούονται ἐγγύτεται αἱ σάλπιγγες ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἂς φύγωμεν. Ἦλθον.

(Πρὸς τὸν Θάνον.)

Θέλεις νὰ εἴπω εἰς τὸν πατέρα τι ;

ΘΑΝΟΣ.

Τίποτε. Εἰπὲ ὅτι ζῶμεν. 'Ασπάσου αὐτὸν καὶ ἀντ' ἐμοῦ. Μὴ βραδύνετε.—Διατί ὅμως θὰ τοῦ ζητήσῃς τὴν εὐχήν ; Θὰ μὲ εἴπῃς ἐπανερχομένη ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ φεύγουσα.

Ὄχι.

('Αναχωροῦσι.)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΘΑΝΟΣ μόνος.

ΘΑΝΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Διατί θέλει νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα μου; Οἷα μελετᾷ καὶ σκοπεῖ; Ἀόριστος φόβος μὲ φέρει ἀγωνίαν ἀνέκφραστον... Ἀγνοῶ διατί, ἀλλὰ τρέμω ἐνίοτε... Αἱ ἡνίαι τοῦ μέλλοντος ἔφυγον ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Ποία ἔσεται ἡ αὔριον; Τί μοι ἐπικλώθει ἡ μοῖρα; Ποῦ θὰ βαδίσω; Ἄδηλον... Ἆ, Σμαράγδα!...

(Ἀκούων τὰ σαλπίσματα καὶ ἐρχόμενος πρὸς τὸ βάθος.)

Ποία τὰ στήθη μου πληροῖ ἱερὰ μέθη! Ὡραῖο ἄνδρες, υἱοὶ τοῦ πολέμου καὶ πατέρες τοῦ μέλλοντος;.. Σᾶς βλέπω καὶ αἰσθάνομαι νίκας καὶ θανάτου φλογώδη ἔρωτα, σᾶς ἀκούω καὶ ἡ καρδία μου σπαίρει ὡς τρωθεὶς ταῦρος καὶ ἅμα εὐρύνεται ὡς ὠκεανὸς, ὠκεανὸς κλείων τόσας περὶ πατρίδος ἐλπίδας, τόσους πόθους καὶ τόσα ὄνειρα! Ὦ Ῥάδη, εὐδαίμων...

ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΘΑΝΟΣ. Ὁρμῶν πρὸς αὐτὸν ὁ

ΡΑΔΗΣ.

Φίλτατε Θάνε!

ΘΑΝΟΣ, περιπτυσσόμενος αὐτόν.

Γενναῖε Ῥάδη, ἦλθες;

ΡΑΔΗΣ.

Ἦλθα καὶ μετ' ἐμοῦ τριακόσιοι. Τίς οἶδεν· αὔριον χίλιοι. Καταβαίνω εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἂν ἐπανέλθω ἐδῶ ποτὲ νικητὴς, — ἄ, Θάνε, φαντάζομαι τοῦτο καὶ ἡ χαρά μὲ φονεύει!

ΘΑΝΟΣ.

Θάρρος καὶ θὰ ἐπανέλθῃς.

(Εἰσέρχονται ἀθρόοι πολεμισταὶ εἰς τὴν σκηνήν.)

Τοιοῦτο σῶμα ἀνδρῶν μὴ φοβοῦ νὰ ἐπανέλθῃ ἡττημένον.

ΡΑΔΗΣ.

Ποτέ. Ἀλλὰ θὰ μείνῃ ἐκεῖ σφαγέν.

ΘΑΝΟΣ.

Ἔστω· καὶ πάλιν ἐνίκησεν. — Χαίρετε, ἄνδρες Ζήτω ἡ πατρίς!

(Κεραυνώδης φωνὴ ἐκ στόματος ὅλων..)

Ζήτω ἡ πατρίς!

(Οἱ στρατιῶται ᾄδοντες· μουσική.)

Τῶν ἀνδρείων, ἐμπρὸς, λεγεῶνες!
Εἰς τὰ ὅπλα, Μακεδόνες!
Εἰς τὰ ὅπλα, Ἠπειρῶται,
Εἰς τὰ ὅπλα, Θεσσαλοί!
Δοῦλοι Τούρκων ἕως πότε;
Ἂν ῥανὶς αἵματος μένῃ
Ἡ πατρὶς ἡ τεθλιμμένη
Εἰς τὰ ὅπλα μᾶς καλεῖ.

Ἂς κροτῶσι λαμπροὶ οἱ παιᾶνες!
Εἰς τὰ ὅπλα, Ἀκαρνᾶνες!
Εἰς τὰ ὅπλα, Σπαρτιᾶται,
Εἰς τὰ ὅπλα, Ἀχαιοί!
Τοὺς Ἀγαρηνοὺς κτυπᾶτε!
Ἡμᾶς, πάλαι Θρασυβούλους,
Τέσσαρας αἰῶνας δούλους
Τώρα εἶδον οἱ λαοί!

ΡΑΔΗΣ.

Στρατιῶται, μὴ χάνωμεν χρόνον. Βῆμα ταχὺ καὶ ἐμπρός. Θὰ βαδίσωμεν παραλλήλως τοῦ βουνοῦ. Ἄγετε.

(Οἱ στρατιῶται ἀναχωροῦσι.)

ΘΑΝΟΣ.

Θερμοὶ καὶ εὔζωνοι ἄνδρες... — Πόσην θὰ αἰσθάνεσαι χαρὰν, Ῥάδη, ὁδηγῶν τοιούτους πρὸς τοιοῦτον σκοπόν!

ΡΑΔΗΣ.

Ὁπόσην χαρὰν αἰσθάνομαι θὰ γνωρίσωσιν οἱ Τοῦρκοι ἅμα συναντηθῶμεν. Τώρα αἰσθάνομαι λύπην καὶ λύπην θανάσιμον, Θάνε...

ΘΑΝΟΣ.

Διατί ἄρα;

ΡΑΔΗΣ.

Διατί!.. Φεύγω μόνος, πετῶ ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γλυκυτάτων πόθων μου, σὲ ἀφίνω ἐδῶ, ἐν μέσῳ δημίων καὶ δούλων καὶ ἐρη-

μου, ἀκόμη δὲ μ' ἐρωτᾷς διατί λυποῦμαι, Θάνε!

ΘΑΝΟΣ.

Τίς οἶδε, Ῥάδη, ἂν μὴ σ' ἐπανεύρω ἐντὸς ὀλίγου ἐκεῖ κάτω, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυρῶν...

ΡΑΔΗΣ.

Ἆ, σύ!.. Τοῦτο μὲ λυπεῖ, οὐδ' ὑπάρχει ἴσως ἐλπὶς, ὁπόταν ἐκ τῶν χειρῶν σου καὶ τῶν εἰρηναίων βημάτων σου κρέμαται ἡ τύχη καὶ πατρὸς γέροντος καὶ γυναικὸς προσφιλεστάτης... Ποῦ ἄνευ σοῦ θὰ μείνωσιν ἐκεῖνοι!

ΘΑΝΟΣ.

Ὦ Ῥάδη, προσφιλεστάτης ναί! Καὶ ἴσως ἡ ἀληθεστέρα ἐν τῷ βίῳ μου συμφορὰ εἶνε ὁ ἔρως μου οὗτος. Ποῦ θὰ φθάσω, Ῥάδη, ἀγνοῶ· πῶς θὰ ζήσωμεν ἤδη, οὐδεὶς οἶδεν. Ἐν τούτοις σήμερον παρ' ἄλλοτε ἀγαπῶ τὴν Σμαράγδαν. Ὤ, ἄκουσόν με· θέλω νὰ ἐλαφρωθῶ καὶ ἀναπνεύσω ὁμολογῶν εἰς ἀδελφοῦ καρδίαν ταῦτα, σὺ δὲ συγχώρει με. Τόσα παθὼν καὶ γυμνωθεὶς παντός μου πλούτου, ὁμοιάζω σήμερον τὴν μητέρα, ἥτις στερηθεῖσα τέκνων πολλῶν εἰς ἓν, τὸ τελευταῖον, πᾶσαν αὐτῆς τὴν χαρὰν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀγάπην συνεκέντρωσεν· δι' ἐμὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο τέκνον εἶνε ἡ Σμαράγδα. Ἆ, πῶς ἐδηλίασα, πῶς ἠδυνάτησα, πῶς ἐπτοήθην καὶ πῶς ἀγαπῶ τὴν Σμαράγδαν! Ὁ ἔρως μου κρατύνεται, ἐφ' ὅσον ἡ ζωή μου κλονεῖται καὶ ἀμαυροῦται τὸ

μέλλον μου. Πῶς νὰ μὲ πιστεύσῃς, Ῥάδη; Καὶ ὅμως εἶνε ἀληθὲς, φίλε μου, ὅτι πρὸ αὐτῆς σήμερον λησμονῶ τὴν πατρίδα, χάριν αὐτῆς σήμερον λησμονῶ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, ὑπὲρ αὐτῆς διαγράφω βλέπεις τὸν ἄλλοτε τοσοῦτον μεγαλόφρονα Θάνον! Σήμερον εἶμαι παιδίον. Τίς αὔριον θέλει ἀσφαλῆ καὶ γενναῖα κρατήσῃ τὰ βήματά μου;

ΡΑΔΗΣ.

Αὐτὸς καὶ πάλιν ὁ ἔρως. Μὴ φοβοῦ, Θάνε. Εἰς στήθη ὡς τὰ σὰ τὸ αἴσθημα τοῦτο γεννᾷ ἀντὶ ἀνθέων τὸν κεραυνὸν, οὐδὲ σήπεται ὡς ὁ σπόρος εἰς τέλμα. Ὁ πρὸς τὴν σύντροφον Σμαράγδαν ἔρως σου οὗτος, ἁγιασθεὶς καὶ κυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ γάμου, σοὶ δίδει ἴσως τὴν ἀγωνίαν τοῦ μάρτυρος ἀλλὰ καὶ τὰ πτερὰ τοῦ ἀετοῦ, τὸν πόνον καὶ τὴν μέριμναν τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ τὸν θυμὸν τῆς λεαίνης. Τὴν ἁπαλότητα τοῦ παιδίου ἴσως ἀλλ' οὐδέποτε τὴν ταπείνωσιν τοῦ δειλοῦ καὶ τὸν ἀπελπισμὸν τοῦ φθισιῶντος...

ΘΑΝΟΣ μικρὸν ἀποχωρῶν.

Ἆ, Ῥάδη· οὐδέποτε λοιπὸν ἠγάπησες, οὐδ' ἐφοβήθης μὴ νὰ σ' ἀγαπῶσι παύσωσι.

ΡΑΔΗΣ διαφεύγων.

Ποῦ εἶνε ἡ Σμαράγδα, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ.

Ἀπῆλθε πλησίον τοῦ πατρός μου. Ἀλλ' εἶνε τε-

θλιμμένη μέχρι θανάτου.—'Αλλ' ἄς ἀφήσωμεν εἰς τὴν τύχην τὴν τύχην μου· ἔχει ὁ Θεός.—Σὺ, Ῥάδη, ποῦ κατευθύνεσαι ;

ΡΑΔΗΣ.

Ὅπου χρησιμώτερον δύναμαι νὰ ἀποθάνω. Τώρα θὰ βαδίσω πρὸς τὸν Βῶλον. 'Αλλὰ μήπως ἐμπρός μου ἔχω ὡρισμένον σχέδιον ; Θὰ ἑνωθῶ μετὰ τοῦ πρώτου μεγάλου σώματος ἢ θὰ σπεύσω ὅπου ἂν κληθῶ βοηθός. 'Αλλ' ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῶ ποτὲ, ἐὰν καταβῇς ἐκεῖθεν, μὴ παύσῃς ζητῶν με, Θάνε.

ΣΚΗΝΗ ϛ'.

— Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεταί τις. —

Στρατιώτης τῷ ΡΑΔΗ.

'Αρχηγὲ, ἠγέρθη ἔρις ἐν τῷ στρατῷ ποῦ θὰ βαδίσωσιν, οὐδὲ κινοῦσιν.

ΘΑΝΟΣ.

Χαῖρε λοιπόν !

ΡΑΔΗΣ.

Ναί. Χωριζόμεθα καὶ πάλιν Θάνε ! Ἆρα θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους ;

ΘΑΝΟΣ.

Πιστεύω πολύ. Ζῆθι ἐν νίκαις καὶ ἀνάμενόν με !

ΡΑΔΗΣ ἀποχαιρετίζων.

Ὁ Θεὸς καὶ οἱ λόγοι σου!—Θάνε, χαῖρε καὶ μὴ φοβοῦ. Τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν τὸ πιστεύω εἶνε: ἐμπρὸς καὶ αἰωνίως ἐμπρός!

(Κινεῖτε νὰ φύγῃ.)

ΘΑΝΟΣ.

Στάσου· θὰ ἔλθω μαζῇ σου ὀλίγα βήματα.

(Φεύγουν ὅλοι.)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΗΤΡΟΣ ΣΠΛΑΓΧΝΑ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

— Γήλοφος. Κάτωθεν καὶ ἄντικρυ φαίνεται τὸ χωρίον τῆς Λένας. Πέραν εἰς τὸ βάθος ζωγραφίζεται ἡ Λεβαδεία. Ὄπισθεν τοῦ γηλόφου ἀναβαίνουσι καὶ καταφαίνονται ἡ Σμαράγδα μετὰ τοῦ Κέντρου. Πενιχρὰ ἐνδύματα· θλιβεραὶ μορφαί. —

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ποία ἡδονικὴ θέα! . . . Ἂς ἀναπαυθῶμεν ἐδῶ, θεϊέ μου.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ναί, Σμαράγδα μου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἆ, πῶς τὴν ψυχήν μου εὐφραίνει ὁμοῦ καὶ λυπεῖ τὸ θέαμα τοῦτο! Βλέπεις, θεϊέ μου, τὸν πύργον ἐκεῖνον; Εἶναι ὁ πύργος τῆς μητρός μου. Ἐκεῖ ἴσως καταρᾶται ἀκόμη τὴν φυγήν μου καὶ τὴν σκληρότητα. Τοὐλάχιστον ζῇ. Τίς οἶδεν! ἴσως μὲ ἀγαπήσῃ. οὐδὲν τέκνον, οὐδὲ κόρην ἔχει ἄλλην. . . . .

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Θὰ σὲ ἀγαπήσῃ, Σμαράγδα, μὴ φοβοῦ. Συνησθάνθην καὶ ἐγὼ σπλάγχνα γονέως. Ἔχε θάρρος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Εἴθε νὰ δώσῃ ὁ Θεός. — Βλέπεις ἐκείνην τὴν μεγάλην πλάτανον, θεῖέ μου; Ὑπ' αὐτὴν ἐναννουρίσθην νήπιον, ὑπ' αὐτὴν ἀνετράφην παιδίσκη γελῶσα, ὑπ' αὐτὴν μεγάλη κόρη διεσκέδασα καὶ ἐγέλασα καὶ ὠνειρεύθην πλειότερα καλά . . . ὡραῖοι χρόνοι! Ἐκεῖ εἰς τὸν μικρὸν οἰκίσκον, πλησίον καὶ ἀριστερᾷ τοῦ πύργου, κάθηται ἡ οἰκογένεια τοῦ Εὐαγγέλου τοῦ Ὀρεινοῦ. Πόσον χρηστοὶ ἄνθρωποι, πόσον μὲ ἠγάπων θεῖέ μου!

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Σὲ ἐμίσησε κἀνείς, Σμαράγδα;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ὢ, πάτερ μου, οὐδείς· συγγνώμην. Ἴσως ἡ μητέρα μου.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ὄχι. Τίς οἶδε μὴ ὁ δισταγμός σου ἦνε βλασφημία, Σμαράγδα; Ἡ συναθροίσασα εἰς ζωὴν τὰ ὀρφανὰ τῶν ὁδῶν, θὰ ἀρνηθῇ καὶ θὰ ἀπωθήσῃ τὸ τέκνον της!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἄλλοτε οὐδέποτε ἐδίστασα . . . Οὕτω ἀλλάσσουσιν οἱ καιροί, πάτερ μου.

(Ἠχεῖ κώδων ἐκκλησίας).

Ἄκουσον. Εἶνε τὸ σήμαντρον τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. Σήμερον εἶνε ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου· σημαίνει ὁ ἑσπερινός. Ἀκούεις; Τώρα μὲ καθαρὰ ἐνδύματα προσέρχονται ἐκεῖ ὅλοι καὶ προσεύχονται ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει πρὸς τὸν Θεόν. Πόσον ἤθελα νὰ εἶμαι μαζῆ των ὡς ἄλλοτε! Νομίζω ὅτι βλέπω τὰ παιδία τοῦ χωρίου κατὰ σειράν· βλέπω τὴν μητέρα μοὺ κλίνουσαν τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς Παρθένου. Ὁποῖοι χρόνοι.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Βλέπεις ἀνθισμένας τὰς ἀμυγδαλέας ἐκείνας κάτω ἐκεῖ, Σμαράγδα μου; Οὕτως ἐπανθίζει ὁ γέλως εἰς τὰ χείλη, εἰς τὴν καρδίαν ἡ χαρὰ, εἰς τὸν οἶκον ἡ εὐδαιμονία. Μὴ λυποῦ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἰδὲ ποίαν εἰκόνα γράφουσιν ἐνώπιόν μας αἱ γλυκεῖαι καὶ χρυσαῖ ἀκτῖνες τῆς δύσεως. Τώρα ἐπανέρχονται εἰς τὰς μάνδρας τοῦ χωρίου αἱ ἀγέλαι τῶν βοῶν μὲ ἥρεμον καὶ ἀγαθὸν βῆμα. Γαλήνη, ὡς ἡ ἀθωότης νηπίου, καλύπτει τὰ πάντα, ἁπαλὴ φαιδρότης ὡραΐζει τοὺς ἀγροὺς, τὸν κόσμον ὅλον τὴν ὥραν αὐτὴν πληροῖ χαρμονή τις ὡς ἡ μετὰ ἐνάρετον κόπον ἡδεῖα τις συναίσθησις, ὡς ὁ ἔρως τῆς ἐλπίδος. — Ἐμπρὸς, ἐμπρὸς, θεῖέ μου, ἂς φθάσωμεν ταχεῖς εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρός μου. Ὁ πό-

θος πλημμυρεῖ τὰ στήθη μου. Ἂς ἐπανίδω τὴν μητέρα, ἂς φιλήσω τὰς χεῖράς της καὶ ἄνωθέν μου κύπτουσα ἂς μὲ καταρασθῇ καὶ πάλιν.

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Ἂς σταθῶμεν· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη θὰ ἦνε τέλειον σκότος· πῶς νὰ παρουσιασθῇς εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρός σου τότε; Ὑπὸ ποῖον σχῆμα, ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ μόνη; Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ. Σὲ συνώδευσα καὶ ὡδήγησα μέχρι τῆς πύλης τοῦ πύργου, ἀλλ' οὐδαμῶς θὰ δεχθῶ νὰ εἰσέλθω καὶ μέχρι τῆς αἰθούσης τῆς μητρός σου, Σμαράγδα.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Πῶς, διατί, θεῖέ μου;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Διότι.... Διατί μὲ ἐρωτᾷς; Οὕτως ἐγεννήθην. Αἰσθάνομαι πολλάκις δειλίαν κόρης, καί τοι γέρων... Ἔπειτα εἶνε φρονιμώτερον νὰ προσέλθῃς μόνη. Ἀλλ' αὔριον, μόλις ἡ αὐγὴ καλέσῃ τὰ πτηνὰ εἰς τὴν βοσκὴν, καὶ τὰς κορασίδας εἰς τὴν βρύσιν. Εἶνε ὡραιότερον τότε. Τότε ἡ καρδία παντὸς εἶνε ἑτοίμη εἰς χαρὰν καὶ εἰς ἀγαθὸν, ὅπως καὶ αὐτὴ ἡ ὥρα τῆς αὐγῆς, ἥτις σπείρει ἀδάμαντας δρόσου, καὶ δωρεῖται τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀνθῶν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀλλ' ἕως αὔριον πάλιν, ἐνῷ εἴμεθα ἀπέναντι τοῦ πύργου!

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Τόσας ἡμέρας καὶ τόσα ὑπεμείναμεν! — Ἐλθὲ ἂς βηματίσωμεν ὀλίγον ἀκόμη. Βλέπω κάτω ἐκεῖ καλύβην γεωργοῦ· ἂς μεταβῶμεν ἐκεῖ καὶ διανυκτερεύσωμεν πλησίον των.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐμπρὸς λοιπὸν, θεῖέ μου, Ἂς μεταβῶμεν εἰς τὴν καλύβην αὐτήν. Ἐκεῖ θὰ μάθωμεν καὶ περὶ τῆς μητρός μου πλειότερα. — Μήπως ὅμως οἱ ἐν τῇ καλύβῃ μὲ ἀναγνωρίσωσιν;

ΚΕΝΤΡΟΣ.

Μὴ φοβοῦ, πτωχὲ ἄγγελε. Τὰ ἄλλοτε ῥόδα τῆς μορφῆς σου ἐμαράνθησαν, ἂν καὶ σώζονται ἐπάνω σου ἀκόμη τὰ μῦρά των καὶ ἡ χάρις.

(Καταβαίνουσιν ἐκεῖθεν τοῦ γηλόφου καὶ φεύγουσι.)

ΣΚΗΝΗ Β′.

—Αἴθουσα τοῦ πύργου τῆς Λένας. Λένα καθημένη. Ἀνανίας καθήμενος. Εὐάγγελος Ὀρεινὸς ὄρθιος. Παῖδες οἶοι οἱ τῆς πρώτης πράξεως εἰσὶ σεσωρευμένοι εἴς τινα γωνίαν παρὰ τῇ Λένα, ἀνὰ εἷς δὲ ἀποσπώμενοι ἔρχονται καὶ λαμβάνουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς Λένας σκιάδιον μετὰ πλατείας κυανῆς καὶ λευκῆς ταινίας. Ἐγειρομένης τῆς σκηνῆς, φαίνεται ἤδη ἀποχωρῶν τοιοῦτος παῖς· ὑπολαμβάνεται ὅθεν ὅτι πολλοὶ ἔλαβον καὶ ἀπῆλθον.—

ΛΕΝΑ, διδουσα.

Πόσοι μένουσιν ἀκόμη;

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Ὀκτώ.

ΛΕΝΑ.

Τὰ πτωχά! Ταῦτα εἶσὶν ἡ μόνη παρηγορία μου.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ὁ Θεὸς ἐφορᾷ, δέσποινα, καὶ εὐλογεῖ τὰς ἡμέρας σου.

ΛΕΝΑ.

Ὅταν ἤμην παιδίον, κατέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἔρριπτον μόνη μου τὴν κριθὴν εἰς τὰς ὄρνιθας καὶ τὰ ἄλλα πτηνά. Πόσον μὲ ἔτερπε νὰ ἔρχωνται κύκλῳ μου, νὰ ζητῶσιν ἁρπαλέα τὴν τροφὴν, νὰ πετῶσι πολλάκις εἰς τοὺς ὤμους μου, ὅταν ἐκαθήμην νὰ πίπτωσιν ἐντὸς τῆς ποδιάς μου! Οὕτω συνειθίζει τις, φαίνεται, πάτερ μου. Σήμερον ἀγαπῶ νὰ διαμένω τὴν ζωὴν εἰς τὰ παιδία.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Τοιαύτας συνηθείας ἔχει καὶ ὁ οὐρανὸς, δέσποινα. Οὕτω πῶς καὶ ἐκεῖνος διανέμει ἑκάστοτε εἰς τὸν κόσμον τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἥλιον.

ΛΕΝΑ.

Ὦ πάτερ μου, μὴ τόσον μὲ ἐπαινῇς, διότι εἶμαι καὶ ὀλίγον ματαιόφρων· θέλω μόνη μου, διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν μου, νὰ τοῖς δίδω καὶ αὐτὰ τὰ σκιάδια. Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι μὲ πόσον ὀλίγα πράγ-

ματα δύναταί τις νὰ καταστήσῃ τὸν πτωχὸν εὐδαίμονα!

(Δίδουσα τὸ τελευταῖον).

Ὕπαγε τέκνον μου· καὶ ἀγάπα τὸν Θεόν, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ γράμματα.

Τὸ *παιδίον* ἀνεγεῖρον τὸ σκιάδιον.

Νὰ ζήσῃ ἡ εὐεργέτις!

(Φεύγει. — Ὁ Ὀρεινὸς δακρύει).

ΛΕΝΑ.

Κλαίεις Ὀρεινέ! Διατί;

ΟΡΕΙΝΟΣ.

Ναί, δέσποινα· εἰς τὸ θέαμα τοῦτο πάντοτε, τοιούτου ἐλέους πρὸς τὰ πτωχά, μὲ ἔρχονται δάκρυα, ἀλλ' ἀγνοῶ διατί;

(Ἀκολουθεῖ ὅθεν ἀπῆλθον τὰ παιδία).

ΛΕΝΑ.

Ἀγαθὴ καὶ πατρικὴ καρδία!.. Ἠδυνάμην ὅμως, πάτερ μου, νὰ ἔστελλον τὰ σκιάδια εἰς τὸ σχολεῖον· ἀλλὰ πῶς νὰ διασκεδάσω πάλιν; Ἆ, πόσας βαθείας καὶ ἱερὰς συγκινήσεις ἀγνοεῖ ὁ πλοῦτος! Δι' ἐμὲ αἱ ἐνασχολήσεις αὗται εἰσὶν ἡ μόνη μου χαρά, ἡ μόνη μου τέρψις. Διέρχομαι τόσον πικρὰς νύκτας!

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ἐὰν ἤθελεν ἡ δέσποινα, αἱ μαῦραι νύκτες θὰ μετεβάλλοντο εἰς φωτεινὰς πανηγύρεις......

ΛΕΝΑ.

Δηλαδή;

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ὅ,τι πολλάκις εἶπα. Εἶνε δηλονότι καιρὸς νὰ προσεκάλεις πλησίον σου τὴν μόνην σου ἀγάπην.

ΛΕΝΑ.

Ἐκείνην; Τίνα ἐννοεῖς;

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ναί, τὴν Σμαράγδαν. Εἶνε τέκνον σου, αἰωνίως.

ΛΕΝΑ.

Ποτέ! — Ἐὰν μὲ ἀγαπᾶτε, ὅσοι μ' ἐγνωρίσατε εὐδαίμονα μητέρα, ἄφετέ με ν' ἀποθάνω ἐν γαλήνῃ. Οὐδὲ λόγος κἂν περὶ αὐτῆς. Ἐκείνη δι' ἐμὲ ἀπέθανεν.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ἀλλ' ἐὰν ζῇ καὶ κλαίῃ;

ΛΕΝΑ.

Κλαίει ὁ τρυφῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος; Πόσον εἶσαι ἁπλοῦς, πάτερ μου! Γελᾷ, καγχάζει, ὡς ὅτε ἀνεχώρει τῆς μητρικῆς ἀγκάλης.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ἀλλ' αἱ ταραχαὶ τῆς Βλαχίας, ἀλλ' αἱ ἀκουόμεναι μεγάλαι ἐκεῖ ἐπάνω σφαγαὶ ἐὰν περιεκύκλωσαν καὶ τὰ τέκνα σου;

ΛΕΝΑ.

Πῶς, ποῖα τέκνα μου; Πιστεύεις λοιπὸν ἀκόμη, ἂν πρωΐαν τινὰ αἱ κραυγαὶ τῶν χωρικῶν μὲ καλέ-

σωσιν ἐνώπιον τοῦ παραθύρου καὶ κύψασα ἴδω σπαράγματα γυναικὸς εἰς στόματα λύκων, καὶ εἰς τὰ σπαράγματα αὐτὰ ἀναγνωρίσω τὸ μόνον ἄλλοτε τέκνον μου, πιστεύεις ὅτι θὰ φωνήσω ὀλολύζουσα : «Εἶναι ἡ Σμαράγδα ! Σώσατε, σώσατε αὐτήν ;»

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Θεὸν, ὡς ἐγὼ, πιστεύει εἰς πολλῷ θαυμασιότερα, δέσποινα· ἀλλ' εἰς τοιοῦτόν τι ὄχι Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι σκληρότεροι τῶν λύκων.... Ἐὰν δ' ἐμάνθανες ὅτι αἴφνης ἡ Σμαράγδα σπαίρει εἰς χεῖρας Τούρκου ;

ΛΕΝΑ.

Θέλεις ἄρα τότε νὰ λυπηθῶ ; Διατί ; Χθὲς ἔτι ἐγέλα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θάνου, ἐνῷ ἐτπάρασσον ἐγὼ καὶ ἀπέθνησκον. Μὴ φοβοῦ ὅμως, τὴν ὥραν ἴσως αὐτὴν, ἐκείνη κλίνει μεθύουσα ὑπὸ ἔρωτος εἰς τὸν ὦμον τοῦ Θάνου καὶ λησμονεῖ τὸν Θεὸν ἔτι αὐτὸν καὶ οὐχὶ μόνον τὴν μητέρα της !

ΑΝΑΝΙΑΣ ἐγειρόμενος.

Δέσποινα, θὰ λησμονήσῃ ἴσως τὸν Θεόν· την μητέρα της ὄχι.

ΛΕΝΑ δακρύουσα.

Τί πρός με τοῦτο ; Σπούδασον αὐτὸ εἰς ἑπταετῆ παιδία. Εἶνε καιρὸς δι' αὐτά. Ἐγὼ ἐπείσθην περὶ ἄλλων καὶ περὶ ἄλλων ἔλαβον πεῖραν. Τετέλεσται. Οὐδὲ τ' ὄνομά της θέλω ν' ἀκούσω τοῦ λοιποῦ, πά-

τερ μου. Ἐὰν θέλετε νὰ ζήσω, οἱ ἀγαπόντες με, λησμονήσατε ὡς ἐγὼ αὐτήν.

ΑΝΑΝΙΑΣ.

Ἐλπίσωμεν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἐκείνου αἱ βουλαὶ εἶνε ἀνεξερεύνητοι. Τίς οἶδεν! .....

ΛΕΝΑ ἀναχωροῦσα.

Ἀμήν.

(Ὁ Ἀνανίας φεύγει ἑτέρωθεν.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

—Πρὸ τοῦ πύργου. Βρύσεις, πλάτανοι, μαρμάρινα πλυντήρια, ρύακες, νερὰ, παιδία παίζοντα, πέραν ἡ χλόη καὶ βόσκοντα ποίμνια, πρὸ τῶν πλυντηρίων θεράπαιναι καὶ θεραπαινίδες τῆς Λένας πλύνουσαι.—

Θεραπαινὶς πρός τινα ἄλλην.

Καὶ ἂν σὲ ἀγαπᾷ ὁ Ἐμίνης. τί;

Ἡ δευτέρα.

Τίποτε. Εἶπα μόνον πῶς εἶνε φόβος.

Ἡ πρώτη.

Κανεὶς φόβος· μὴ φαίνεσαι, νὰ μὴ σὲ ἀγαπᾷ.

ΦΛΩΡΟΥ πρὸς τὴν δευτέραν.

Λέγε καλλίτερα, πῶς καὶ σὺ νοστιμεύεσαι τὰ χρυσᾶ του καὶ τὰ κάλλη του! Εὔμορφος εἶνε· ποῖος λέγει ὄχι!

Ἡ δευτέρα.

Μὴ μὲ κριματίζῃς καϋμένη! Τοῦρκον θέλεις ν' ἀγαπῶ;

ΦΛΩΡΟΥ.

Διατί ὄχι! Τώρα καθὼς ἐγείναμεν!...

Ἄλλη θεραπαινὶς εἰρωνικῶς.

Ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ.

ΦΛΩΡΟΥ πρὸς τὴν τελευταίαν

Ναί, γλωσσοῦ! Πλειότερον ἀφρίζει ἡ γλῶσσά σου ἢ ἡ σκάφη σου. Ὁ κόσμος ἂν χαλάσῃ, κλαῖε σύ. Ἐγὼ ἐγήρασα!

Ἡ δευτέρα.

Καὶ τί! ὁ Νάσος λέγει πῶς ἀκόμη τρώγεσαι.

(Ὅλαι γελῶσιν. Ἡ γραῖα θεράπαινα ἁρπάζουσα κόπανον καὶ ἐρχομένη κατὰ τῆς θεραπαινίδος).

ΦΛΩΡΟΥ.

Νὰ φαγωθῇ ἡ γλῶσσά σου καλλίτερα; Τώρα σὲ δείχνω....

ΣΚΗΝΗ Δ'.

—Αἱ ἀνωτέρω. Ἔρχεται ἀπὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ πύργου κρατοῦσα χρυσοῦν ἀμφοτέρα ἐν ἀργυρᾷ λεκάνῃ ἡ

ΑΝΝΑ βλέπουσα τὴν ἔριν καὶ τὴν θεράπαιναν.

Μή, μή, μή! Καλὲ τί ἔχετε; Αἰωνίως χώρατα!.

.....

Θεραπαινίς·

Ἐδῶ τρωγόμεθα καὶ ἡ Ἄννα λέγει χώρατα.

ΦΛΩΡΟΥ.

Ἄφες με νὰ σπάσω τὰ πλευρά της μὲ τὸν κόπανον! Ὕστερα σὲ λέγω.

ΑΝΝΑ.

Γέμισε τοῦτο πρῶτα νὰ πίῃ ἡ κυρὰ καὶ ὕστερα μὲ λέγεις· κάθημαι καὶ μὲ λέγεις ἕως αὔριον.

ΦΛΩΡΟΥ ἁρπάζουσα τὸν ἀμφορέα.

Μετὰ χαρᾶς σου κόρη μου! — Νὰ κόρη!... Τὸ μέλι εἰς τὸ στόμα της, — Κρύο νερὸ τὸ σῶμα της.

ΑΝΝΑ πρὸς θεραπαινίδα.

Ποῦ εἶνε ὁ Νάσος, Ῥήνη;

Ἡ θεραπαινίς.

Ἐπῆρε τὸ ὅπλον του καὶ τρέχει εἰς ταῖς πέρδικαις.

Θεραπαινὶς ἄλλη σιγά.

Ἄλλοτε ταῖς πέρδικαις καὶ ἄλλοτε ταῖς εὔμορφαις.

(Βήχει. Αἱ πλύντριαι γελῶσιν.)

ΑΝΝΑ.

Κἄτι κρυφὰ τὰ λέγετε. Τί λέγετε; Εἰπέτε νὰ γελάσω καὶ ἐγώ.

ΦΛΩΡΟΥ.

Νά, κόρη μου· ἡ Ῥήνη θέλει τἄχα νὰ εἰπῇ πῶς
«Σταῖς ράχαις παίζουν πέρδικες, στὴ χώρα μαῦρα μάτια...»

Καὶ πῶς τἄχα ὅταν γνωρίζῃ ὁ Νάσος . . . .

(Στρέφονται ὅλαι καὶ βλέπουσιν ἀριστερᾷ).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

—Αἱ ἀνωτέρω. Ἡ Σμαράγδα ἐρχομένη, ὑπό πενιχρὰ ἐνδύματα ὠχρὰ καὶ πονεμένη, πρὸς τὴν τελευταίαν πλύντριαν.—

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἄκουσέ με, κόρη μου . . . .

Ἡ θεραπαινίς.

Σ' ἀκούω, κυρά. Μοῦ 'μίλησες ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ναί· Μοῦ κόπτεται καὶ ἡ φωνὴ . . . . μ' ἀφάνισεν ὁ δρόμος.— Μήπως ζητεῖτε δούλαν ; Μήπως ἡ μεγάλη σας κυρά . . . .

Ἡ θεραπαινίς.

Ἆ, Ἆ· δούλα καὶ σὺ μᾶς ἔρχεσαι ! Καὶ μήπως ξύλα εἴμεθα ἡμεῖς ; Ἐδῶ κυράδες μὴ ζητήσῃς· δούλαις ὅσαις τρίχαις εἴμεθα.

Ἄλλη θεραπαινίς.

Καὶ τί ζητεῖ ἡ δύστυχη ;

Ἡ πρώτη.

Ζητεῖ νὰ ἔλθῃ δούλα.

Ἡ θεραπαινίς.

Δούλα ; ὤ, ὤ, κυρά μου· ἄλλο τίποτε ! . . .

(Συναθροίζονται περὶ αὐτὴν ὅλαι ἔρχεται καὶ ἡ Ἄννα, ἥτις ἔχει λάβει παρὰ τῆς θεραπαινίδος τὸν ἀμφορέα πλήρη.)

Θεραπαινίς.

Καὶ πόθεν ἔρχεσαι ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἀπὸ ἐρημιὰ καὶ σκοτεινιὰ . . . Τρεῖς μῆνες τώρα προπατῶ . . . Δούλα νὰ γείνω ἤθελα.

ΦΛΩΡΟΥ.

Πεινᾷς : Νὰ φάγῃς ἕτοιμα. Νυστάζεις ; ἔχει στρῶσι. Θέλεις φορέματα ; Πολλά. Θρηνεῖς ; Παρηγορήσου. Πεθαίνεις ; Θεραπεύεσαι. Τί θέλεις ; Ἀποκρίσου.

Τῆς Λένης πύργος εἶν' ἐδῶ. Ὅ,τι ζητεῖς, θὰ δώσῃ. Λέγει καὶ ὁ τραγουδιστής. — Δούλα ὅμως, ἀπελπίσου. — Ποίαν νύμφην τότε τόσαις γυναῖκες θὰ στολίσωμεν ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ὑποδακρύουσα.

Μοῦ πνίγεται ἡ φωνή . . . Εὐτυχισμέναις σεῖς . . Δότε με νὰ πίω ἡ πτωχὴ ἐδίψασα !

ΑΝΝΑ ἀφαρπασθεῖσα ὑπὸ συγκινήσεως.

Πῖε, πῖε, ἄμοιρη ! Ἐδῶ εἰς τὸ χρυσὸ καὶ ἡ κυρά μας πίνει. Πῖε, δροσίσου, κάθησε . . . Καὶ ὕστερα μᾶς λέγεις.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ λαμβάνουσα τὸν ἀμφορέα.

Στεφανωμένη εἶσαι, κόρη μου ;

ΑΝΝΑ.

Ὄχι, καλή μου . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Χρυσῆ νὰ σὲ στεφανώσῃ μοῖρα . . .

ΑΝΝΑ συγκεκινημένη.

Πτωχή ! . . . .

(Ἡ Σμαράγδα πίνει· αἱ γυναῖκες συγκινοῦνται).

Θεράπαινά τις.

Θεὲ, συγχώρησέ με ! . . . Ἀπαράλλαχτη ! . . .

(Ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ . . . ἀποσύρεται τρέμουσα).

ΑΝΝΑ καθ' ἑαυτήν.

Νομίζεις πῶς καὶ τὰ χείλη της εἶναι καμωμένα νὰ πίνωσιν εἰς χρυσᾶ ποτήρια ! Πῶς μὲ μαγεύει ἡ πτωχή !

(Πρὸς τὴν Σμαράγδαν ἀποποιοῦσαν.)

Πόθεν, μᾶς εἶπες, ἔρχεσαι ; Πῶς λέγεσαι ; Τίνος νὰ ἦσουν κόρη ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Σεῖς εἴπετε τὸ ὄνομά μου ; ἄμοιρη, λέγομαι· ἔρχομαι ἀπὸ τὰ ξένα. Νὰ καθήσω ἤθελα ἐδῶ . . .

ΑΝΝΑ.

Τίνος νὰ ἦσουν κόρη ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Τῆς Λένης δούλα ἔρχομαι . . . . εἰπέτε της· μὲ θέλει ;

Θεράπαινά τις.

Καὶ τί γνωρίζεις ἄμοιρη.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Γνωρίζω ; Τίποτε.

Θεράπαινα.

Τίποτε; Καλὰ ποῦ σ' ηὕραμεν! Καὶ τότε τί σὲ θέλομεν;

ΑΝΝΑ.

Σταθῆτε· σιωπή! Κάτι θὰ γνωρίζῃ ἡ ἄμοιρη!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἄλλοτε ἐγνώριζα καὶ ὕφαινα βελοῦδον... Ἡ μόνη τέχνη μου. Ἄλλο τίποτε.

ΑΝΝΑ.

Βελοῦδον; Γνωρίζεις πῶς ὑφαίνεται βελοῦδον; Λοιπὸν ἐσώθης ἄμοιρη! Τὸν κόσμον ἐχάλασεν ἡ κυρά μας νὰ εὕρῃ νὰ ὑφαίνωσι βελοῦδον. Στάσου. Ἡ τύχη σου ἀνοίγεται.

(Φεύγει δρομαία.)

Μία τῶν θεραπαινίδων.

Μία καὶ μοναχὴ ἐγνώριζε βελοῦδον .... Τώρα ἔχετε γυιὰ γειτόνισσαις!

Θεράπαινά τις·

Δὲν ἔχεις ποῦ νὰ κοιμηθῇς καὶ γνωρίζεις νὰ ὑφαίνῃς καὶ βελοῦδον! Μὴ χειρότερα!.....

Ἄλλη.

Τώρα μένει νὰ μᾶς εἴπῃ πῶς εἶνε κόρη τοῦ δεσπότη.

(Αἱ γυναῖκες ἀπομακρύνονται· σιωπὴ καὶ ἡ Σμαράγδα μένει μόνη.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

—Δωμάτιον τῆς Λένας. Σκοτεινόν. Ἡ Λένα μόνη· φαίνεται βεβυθισμένη εἰς βαρεῖς συλλογισμούς. Ἔρχεται ἡ

ΑΝΝΑ κρατοῦσα τὸν ἀμφορέα.

Δέσποινα, δέσποινα, ἦλθα ! . . .

ΛΕΝΑ.

Αἴ, ὕστερον ; — Ἤργησες ὅμως πολύ !

ΑΝΝΑ.

Ἤργησα ; Πίετε λοιπὸν πρῶτα καὶ θὰ σᾶς εἰπῶ.

ΛΕΝΑ.

Δός με νὰ πίω, καὶ λέγε ὅ,τι θέλεις.

(Ἄννα δίδει τὸν ἀμφορέα· ἡ Λένα πίνει.)

ΑΝΝΑ

Καλὰ ἐγὼ εἶδα ὄνειρον ! Πόσον εὔμορφη ! Πόσον ἥμερη, πόσον ἀγαπητὴ ἡ ἄμοιρη ! Καὶ νὰ γνωρίζῃ . . . . . .

ΛΕΝΑ ἐγειρομένη ἐν ταραχῇ.

Ἄννα ποῖος ἔπιεν ἀπὸ τὸν ἀμφορέα τοῦτον ;

ΑΝΝΑ.

Κανείς.

ΛΕΝΑ ἐν ταραχῇ.

Ποῖος ἔπιεν ἀπὸ τὸν ἀμφορέα τοῦτον ; Ἐλέησόν με Κύριε !

ΑΝΝΑ ἀναμνησθεῖσα.

Ναὶ, ναὶ, ἔπιεν ἡ πτωχή· ὤ, ἂν ἡ πτωχεῖα γίνεται, δέσποινα, τόσον γλυκεῖα, τόσον χαριτωμένη,

τόσον ἁπλῆ, πτωχοὶ θὰ ἦνε καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ! Ἡ ἄμοιρη! .... Γνωρίζει......

ΛΕΝΑ.

Ποῖος; Ποία εἶνε αὐτή; Παραλαλεῖς!

ΑΝΝΑ.

Ὄχι, ὄχι· εἶνε ἀληθινόν. Ἦλθε μία πτωχὴ, δέσποινα, μία πτωχὴ ἀπὸ τὰ ξένα, ἔρημη, πεινῶσα, ὅμως εὔμορφη, εὔμορφη, εὔμορφη. Ἐζήτησε νὰ γείνῃ δούλα σου, δέσποινα. Τῆς εἴπαμεν: ἐδῶ εἶνε δοῦλαι χίλιαι. Ἡ πτωχή! Τότε ἐζήτησε νὰ πίῃ. Ναὶ, τόσον μὲ ἐμάγευεν ἡ μορφή της, ἡ φωνή της, τόσον μὲ ἐκέρδαινεν ὁ τρόπος της, τόσον ἐλυπήθη ἡ ψυχή μου, ὥστε, εἶνε ἀληθινόν.....

ΛΕΝΑ.

Τί;

ΑΝΝΑ.

Εἶνε ἀληθινόν...... Ἐνῷ ὅλη ἔκλινα ἐπάνω της, τῆς ἔδωκα καὶ ἔπιεν· ἐλησμόνησα.

ΛΕΝΑ.

Ἀπὸ τὸν ἀμφορέα;

ΑΝΝΑ.

Ναὶ, δέσποινα.

ΛΕΝΑ δακρύουσα καὶ γεγωνυῖα.

Μὴν εἶνε ἡ κόρη μου;

ΑΝΝΑ ἔντρομος.

Τίς;

ΛΕΝΑ.

Αὐτή, ἡ πτωχή.

ΑΝΝΑ.

Χριστὲ καὶ Παναγία μου! — Τίς ἡ κόρη σου, ἡ Σμαρ......

ΛΕΝΑ.

Ἡ Σμαράγδα, ναί, εἶδες καλά;

ΑΝΝΑ.

Παναγία Δέσποινα!... Ἡ κόρη σου; Ἡ ἄμοιρη αὐτή; αὐτὴ ἡ ἔρημη, ἡ δούλα σου; — Τί εἶπες, δέσποινα;

ΛΕΝΑ.

Σᾶς εἶπεν ἄλλο τι; Γνωρίζει πῶς ἐγὼ τὸν πύργον ἔχω; Σᾶς εἶπε δι' ἐμέ; Γνωρίζει νὰ κεντᾷ χρυσᾶ καὶ μαργαρίτας εἰς ἐργόχειρα; Ὁμίλει, λέγε μου, εἰπέ, γνωρίζει.... Πόθεν ἔρχεται;

ΑΝΝΑ.

Πῶς ἀγαπᾷς τὸ τέκνον σου, χρυσῆ μου δέσποινα, πῶς εἰς αὐτὸ ὁ νοῦς σου αἰωνίως κρέμαται! Αὐτὴ εἶναι πτωχὴ καὶ ἔρημη. Ὅμως γνωρίζει, ναί, γνωρίζει... καὶ αὐτὸ ἠρχόμην προσχαρὴς νὰ σ' ἔλεγον. Γυναῖκα εὕρομεν νὰ σοῦ ὑφαίνῃ ὅπως ἤθελες κ' ἐζήτεις τόσον χρόνον, δέσποινα.....

ΛΕΝΑ.

Γνωρίζει νὰ ὑφαίνῃ τὸ βελοῦδον;

ΑΝΝΑ μετὰ χαρᾶς.

Ναὶ, ναί !

ΛΕΝΑ.

Εἶπεν αὐτή ; Ὑφαίνει ; Ἤκουσες ;

ΑΝΝΑ.

Ὑφαίνει, ναὶ, τὸ ἤκουσα.

ΛΕΝΑ ὠχριῶσα.

Ἄννα, μὴ ἦνε, ἡ Σμαράγδα μου ;

ΑΝΝΑ.

Ἆ, δέσποινά μου, πῶς, αὐτή ; Ὅπου ἐχθροῦ σου θέλει !

ΛΕΝΑ.

Σιώπα, σιώπα. Ἡ τελευταία μου πνοὴ εἰς τὸν λαιμόν μου πνίγεται. Τρέχε· εὑρὲ αὐτὴν, εἰπὲ νὰ ἔλθῃ, εἰπὲ πῶς νὰ ὑφαίνῃ θέλομεν, εἰπέ . . . τίποτε ! Λάβε αὐτὴν, φέρε αὐτὴν εἰς τῆς Σμαράγδας τὸ δῶμα, βάλε αὐτὴν, εἰς τῆς Σμαράγδας τὸ κάθισμα, δὸς εἰς αὐτὴν τῆς Σμαράγδας τὸ κτένιον, δὸς εἰς αὐτὴν τῆς Σμαράγδας τὰ νήματα, ἄπλωσον εἰς αὐτὴν τῆς Σμαράγδας τοὺς πλούτους νὰ ὑφάνῃ . . . ὤ Θεέ μου, Θεέ μου, βοήθει με ! — Ἀκόμη ἐδῶ Ἄννα ;

ΑΝΝΑ ὀλιγοδρανής.

Δέσποινα τὰ γόνατά μου λύονται . . . . Ἂν ἦνε αὐτή ; . . .

ΛΕΝΑ.

Θὰ ἔτρεχα ἐγὼ, ἂς μὴ ἐφοβούμην ν' ἀποθάνω εἰς τὸν δρόμον! Τρέχε μὴ φύγῃ! Φέρε αὐτὴν ἐκεῖ. Ἀκόμη μὲ βλέπεις; Ποῦ εἶνε λοιπὸν οἱ ἄνθρωποί μου; Εἰπὲ νὰ ἔλθωσιν ὅλοι! Παναγία μου! . . .

ΑΝΝΑ φεύγουσα.

Ὑπάγω· θὰ καθήσῃ εἰς τὸν ἐργαλειὸν τῆς Σμαράγδας. Θὰ κλείσω τὸ στόμα μου καὶ εἰς κανένα δὲν θὰ εἴπω τι. Πῶς νὰ μάθῃ κανεὶς ὅτι ἡ δέσποινα φαντάζεται πῶς ἡ Σμαράγδα, ἡ Σμαράγδα της. . . .

ΛΕΝΑ.

Ναὶ, ναί· μὴ εἴπῃς εἰς κανένα τίποτε. Εἰπὲ νὰ καθήσῃ, δὸς νὰ ὑφάνῃ, μόνη της καὶ φύγε σὺ, ἄφες μόνην αὐτήν. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

ΑΝΝΑ καθ' ἑαυτήν.

Εἶδα πολλά. . . ὅμως γελῶ ἀντὶ νὰ κλαίω.

(Φεύγει.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΛΕΝΑ μόνη.

Ἡ αὐτὴ πνοὴ, τὸ αὐτὸ μῦρον. . . Ἐὰν ἦνε ἐκείνη! Ὅταν ἦτο παιδίον καὶ ἔκλινε κἄποτε ὠχρὰ καὶ σιωπῶσα, ἔθετα τὰ χείλη μου εἰς τὰ χείλη της καὶ ἐνόουν ἐὰν ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἐνόουν ποίαν πληγὴν νοσηρὰν·

ἔλαβεν,— μόνον ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς ἣν ὠσφραινόμην. Ὅταν ἦτο νεᾶνις μικρὰ, ἐν μέσῳ τῶν φιλημάτων μου, ᾐσθανόμην ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν χειλέων της ἐὰν ἔκλειεν ἐντὸς γαλήνην ἢ λύπην. Ἄρωμά τι ἐπλανᾶτο εἰς τὸν ἀμφορέα· ἄρωμά τι πρὸ τόσου χρόνου λησμονηθὲν, τόσον χρόνον ἀσπαστὸν καὶ οὐράνιον! Ἐὰν ἦνε ἐκείνη; Ἐὰν ἦλθεν ἡ Σμαράγδα; Ποῦ δύναμις νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ παράθυρα; νὰ καταβῶ καὶ ἐνατενίσω αὐτήν; Ἂς ἔλθῃ; Ποία εἶνε! Ποία ὁμοιάζει τοσοῦτον τὴν κόρην, ἥτις μὲ ἀφῆκε, ἐκείνην ἥτις γελῶσα παρῄτει τὴν στοργήν μου καὶ τὴν ἀγκάλην μου ἔρημον καὶ ἐσπαραγμένην; Ποία ἔρχεται καὶ ζητεῖ νὰ γείνῃ δοῦλά μου, ὅταν ὁμοιάζῃ τὴν Σμαράγδαν; — (μετὰ μικρὰν σιγήν). — Μακρὰν ἀπ' ἐμέ! μακρὰν ἀπὸ τὸν πύργον μου, ἡ εἰκὼν ἐκείνης, τὸ φάσμα ἐκείνης, ὅπερ θὰ μοῦ ὑπενθυμίζῃ τὴν σκληροτέραν κόρην τῆς γῆς! — Ἄννα! Ἄννα! Νὰ μὴ ἔλθῃ, νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ ἡ πτωχὴ αὐτή! Δότε εἰς αὐτὴν πλούτη μεγάλα, δότε εἰς αὐτὴν ζωὴν βασιλίσσης, ἀλλὰ κλείσατε τὴν θύραν. — Ποῦ εἶνε οἱ ἄνθρωποί μου; — Ἄννα! Ποῦ εἶνε; Νὰ φύγῃ, νὰ φύγῃ ἡ κακὴ μάντις, νὰ φύγῃ ἐκείνη, ἥτις τόσον καλὰ μιμεῖται τὰ χείλη καὶ τὰς χεῖρας τῆς Σμαράγδας.— Λύονται τὰ γόνατά μου ὁλονὲν ὅταν συλλογισθῶ ὅτι δύναται . . . . . — Θεέ μου, σῶσον με! — Ἐὰν ἔλθῃ ἐκείνη; Ἄ, πῶς ἡ τύχη μὲ παίζει! Ἐκείνη γελᾷ καὶ χαίρει καὶ αἱ μάγισσαι μιμοῦνται αὐτὴν καὶ

ἔρχονται ἐμπρός μου νὰ μοῦ σπαράσσωσι καὶ τὸ ὕστατον γῆρας! Ὄχι, ὄχι. Γνωρίζω ὅτι οὐδέποτε ἡ σκληρότης σου, κόρη ἀνίλεως, οὐδέποτε θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ ἔλθῃς καὶ πάλιν εἰς τὴν μητέρα σου· ὅμως οὐδέποτε καὶ ἐγὼ θὰ δεχθῶ εἰς τὴν στέγην μου κἂν τὴν γυναῖκα ἥτις θὰ σὲ ὁμοιάζῃ μικρὸν, ἥτις θὰ μὲ παρίστα σὲ αὐτὴν, ἥτις θὰ μὲ γελᾷ καὶ πάλιν διπλοῦν οὕτω καὶ οἰκτρότατον γέλασμα! Μακρὰν ἀπὸ τὸν πύργον μου! . . . .

(ἀπέρχεται βιαία)

ΣΚΗΝΗ Η'.

— Ὁ πρῶτος θάλαμος τῆς πρώτης πράξεως. Ὁ χρυσοῦς ἐργαλειός, τὰ νήματα ἕτοιμα, τὸ πᾶν ὅπως ἐν τῇ πρώτῃ πράξει. Εἰσέρχεται πενιχρὰ ἡ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Ἐδῶ εἶνε . . . . ὅλα τὰ ἴδια ὅλα ἀναλοίωτα, ὅλα ὡς νὰ ἔφυγον χθὲς ἀπὸ πλησίον αὐτῶν. — Ὦ μῆτέρ μου, μῆτέρ μου! — Ἔφυγον, ἔλειπον τόσον χρόνον ἀληθῶς ἢ ἐκοιμώμην εἰς πλάνον καὶ ἄγριον ὄνειρον; Εἶνε ὅ,τι βλέπω ἀληθῆ ἢ ἀκόμη πλανῶμαι καὶ θ' ἀκούσω τὴν κραυγὴν Τούρκων μετὰ μικρὸν καὶ θὰ λυθῇ τὸ γλυκὺ ἤδη ὄνειρον;

(Προσέρχεται εἰς τὸν ἐργαλειόν.)

Ἰδοὺ ὁ μικρός μου κόφινος· ἰδοὺ τὰ λεπτά μου

νήματα· ἰδοὺ ὅ,τι τόσον ἠγάπησα καὶ δι' ὧν ἐμέτρησα χρυσᾶς ἐλπίδας καὶ χρυσαυγέστερα τῶν νημάτων τούτων ὄνειρα! Ὅλα μοὶ ὁμιλοῦσιν, ὅλα, ὡς ἐγὼ, νομίζω ὅτι κλαίουσι διὰ τόσον χωρισμὸν καὶ τόσην σκληρότητα..... Ὦ, τώρα ἔρχομαι δούλη σου, μῆτέρ μου. Τώρα οὐδὲν ἀπαιτῶ, τώρα σιωπῶ, τώρα ἄφες με νὰ ζῶ ὡς αἱ δοῦλαί σου!... Σιωπὴ, σιωπὴ μὴ μὲ ἀκούσῃ τις... Ἂς καθήσω, ἂς φανῶ ὅτι γνωρίζω πῶς ὑφαίνουσι· οὕτω θὰ ἀγαπηθῶ. — Ὅλα τὰ ἴδια· μόνη ἐγὼ παρήλλαξα, μόνην ἐμὲ οὐδεὶς θ' ἀναγνωρίσῃ πώποτε!

(Λαμβάνει τὴν κερκίδα καὶ ὑφαίνει.)

Τόσον εὔκολα ὡς χθὲς ν' ἀφῆκα τὸ κτένιον!

(Σιωπᾷ Μετὰ μικρὸν δακρύουσα.)

Θεέ μου, δός μου δύναμιν! Ἂς εἴπω ὅ,τι ἄλλοτε μ' ἐμάγευε καὶ ἂς ἀποθάνω ὕστερον. Οὐδὲ νὰ ζήσω θέλω τοῦ λοιποῦ...

(Ἄδουσα.)

Δάση, χωρία, — ὅλ' αὐτὰ
Τόσα μου πλούτη ζηλευτὰ,
Ὦ κόρη, θὰ κερδήσῃς.
Ἐὰν τοῦ Μούρτου τὸν υἱὸν
Ὡς σύντροφόν σου καὶ Θεὸν
Σὲ ἴδω νὰ φιλήσῃς.

(Πλαγία τις θύρα ἀνοίγεται καὶ φαίνεται κάτωχρος καὶ τρέμουσα ἡ Λ έ ν α.)

'Αλλ' ἦλθον χρόνοι τῶν σφαγῶν,
Κ' ἐν μέσῳ πείνης καὶ φλογῶν
'Ο Θάνος μου παλαίει....
Κ' ἐν μέσῳ τόσης συμφορᾶς
Τῆς λέγει λόγους τῆς χαρᾶς,
'Αλλ' ἡ Σμαράγδω κλαίει....

ΛΕΝΑ ὁρμῶσα μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας.

Κόρη μου, κόρη μου, Σμαράγδα μου, εἶσαι σύ ! Σὺ εἶσαι μόνη μου χαρά ; Βοήθει με !

(Ἵσταται κλονουμένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου.)

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἐγειρομένη καὶ ὁρμῶσα πρὸς αὐτήν.

Μητέρα μου, μητέρα μου !... Συγγνώμην...

(Γονατίζει θλίβουσα τὴν μητέρα της.)

ΛΕΝΑ φιλοῦσα, τὴν κόρη της.

Σὺ εἶσαι ! Σὺ, Σμαράγδα ; Σὺ ἄγγελέ μου, ἦλθες ; Μ' ἐνθυμήθης λοιπὸν, σκληρὰ καὶ ἀγαπημένη κόρη !

ΑΝΝΑ ὁρμήσασα ἐκ τῆς αὐτῆς θύρας καὶ πεσοῦσα εἰς τοὺς πόδας τῆς Σμαράγδας.

Σμαράγδα μου, νεραΐδα μου, βασίλισσα τοῦ κόσμου !
Σὲ εἶδα ἄλλη μία φορά ; Τώρ' ἂς σβεσθῇ τὸ φῶς μου !

ΛΕΝΑ.

Εἰπέ με, λάλει, Σμαράγδα μου : ποῖος ἀκόμη μένει ἐκτὸς τοῦ πύργου μου ; Ποῖος θὰ ἔλθῃ ἀκόμη ἐδῶ κύριος καὶ βασιλεύς ; Εἰπὲ, Σμαράγδα μου, εἰς

ποῖον ν' ἀνοιγῶσιν αἱ θύραι ὅλαι τοῦ πύργου καὶ αἱ ἀγκάλαι τῆς μητρός σου ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ.

Μητέρα μου.........

ΛΕΝΑ.

Σμαράγδα μου, ποῖος ἀκόμη λείπει, ὃν ἠγάπησες ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ δακρύουσα.

Ὁ Θάνος Καλλισθένης.

ΛΕΝΑ.

Εἰπὲ λοιπὸν τὸ ἠγαπημένον ὄνομα ! Ποῦ εἶνε ! Ἐγείρου. Ὁ Θάνος ὅπου καὶ ἂν ἦνε, εἶνε αὔριον ἐδῶ.

(ὁρμῶσα καὶ ἀνοίγουσα τὴν μεγάλην θύραν ὅθεν εἰσρέουσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ πύργου.)

Χαίρετε ὅλοι. Ἦλθε τὸ τέκνον μου, κλαύσατε ὅλοι ἐκ τῆς χαρᾶς.... Τὸ γῆράς μου ὅλον θέλω νὰ γείνῃ μία αἰωνία πανήγυρις ! — Κλαύσατε ὅλοι ἐκ τῆς χαρᾶς. Ἦλθεν ἡ Σμαράγδα μου !

ΤΕΛΟΣ.

Ἡ ΕΓΓΑΜΟΣ Ἡ ΑΥΤΟΧΕΙΡ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΥΟ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΥΤΕΡΠΗ.	ΙΩΣΗΦ.
ΡΩΜΥΛΟΣ.	ΔΙΑΛΗΣ.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐν ἔτει 186. . . . .

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ο ΔΙΑΛΗΣ

ΣΚΗΝΗ Α'.

—Θάλαμος εὐρὺς καὶ ὡς κάλλιστα ηὐπρεπισμένος. Ἀριστερᾷ ὡραία ἱματιοθήκη. — Εὐτέρπη ὀρθία καὶ καλλύνουσα τὰ ὀνύχιά της διὰ χαρίεντος μαχαιριδίου. —Ῥωμύλος καθήμενος πλησίον μικροῦ ᾠοειδοῦς τραπεζίου καὶ ἀναγινώσκων εἰκῆ βιβλίον.

—

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Λοιπόν, νεώτερα ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Πόσον ἔχει δίκαιον !

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ποῖος ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἐδῶ, ὁ Legouvé.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Εἰς τί ἔχει δίκαιον, τί ἀναγινώσκεις ; — Εἶνε ὅμως, φίλε μου, ἥκιστα ἱπποτικὴ καὶ ἀβρόφρων κἂν ἡ στάσις κυρίου, ἐνώπιον γυναικὸς ἀγαπωμένης, ἀναγινώσκοντος σχολαστικώτατα ἐπὶ ἡμίσειαν ἤδη

ὥραν . . . — αἴφνης ἔκθεσίν τινα τοῦ ἐν Ἀθήναις ποιητικοῦ ἀγῶνος !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Πόσον ὡραῖον βιβλίον ! Les pères et les enfants au XIX siècle. Ἀνέγνωσες ποτὲ αὐτό :

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὄχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀλλ' ἀνέγνωσες τὴν Βαλεντίνην τῆς Σάνδης ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὦ, πρὸ πόσου χρόνου !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Καὶ τὴν Ματθίλδην ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Τοῦ Σύη ; Ὦ, τὸν φρικώδη Lugarto ! Καὶ ἔχω ἀναγνώση ἴσως τόσας μυθιστορίας τοῦ Δουμᾶ, ὅσας οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἔγραψεν.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀλλὰ τοῦ υἱοῦ του τὰ δράματα ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὄχι, βαρύνομαι· οὐδέποτε ἐνόησα τὸν ποιητὴν ὁμοῦ καὶ ἱεροκήρυκα.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Κρῖμα ! Καὶ ἰδοὺ διατὶ εἶσαι πλειότερον ἐρωμένη καὶ ὀλιγώτερον μήτηρ.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Πῶς ; Ἐγὼ ἀγαπῶ μέχρι μανίας τὸν Λίλλην μου !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Μέχρι μανίας . . . Νομίζεις τάχα ὅτι μέχρι μανίας στοργὴ, δεικνύει τὴν βαθύτητα καὶ τὸ σθένος τοῦ αἰσθήματος ἢ τοὐναντίον ἀδυναμίαν ψυχῆς ; Ἐγὼ καὶ ἐν τῇ μέχρι μανίας τοιαύτῃ στοργῇ ἀνακαλύπτω πλειότερον τὴν ἐρωμένην ἢ τὴν μητέρα. Εἶχα πατέρα ὅστις οὐδέποτε μὲ ἐφίλησε καὶ ἐν τούτοις ὅστις . . . —

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Παραληρεῖς. Γνωρίζεις τάχα σὺ τί θὰ εἴπῃ μητρικὴ στοργή ; Ὅταν ἀπέκτησα τέκνον καὶ ἔφευγον ἀπὸ τὰς ἑσπερίδας καὶ τοὺς χοροὺς χάριν αὐτοῦ, ἡ ἀγαθὴ καὶ γλυκεῖα φίλη μου Θάλεια, — γνωρίζεις αὐτὴν, νομίζω ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ναὶ προχώρει.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἡ Θάλεια λοιπὸν ἀποροῦσα μοὶ ἔλεγεν : «Ἀγαπᾷς λοιπὸν τοσοῦτον τὸ τέκνον σου ; Πῶς ἀγαπᾷς αὐτὸ τόσον πολὺ, Εὐτέρπη ; Ἐννοῶ τὸν ἔρωτα· ἀλλὰ ποῖον πάλιν εἶνε αὐτὸ τὸ αἴσθημα τῆς στοργῆς ; Εἶνε τόσον μέγα ; Ὑποκρίνεσαι.» Καὶ ἐγέλα. — Ὅταν ὅμως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ καὶ μοὶ ὡμίλει ἀπαύστως περὶ τοῦ τέκνου της, «Θά-

λεια, τῇ εἶπον, ἀγαπᾷς τὸ τέκνον σου;» Ἐγέλασε καὶ πάλιν τότε, ἀλλὰ μὲ εἶπε: «Γνωρίζεις μέχρι ποίου βαθμοῦ; Πολλάκις εἶμαι εἰς τὸν περίπατον μακράν· αἴφνης, ἢ μικρὸν ἀτενίσασα στρουθίον μεθιπτάμενον εἰς τὰ δένδρα, ἢ ὀρνίθια νεογεννῆ πλανώμενα εἰς τοὺς κήπους, ἀναπολῶ τὸ τέκνον μου καὶ παραιτῶ τὸν περίπατον καὶ σπεύδω συνέχουσα τοὺς παλμοὺς καὶ φθάνω εἰς τὸν οἶκον, νὰ ἴδω αὐτὸ, νὰ φιλήσω αὐτὸ καὶ πάλιν, νὰ ἐναγκαλισθῶ· αὐτὸ καὶ πάλιν μέχρι πνιγμονῆς, μετὰ χαρᾶς ἀμυθήτου, μετ' ἀγαλλιάσεως οὐρανίας!» Τοιαῦται εἰσὶ, Ῥωμύλε, αἱ μητέρες.

ΡΩΜΥΛΟΣ σκυθρωπός.

Ἀληθῶς. Καὶ ἰδοὺ διατὶ πολλάκις ἠπόρησα πῶς αἱ βασίλισσαι γίνονται ἐν ταὐτῷ καὶ ἐπαίτιδες.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Δηλαδή;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Δηλαδὴ πῶς μετὰ τοιοῦτον ἱερὸν καὶ οὐράνιον αἴσθημα, δέχονται καὶ γίνονται ἐρωμέναι.

(Κλίνει καὶ φιλεῖ τὰς χεῖράς της.)

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Διότι, . . . διότι, . . . διότι ἐπλάσθησαν αἰωνίως νὰ ἀγαπῶσιν.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Μὲ ἀγαπᾷς λοιπὸν πάντοτε;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Μέχρις ἐγκλήματος, ὡς βλέπεις.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀλλὰ πῶς μετὰ τὸν ὀφειλόμενον ἔρωτα πρὸς τὸν σύζυγον, μετὰ τὴν ἄπειρον στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς συγγενεῖς, πῶς περισσεύει πάλιν τόσος ἔρως τῆς γυναικὸς πρὸς ἓν ὅλως τρίτον ἄτομον,—ἐμὲ αἴφνης;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἡ καρδία τῆς γυναικὸς εἶνε πλουσιώτερος καὶ ἐλευθεριώτερος ἡγεμών.

ΡΩΜΥΛΟΣ μειδιῶν.

Ἡγεμὼν τοῦ ὁποίου εἷς εἶνε συνήθως ὁ ὑπεύθυνος ὑπουργὸς, ἐνῷ πολλοὶ οἱ ἰδίᾳ εὐνοούμενοι . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Πολλοί, ὄχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Τότε ἐὰν εἰς ἕνα ἢ δύο περιορίζεται ἡ εὔνοια, εἶνε ἐγωϊσμὸς καὶ σκληρότης, ἐνῷ ἡ καρδία τῆς γυναικὸς εἶνε ὅλη ἔρως, ὡς εἶπες.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἄφες τὴν διαλεκτικὴν τοῦ σοφιστοῦ. — Ποῖον ὅμως θεωρεῖς ὑπεύθυνον ὑπουργόν;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Τὸν Ἰωσὴφ, ἁπλούστατα.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἀληθῶς· τὸν πτωχόν!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Εἶσαι βεβαία ὅτι ἀπῆλθε διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Θὰ ἀπήρχετο πεζὸς — τόσον χαίρει διὰ τὴν νέαν ἀγοράν.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ποίαν;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἠγόρασαν ἐκτάσεις τινὰς εἰς Μέγα Ῥεῦμα. Καὶ σχεδιάζει νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκεῖ χίλια.... châteux en Espagne!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Τῶν ὁποίων ὅλων κυρίαν καὶ αἰθερίαν νύμφην μελετᾷ νὰ καταστήσῃ σέ.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ναί. Τὸ ὄνειρόν του εἶναι πλουσιωτάτη ἔπαυλις. Καὶ ἂν ἐγνώριζες, Ῥωμύλε, πόσον μὲ ἀγαπᾷ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Οἱ πτωχοὶ σύζυγοι! Σᾶς ἀγαπῶσι θερμῶς; Ἐνοχλεῖσθε καὶ ἀπομακρύνεσθε. — Σᾶς ἀγαπῶσι παρέργως; Πικραίνεσθε καὶ ἐκδικεῖσθε. — Ποῖος λοιπὸν σᾶς ἀρέσει;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὁ ἀνατέλλων ἥλιος.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ὄχι ὁ μεσουρανῶν. Δικαίως. Ὁ τῆς μεσημβρίας εἶνε πνιγηρὸς, ἐνῷ ὁ τῆς αὐγῆς ἥλιος εἶνε πλήρης κάλλους καὶ δρόσου. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Οὔτε διὰ τὸ ἓν, οὔτε διὰ τὸ ἄλλο· ὁ ἀνατέλλων ἥλιος εἶνε φίλτερος, διότι εἶνε νέος ἁπλῶς, ἤτοι διότι ἦτο τέως ἄγνωστος.

ΡΩΜΥΛΟΣ εἰρωνικῶς καὶ παίζων.

Ἐν τούτοις κἄπως νὰ αἰσθάνωμαι καὶ ἐγὼ μεσουρανοῦντα τὸν ἔρωτά μου. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ (πικρῶς.

Πιθανῶς· διότι σὲ ἠγάπησα πολὺ καὶ ἀπεκαλύφθην ὁλόκληρος.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Καὶ ἐν τούτοις εἶσαι βαθεῖα ὡς ὠκεανὸς καὶ σιωπηλὴ ὡς ὁ θάνατος.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἐνώπιόν σου, ὄχι· ἐνώπιον τοῦ Ἰωσὴφ, ναί. — Ἔχει καλῶς ὅμως· ἂς γνωρίζω κἂν ὅτι αἰσθάνεσαι μεσουρανοῦντα τὸν πρὸς ἐμὲ ἔρωτά σου!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Δηλαδὴ ἰδοὺ πῶς: Ἐγὼ δέχομαι, μόνον πρὸς ἔγγαμον κυρίαν, τὸν ἔρωτα τρίτου ὡς τὸ αἴνιγμα περὶ ὃ ἐμμανῶς ἐμμένομεν μέχρις οὗ μάθωμεν καὶ εὕρωμεν τὴν λύσιν· ὄχι ὅμως καὶ πάντα ἔρωτα, ὡς

ἄλλοι φρονοῦσιν. Διότι ἐν πρώτοις, ἐγὼ τὸν νόμιμον γάμον θεωρῶ καὶ πρεσβεύω πληρέστατα ὡς τὸ Εὐαγγέλιον : ὅτι γίνονται καὶ ἑνοῦνται οἱ δύο εἰς μίαν μόνην. . . καρδίαν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Σιώπα, διάβολε, διότι εἶσαι ἀηδής. Ἄλλως τε καὶ μόνη ἡ ἐνταῦθα παρουσία σου αἴρει τὴν περὶ τοῦ ἐγγάμου βίου πεποίθησίν σου ταύτην.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀ, τοῦτο ἀνέμενον νὰ μὲ εἴπῃς ! Μὴ σὲ ἀπατᾷ τὸ φαινόμενον, ἡ κατὰ τύπους παρέμβασις τοῦ Ῥωμύλου· κατ' οὐσίαν ἡ θρησκεία ἔχει πάντοτε δίκαιον. Διότι πῶς ἄλλως ἐξηγεῖται, εἰμὴ διὰ τῆς εἰς ἓν ἄτομον ἑνώσεως τῶν δύο ἐν τῷ νομίμῳ γάμῳ, ὁ τρίτος κατακτητὴς νὰ βλέπῃ παρὰ τῇ δεσποίνῃ τὸ ὄνειρον, τὸ δὲ θαῦμα νὰ φύεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δεσπότου ;

ΕΥΤΕΡΠΗ φράττουσα διὰ τῶν χειρῶν τὰ ὦτά της καὶ φεύγουσα.

Εἶσαι ἀχρεῖος ! Φύγε, φύγε ! Νὰ μὴ σὲ ἴδω !

Ἔρχεται πρὸ κατόπτρου καὶ διορθοῖ τὴν κόμην της.

ΡΩΜΥΛΟΣ καγχάζων.

Εὐτέρπη ! . . . Εὐτέρπη, μετανοῶ, ἀλλάσσω θεωρίαν· Αἰωνίως σεμνὸς τοῦ λοιποῦ !

ΕΥΤΕΡΠΗ ἐπανερχομένη οἱονεὶ ὀργίλη.

Βωμολοχεῖς ὡς ἁμαξηλάτης, σκέπτεσαι ὡς Σα-

τανᾶς, γελᾶς ὡς παράφρων! Οὐδὲ θέλω νὰ σὲ ἴδω τοῦ λοιποῦ!

ΡΩΜΥΛΟΣ ἱκετευτικῶς.

Ἄκουσόν με, Εὐτέρπη· μετενόησα! Ὠλίσθησα, συγχώρει με!

(Κλίνων τὸ γόνυ καὶ ἁρπάζων τὴν χεῖρά της).

Ὠλίσθησα ἰδοὺ ὅτι εἶμαι κατὰ γῆς. Ἄφες με νὰ σὲ φιλήσω! Λαλεῖς τόσον εὔμορφα! — Λοιπὸν ἂς ἀποθάνω!

(Ἀνεγειρόμενος.)

Ἐλησμόνησα τὴν συμβουλὴν φρονιμωτάτου φίλου μου!

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ποίαν συμβουλήν;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ὅτι εἰς τὰς ἐρωτικὰς μετ' ἐγγάμων συνελεύσεις πρέπει νὰ λαλῇς περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Βάμβα, ἐν ᾧ ἐνταυτῷ προσπαθεῖς . . .

Ἀκούεται ὁ κώδων τῆς εἰσόδου τοῦ οἴκου.

ΕΥΤΕΡΠΗ βαλοῦσα κραυγήν.

Ἄ! . . . — Ποῖος νὰ ἦνε;

(Φεύγει ταχεῖα).

ΣΚΗΝΗ Β'.

Ο ΡΩΜΥΛΟΣ μόνος.

ΡΩΜΥΛΟΣ γελῶν.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ὡς ὁ ἡμίονος, βαδίζω πάντοτε εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ ... Παίζω ἀλλὰ μίαν ἡμέραν θὰ μὲ κλείσῃ τὴν θύραν ἐπιλέγουσα τὴν τετριμένην ἐπῳδόν : Ἐντεῦθεν ἀπῆλθον καὶ οἱ ἄλλοι ! — Ἐν τούτοις εἶνε τόσον ἡ Εὐτέρπη ἀγαθή ! . .— Ποῖος ὅμως νὰ ἦλθεν ;

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΡΩΜΥΛΟΣ. Ἐπανερχομένη δρομαία ἡ

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Φύγε ! Κρύψου !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Πῶς ; Ποῦ ; Διατί ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὁ Ἰωσήφ ! Ἐὰν σὲ εὕρῃ τὴν ὥραν αὐτήν, ἐδῶ, τὸ πᾶν ἐνόησεν !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Καὶ νὰ φύγω πῶς, πόθεν ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Νὰ κρυβῇς !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Νὰ κρυβῶ ; Πῶς, ποῦ ;

ΕΥΤΕΡΠΗ ἀμηχανοῦσα.

Ἐν τούτοις. . .

ΡΩΜΥΛΟΣ ἐπίσης.

Ἐν τούτοις. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ δραμοῦσα καὶ ἀνοίγουσα τὴν ἱματιοθήκην.

Νὰ φύγῃς ἀδύνατον, θὰ σὲ ἴδῃ. Ἔλα, ἔλα· ἔρχεται ! Κρύψου ἐδῶ !

ΡΩΜΥΛΟΣ προσερχόμενος.

Ἀλλά. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ ὠθοῦσα αὐτὸν ἐντός.

Σιωπή ! Βυθίσου ἐδῶ. Εἰσέρχου !

ΡΩΜΥΛΟΣ εἰσερχόμενος.

Ἀλλά. . . Ἐγὼ ἀπεβλακώθην !

ΕΥΤΕΡΠΗ κλείουσα τὸ φύλλον τῆς ἱματιοθήκης.

Αὐτοῦ λοιπὸν, ἀχρεῖε ! Θὰ ἴδῃς τώρα ποίαν τιμωρίαν σοὶ ἡτοίμασα δι' ὅσα πρὸ ὀλίγου περὶ μιᾶς καρδίας, περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Βάμβα καὶ τοῦ τρίτου κατακτητοῦ ἐσεμνολόγεις.

ΡΩΜΥΛΟΣ προτείνων τὴν κεφαλὴν περιπαθῶς.

Δός με νὰ σὲ φιλήσω !

ΕΥΤΕΡΠΗ δίδουσα αὐτῷ ῥάπισμα ἐπὶ τῆς παρειᾶς.

Σ' ἔδωκα !

Κλείει τὴν ἱματιοθήκην.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

—Ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ. Εὐτέρπη μόλις καθίσασα καὶ ἀναλαβοῦσα εἰς χεῖρας σοβαρῶς τὸν τόμον τοῦ Er. Legouvé. Εἰσέρχεται κεκοπιακῶς, ἀλλὰ γλυκὺς καὶ γαλήνιος ὁ Ἰωσήφ.—

ΕΥΤΕΡΠΗ ἡσύχως ἀνεγείρουσα τὰ ὄμματα.

Ἆ, σὺ, Ἰωσήφ! Πῶς;...

ΙΩΣΗΦ.

Ἔμεινα! Θ' ἀναχωρήσω μετὰ ἡμίσειαν ὥραν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Προφθάνεις;

ΙΩΣΗΦ.

Βεβαίως. Θὰ ἐπανέλθω διὰ τοῦ τελευταίου, τὴν νύκτα. — Φαντάσου· νὰ κάμω τόσον δρόμον, νὰ φθάσω μόλις εἰς τὸν σταθμὸν καὶ νὰ ἴδω ἐνώπιόν μου κινοῦν ἠρέμα τὸ ἀτμόπλοιον χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ κρατήσω αὐτὸ, οὔτε νὰ πηδήσω ἐντός! Μὲ ἦλθε νὰ σκάσω!

(Ἀνακλῶν τοὺς βραχίονας).

Ὤ, ἀπηύδησα!

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Καλλίτερον ὅμως· ἦλθες πρὸς σωτηρίαν μου.

ΙΩΣΗΦ.

Διατί;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Διότι... τιμωρεῖσαι ἀφίνων με μόνην καὶ θηρεύων μόνον τὰ πλούτη. Διότι, φίλε μου, πρὸ ὀλίγου ἦλ-

θεν εἷς κύριος πλήρης χάριτος, καλλονῆς καὶ αἰσχρότητος, προτείνων με . . . Οἷα, νομίζεις;

ΙΩΣΗΦ.

Νὰ λάβῃ εἰς ὑπενοικίασιν τὰς ἐν Ῥεύματι γαίας μου.

ΕΥΤΕΡΠΗ γελῶσα.

Ἂν ἦτο τοῦτο, θὰ ἦτο λαμπρόν· ὄχι, φίλε μου. Ἦλθε προτείνων μοι λίαν ἀβρῶς νὰ λάβῃ εἰς ὑπενοικίασιν—ἐμὲ αὐτήν!

ΙΩΣΗΦ.

Μὴ λέγῃς τοιαῦτά τινα. Καὶ ἡ φαντασίωσις ἀκόμη τοιούτων σκηνῶν εἶνέ τι μιαρὸν καὶ ἀηδές.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Μιαρὸν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀληθές. Νομίζεις ὅτι σὲ ἀπατῶ;

ΙΩΣΗΦ ἀφροντιστῶν.

Παράβολος ἰδέα! — Σὺ, τί εἶπες;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὡσεὶ προμαντεύουσα ὅτι θὰ ἐπανέλθῃς τάχιστα, συνήνουν καὶ κατώρθωσα, ἅμα ἠκούσθης κάτω, νὰ κλείσω αὐτὸν εἰς τὴν ἱματιοθήκην, ἐδῶ. Σοὶ ὁρκίζομαι!

ΙΩΣΗΦ γελῶν.

Εἰς ποίαν σελίδα τοῦ βιβλίου τούτου ἀνέγνωσες τὴν σκηνὴν αὐτήν;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Αὐτὸς ἐκράτει καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ, ἀλλὰ πᾶν ἄλλο περιέχει νομίζω ἢ τοιαύτας σκηνάς· ἐν αὐτῷ πρόκειται περὶ παίδων ἀγωγῆς.

ΙΩΣΗΦ ἰδὼν τὸ βιβλίον ἐγγύτερον.

Ἀληθῶς . . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἀκόμη δυσπιστεῖς; Λαβὲ, φίλε μου, τὸ κλειδίον καὶ ἴδε!

Θέτει εἰς χεῖράς του τὸ κλειδίον τῆς ἱματιοθήκης.

ΙΩΣΗΦ.

Εἶσαι τρελή!

ΕΥΤΕΡΠΗ λαβοῦσα αὐτὸν τῆς χειρὸς καὶ σύρουσα.

Ἐγείρου καὶ θὰ θαυμάσῃς!

ΙΩΣΗΦ ἐγειρόμενος.

Μὰ τὴν ἀλήθειαν . . . θὰ ἦτο νόστιμον!

ΕΥΤΕΡΠΗ ἁρπάσασα τὸ κλειδίον ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ θέτουσα ἐν τῇ κλειθρίᾳ.

Ἰδού.

(Κτυπῶσα διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς τὴν ἱματιοθήκην).

Γλυκύ μου μῆλον, βυθίσου εἰς τὸ ἄκρον!

Ἀνοίγει.

ΙΩΣΗΦ.

Αἴ! . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ βαλοῦσα γέλωτα καὶ καθίσασα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἱματιοθήκης ἀνοικτῆς.

Αἰωνίως εὔπιστος !

(Λαμβάνει ἐπὶ τῶν γονάτων της φλανέλλας)

Εἶσαι ἱδρωμένος ; Θέλεις νὰ σὲ δώσω φλανέλλαν ; Ἔρχεσαι μακρόθεν. . . Ἄλλως τε. . .—

(Κύπτουσα ἐσώτερον καὶ γελῶσα)

Θὰ ἦσαι κατάπλεως καὶ εἰς ἱδρῶτα κρύον !

ΙΩΣΗΦ γελῶν καὶ καθήμενος πάλιν

Διάβολε !

ΕΥΤΕΡΠΗ.

κλείουσα τὸ φύλλον καὶ ἐρχομένη πλησίον του.

Τωόντι λοιπὸν ἐπίστευσες ὅτι θὰ ἦτό τις ἐδῶ κλειστός ; Ὡραῖα μὲ ἀγαπᾷς !

ΙΩΣΗΦ.

Ἀλλ' ἐγὼ οὔτε ἐπίστευσα, οὔτε δυσπίστως, ποτὲ περὶ ἡμᾶς ἠτένισα. Ἐν τούτοις. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Τί ;

ΙΩΣΗΦ.

Φαντάσου νὰ ἠγάπας ποτὲ αἴφνης ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμοῦ ! Εἰπέ με, σὲ διῆλθέ ποτε ἡ ἰδέα αὐτή ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Πολλάκις.

ΙΩΣΗΦ.

Ἴσως παίζεις, ἀλλὰ καὶ ἴσως λέγεις ἀληθῆ. Ὁ-

ταν πολλάκις σὲ ἀφίνω μόνην, ἡ χρυσῆ τῆς νεότητος φαντασία, πλανωμένη ὡς ἡ χρυσαλὶς εἰς τὰ ἄνθη τοῦ ἰδανικοῦ, θὰ πλάττῃ καὶ θὰ εὑρίσκῃ νεανίαν τινὰ ὡραῖον, εὔσωμον εὐμειδῆ καὶ ὑπερήφανον, ἱπποτικὸν καὶ πλούσιον, πλήρη αἰσθήματος καὶ πίστεως, εἰσερχόμενον ἐδῶ λάθρα, ἔστω διὰ τοῦ παραθύρου ὡς χελιδὼν, ἔτι ὡς ἡ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου, γονυκλιτοῦντα ἐνώπιόν σου, φιλοῦντα τὰς χεῖράς σου, δακρύοντα ἐπὶ τοῖς φιλήμασί σου, λυόμενον εἰς ὅρκους αἰωνίου ἔρωτος, εἰς φλογεροὺς ἐκπνέοντα αἴνους τῆς καλλονῆς σου, τῆς χάριτός σου, εἰς σαπφικὰς ἐπικλήσεις τῆς κόμης σου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν χειλέων σου! Εἶνε ἀληθὲς, Εὐτέρπη;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἀληθές·

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ πεπλανημένη φαντασία τῶν γυναικῶν! Ὀνειροπολεῖτε τοὺς μυθιστορικοὺς ἥρωας, περιπτύσσετε περιπαθεῖς τὰ χρυσᾶ αὐτὰ φαντάσματα καὶ λησμονεῖτε ὅτι οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἀληθὲς, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἱερὸν, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἀληθῶς γλυκὺ καὶ ἀληθῶς μέγα. Ὁ εὔχαρις νεανίας ἐκεῖνος, ὃν πρὸς ἔρωτα θερμαίνει ἡ ἀργία μόνη, πιστεύεις ὅτι θὰ ἠγάπα μὲ ὀνομαστὶ, σὲ ὡς Εὐτέρπην, ἢ ὡς γυναῖκα ὡραίαν καὶ γυναῖκα ἔγγαμον; Πιστεύεις ὅτι ὁ ἔρως του θὰ διήρκει ἂν ἀντὶ ἐρωμένης κατωρθοῦτο αἴφνης νὰ τῷ

παρουσιασθῇς ὡς ἕτοιμος αὐτοῦ σύζυγος; Πιστεύεις ὅτι ὁ ἔρως του θὰ ἦτο αἴσθημα ἑδραῖον, βαθὺ, μεμελετημένον καὶ οὐράνιον, ὡς τὸ αἴσθημα τοῦ εναρέτου συζύγου, ἢ αἴσθησίς τις στιγμιαία, ἑκάστοτε ἐπανερχομένη, εἴτε ὡς ὄρεξις ἐπὶ ἀναψυκτικῷ τινι ἢ γλυκύσματι, εἴτε ὡς παλαιὰ αἰσχρότητος συνήθεια, εἴτε ἀπὸ ἐγωϊσμοῦ καὶ τύφου χαρὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ὁ κόρος καὶ ἡ λήθη, ἢ μέχρις οὗ ἄλλη τις ὡραιωτέρα εἰς τὰ ὄμματά του γυνὴ διαγράψῃ τάχιστα, ὡς τὸ κῦμα τὰ ἐπὶ τῆς ἄμμου σχήματα, διαγράψῃ ἀπὸ τῶν χειλέων του τοὺς πρὸ μιᾶς στιγμῆς ὅρκους αἰωνίου ἔρωτος, ἀπὸ τῆς μνήμης του τὴν καλλονὴν καὶ τὰς χάριτας τῆς προτέρας ἐρωμένης, ἀπὸ τῆς καρδίας του, — ἀλλ᾽ ὄχι· οὐδέποτε ἔγγαμος γυνὴ ἐγγίζει καὶ κατακτᾷ ἀληθῶς τοῦ ἀφρόντιδος καὶ ἱεροσύλου αὐτοῦ τὴν καρδίαν!

ΕΥΤΕΡΠΗ ἡσύχως.

Λοιπὸν πρέπει νὰ εὕρω καὶ ἀγαπήσω τοιοῦτον τινὰ νεανίαν καὶ ἐγώ.

ΙΩΣΗΦ.

Διατί;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Διότι ἐν πρώτοις θὰ ζηλοτυπῇς καὶ τότε θὰ μὲ ἀγαπᾷς πλειότερον· δεύτερον διότι θέλω νὰ γνωρίσω τοιοῦτον τινὰ καὶ ἐγὼ ἐλαφρὸν ὡς τὸν Ζέφυρον καὶ κενὸν ὡς τὸν βλᾶκα νεανίαν, λόγῳ περιεργείας· τρί-

τον ὅταν μένω μόνη θέλω νὰ πλανῶ κατὰ νοῦν ἓν χρυσοῦν ὄνειρον, ἔστω κοῦφον καὶ φροῦδον ἔαρος νέφος. Μοὶ ὡμίλησες δι' ἀτελευτήτων περιόδων, ὡς θερμὸς ῥήτωρ· σοὶ ἀπήντησα ὡς τραπεζίτης διὰ στρογγύλων ἀριθμῶν.

ΙΩΣΗΦ.

Ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμπνέει ἡ ψυχὴ καὶ ὄχι ἡ φίλη τῶν κολάκων αἴσθησις καὶ ἡ φίλη τῶν θαυμασίων φαντασία. Ναί, διὰ τὴν κόρην, διὰ τὴν γενναίαν ταύτην κάλυκα τῆς ζωῆς, ὁ ἄγνωστος καὶ φαντασιούμενος νεανίας εἶνε καὶ τοῦ Ζεφύρου φίλτερος· καὶ τοῦ φωτὸς πολλάκις τιμαλφέστερος· ἀλλ' ἡ ἔγγαμος δέσποινα ἓν ἔχει τῶν αἰσθημάτων της ἔκκαυμα, ἕνα ἔχει τοῦ ἔρωτός της φρουρὸν οὐράνιον: ὄχι τὴν ταλαίπωρον ζηλοτυπίαν, ἀλλὰ τὸ τέκνον της, ὡς ἡ Εὐτέρπη τὸν Αἴλλην. Ἐὰν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς κόρης, μετὰ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἀδελφούς, χρυσοῦν πλανᾶται ὄνειρον, ὁ σύντροφος τοῦ βίου της, εἰς τὴν φαντασίαν τῆς μητρὸς τὸ ἁγιώτερον ὄνειρον, ἀδαμαντίνη ἅλυσις τρυφερωτάτων ὀνείρων, εἶνε τὸ τέκνον αὐτῆς, ἡ ἔφηβος ἡλικία του, αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ καὶ τὰ αἰσθήματα, ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τιμὴ αὐτοῦ καὶ ἀγάπη, ὁ γάμος του, καὶ τὰ μέλλοντα τέκνα του, ὁ πλήρης εὐδαιμονίας καὶ ζωῆς πατρικὸς αὐτοῦ καὶ ἴδιος οἶκος, ὅπου ἡ βασίλειος πορφύρα τῆς δεσποίνης καὶ τῆς μητρὸς

ὁμοῦ καὶ τῆς μάμμης θὰ ἦνε ἡ τιμὴ πρὸς αὐτὴν τῶν ἄλλων, ὁ γλυκὺς σεβασμὸς καὶ ἡ ἄρρητος τῶν ἐπιγόνων πρὸς τὴν πρώτην μητέρα στοργή.

ΕΥΤΕΡΠΗ γελῶσα.

Ὅλα καλά· ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ γήρατός μου μὲ ταράσσει. . .

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ, ἂν ἠδυνάμην νὰ προφέρω βέβηλον λόγον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦτον, θὰ ἔλεγον ὅτι εἶσαι τινὸς ἐρωτευμένη, ἀφοῦ τόσον φοβεῖσαι τὸ γῆρας.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Εἶμαι, ναί.

ΙΩΣΗΦ.

Τίνος ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὦ, ἀφελὴς ἐρώτησις συζύγου !

(Ἁρπάζουσα τὰς χεῖράς του.)

Ἀλλὰ τίνος ἄλλου φίλε μου, ἢ σοῦ καὶ μόνου ;

ΙΩΣΗΦ μετά τινας στιγμὰς βεβιασμένης σιωπῆς.

Εὐτέρπη, ἂς λέγωσιν ὅ,τι θέλουσιν· ἐγὼ ἐμελέτησα καὶ ἐσκέφθην πάντοτε ὅτι ἡ μήτηρ εἶνέ τι ἁγιώτερον τῆς παρθένου. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Διατί ;

ΙΩΣΗΦ.

Διότι ἡ μήτηρ ἔχει τέκνα, τέκνα λαμβάνοντα

παρ' αὐτῆς τὴν ζωὴν, τὴν χαρὰν, τὴν καρδίαν, τὸν Θεὸν, πολλάκις τὸν νοῦν.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

—Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ὁ Λίλλης εὔχαρις, φέρων εἰς τὸν ὦμον κρεμαμένην τὴν θήκην τῶν βιβλίων του.—

ΕΥΤΕΡΠΗ ἁρπάζουσα αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας της.

Ὁ γαμβρὸς, ὁ γαμβρός! Θὰ σὲ δώσω ἐγὼ νύμφην τὴν βασιλόπαιδα, θὰ μοὶ γεννήσῃς ἐγγόνους ὡς ἀστέρας, θὰ σὲ ἴδω στεφανούμενον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀθηνῶν! Λίλλη μου!

(Φιλεῖ τὸ τέκνον της τρυφερώτατα.)

ΙΩΣΗΦ.

Ἔλα ἐδῶ, Λίλλη. Δός με τον.

(Ἡ Εὐτέρπη θέτει αὐτὸν ἐπὶ τῶν γονάτων του.)

Τί ἔμαθες εἰς τὸ σχολεῖον;

ΛΙΛΛΗΣ.

Ἔμαθα... ἔμαθα... χίλια πράγματα!

ΙΩΣΗΦ.

Δηλαδή...

ΛΙΛΛΗΣ.

La cigale.

ΙΩΣΗΦ.

Ὦ, αὐτὸν καὶ μόνον; Εἶνε ἓν ἔτος ὅπου ἀκούω τὸν κύριον αὐτὸν cigale. Ἄλλο;

ΛΙΛΛΗΣ.

Τὸν κύριον cigale ! Ὄχι δὰ μὴ εἶνε καὶ κύριος ! Ἔπειτα διατί εἶνε ἓν ἔτος, ἀφοῦ μόλις χθὲς ἐτελειώσαμεν ὅλον τὸ ᾆσμα ;

ΙΩΣΗΦ.

Λοιπὸν ἀφοῦ ἔχει οὕτω εἰπέ μας ὅλον τὸν μῦθον.

ΛΙΛΛΗΣ χολωθείς.

Λοιπὸν ἀφοῦ εἶνε ἓν ἔτος, ὡς εἴπετε, ἐγὼ τὸν ἐλησμόνησα !

ΙΩΣΗΦ φιλῶν τὴν Λίλλην.

Κρῖμα λοιπὸν τόσοι ἀγῶνες δι' αὐτὰ τὰ γαλλικά !

ΛΙΛΛΗΣ πρὸς τὴν Εὐτέρπην.

Μητέρα, νὰ σᾶς εἴπω ἓν ὡραῖον ᾀσμάτιον ὅπου ἔμαθα σήμερον ;

ΕΥΤΕΡΠΗ πλησιάζουσα.

Εἰπὲ, ἀγάπη μου !

ΛΙΛΛΗΣ.

Λέγεται ὁ Ἐπαίτης.

ΙΩΣΗΦ.

Ἂς ἀκούσωμεν.

ΛΙΛΛΗΣ.

Ὅταν εἰς τὸν δρόμον βλέπῃς
Τὸν πτωχὸν νὰ ἐπαιτῇ
Μὴ τὰ ὄμματ' ἀποτρέπῃς
Ἀλλὰ δίδε κἄτι τι.

Εἰς τοῦ κόσμου τὴν γωνίαν,
'Ενῷ πάντα φωτεινά,
Δίχως κἂν ἐλπίδα μίαν
Ἴσως ὁ πτωχὸς πεινᾷ.

Ὅστις δυστυχεῖς οἰκτείρει
Τοὺς ἐπαίτας ἐλεῶν,
Πλοῦτον ὡς τὸν σῖτον σπείρει
Καὶ δανείζει τὸν Θεόν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὦ Λίλλη μου, σὺ εἶσαι ἄγγελος!

ΙΩΣΗΦ.

Καὶ ἐννοεῖς, μικρέ μου χριστιανὲ, αὐτὰ ὅσα λέγεις;

ΛΙΛΛΗΣ.

Πῶς νὰ μὴ τὰ ἐννοῶ; Νὰ, ἐνῷ ἠρχόμεθα ἀπὸ τὸ σχολεῖον εἶδα εἰς τὸν δρόμον ἕνα τυφλὸν καὶ τοῦ ἔδωκα εὐθὺς ἐλεημοσύνην.

ΙΩΣΗΦ θλίβων εἰς τὴν ἀγκάλην τὸ τέκνον του

Σὺ εἶσαι ἡ ἐλπίς μου!...

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἡ μόνη μας χαρά.

ΛΙΛΛΗΣ.

Μητέρα, νὰ σᾶς εἴπω ἀκόμη ἓν τρυφερὸν ᾀσμάτιον;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ναί, λέγε.

ΑΙΛΛΗΣ κλίνων πρὸς τὸ οὖς τῆς μητρός.

Κρυφὰ κρυφά : «Πεινῶ».

ʽΕΥΤΕΡΠΗ.

Πεινᾷς, ἀγάπη μου ; Ἐγὼ νὰ σὲ δώσω ὅ,τι θέλεις· ἔλα.

(Ἡ Εὐτέρπη λαμβάνει τὸν Αἴλλην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΙΩΣΗΦ μόνος καὶ ὡς ἀνωτέρω.

Πτωχὲ, μικρέ μου ἄγγελε . . . Ὦ, ἂς ἠδυνάμην νὰ σὲ καταστήσω εὐδαίμονα !

(Στηρίζει εἰς τὴν χεῖρα τὴν κεφαλὴν καὶ σιωπᾷ ἐπὶ μακρόν. Ἀνεγειρόμενος αἴφνης ἔρχεται καὶ τείνει τὴν χεῖρα πρὸς τὸ λησμονηθὲν κλειδίον τῆς ἱματιοθήκης).

Φαντάσου ἐάν . . . Ὤ, ὄχι· καὶ μόνος ὁ τοιοῦτος στοχασμὸς εἶνέ τι στυγερὸν καὶ ἀνόσιον !

(Ἀπομακρυνόμενος.)

Θεέ μου, ἐὰν ἐγνώριζε πόσον σιωπηλὸς καὶ ἀναλλοίωτος λατρεύω καὶ τιμῶ αὐτὴν, θὰ ἔπαιζεν οὕτω πολλάκις ἡ Εὐτέρπη πρὸς τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα καὶ τὰ ἁγιώτερα τοῦ ἀνθρώπου ὄνειρα ;

ΣΚΗΝΗ ς'.

— Ὡς ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ὡσεὶ δρομαίως καὶ ὕπωχρος ἡ Εὐτέρπη, ἐνῷ ῥίπτει λαθραῖον βλέμμα εἰς τὸ κλειδίον.—

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Διατί ἠγέρθης;

ΙΩΣΗΦ.

Δικαίως. Θὰ ἦναι ὥρα.

(Βλέπει εἰς τὸ ὡρολόγιόν του).

Ὤ!.. Παρ' ὀλίγον νὰ πάθω τὰ αὐτά. Μόλις προφθάνω. Χαῖρε!

(Φιλεῖ αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἀπέρχεται).

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Μὴ ἀργήσῃς, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Πλήττομαι μόνη.

('Ενωτίζεται μικρὸν σιωπηλὴ καὶ ἀκούει κλειομένην τὴν κάτω θύραν. Ἔρχεται καὶ ἀνοίγουσα τὸ φύλλον τῆς ἱματιοθήκης μετὰ γελώτων).

Ἐμπρὸς, ἱππότα εὔστομε!

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΕΥΤΕΡΠΗ. Ἐξέρχεται ὁ Ῥωμύλος ἔνδακρυς.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Σὲ ὑπέθετα ἐκ τοῦ φόβου νεκρόν... Σὺ ὅμως κλαίεις!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Εἶσαι φοβερά. Ἀλλ' ἂν αἴφνης ἤρχετο καὶ ἔβλεπεν;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Μὴ πλανᾶσαι. Μὲ ἀγαπᾷ καὶ εἶνε ἀνίκανος νὰ ὑποπτεύσῃ τι.

ΡΩΜΥΛΟΣ μένει κατάπληκτος· μετὰ μικρόν.

Ποῦ ἐσπούδασες τόσον νεαρὰ τὴν στυγερὰν αὐτὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς ψυχῆς;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Αἰωνίως ἐκπλήττεσαι ὡς τὰ παιδία καὶ οἱ ποιηταί· ποῦ ἐσπούδασεν ἡ μόλις πτερωθεῖσα ἀηδὼν τὸ οὐράνιον αὐτῆς κελάδημα; Ἄφες αὐτά. Εἰπέ με ὅμως διατί ἔκλαιες;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Δι' ὅ,τι εἶδα καὶ δι' ὅ,τι ἤκουον, Εὐτέρπη.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἐν ἄλλοις λόγοις; . . .

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἡ σκηνὴ αὐτὴ μὲ συνεκίνησε μέχρι δακρύων, πίστευσον.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ποία σκηνή;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Τῆς στοργῆς, τῆς ἀπάτης, τοῦ ἐλέους, τῆς ἀγνότητος, τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ δόλου.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὢ, ὤ! Βλέπω ἡ κωμῳδία, ὡς ἡ κάμπη ἤρχισε μεταλλασσομένη εἰς καλλιπτέρυγα τραγῳδίαν! Καὶ

ἐλησμόνησες ὅσα πρὸ ὀλίγου μεστὰ χρηστότητος καὶ ἀβρότητος ἀπήγγελλες ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ναὶ, ἐλησμόνησα ἐκεῖνα καὶ ἔβλεπον ἐνώπιόν μου πατέρα γλυκύτερον τοῦ ἡλίου, σύζυγον γενναιότερον καὶ πιστότερον τοῦ μυθικωτέρου ἱππότου, τέκνον ἀντανακλῶν εἰς τὰ στήθη του αὐτὸν τὸν Θεὸν, μητέρα ἐν ταὐτῷ . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Τίνα ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Μητέρα προδότιδα καὶ γελῶσαν.

ΕΥΤΕΡΠΗ τραυματισθεῖσα.

Μὲ ὑβρίζεις, Ῥωμύλε, οὐτιδανῶς.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἴσως. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἦνε ἀληθὲς πῶς τότε θὰ κληθῇ ὁ παντὸς ὁσίου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ περίγελως ;

ΕΥΤΕΡΠΗ τεταραγμένη πάντοτε.

Ποῖος εἶνε οὗτος ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀγνοῶ πῶς, ἴσως ἀπό τινος ἱερᾶς ἐν ἐμοὶ τῆς μητρός μου κληρονομίας, ἴσως ἐκ τελευταίου τινὸς ἐν ἡμῖν ἴχνους τῆς τοῦ Αἰωνίου εἰκόνος, βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι πολλάκις ἐν μέσῳ τῶν γελώτων μου ἢ τῆς μέθης ἀνανήφων αἰφνιδίως, διαβλέπω τὴν ἀλήθειαν

καὶ μένω ἐννεὸς ἐνώπιον τῆς κακίας ἢ τῆς τυφλότητος τῶν ἀνθρώπων. Πῶς, Εὐτέρπη, ἐνῷ ζητοῦμεν αὐτὸ τοῦτο, τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν, τυφλούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ διώκομεν αὐτὴν ὡσεὶ μεθύοντες καὶ παραφρονοῦντες ἐν τῇ κλοπῇ καὶ σφαγιάσει τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἱερότητος τῶν ἄλλων, ὡς βάρβαροι καὶ ἀνηλεεῖς τύραννοι, ἐνῷ φαινόμεθα οἱ ἁβρότατοι τῶν ἀνθρώπων ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἤτοι ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἤτοι ἐὰν ὁ ἔρως ἦνε τὸ θειότατον τῶν αἰσθημάτων, ἐὰν οὗτος ἦνε μέγιστον ἀγαθὸν, πάντως εἶνε καὶ ἀληθὲς ὁμοῦ καὶ καλόν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

(Ἐρχομένη καὶ διὰ τῆς χειρὸς διερευνῶσα τὴν κόμην του.)

Καὶ ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἔχεις ἀκόμη λευκὴν τρίχα !.. Ἐμπρὸς, ὡραῖε φιλόσοφε !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ὁ ἔρως ὅμως ἡμῶν ἔχει τι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ ἀληθὲς, Εὐτέρπη ; Εἶνε, μακρὰν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἔκτρωμά τι τερατῶδες, συλλαμβανόμενον εἰς τὰ σκότη τοῦ ἐγκλήματος καὶ εἰς τὴν φρίκην τῆς συνειδήσεως.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Φεῦ, καὶ ἐγὼ ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἰωσὴφ ἀνεχώρη-

σεν ! — Ἓν μόνον εἰπέ με· ὅσα ὁ Ἰωσὴφ εἶπε καὶ ἤκουσες περὶ τοῦ ἀπατηλοῦ ἔρωτος τῶν νεανιῶν, περὶ τῆς πλανωμένης τῶν γυναικῶν φαντασίας, περὶ τῆς ἀθίκτου καρδίας ἐκείνων ὑπὲρ ὧν ἐμμανῶς αἱ δέσποιναι θυσιαζόμεθα, εἰπέ με, εἶνε ταῦτα ἀληθῆ ;

ΡΩΜΥΛΟΣ ἀγωνιῶν.

Εὐτέρπη, ἔχεις βίαιον τὸν θυμὸν, ἄλλως. . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Εἰς τὴν μνήμην τῆς μητρός σου, Ῥωμύλε, εἰπέ με τὴν ἀλήθειαν !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Εὐτέρπη, ναί· εἶνε ἀληθῆ.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἆ, πλάνε καὶ δόλιε, σιώπα, σιώπα, ἄνθρωπε ἄνευ καρδίας καὶ ἄνευ τιμῆς ! Ἦσο σὺ ὃν ἐγὼ ὑπέλαβον τὴν πλήρωσιν παντὸς ὀνείρου μου, ἦσο σὺ ὃν ἐγὼ ἀπεκάλεσα ἄγγελον ! Σὺ, δοῦλος ἀπατεὼν καὶ φονεὺς ἀνίερος !

(Ἐρχομένη ἐνώπιόν του κλαίουσα.)

Εἰς τί σοῦ ἔπταισα λοιπὸν καὶ μὲ ἠπάτας, ἄθλιε !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Pas trop de zèle, Ξανθίππη ! Διατί νὰ ἀπατῶμεν αἰωνίως ἀλλήλους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐν γνώσει τῆς ἀπάτης ἕκαστος ; Μάρτυς μου ὁ Θεὸς ὅτι πολλάκις ἐπίστευσα ὅτι σὲ ἠγάπησα, ὅτι ἀκόμη ἤδη σὲ ἀγαπῶ· ὅμως εἶνε τοῦτο τὸ ἀληθὲς καὶ οὐράνιον

ἐκεῖνο τοῦ ἔρωτος αἴσθημα ; Ἐν ᾗ στιγμῇ ἐνώπιόν μου παρίστατο ἡ πρὸ ὀλίγου σκηνὴ, ἐσκεπτόμην συνάμα, Εὐτέρπη, ἐὰν ἤμην ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἰωσήφ· ἐὰν ἀπὸ ἔρωτος ἁγίου εἶχον λάβῃ κόρην ὡς σύντροφον τοῦ βίου μου· ἐὰν ἠγάπων μέχρι λατρείας καὶ θυσίας τῆς ζωῆς μου αὐτήν· ἐὰν ἐτίμων αὐτὴν ὡς βασίλισσαν τοῦ οἴκου μου καὶ θησαυρὸν τῆς τιμῆς μου, ἐκείνη δὲ παρορῶσα πάντα καὶ πάντα καταφρονοῦσα ἄστοργος, ἐνηγκαλίζετο ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ καὶ ἀπεθέου ἐκεῖνον εἰς τὴν λατρείαν αὐτῆς, ὡς ἄγγελον αὐτῆς καὶ κύριον ! Ὦ, γνωρίζεις πόσον καὶ ὁ ἁπλοῦς στοχασμὸς τούτου εἶναι σπαραγμὸς τῆς ψυχῆς ἀνηλεὴς, εἰκὼν ἀπελπισμοῦ ἀνέκφραστος, θέαμά τι παρόμοιον τοῦ ἐνώπιον τῆς μητρός των σπαραγμοῦ γλυκυτάτων καὶ μέχρι μανίας πεφιλημένων τέκνων ; Γνωρίζεις ὁποία φλογερὰ καὶ δίστομος μάχαιρα θὰ διεπέρα τὰ σπλάγχνα τοῦ Ἰωσὴφ ἐὰν αἴφνης ἀπό τινος ὀπῆς διέβλεπε καθ' ἣν στιγμὴν εἰσηρχόμην εἰς τὴν ἱματιοθήκην, Εὐτέρπη ;

ΕΥΤΕΡΠΗ συγκεκινημένη.

Ὦ, μὴ λέγῃς κἂν τοιοῦτό τι, Ῥωμύλε, διότι ῥιγῶ καὶ σβύννομαι !

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Οὕτω καὶ ἐγὼ ἐῤῥίγουν καὶ ἐσβυννόμην πρὸ μικροῦ διαβλέπων ἀπὸ τῆς ὀπῆς τὸν Λίλλην ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ πατρός του. Ὁποῖον κάλλος οὐράνιον

σκηνῆς μακαρίας, ὁποία τρυφερὰ ἁγνότης θειοτάτης εἰκόνος! Οὐδὲν οἰκτρότερον, οὐδὲν εἰδεχθέστερον, οὐδὲν μικρότερον ἐκείνου, ὅστις ἐν μέσῳ τοῦ μικροῦ τούτου ἐπεισοδίου τοῦ παραδείσου, λησμονηθέντος ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, διεισδύει, διϋφέρπει ὡς ὄφις, καὶ μιαίνει τὸ γλυκὺ καὶ ζείδωρον αὐτῶν φῶς, τὴν μητέρα, καὶ φαρμακεύει τὴν στοργὴν τοῦ πατρὸς εἰς τὰ στήθη!... Ἆ, ἐφαντάσθης ποτὲ, Εὐτέρπη, ἐὰν διέλθῃ ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ πατρὸς ὅτι τὸ τέκνον του ὅπερ θλίβει ἐν ἁγνοτάτῃ περιπαθείᾳ, ὅπερ κατασπάζεται λυόμενος εἰς στοργὴν ἀνεκλάλητον, ἂν διέλθῃ ἀπὸ τὸν νοῦν του αἴφνης ὅτι ὁ ἄγγελος οὗτος εἶνε τὸ δημιούργημα ἄλλου, ὅτι τὸ τέκνον τοῦτο εἰς ὃ ἐκρηπιδοῦτο πᾶσά του φίλαυτος χαρὰ καὶ πᾶσα τοῦ ὀνόματός του ἐλπὶς, εἶνε ἀπαίσιος θησαυρὸς καὶ μυστηριῶδες σύλλημμα τοῦ στυγερωτέρου ἐχθροῦ του, ὅτι οὗτος ὁ περιπτύσσων ἐν οὐρανίῳ πόνῳ τὸ τέκνον του γίνεται καὶ εἶνε, ἀντὶ πατρὸς, κλέπτης ἄθλιος, κλέπτης ἀλλοτρίων θριάμβων;

ΕΥΤΕΡΠΗ περίδακρυς.

Ἀλλὰ μήπως ὁ Ἰωσὴφ ἦνε; Ὁμολόγησον ὅτι ὄχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἀλλ' ἐὰν ἦτο; Εἶδα τοιοῦτον πατέρα ὃν ἐσπάραξε τοιαύτη ὑπόνοια: συνέλαβεν ἀνίλεως τὸ τέκνον του καὶ κατέκλεισεν αὐτὸ εἰς σκοτεινὸν ὑπόγειον·

εἶτα ἔφυγε τοῦ οἴκου. Παρῆλθεν ἡ πρωΐα, παρῆλθεν ἡ μεσημβρία, ἦλθεν ἡ δείλη καὶ ἡ μήτηρ ἤκουε μακρόθεν τὰς ὠρυγὰς τοῦ ἀθώου, σπαρασσομένη χωρὶς οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ δύναται, ὁ δὲ πατὴρ ἐπλανᾶτο ἀπεγνωκὼς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Ἀλλ' ὅτε τῆς ὡραίας νυκτὸς οἱ πρῶτοι ἀστέρες ἀνήφθησαν καὶ ὁ ταλαίπωρος πατὴρ εἶδε τὴν σκοτίαν, τὴν μητέρα τῶν φαντασμάτων διὰ τὰ παιδία, ὅταν μόνος ἐσκέφθη καὶ εἶδεν ὅτι κατ' οὐδὲν τὸ τέκνον του πταίει, ὅταν ἐσκέφθη ὅτι τὴν ὥραν αὐτὴν χθὲς ἔτι εὐήχως ἐμελέτα παρὰ τὸ πλευρόν του, ἡ μετάνοια, ἡ στοργὴ καὶ τὸ συνειδὸς ὡς τίγρεις ἀνεφλέχθησαν ἐντός του, κατελήφθη ὑπὸ δακρύων καὶ ὥρμησεν ὀλολύζων πρὸς τὸν οἶκόν του. Κατέβη εἰς τὰ σκότη εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ ἀνοίγων τὴν θύραν ὁ δείλαιος, ὄπισθεν αὐτῆς ἀπώθησε τὸ τέκνον του . . . Ἀνέλαβεν αὐτὸ εἰς τοὺς κόλπους του καί, «Υἱέ μου» ἐφώνει κλαίων ἀπαρηγόρητα, «υἱέ μου, υἱέ μου, συγγνώμην! Σὺ εἶσαι ἀθῷος, οὐδέν μοι ἔπταισες· συγγνώμην, συγγνώμην εἰς τὸν πατέρα σου! Σὺ εἶσαι τὸ τέκνον μου, σὺ εἶσαι ὁ ἄγγελός μου, ἡ χαρά μου καὶ ἡ ζωή.» Οἴμοι· μετ' ὀλίγον θαρρήσασα ἀπὸ κλαυθμοὺς φρικαλέους ὁμοῦ καὶ γέλωτας κατέβη ἡ ἔνοχος μήτηρ καὶ εὗρε . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ δραμοῦσα ἐπάνω του.

Μή . . . .

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Εὗρε τὸ τέκνον της νεκρὸν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πατρὸς παραφρονήσαντος!

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἔλεος, Ῥωμύλε, ἔλεος! Σῶσόν με λοιπὸν, σῶσόν με σύ!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἐγὼ ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς ἐκείνου, ἀντὶ νὰ τιμωρήσω τὸ τέκνον, θὰ ἐφόνευα τὴν μητέρα.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Δικαίως.

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Εἶνε πολὺ, εἶνε πολὺ νὰ ἀγαπήσῃς μίαν κόρην, νὰ ἀγαπηθῇς τὸ πρῶτον παρ' αὐτῆς, νὰ λάβῃς αὐτὴν εἰς αἰώνιον γάμον, νὰ δώσῃς εἰς αὐτὴν ἴσως καὶ ὄνομα καὶ ὕπαρξιν, νὰ αἴρεσαι διὰ τοῦ ἔρωτος μέχρι τῶν οὐρανῶν καὶ νὰ μὴ βλέπῃς γιγάντιος σὺ ἐὰν ἕρπῃ σκορπίος τις κάτωθι, νὰ κοιμᾶσαι πλήρης πίστεως καὶ ὡσεὶ τυφλὸς παρ' αὐτῇ,— καὶ ἐκείνη, .. ὤ, ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου περὶ τοῦ θερμανθέντος εἰς τὰ στήθη τοῦ γεωργοῦ ὄφεως εἶνε σάτυρα πολλῷ ἀνωτέρα τῆς σκληροτέρας σατύρας τοῦ Ἰουβενάλη!

ΕΥΤΕΡΠΗ ἐρχομένη ἱκέτις πλησίον του.

Παῦσε καὶ σῶσόν με λοιπὸν, Ῥωμύλε!

ΡΩΜΥΛΟΣ λαμβάνων τὰς χεῖράς της.

Εὐτέρπη, ἡ σωτηρία σου εἶναι ἡ φυγή μου. Μὴ

πιστεύσης εἰς τὰς μυθιστορίας, ὅτι νέος ἄνθρωπος δύναται νὰ προστατεύσῃ ἐπ' ἀρετῇ γυναῖκα ἐρασμίαν καὶ νέαν, ἐμμένων πλησίον αὐτῆς· τοιαῦται μαρτυρικαὶ θυσίαι εἰσὶ πάντως κατώτεραι εἱμαρμένης τινος ὥρας ἐν ταῖς ὥραις τῆς νεότητος... Ἡ μόνη ἐλπὶς κεῖται εἰς τὴν φυγήν μου. Καὶ φεύγω· ὁ ἔρως ὃν μοὶ ἔδιδες καὶ ἐγὼ ὑπέκλεπτον ἦτο δι' ἐμὲ οἰκτρὸν ἀναμάσσημα τῆς τροφῆς ἄλλου· ἠγωνία καὶ ἐβδελύττετο ἡ ψυχή μου νὰ κάθηται εἰς τοιοῦτον ἀρρώστων συμπόσιον, ἐνῷ εἶμαι ἀκόμη νέος καὶ ὑγείας ἀνάπλεως. Θὰ πλανηθῶ εἰς τὸν κόσμον μέχρις οὗ ἠρεμήσῃ τὸ αἷμα ἢ εὕρω τὴν πεπρωμένην τῆς ζωῆς μου σύντροφον. Ἀγάπησον ἐν τούτοις τὸν Ἰωσὴφ, διότι σὲ ἀγαπᾷ καὶ ἀγαπᾷ σὲ καὶ μόνην, ἀγάπησον αὐτὸν διότι πισπεύει· ἀγάπησον τὸν Αἴλλην ἀληθῶς, διότι εἶνε γνήσιον τέκνον σου, διότι ὅταν ἐν τῷ λυγρῷ γήρατι μόνη σου ἐλπὶς καὶ ἀγάπη ἦνε αὐτὸς, παντὸς ἄλλου μακρυνθέντος ἀπὸ πλησίον σου, ἔχεις ἀνάγκην νὰ σὲ ἀγαπᾷ ὡς δοτῆρα τῆς ζωῆς του καὶ νὰ σὲ λατρεύῃ ὡς μητέρα του,— ἡ τελευταία χαρὰ καὶ μᾶλλον διαρκὴς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς γυναικὸς καὶ ἴσως ἡ ὑπερτάτη πασῶν, ὦ Εὐτέρπη, ὦ φίλη μου!

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ὦ Ῥωμύλε, πρὸς ὅλα ταῦτα ἔχω ἆρα τὴν δύναμιν... νὰ ἐμμείνω,... νὰ ἀντιστῶ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ἡ μόνη γενναία καὶ προστᾶτις φρουρὰ τῆς μητρὸς εἶνε τὸ τέκνον της. Ἀφοσιώθητι εἰς αὐτὸ καὶ μὴ φοβοῦ. Ἀλλ' ἐὰν ποτὲ ἴδῃς σεαυτὴν κλίνουσαν εὐπαθῆ εἰς τοὺς λόγους τῶν ὄφεων, κάλεσον εἰς τὰ ὅπλα τὸν ὑπεύθυνον ὑπουργόν, ἀναγνώρισον αὐτὸν φρούραρχον καὶ ἐπίρρωσον τὴν φρουράν . . .

(Μειδιῶν.)

Φοβοῦ τὴν μητέρα ἥτις φοβεῖται τὴν πληθὺν τῶν τέκνων. Καὶ πίστευσον ὅτι ἐὰν τὸ ἰδανικὸν τῶν ἀνθρώπων ἦνε ὁ πλατωνικὸς ἔρως, τὸ ἰδανικὸν τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἀληθής, ὁ ἅγιος γάμος. — Ὑγίαινε !

ΕΥΤΕΡΠΗ θλίβουσα τὰς χεῖράς του.

Εὐχαριστῶ, Ῥωμύλε. Εἴθε, φίλε μου . . . Φεύγεις ;

ΡΩΜΥΛΟΣ.

Ναί. Καὶ ὁμολόγησον ὅτι ἐὰν ἦνε ὡραῖος καὶ φίλτατος ὁ ἀνατέλλων ἥλιος, εἶνε ὅμως ἐνίοτε ἐπίσης ὡραῖος, καίτοι μελαγχολικός, ὁ ἥλιος δύων . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὦ, ναί· καὶ ἐπίσης αἰωνίως φίλτατος ! Ἄ, πόσον ἤδη εἶμαι μικρὰ καὶ πόσον ἐπόθουν, τοιοῦτος οἷος φαίνεσαι νῦν, νὰ μὲ ἐτίμας τόσον ὅσον μὲ ἠγάπησες ἄλλοτε.

ΡΩΜΥΛΟΣ ἀναχωρῶν.

Ἂν μὴ σὲ ἐτίμων, οὐδέποτε θὰ ἔφευγον, Εὐτέρπη. Πίστευον καὶ εὐδαιμόνει.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, Ῥωμύλε. Χαῖρε καὶ εὐωδοῦ.. Ῥωμύλε μου.

(Ὁ Ῥωμύλος φεύγει).

ΣΚΗΝΗ Η΄.

ΕΥΤΕΡΠΗ. Εἰσέρχεται ὁ ΛΙΛΛΗΣ.

Μητέρα, εἶπα τὸ ᾀσμάτιον.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

κλαίουσα καὶ λαβοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς κόλπους της.

Ὦ Λίλλη μου, Λίλλη μου, σῶσόν με ! . .

ΛΙΛΛΗΣ.

Διατί ! . . . Διατί, μητέρα, κλαίεις ;

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΜΕΤΑ ΤΡΙΑ ΕΤΗ.

— Μετὰ τρία ἔτη. Θάλαμος τῆς Εὐτέρπης. Περὶ τραπέζιον μικρὸν ὁ Αἴλλης καθήμενος διδάσκει τὴν ἀλφάβητον εἰς διετῆ κόρην ἐγγὺς μικροτέρου παιδίου, ἀδελφούς του. Εὐτέρπη, καθημένη ὀλίγον ἀπώτερον καὶ ἀναγινώσκουσα σιγῇ μικρὰν ἐπιστολήν.

ΕΥΤΕΡΠΗ ἀνεγειρομένη, καθ' ἑαυτήν.

Ταλαίπωρε Ῥωμύλε!... Τέλος ἡσύχασες ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ! Τόσα συναισθήματα πρὸς ἑαυτὰ ἐχθρά, τόση νοὸς ταραχὴ καὶ πλύμμηρα, τόσαι καρδίας εὐγενοῦς φλογεραὶ ὁρμαί, ἔπρεπε νὰ τελειώσωσιν αὐτοῦ. Σύ, εἶσαι ὁ σωτήρ μου, λαμπρὲ νέε, σὺ ἦσο τὸ ἱερὸν φῶς δι' οὗ εἶδον περὶ ἐμὲ τὸ πᾶν ἀληθές, δι' οὗ ἀνεγνώρισα, μήτηρ ἐγώ, τὰ τέκνα μου.— Πτωχὲ Ῥωμύλε!

(Ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν.)

«Φίλτατέ μου Ἰωσήφ. — Ἐπανῆλθον πρὸ ἡμερῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ πάλιν. Ἐν τούτοις μὴ δυνηθεὶς νὰ πεισθῶ περὶ τοῦ γάμου ὡς ἀγαθοῦ τινος, ἄλλως μὴ κατορθώσας νὰ συμβιβάσω ἐν ἐμοὶ τὸν νοῦν πρὸς τὴν καρδίαν, ἢ μᾶλλον τὴν ἀλήθειαν τῆς φρονήσεως

πρὸς τὴν τυραννίαν τῆς σαρκὸς, δίδω τέλος εἰς τὴν ζωήν μου καὶ αὔριον περὶ λύχνων ἀφὰς ἀνατινάσσω τοὺς μυελούς μου ὑπὸ τὸν ὡραῖον οὐρανὸν τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τοῦ παραθύρου μου, ὁδὸς Φιλελλήνων ἀριθμὸς 112.

Εὐδαιμόνει πατριαρχικῶς μετὰ τοῦ οἴκου σου καί ποτε ἐνθυμοῦ ὅτι σᾶς ἠγάπησα.

Σὸς, ὁ ποτὲ ΡΩΜΥΛΟΣ.»

Θεέ μου, εἶνε φρικῶδες! Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη τὴν Παρασκευὴν, τὸ Σάββατον θὰ ἐγένετο... ὤ, εἶνε ἀπαίσιον! Τρέμω!

(Ἐπανέρχεται πρὸς τὰ τέκνα της, ὅτε κρούεται ἡ θύρα.)

ΕΥΤΕΡΠΗ στραφεῖσα.

Ἐμπρός·

ΣΚΗΝΗ Β'.

—Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται δίδων ἀκόμη τὸν βραχίονά του εἰς τὴν χεῖρα γυναικὸς νεαρᾶς καὶ περικαλλοῦς ὁ Ῥωμύλος—.

ΕΥΤΕΡΠΗ δραμοῦσα ἐπτοημένη πρὸς αὐτούς.

Ἆ!.. Ῥωμύλε, σύ; Ζῇς, ζῇς, λοιπόν;

ΡΩΜΥΛΟΣ βλέπων πρὸς τὸν Αἴλλην.

Ἡ φρουρὰ ἀνεπτύχθη... Οἰωνὸς ἄριστος.

(Παρουσιάζων τὴν κυρίαν του.)

Αἰμιλία, ἡ φρουρά μου· καὶ ἡ ἐνώπιον Θεοῦ κα

ἀνθρώπων ὁμότιμός μου καὶ σύντροφος τοῦ βίου μου.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

χαιρετίζουσα μὲ δάκρυα ὁμοῦ καὶ μειδιάματα.

Πονηρέ· καὶ μᾶς ἔγραφες καὶ ἐγὼ ἐπίστευσα ὅτι ἔγεινες αὐτόχειρ!

ΡΩΜΥΛΟΣ *γελῶν.*

Αὐτόχειρ ὄχι· ἀλλ' ἔγγαμος.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΥΟ

(ΑΤΕΛΕΣ)

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ, νηρηΐς.	ΟΔΥΣΣΕΥΣ.
ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ, κύκλωψ.	ΝΑΥΤΑΙ.
ΑΚΙΣ, ποιμήν.	ΣΑΤΥΡΙΣΚΟΣ.
ΑΙΓΑΓΡΟΣ, μάντης.	

Ἡ σκηνὴ ἐν Σικελίᾳ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Πρώτη σκιὰ τῆς ἑσπέρας, ἡ Εὐωδία τοῦ ἄλσους, ἡ Ποντιὰς αὖρα, ἡ Τελευταία ἀκτὶς τοῦ ἡλίου, ὁ Φλοῖσβος τοῦ αἰγιαλοῦ.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

I.

Πρὸς τὴν δύσιν ὁ ἥλιος κλίνει
Καὶ ἁπλοῦται γλυκεῖα γαλήνη
Ἐν αἰθέρι καὶ γῇ καὶ θαλάσσῃ,
Ὁ ἀὴρ τῶν φαράγγων κοπάζει
Καὶ τὸ κῦμα ἁπαλὸν ἡσυχάζει
Καὶ σιγᾷ τὸ πτηνὸν εἰς τὰ δάση.

Σιωπὴ σκιαυγής. . . Ἂν θελήσῃς
Τὸ πτερὸν πλανωμένης μελίσσης
Θὰ ἀκούσῃς ἐν τέλει νὰ σίζῃ,
Καὶ ὡς πλάνων ἐν μέσῳ ὀνείρων.
Θὰ ἀκούσῃς τοῦ ἄνθους τὸ μῦρον
Πῶς λεπτῇ ἐν πλημμύρ' ἀναβλύζει.

Τώρα λύεται πᾶσα καρδία,
Ὡς εἰς ἄρωμα τ' ἄνθος, γλυκεῖα
Εἰς εὐχὰς καὶ παλμοὺς Ἀφροδίτης,
Καὶ ποθεῖς τρυφερᾶς ἐρωμένης
Τὴν εἰκόνα, πρὸς σὲ ἐρχομένης
Ὑπὸ δένδρα νὰ φύγῃς μαζῆ της.

Βλέπεις πέραν ἐκεῖ ὑπὸ κλῶνον
Μικρὸν ζεῦγος μονήρων τρυγόνων
Νωχελὲς καὶ σιγῶν πῶς φιλεῖται ;
Καὶ μακρὰν ἂν αὐλός τις ἐκπνέῃ,
Τὸν βοσκὸν ἡ νεότης ἐκκαίει
Καὶ τὸ ᾆσμά του ἔρως καλεῖται. . .

II.

Μελιχρὰ ὅταν φθάνῃ ἡ δείλη
Καὶ ἡ φύσις σκιρτᾷ ἐρωτύλη
Δυστυχὴς ὅστις μόνος πλανᾶται !
Καὶ εὐδαίμων, εὐδαίμων ἐκεῖνος
Ὅστις κλίνει ἁβρὸς, κ' εὐφροσύνως
Εἰς ἐρώτων ἀγκάλην κοιμᾶται.

(Αἱ νύμφαι διαλύονται.)

ΣΚΗΝΗ Β'.

— Ἀναδύεται ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἡ Γαλάτεια. Φέρει βραχιόνια ἐκ κοραλλίων, εἰς τὰ ἐκ λευκοτάτων ἀφρῶν φορέματά της διαστίλβουσι χρυσαῖ κογχύλαι, εἰς δὲ τὴν ξανθὴν καὶ λυτὴν κόμην της ἀστράπτει πληθὺς ἀδαμάντων.—

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ποῦ εἶνε ὁ Ἄκις; Ἰδοὺ σύρεται κατὰ γῆς ἐκλείπουσα ἡ τελευταία ἀκτὶς τοῦ ἡλίου· πῶς ἀργεῖ; Μὴ ἔπαυσε νὰ μὲ ἀγαπᾷ; Ὄχι, ἰδοὺ αὐτός!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ, ΑΚΙΣ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ τρέχουσα πρὸς αὐτόν.

Ἄκι!

ΑΚΙΣ.

Ἤργησα, Γαλάτεια;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ἄλλοτε μὲ ἀνέμενες, πρῶτος ἐρχόμενος.

ΑΚΙΣ.

Ναί, ἀλλὰ σήμερον ἐφοβούμην νὰ μένω μόνος ἐδῶ...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ἀληθῶς φοβεῖσαι τὸν Πολύφημον; Εἶνε γελοῖος.

ΑΚΙΣ.

Γελοῖος ἀλλὰ φρικώδης. Χθὲς ἠκούετο μακρὰν παλαίων καὶ λέγεται ὅτι ἐμάχετο κατὰ τριῶν λεόντων, ἀφῆκε δὲ τοὺς δύο νεκρούς. Ἐὰν ὄντως σὲ ἀγαπᾷ, φοβοῦμαι μὴ ὀλίγος καιρὸς μοῦ λείπεται ἵνα θαυμάσω ἀκόμη τὰ ἄστρα, τὰ ἄνθη, καὶ τὰ ὄμματά σου Γαλάτεια.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Μὴ φοβοῦ· εἶνε μωρὸς καὶ δειλὸς, ὡς παιδίον.

ΑΚΙΣ.

Ἐνώπιόν σου, ἣν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἐνώπιόν μου ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ὦ, σὲ ἀγνοεῖ, Ἄκι μου ! — Ἄφες αὐτόν. Εἶνε βλὰξ καὶ τέρας. — Εἰπέ μοι σύ· ἐλούσθης, Ἄκι, σήμερον εἰς τὴν πηγήν ; Μὲ ἐνθυμεῖσο λουόμενος ;

(Φιλεῖ αὐτόν.)

ΑΚΙΣ θωπεύων αὐτῆς τὴν κόμην.

Πόσον εἶσαι ὡραία ! — Ὑπάρχει σοῦ ὡραιοτέρα νηρηῒς, Γαλάτεια ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Σὺ γνωρίζεις. Ὅμως εἰπὲ καὶ σὺ εἰς ἐμέ· γνωρίζεις που ἄνθος ἁβρότερον τοῦ Ἄκιδος ;

ΑΚΙΣ.

Γνωρίζω τὸ κρίνον· ἄνθος ἁβρὸν, χάριεν, εὔοσμον, θαυμάσιον, ἡ θέα του γεννᾷ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἡ εὐωδία του φέρει ὕπνον ὡς ἡ μαγεία. Γνωρίζω τὸ ῥόδον,

ὡραιότερον τοῦ κρίνου· εὐῶδες καὶ καλλίχρουν ἄνθος, ἐρυθριῶν αἰωνίως καὶ ἡδύτατα, ὡς μικρὰ παιδίσκη ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ γάμου. Ἐγνώρισα ὅλα τὰ ἄνθη τοῦ βουνοῦ, μικραὶ καὶ περικαλλεῖς εἰκόνες θειοτάτου καὶ οὐρανίου κάλλους· ἀλλ' ἐν μέσῳ ὅλου τοῦ μαγικοῦ τούτου κόσμου ἐν μέσῳ τοῦ ἡδυτάτου τούτου λαοῦ μίαν καὶ μόνην ἐφαντάσθην ἐμπρεπῆ βασίλισσαν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ γελῶσα.

Ἐμέ!

ΑΚΙΣ.

Σὲ καὶ μόνην. Ὦ, παραίτησον, Γαλάτεια, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Νηρέως, τὰ σκοτεινὰ τῆς θαλάσσης βάθη καὶ ἐλθὲ νὰ ζήσῃς εἰς τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων, ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος καὶ τῶν ζεφύρων, ἀλσηῒς γενομένη νύμφη, ὑπὸ τοὺς αὐλοὺς τῶν ποιμένων καὶ τὰς λαλιὰς τῶν ἀηδόνων, νὰ βλέπῃς λαμπρὰν τὴν πυρὰν τὸν χειμῶνα καὶ ν' ἀκούῃς τὸ ἔαρ κτυπῶσαν ἡδέως τὴν βροχὴν εἰς τὰ φύλλα, — μακρὰν τοῦ ὑγροῦ αὐτοῦ τάφου τοῦ Γλαύκου, ὅπου αἰωνία ἡ ἁλμυρὰ ἁπλοῦται θάλασσα!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Πόσον ἤθελον νὰ ἐγνώριζες τὰ ἀνάκτορα τοῦ Νηρέως καὶ τότε θὰ ἐτίμας τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ὄχι τὰ ὕψη τῶν ὀρέων! Δι' ἡμᾶς ἡ πλατεῖα καὶ ἁλμυρὰ αὐτὴ θάλασσα εἶνε ἐλαφρὰ καὶ εὐώδης

ὡς ἡ πνοὴ τοῦ ἔαρος. Πέραν ἐκεῖ καὶ κάτω, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους, ἐγείρονται μεγαλοπρεπῆ τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρός μου, ἀνάκτορα κατεσκευασμένα ἀπὸ τοῦ καλλίστου κορραλλίου τοῦ ὠκεανοῦ, ὅπου ἄπειροι καὶ οἱ ἄριστοι μαργαρῖται σχηματίζουσι τὰ γεισώματα, τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἔνδον καλύπτουσι τῶν ἀνακτόρων, ὅπου αἱ μᾶλλον χρυσαῖ καὶ μαρμαρυγώδεις κογχύλαι στρώννυνται παρὰ τῷ οὐδῷ τοῦ οἴκου καὶ εἰς μακρὰν ἔτι ἔκτασιν, ὡς φωταυγὴς στεφάνη, περιστέφουσι τὸ ἔδαφος. Ἐκεῖ εἰς κήπους κρυσταλλωτῶν καὶ ἀμαράντων ἀνθέων, ἐκεῖ εἰς κύματα διαυγέστερα τοῦ λεπτοτάτου τῆς Ἑλλάδος ἀέρος καὶ εἰς ἀφροὺς λευκοτέρους τῆς μᾶλλον παρθένου τῶν ὀρέων σας χιόνος, ἐκεῖ διέρχονται τὴν ζωὴν παίζουσαι, γελῶσαι αἰωνίως καὶ ᾄδουσαι αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ Νηρέως, ἐκεῖ θὰ ἴδῃς, τὰς νυμφας Ὠκεανίδας, ἐκεῖ τὴν Ἀμφιτρίτην καὶ τὸν Πρωτέα καὶ τὸν Γλαῦκον καὶ τοὺς Τρίτωνας, ἐν ᾧ τὰ θαυμασιώτατα κήτη καὶ οἱ μᾶλλον μαρμαρυγώδεις καὶ λεπτοφυεῖς ἰχθύες, διέρχονται παρὰ τὰ ἀνάκτορα αἰωνίως σιωπηλοί, μαγευόμενοι ἐκ τῆς αἰωνίου ἡμῶν ἑορτῆς, ὡς αἱ χρυσαλίδες παρὰ τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων σας.

ΑΚΙΣ.

Ὡραία ἡ ζωὴ αὐτὴ ἀλλὰ ξένη μοι ὅλως! Καὶ προτιμῶ τὰς πέτρας τῶν ὀρέων παρ' ὅλους τοὺς μαρ-

γαρίτας τῆς ἀβύσσου, τὰ ἐφήμερα ῥόδα παρ' ὅλα τὰ ἀθάνατα ἐκεῖ κάτω κοράλλια, τὰ τρυφερὰ βελάσματα τῶν ἀμνῶν παρ' ὅλους τοὺς μυκηθμοὺς τῶν Τριτώνων... Ἐν τούτοις παρὰ τὸ ἡδύτερον καὶ λευκότερον γάλα τῆς γῆς, προτιμῶ τὰ στήθη σου, Γαλάτεια !

ΓΑΛΑΤΕΙΑ θωπεύουσα αὐτόν.

Δειλὲ καὶ πρᾶε Ἄκι !

ΑΚΙΣ.

Διατί εἰς τὴν κόμην σου φέρονται οἱ ἀστράπτοντες οὗτοι σταλαγμοί ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Οὗτοι εἶνε ἀδάμαντες. Ὅταν ἀναδύσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὅσοι σταλαγμοὶ αὐτῆς μείνωσιν ἐπὶ τῆς κόμης μου μεταβάλλονται εἰς ἀδάμαντας.

(Ἀκούεται βαθὺς βρυχηθμὸς πέραν).

ΑΚΙΣ ἐγειρόμενος.

Ἀκούεις ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Εἶνε βροντὴ τῶν νεφῶν.

ΑΚΙΣ.

Ὄχι· εἶνε ὁ στεναγμὸς τοῦ Πολυφήμου. Ἔρχεται. Φεύγω. — Γαλάτεια, χαῖρε !

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἱκέτις.

Διατί μὲ παραιτεῖς,
 Ἐν ᾧ σ' ἀγαπῶ τοσοῦτον;
Διατί δειλὸν κρατεῖς
 Τῶν ἐρώτων σου τὸν πλοῦτον;

Φεύγεις, φρίττεις δειλιᾶς
 Ἐν ᾧ εἶμ' ἐγὼ ἐγγύς σου!
Μὴ ἐγγύς μου ἀνιᾷς,
 Ἄκι, φίλε μου; λυπήσου!

Ναὶ λυπήσου· σ' ἀγαπῶ,
 Ὡς στρουθίον τὴν μητέρα,
Καὶ μακράν σου σιωπῶ
 Τοῦ θανάτου οἰκτροτέρα.

Μὴ μὲ παραιτεῖς, ὤ, μή!
 Τὴν Γαλάτειαν σπαράττων·
Μία μετὰ σοῦ στιγμή,
 Εἶς αἰὼν τῶν ἀθανάτων.

ΑΚΙΣ.

Διατί νὰ μὴ πιστεύῃς
 Πῶς σὲ ἀγαπῶ πιστῶς;
Διατί νὰ ὑποπτεύῃς
 πῶς ὁ ἔρως μου πλαστός;

Διατί νὰ σὲ ταράττῃ
Ἡ φροντίς μου ἡ δειλή,
Ὅταν κύκλῳ μας φρυάττῃ
Τερατώδης ἀπειλή;

Λησμονεῖς τοῦ Πολυφήμου
Τὴν μανίαν; λησμονεῖς
Πῶς ἡ εὔθραυστος ζωή μου
Θνητοὺς ἔχει τοὺς γονεῖς;

Καὶ ἐν τούτοις ἐν ᾧ τρέμει
Ἡ καρδία μὴ σφαγῶ,
Θὰ σ' ἠγάπα τις, εἰπέ μοι,
Τῶν θεῶν καθὼς ἐγώ;

Μόνον ὅταν ἀποθάνω
Εἰπὲ, μόνη μου χαρὰ,
Εἰς τὸ μνῆμά μου ἐπάνω:
«Ἔπαυσε καὶ νὰ ἐρᾷ.»

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ὦ, ἐὰν ἀποθάνῃς ποτὲ, Ἄκι . . . — Ἀλλὰ πῶς θὰ ἀποθάνῃς, ἀφ' οὗ οἱ ἀστέρες λάμπουσι πρὸ αἰώνων ἀθάνατοι, ἐν ᾧ τόσον ὀλιγώτερον εἶνε φωτεινοὶ ἀπὸ σὲ καὶ τόσον ὀλιγώτερον ὡραῖοι; Ἔπειτα πῶς συλλογίζεσαι τὸν θάνατον, ἐν ᾧ τοσοῦτον ἀγαπώμεθα καὶ εἴμεθα τόσον εὐδαίμονες;

ΑΚΙΣ.

Διότι σὲ ἀγαπῶ πολύ, Γαλάτεια . . .

(Ἀκούεται ἐγγύτερος βρυχηθμός.)

Χαῖρε ! Ἀπέρχομαι, διότι ῥιγῶ καὶ ἀκουσίως. Ἤκουσες ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Κρημνίζεται πέραν ὁ χείμαρρος. — Ἔρχομαι μαζῆ σου, θὰ σὲ συνοδεύσω μικρὸν εἰς τὸ δάσος. Μὴ σπεύδης ! Εἶνε τόσον μαγικὴ ἑσπέρα !

(Βυθίζεται εἰς τὸ ἄλσος.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

—Ἀναφαίνεται διὰ τῶν ἐν τῷ βάθει βράχων ὁ Πολύφημος. Εἶνε φρικαλέος γίγας, φέρων ἕνα κατὰ μέτωπον λαμπρὸν ὀφθαλμόν. Δοραὶ λεόντων καλύπτουσι τὰ μέλη του, ἐν ᾧ μακρὸν γένειον καὶ μακροτάτη κόμη κυματίζονται τερατωδῶς. Θέαμα φρικῶδες ἅμα καὶ κωμικόν, εἶδός τι μισριώτου.—

ΑΙΓΑΓΡΟΣ καὶ ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ.

Εἰπέ με λοιπόν, Αἴγαγρε, ποῖαι αἱ βουλαὶ τοῦ Διὸς περὶ τοῦ μέλλοντός μου ; ποῖον νὰ φοβοῦμαι πρέπει ; Λέγεις ὅτι εἶσαι μάντις· μάντευσον καὶ ἂς ἴδωμεν.

ΑΙΓΑΓΡΟΣ.

Ἂς χωρήσωμεν ὀλίγον ἐμπρὸς ἀκόμη ὅπου πλειότερον ἐπιλάμπει τὸ λυκόφως τῆς δύσεως καὶ δός με νὰ ἴδω τὴν χεῖρά σου. Οἱ θεοὶ γράφουσι τὸ μέλ-

λον ἑκάστου θνητοῦ εἰς τὴν παλάμην του· δι' αὐτὸ ἡ τύχη ἑκάστου κεῖται εἰς τὰς χεῖράς του. — Δός με τὴν εὐώνυμον.

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ.

Λάβε αὐτὴν καὶ λέγε. Τίνα πρέπει νὰ φοβοῦμαι;

ΑΙΓΑΓΡΟΣ.

Φοβοῦ τὸν Ὀδυσσέα.

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ.

Ποῖος ἐνώπιόν μου τολμᾷ νὰ ἦνε οὗτος;

ΑΙΓΑΓΡΟΣ.

Εἶνε ὁ πορθητὴς Τροίας, ἐν ᾗ βασιλεὺς ἦτο ὁ Πρίαμος:

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ.

Διατί νὰ φοβοῦμαι αὐτόν!

ΑΙΓΑΓΡΟΣ.

Διότι ἔχει ῥίνα καὶ ὄμματα ἀετοῦ, διότι ἔχει λαγωοῦ ταχύτητα καὶ ὕπνον, διότι . . .

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ[1]

ΣΚΗΝΗ....

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

(ψάλλει τὸν πρὸς τὴν Γαλάτειαν ἔρωτα αὐτοῦ.)

Ἀφρὸς τὸ σῶμα,
Δορκάδος ὄμμα,
Ὡς ῥόδον στόμα,
Κόμη χρυσῆ,
Βῆμα ζεφύρων
Τὸ ἔαρ σύρον,
Πλᾶσμα ὀνείρων,
Ὦ κόρη σύ!

Ὅπου καθήσῃ
Ὅπου πατήσῃ
Θὰ ἀναβλύσῃ
Μύρων πηγή.
Βλέπει εἰς αἰθέρας,
Σπείρει ἀστέρας
Καὶ ὡς ἡμέρας
Φέγγει αὐγή!

1 Περὶ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων βλέπε τὴν ἐν προλόγῳ βιογραφίαν τοῦ ποιητοῦ.

Μαγείας πάσης
Γῆς καὶ θαλάσσης,
Ἄστρων ἀνάσσης
Εἶν' ἀδελφή.
Τίς μαργαρίτης!
Ὡς ἡ μορφή της,
Τῆς Ἀφροδίτης
Εἶν' ἡ μορφή;

Τοιοῦτον κάλλος,
Κιτρέας θάλος,
Ἰδών τις ἄλλος,
Ὦ οὐρανοί,
Πῶς ἐκρατήθη
Καὶ ἠδυνήθη
Θλίβων τὰ στήθη
Νὰ μὴ μανῇ;

Στενάζω, καίω,
Μαίνομαι, κλαίω,
Βοῶ καὶ ἐκπνέω
Αὐτῆς μακρὰν,
Κλίνω δ' εὐήθως
Θραύω τὸ στῆθος
Καὶ μένω λίθος
Ἐν τῷ δρᾷν!

Ἐν τῷ δρᾷν! φεῦ καὶ ἐν τούτοις λέγουσιν ὅτι ἐκ τοῦ δρᾷν τίκτεται τὸ ἐρᾷν. — Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐφάνη! Ἔρχεται, εἶνε αὐτή! Μὲ καταλαμβάνει σύσσωμον, αἰσθάνομαι ἀναβαῖνον τὸ ῥῖγος τῆς βλακίας. Εἶνε αὐτὴ ἀπολιθοῦμαι!

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

ΣΚΗΝΗ...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ, ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ, ΑΚΙΣ.

(Πολύφημος καταδιώκει, ὅπως φονεύσῃ τὸν Ἄκιν. Τριῳδία.)

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

Ὦ σκηνή!
Κεραυνοί,
Ἐν ὀργῇ
Ἀρωγοὶ
Τοῦ πιστοῦ
Ἐραστοῦ
Ἀκιδός μου προβῆτε

Ὦ σκηνή !
Κεραυνοὶ,
Αὐστηροὶ
Τιμωροὶ
Κατ' αὐτοῦ
Τοῦ ληστοῦ
Πολυφήμου ῥαγῆτε !

ΑΚΙΣ.

Οἴ, οἴ, οἴ !
Ὦ θεοὶ,
Τὶς, τὶς, τὶς,
Λυτρωτὴς
Θὰ φανῇ !
Οὐρανοί !
Ὦ, ὤ, ὤ,
Πνευστιῶ
Καὶ ὁ τάλας νεκροῦμαι

Ὦ στιγμαὶ
Ἐπ' ἐμὲ
Κρυερὸς
Ὁ ἱδρὼς
Τοῦ θανά-
του μου νά !...

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ.

Παρευθὺς
Θὰ πεισθῆς
Πῶς ἐγὼ
Κυνηγῶ
Καὶ ὁμοῦ
Δι' ὤμου
Τοῦ θανάτου φονεύω

Τὸν ἐχθρὸν
'Ανευρὼν
Ν' ὁμιλῇ
Τῇ καλῇ
Ἣν, πῶ, πῶ!
'Αγαπῶ
Καὶ ὡς τίγρις λατρεύω.

ΣΚΗΝΗ ...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μόνη.

(Ὁ Ἄκις φεύγει καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Πολυφήμου. Ἡ Γαλάτεια μένει ἐν ἀγωνίᾳ, ἀγνοοῦσα τὰν τύχην τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, ὃν διὰ πελωρίου βράχου φθὰς κατέθραυσεν ὁ κύκλωψ)

Σιγᾶτε!
Κοιμᾶται
'Εν φρίκῃ ἡ γῆ...

Ὢ, τρόμοι,
Ἀκόμη
Ὁ Ἄκις ἀργεῖ !

Ὢ, κτύπα
Τὸν γῦπα,
Στρουθὲ, κρατερά.
Καὶ τρέχε
Καὶ ἔχε
Ὡς ὅπλον πτερά.

Θρηνεῖτε !
Τελεῖται
Ἀγὼν ἐναγής . . .
Παλαίει
Κ' ἐκπνέει
Τὸ κάλλος τῆς γῆς.

(Μετὰ μικρὰν ἀκρόασιν.)

Ἀκούεις βρυγμούς ;
Τὸ τέρας βρυχᾶται.
Ἀκούεις κλαυθμούς ;
Ὁ Ἄκις κτυπᾶται.
Θνητοῦ ἐκπνοήν ;
Ἀκούεις βαρεῖαν ;
Γελώτων βοὴν

'Ακούεις ἀγρίαν ;
Τὸ τέρας γελᾷ,
Ὁ Ἄκις ἐκπνέει !
'Εκπνέει ! . . . 'Αλλὰ
'Ακόμη παλαίει !

(Βλέπουσα ἐν ταραχῇ πέραν.)

Παλαίει καὶ ζῇ !
Ζῇ ἔτι κ' ἐφάνη !
'Αλλ' ὅμως μαζῇ
Τὸ τέρας πῶς φθάνει !

Ἔργον Ἀτελές.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ

ΤΑ ΚΥΜΑΤΑ.

ΕΡΩΤΟΣ ΔΑΚΡΥ.

Ὑπῆρξέ ποτε ζωηρὰ, εὔστροφος καὶ χαρίεσσα κόρη, δύω καταμέλανοι ὀφθαλμοὶ εἰς πρόσωπον ἀποπνέον τὴν ἁβρότητα τοῦ κρίνου. Ἔτυχε ν' ἀπαντήσω τὴν κόρην αὐτὴν εἰς τὴν ἀτραπὸν τῆς ζωῆς μου, ὡς ἀπαντᾶται ἡλιακὴ ἀκτὶς μὲ ἄσημον ὕαλον· τὸ ἀφανὲς ἐκεῖνο τεμάχιον τῆς ὑέλου λαμπυρίζει τότε, καὶ ἰδοὺ ὁπόθεν καὶ οἵα ἡ ᾠδὴ αὕτη.

Ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν ὡραίων μυθιστορικῶν εἰκόνων τοῦ Δυμᾶ καὶ τοῦ Οὔγου, ὑπέθεσα ὅτι ἦτό τις ἀναγεννηθεῖσα ἡρωῒς τῶν Μοϊκανῶν ἢ ἡ Τιτίκα. Ἔκτοτε ἠκροώμην μουσικὴν καὶ ὁ νοῦς μου ἐπέτα πλησίον της, ἔκτοτε ἐταρασσόμην καὶ ἐσιώπων ὁπόταν αὐτὴν προσαπήντων. Καὶ διατί ἐνόμιζον ὅτι ἄλλοθί που εἶδον τὸν ἄγγελον τοῦτον; Ἴσως διότι ἠγάπων τοὺς ἀστέρας, ἠπατώμην νομίζων ὅτι ἦτον εἷς ἐξ αὐτῶν.

Ἦτον Ἑλληνὶς τὴν φύσιν, τὰ αἰσθήματα, τοὺς τρόπους· φιλομειδής, γλυκεῖα, διάπυρος. Ἦτο τρελλή...

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἤμην ὁ τρίτος, ἂν ὄχι ὁ ἔννατος, λάτρις τοῦ ἀγγέλου τούτου. Ἀλλὰ τί μοι ἔμελλεν; ἠδυνάμην νὰ ἐμποδίσω τοὺς ἄλλους νὰ θαυμάζωσι τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἑσπέρου, νὰ ἀγαπῶσι καὶ λατρεύωσιν ὡραίαν τινὰ εἰκόνα τοῦ Ῥαφαήλου; Τὸ ἔξοχον ἀνήκει εἰς ὅλους ὄχι εἰς ἕνα. Ἄλλως τε διατί καὶ ὁ Περικλῆς εἶπεν «Ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος;» Καὶ ἰδοὺ ἴσως ὁ λόγος διατί δὲν εὑρέθη εἰσέτι ἡ πατρὶς τοῦ Ὁμήρου: διὰ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν οἰκουμένην ὅλην... Καὶ ἐν τούτοις ἠγάπων, ἠγάπων ἐμμανῶς τὴν τρελλὴν αὐτὴν σφῆκα!.. Ὦ! ποσάκις ὑπὸ τὴν θερινὴν τῆς Ἀττικῆς σελήνης αἴγλην, διὰ μέσου τῶν ἠωρημένων πρὸ τοῦ παραθύρου μου κλημάτων, ποσάκις ἀνεγίνωσκον περιπαθῶς τὰ περιπαθῆ τοῦ Ἀλφόνσου ἔπη,

Parle-moi, que ta voix me tonche!..

Ἐνῷ ἐκείνη ἀπὸ τῶν ἄντικρυ παραθύρων ἔχεε πελάγη ἁρμονίας ἀφάτου, ἁρμονίας ἀποῤῥεούσης ἐκ τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας πηγῶν, καὶ πάλιν σβεννυμένης εἰς τῆς ψυχῆς τὰς ἀβύσσους! Ποσάκις, εἰς τὸ Bacio τοῦ μελοδράματος ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, δὲν ἔτεινα τὰς χεῖρας ὑποθέτων ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐναγκαλισθῶ τὴν μελῳδίαν ἀντὶ τῆς μουσουργούσης παρθένου!—Τότε περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἡ σιωπηλὴ τῆς νυκτὸς μεγαλοπρέπεια, τὸ μυστήριον καὶ ἡ διαύγεια τῆς ὡραίας σελήνης, ἡ μόνωσις καὶ ἡ πέριξ μου νηνεμία, μὲ ᾖρον ἔνθεον πρὸς τὰ ἄστρα, καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ποίησις καὶ αἱ οὐράνιαι ἀ-

κτῖνες, ὡσεὶ μαινάδες ἐπιπίπτουσαι ἐπ' ἐμὲ, ἀφήρουν καὶ ἐξήτμιζον τὰς αἰσθήσεις μου, καὶ τότε, τότε μόνον λιπόθυμον μὲ ἐδέχετο ὁ ὕπνος, ὕπνος μαγεύων τὴν ἄγρυπνον ψυχήν μου μὲ γλυκύτατα καὶ φωταυγέστατα ὄνειρα! Διατὶ ἐξύπνησα;

Ἵνα τὴν ἴδω φεύγουσαν!...

Ἔφυγεν. Οἴμοι! ἔφυγε καὶ παρῆλθεν, ὡς ὁ διάττων ἀστὴρ, ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὁρίζοντος κρυβεῖσα εἰς τὰ σκυθρωπὰ τῆς Ἀγγλίας νέφη.—Χαῖρέ μοι, ἄγγελε! ἐγὼ σὲ ἠγάπων καὶ θὰ μένῃ ἡ φίλη σου μορφὴ ἐπὶ τῆς καρδίας μου ἔντυπος, ὡς τὰ ἴχνη ἐρατεινῆς πέρδικος εἰς μαλακὴν καὶ παρθένον γῆν. Ὄχι! θὰ μένῃ ἀνεξίτηλος, ὡς ἡ πληγὴ εἰς τὰ στήθη τοῦ ἥρωος ἣν τῷ κατέφερεν ὁ Ἄρης· εἰς ἐμὲ ὁ Ἔρως.

Ἐὰν ὁ ἔρως ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐβημάτιζον τετραποδητεί... Ὅλος πῦρ καὶ μεγαλοφροσύνη ὁ πρῶτος ἄνθρωπος διὰ τὴν κόρην ἣν ἠγάπησεν ἠγέρθη ὄρθιος καὶ ὑπερήφανος· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐχύθησαν ἐπάνωθέν του ἀγαλλόμενοι οἱ ἀστέρες, ὡσεὶ χειροκροτήματα τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ εὐδαίμων θνητὸς ἐπεκαλέσθη τὸ φῶς ἵνα ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ τὴν ἐρωμένην του, καὶ τὴν πρωΐαν ἔστειλεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον τοσοῦτον φωσφόρον καὶ ἐρατεινόν. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Β. Οὐγώ: Ἐὰν οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐρῶν εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἥλιος θὰ ἐσβύνετο.

Η ΜΕΛΕΤΗ.

Ὅταν τις ἐξέρχηται ἀπό τινα ἐν τῷ θεάτρῳ ἀκρόασιν μελοδράματος πλήρους πάθους καὶ ἁρμονίας, ὑπὸ τὰ μαρμαίροντα καὶ ὑγρὰ ἄστρα συρίζει καὶ συνάορον τὴν φωνήν του πλάττει πρὸς τοὺς ἤχους τῶν μελῶν ἅπερ ἐχειροκρότησεν, ἀναμιμνησκόμενος τὸ μελίγηρυ δρᾶμα. Τοιοῦτοι καὶ οἱ προκείμενοι στίχοι· εἶναι ἀπόῤῥοια, συριγμοὶ οὕτως εἰπεῖν, οἵτινες ἐγράφησαν εἰς στιγμὴν διακοπῆς καὶ ἀναπαύλας ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν σοφῶν προγόνων, ἀναμιμνησκόμενοι καὶ ἐκείνων τὸ φωτεινὸν μεγαλεῖον θαυμάζοντες. Ναὶ, θέατρον οὐράνιον καὶ περικαλλέστατον εἶναι ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία, δι' ἧς ἡ ψυχὴ καθαιρομένη τοῦ χαμερποῦς καὶ ἀτίμου πάθους, φέρεται πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἄσπιλον. Εἶχε δίκαιον ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος νὰ λησμονήσῃ τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς ἑστίας κατακαιομένην, ἐνῷ ἐμελέτα τὸν Πλούταρχον· μήπως ἐνῴκει τότε ἡ ψυχή του ἐν τῷ σώματι; ὄχι· ἐπλανᾶτο ὑπόπτερος εἰς τοὺς ἀειθαλεῖς παραδείσους τῆς ἑλληνικῆς χάριτος καὶ μεγαλοφυΐας. Εἶχε δίκαιον ὁ Κάτων νὰ χύσῃ τὰ σπλάγχνα του πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν δίς· μήπως ἡ ψυχή του ἐπόθει νὰ μείνῃ ἐδῶ; ὄχι· ἠκολούθει πρὸς τὴν ἀθανασίαν γεγοητευμένη τὸν οὐρανόφρονα Πλάτωνα, ὡς ὁ Πέτρος παραιτήσας ὅ,τι φίλτατον ἐν τῷ κόσμῳ εἶχεν ἠκολούθησε τὸν Ἰησοῦν.—Ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία εἶναι μελίγλωσσος μάγισσα, ἐξαρπάζουσα καὶ ἀποπλανῶσα τὴν ψυχὴν πρὸς

τὸ ἄπλετον καὶ ἀνέσπερον φῶς τοῦ ἀληθοῦς καὶ ὡραίου· εἶναι ἀπαύγασμα καὶ κελάδημα θεοσύτου τινὸς οἴστρου· εἶναι τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο νᾶμα ὅπερ φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν πηγήν του εἰς τοῦ Ὑψίστου τὸ στῆθος. Παρῆλθον αἰῶνες καὶ αἰῶνες, καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καί τοι εἰς τὸ παρελθὸν κρυβέντος, ἐς ἀεὶ τὸ παρὸν προσδέχεται ἐκεῖθεν τὸ φῶς του, ὡς ἡ σελήνη δέχεται τὸ φῶς αὐτῆς ἐκ τοῦ δύσαντος ἤδη ἡλίου.

Ὄντως μυθώδεις οἱ χαρακτῆρες ὑμῶν, ὦ πρόγονοι θεῶν συγγενεῖς, ὅσον μοὶ φαίνονται ἤδη πελώρια καὶ ἀνέφυκτα τὰ μυθεύματα ἐκεῖνα ἅτινα προσήκουον παρὰ τῶν τιτθίδων παιδίον ἔτι. Ὁ τοῦ Περικλέους αἰὼν εἶναι χρυσοῦς καὶ ἀστερογείτων κολοσσὸς τοῦ ὁποίου βάθρον εἶναι σύμπασα ἡ οἰκουμένη, εἶναι τὰ περιφανῆ Προπύλαια ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἐγείρεται ὁ Παρθενὼν—τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅταν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν λαμπρότητα καὶ καλλονήν, πρὸς σὲ, ὦ Ἑλλὰς τῶν ἡμερῶν μου, στραφῶ, βαρυπενθὴς σὲ ἀνευρίσκω οἰκτρὰν, νεκρικὴν, παρηλλαγμένην, ὡς ἡ δυσδαίμων Ἑκάβη ἀνευρίσκει βαθυπληγὲς καὶ ἄμορφον τὸ σῶμα τοῦ ἀτυχοῦς της υἱοῦ. Ποῖον χάος χρόνου ἠδυνήθη νὰ καταθάψῃ τοιοῦτον πῦρ, τοσαύτην αἴγλην; Ἀθλία πλὴν εἰσέτι ὡραία Πατρίς! ὁπόταν σὲ καὶ τὴν ἀρχαίαν παραλληλίσω, νομίζω ὅτι θεῶμαι τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Βατραχομυομαχίαν... Θεοί!

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ.

Τοῦ φιλτάτου μοι Κ. Κ.

Τοὺς στίχους τούτους φαίνεται ὅτι δὲν μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ Μοῦσα ἀλλὰ ἡ Μοῖρα. Ἦσαν ἡ ἀνεξήγητος ἐκείνη καὶ ὀδυνηρὰ πολλάκις προαίσθησις, ἡ ἄῤῥητος ἀπὸ τῆς καρδίας φωνὴ τοῦ ἀφανοῦς καὶ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου, ἡ παράστασις καὶ ὁμολογία ὀνείρου πικρότατα ἐπαληθεύσαντος· δὲν εἶχεν εἰσέτι παρέλθῃ μὴν ἀφ' ὅτου ἐγράφησαν οἱ στίχοι οὗτοι, καὶ ἡ φίλη μου καρδία ἐκείνη ἀπῆλθε φερομένη πρὸς τὰς ἐκτάσεις καὶ τὰ ψύχη τῆς Σκυθικῆς χερσονήσου. Τὰς τελευταίας ἔτι στιγμὰς εἴμεθα ὁμοῦ, ἐπεριπατοῦμεν περιπλέγδην, συνῃσθανόμεθα τοὺς παλμοὺς ἀλλήλων, καὶ μετὰ τρεῖς μόλις ἡμέρας ἀπεχωρίσθημεν κατὰ χιλιάδας μιλίων, καὶ φραγμοὶ ἄπειροι ἐτέθησαν μεταξὺ ἡμῶν,

Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα!

Ψυχὴ φλογερὰ καὶ ἐνθουσιώδης, γαλούχημα τοῦ ἐλέους καὶ τῶν ἐρώτων μόνην ἐλπίδα εἶχε, μόνον γόητρον δι' αὐτὸν ἦτον ἡ Δόξα. Ἐνητένιζε πρὸς αὐτὴν μετὰ τοσούτου πάθους καὶ πόθου, ὅσον ὁ ναυαγὸς τὴν ἀπέναντί του ξηράν.

Ἡ μελέτη ἦτο τὸ λιγύπνοον ἄλσος ἔνθα ὁ νοῦς του διῃτᾶτο καὶ ἀνεψύχετο· ἡ ἐμμέλεια τῆς ποιήσεως ἐβαυκλάιζε καὶ ἀπεκοίμιζεν αὐτὸν, ὡς ἀπηυδηκότα ὁδοιπόρον τοῦ ῥύακος τὸ κελάρυσμα, καὶ ὁ ἔρως τῆς δόξης ἀφύ-

πνιζεν αὐτὸν εἶτα, ὡς τὸν εὐσεβῆ ἐρημίτην τοῦ Θεοῦ λατρεία. Ταλαίπωρε φίλε! ποσάκις πληττόμενος ὑπὸ τῶν δηλητηρίων τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας κέντρων, ἀντὶ νὰ γονυκλιτήσῃ καὶ κύψῃ χαρμεριπῶς ὑπὸ τὰ ἄχθη, ἤγειρε τὸ συννεφῶδες καὶ γλυκὺ μέτωπόν του καὶ μετὰ καρτερίας ἀφράστου καὶ πικροτάτης γαλήνης ἀνέμελπε τὸν οὐράνιον τοῦ Ἀριστοτέλους παιᾶνα·

Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ,
Θήραμα κάλλιστον βίῳ,
Σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
Καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
Καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς, ἀκάμαντας...

Καὶ ὅμως τί ἐκέρδησεν; Ὅ,τι κερδαίνουσιν αἱ αἰθέριαι καὶ ποιητικαὶ ψυχαὶ ἐκεῖναι, ἀφιπτάμεναι πρὸς τὰς μαγικὰς καὶ ἀπατηλὰς τοῦ ἰδανικοῦ χώρας, ὅ,τι κερδίζουσιν αἱ ἐλεήμονες καὶ ἀγαθαὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καρδίαι. Τὴν ἀπάτην, τὴν πενίαν, τὸ δάκρυ...

Ποῦ φέρεσαι νῦν, εὐγενὴς καὶ φιλτάτη καρδία; Εἰς ποῖα βραχώδη τῆς γῆς νῶτα σὲ κυλίει ἡ μελίπνους τῶν ἐλπίδων πνοὴ, ὡς ἡ αὖρα τὸ φύλλον; Ἡ στεῤῥὰ ἀνάγκη, ἡ μόνη αὕτη μείνασα πανίσχυρος τῆς ὑφηλίου θεότης, ποῦ σε κρατεῖ δέσμιον, ποῦ σε πλανᾷ ἐξησθενημένον; Θὰ ἀτενίσῃς καὶ πάλιν τοῦ Παρθενῶνος τὸ μεγαλεῖον, τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπιείου, ὡς παραδόσεις γιγαντιαίας τῶν μυθικῶν χρόνων, θὰ κάμψωμεν πάλιν ὁμοῦ τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου; Θὰ ἀναπνεύσῃς καὶ πάλιν τὰς αὔρας τοῦ Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, θὰ βαδίσωμεν νωχελῶς καὶ πάλιν περὶ τοῦ οἰστρώδους Ἰλισσοῦ τὰ

ῥεῖθρα; Θέλω καὶ πάλιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σὲ ἀπαντήσῃ; Τίς οἶδε! ἴσως ἂν ὄχι ἐδῶ, ἐκεῖ ἐπάνω· εἰς τὰ ἄστρα.

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

Τὴν 3 Ὀκτωμβρίου 1840 ἔν τινι τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ὑφάλῳ, εἰς τὸ βάθος κοιλάδος, ὡς εἰς κόλπον μητρὸς, γάλλοι στρατιῶται ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Ζοαμβὶλ τρέμοντες καὶ ἄφωνοι ἔσκαψαν τὰ χώματα τάφου, καὶ ἀνεφάνη νεκρὸς κοσμοκράτορος· ἦτον ὁ Ναπολέων. Τὴν 23 Φεβρουαρίου 1862 ὄπισθεν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀκροπόλεως, ὁ γερμανὸς ἀρχιτέκτων Στρὰκ, ἀνασκάπτων ἐπί τινας ἡμέρας, εὗρεν ἐπὶ τέλους μαρμάρινον ἔδαφος· ἦτο τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου.

Πόσον ποικίλαι καὶ παράδοξοι αἱ τροπαὶ τοῦ κόσμου τούτου! Τὰ ἀρχαῖα γερμανικὰ φῦλα συνέτριψαν, κατέστρεψαν καὶ κατέθαψαν τὰ ἀριστοτεχνήματα τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, ἀκέραια ἔτι, λαμπρὰ καὶ ὑπερήφανα· καὶ τώρα οἱ ἀπόγονοι τούτων τὰ ἐκθάπτουσιν ἠρειπιωμένα, νεκρικὰ, τὰ φιλοῦσι καὶ τὰ γεραίρουσιν. Φαίνεται ὅτι ὁ κόσμος φθονήσας πάλαι τὴν λαμπρότητα τῆς ἑλληνίδος φύσεως, ἀφοῦ συνωμόσας ἐταπείνωσε καὶ ἐξημαύρωσε διὰ τῆς δουλείας αὐτὴν, ἤδη ἀναλαμβάνει πάλιν, θαυμάζει καὶ περιπτύσσεται τὴν περίπυστον ἀρχαιότητα. Οὕτω μετὰ τὸν θάνατον μεγάλου καὶ ἐξόχου ἀνδρὸς, σιγᾷ ὁ φθόνος, καὶ ἀναφαίνεται ὑμνουμένη ἡ ἀρετὴ καὶ τοῦ θανόντος τὸ κλέος.

Οἱ παλαιοὶ τῆς Ἑλλάδος παῖδες, συναισθανόμενοι τὸ μέγα, τὸ ἔνθεον, τὸ ἔξαλλον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς των, ἠθέλησαν νὰ καταλίπωσιν εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας καὶ τὰς μορφάς των ἔτι ζώσας καὶ ἀμβρότους. Οἷος κόσμος μαρμάρινος καὶ περικαλλὴς ἀγαλμάτων ἀπεικονιζόντων θεούς, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, ἥρωας, Ἁρμοδίους καὶ Θεμιστοκλεῖς, πολίτας, Σόλωνας καὶ Διογένεις! Ἀλλ' οἴμοι! ὅλος αὐτὸς ὁ κρινόλευκος κόσμος κατερρύη, διεσπάρη, ἐθρυμματίσθη... Ἀπαλείφουσα τὰ τεκμήρια καὶ τὰς ἀναμνήσεις τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐπῆλθεν ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐν καταστροφῇ τῶν ἀψύχων αὐτῶν μαρμάρων, καὶ ὅμιλοι περικλεεῖς ἡρώων καὶ βασιλέων, καὶ θίασοι φαιδρωπῶν καὶ χαριέντων θεῶν, εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἔσπευσαν νὰ κρυβῶσιν, αἰδούμενοι καὶ τρομάζοντες τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ βαρὺ τοῦ Ναζωραίου πρόσωπον. Σήμερον τὰ παλλάδια τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, οἱ ἀνδριάντες οὗτοι, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξέρχονται, ὡς ἁμαρτωλοί, ὡς κατάδικοι, μὲ πρόσωπον αὐχμηρόν, ἐλεεινόν, παρηλλαγμένον! Καὶ ἐν τούτοις, καί τοι προβάλλοντες ἔργα λελυμασμένα, νικῶσι καὶ νῦν οἱ πλαστουργοὶ αὐτῶν τῆς ἀθανασίας τὴν δάφνην...

Ἀνατείλατε ἐπὶ τέλους, ὡραῖαι πλάσεις, φανῆτε εἰς τὸ φῶς τοῦ ἀττικοῦ Φοίβου, τέκνα τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους! Σήμερον παντὸς θνητοῦ ἡ καρδία εἶναι ναὸς δι' ἡμᾶς, ὅτι παρῆλθον οἱ ἰησουϊτικοὶ αἰῶνες τῶν ψευδῶν λειτουργῶν τοῦ ἠπίου ἡμῶν Ἰησοῦ. Ἐξέλθετε, γλαυκὰ τῆς Πεντέλης τέκνα, καὶ ἴσως ἐκ τῶν ψυχρῶν καὶ ἀφώνων ὑμῶν χειλέων ἀντλήσωμεν οἱ νεώτεροι ἡμεῖς Ἑλ-

ληνες μίαν μόνην πνεῦσιν τῆς θείας τῶν πρωτοτύπων ἡμῶν ψυχῆς, καὶ ἴσως θερμανθῶσι καὶ ἀναζήσωσι τὰ ἄψυχα τῶν ἀδελφῶν σας ἡμῶν στήθη !

ΕΙΣ ΝΕΑΝΙΔΑ ΠΤΩΧΗΝ.

Εἶδα ἐγὼ τοιαύτην καλλονὴν, εἶδα ἐγὼ παρθένον, τοῦ Παραδείσου ἐξόριστον. Ταλαίπωρος παρθενικὴ καρδία! ἠπατήθης σκληρότατα ὑποθέσασα ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι συνέχεια τῆς μητρικῆς ἀγκάλης.

Ἦτον ὀρφανὴ εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐκτεθεμένη, καθὼς τὸ ἔρημον κρίνον εἰς τὴν πνοὴν τοῦ βοῤῥᾶ. Ἔφερε τὴν εὐγλωττίαν τῶν ἄστρων ἥτις καλεῖται χάρις, ἔφερε τὴν λαλιὰν τῆς παρθένου ἥτις αἰδὼς ἐπιλέγεται, ἔφερε τὴν θείαν ἀκτῖνα ἣν κάλλος ὑμνοῦσι, καὶ ὡμοίαζε πρὸς τὰ φαιόχροα νεφύδρια ἐκεῖνα ἅτινα παρὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου χρυσίζονται μόνον ἐκ τῆς μιᾶς αὐτῶν ὄψεως· εἶχε φεγγοβολοῦν τὸ πρόσωπον καὶ πενιχρὰν τὴν ἐσθῆτα. Ὁπόταν ἔστρεφε προς τοὺς οὐρανοὺς μέλανα ἑλληνικὰ ὄμματα καὶ ἐχύνοντο πλόκαμοι, ἀκτίνων δράγματα, πρὸ τόσης καλλονῆς καὶ ἀτυχίας σου ἐκόπτετο ἡ φωνὴ καὶ ἔκλινεν ὁ νοῦς σου, ὡς ὁ Ἰνδὸς ἐγονυκλίτει προσβλέπων τὸν θαυμάσιον Νιαγάῤῥαν.

Πόσα καὶ πόσα τοιαῦτα ἀνθρώπινα ἄνθη, μοσχοβόλα καὶ ἐρατεινὰ, ἀνατέλλουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐν τούτοις σβέννυνται ἐν σκότει πρὶν εἰσέτι μυροβολήσωσι, διότι τοῖς ἠρνήθησαν μίαν ῥανίδα δρόσου ἢ συνεθλάσθησαν

ὑπὸ τὴν πτέρναν σκαιοῦ διαβάτου. Ἀλλ' ἂν σήμερον, ὦ πλούσιοι καὶ ἰσχυροί, ἀρνῆσθε τὴν ἀρωγὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς, ἂν σήμερον ῥίπτητε εἰς τὸν ἄτιμον βόρβορον τὴν πτωχὴν καὶ ἀδύνατον κόρην, δὲν ἐννοεῖτε ὅτι αὔριον, παλιντροπούσης τῆς τύχης, θὰ ἀρνηθῶσι τὸν ὀβολὸν καὶ τὴν ἀρωγὴν εἰς τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ θὰ περιέλθῃ εἰς τὰ αὐτὰ ἡ προσφιλής σας καὶ μόνη θυγάτηρ ;

Δὲν φθάνει ὅτι ἡ εἱμαρμένη ἀπεγύμνωσε καὶ τοσοῦτον ἄθλιον καὶ ἀτελῆ τὸν ἄνθρωπον ἐποιήσατο, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι εὗρον καὶ ἐφήρμοσαν ἐναντίον ἀλλήλων τοσαύτας διαιρέσεις, τόσα μίση, τόσας κακίας !

Peuples, formons une sainte alliance
Et donons-nous la main !

Μάτην ὅμως καὶ ὁ ἄνθρωπος μέχρι τοῦ τάφου ἀναφωνεῖ λεληθότως καὶ πρὸ τοῦ τέκνου του ἀκόμη «Ἐμοῦ θανόντος, γαῖα πυρὶ μιχθήτω ! . .» Καὶ ἀγωνίζεται καὶ θησαυρίζει καὶ ἐγκληματεῖ, ὁ δείλαιος, ὡσανεὶ ὁ βίος ἦτον αἰώνιος !

Ὦ ἰδιοτροπία τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ! σήμερον ἐπαύξησις τῶν ἀναγκῶν καλεῖται πρόοδος, καλεῖται πολιτισμός. Καὶ τί ὠφέλησε τὴν βραχεῖαν καὶ ἐλεεινὴν ἐδῶ ζωὴν ἂν ἔγινεν ἡ δεῖνα ἐπιστημονικὴ ἢ φιλοσοφικὴ ἀνακάλυψις ; Μήπως ἔσβυσεν ἡ πενία, μὴ ἠλαττώθησαν τὰ ἐγκλήματα ; ἐξηλείφθη τῆς σαρκὸς ἡ πώλησις, ἢ μὴ ἡ ψυχὴ ἐγαληνίασεν ; Οὐδὲν τούτων, ἀλλὰ μᾶλλον σήμερον αἱ ἀπειροπληθεῖς ἀνάγκαι ἐπέτειναν τὸ κακὸν πλειότερον, ἐξορίσασαι ἅμα τὴν φιλοξενίαν, τὴν εἰλικρίνειαν, καὶ

κιβδηλώσασαι τὰ θειότατα τῆς καρδίας αἰσθήματα. Καταργοῦσι τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τὸν πολιτικὸν θάνατον, ἀλλὰ μήπως ἡ πτωχεία δὲν εἶναι πολιτικὸς θάνατος, καὶ ἔτι πρός ; Δὲν εἶναι ;

Εἶδα τοῦ κόσμου τὴν ἔκθετον κόρην, μὴ ἔχουσαν ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, καὶ ἦτον ὅλη γλυκύτης, ὅλη μεγαλεῖον, καὶ ἐθρήνει πρὸ τῶν ποδῶν τῆς ἐπιθανάτου μητρός της. Δὲν ἐγεννήθη καὶ ἡ κόρη αὕτη ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανόν ; Ἐγεννήθη. Δὲν λατρεύει τὸν Ἰησοῦν ; Τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλὰ μή τοι ἔπταισεν ; Οὐδαμῶς. Διατὶ λοιπὸν κλαίει καὶ δυστυχεῖ ; Διατὶ ἐλλείπει ἀπὸ αὐτὴν ἡ προστασία καὶ ἡ καταφυγή ; Τί μέλει τὴν κοινωνίαν διὰ ταῦτα ; Ἡ κοινωνία καὶ οἱ νόμοι συνῆλθον ἵνα περιφρουρήσωσι τὸν ἰσχύοντα, ἵνα βιῶσιν εὐφρόσυνοι καὶ ἀλώβητοι οἱ πλουτοῦντες, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ ἐγείρωσι τὴν δυστυχίαν· αὕτη ἂς ἐγερθῇ μόνη της, ἐν ἀνάγκῃ ἂς ζήσῃ προδίδουσα ὅ,τι ἱερὸν, πωλοῦσα ὅ,τι ἅγιον. Ἡ κοινωνία ἔχει προωρισμένα τέλματα, βάραθρα, ὡς ἡ Σπάρτη, καὶ εἰς αὐτὰ κρημνίζεται ἡ πτωχὴ κόρη, ὁ ὀρφανὸς παῖς, καὶ ὅμως εἶναι καὶ ταῦτα πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ἀδελφὰ τῶν ἀνθρώπων ὅλων, τοσοῦτον ἄκακα καὶ τρυφερά ! . . . .

Καὶ ἕως πότε θὰ διαρκέσῃ ὁ συρμὸς τῆς κοινωνίας οὗτος, ἡ ἔκτρωσις αὕτη τῆς φιλαυτίας τοῦ πλουσίου καὶ τῆς φιλοδοξίας τοῦ ἰσχυροῦ, ὁ διαιρῶν τοὺς ἀδελφοὺς ἀνθρώπους εἰς τάξεις καὶ τίτλους ; Ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ κοινωνικὴ πορεία τοῦ κόσμου θέλει ἀλλάξῃ τρεπομένη ἐπὶ τὰ βέλτιστα ὅταν αἱ γυναῖκες λάβωσι μέρος εἰς τὴν πολιτείαν τῶν ἐθνῶν· εἶναι ἀδύνατον αἱ συμπαθεῖς αὐ-

ται ψυχαὶ νὰ παρίδωσι τὴν γυμνότητα τοῦ πένητος, τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ὀρφανῆς.

Ἐλεημοσύνην, ἐλεημοσύνην, καρδίαι εὐγενεῖς, ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν καὶ ἀδυνάτων συνοδοιπόρων τοῦ βίου τούτου!

ΤΗ ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ ΝΕΑΝΙΔΙ

Θ. Λ.

Μὴν ἐλπίσῃς ὅτι ἐπανερχόμενος εἰς Ἀθήνας θέλεις ἀπαντήσῃ, θέλεις ἐναγκαλισθῇ τὴν ἀδελφήν σου, ὦ Διόκλεις ὄχι! Κοιμᾶται ἤδη τὸν ἀτάραχον καὶ ἀνεξερεύνητον ὕπνον, ἐνεδύθη, ὡς νύμφη πάλιν, τὴν ἄπειρον καὶ συννεφώδη λέξιν «ἀπέθανε,» καὶ ἂν ὅλας τῆς ὑφηλίου τὰς ἐκτάσεις διατρέξῃς, δὲν θέλεις ἀπαντήσῃ πλέον τῆς ἀδελφῆς σου τὸ πρόσωπον. Αὕτη ἐξηλείφθη, ἐσβέσθη, ἐς ἀεὶ, ἐς ἀεί. C' est le destin.. Ὁ νοῦς περιλαμβάνει τὸν κόσμον ὅλον, φαντάζεται τὸ σύμπαν, καὶ ὅμως εἶναί τινα παθήματα ἅτινα ἀδυνατεῖ καὶ νὰ φαντασθῇ καὶ νὰ ἐννοήσῃ. Εἶναι ἀληθές;

Καὶ ἐν τούτοις, φιλτάτη καρδία, σκεφθῶμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσως εὐτυχεῖς διότι ἀποθνήσκουσιν· ἀλλοίμονον ἂν ἡ ἐδῶ ζωὴ παρετείνετο ἐπὶ πλειότερον, ἄνευ σταθμοῦ, ἄνευ ἀναψυχῆς, ἀπέραντος ἀγρυπνία, ζωὴ ἐμπαθὴς καὶ τλημονεστάτη. Ἡ ζωὴ κουράζεται καὶ αὐτὴ, καὶ ἀναπαύεται ἐν τῷ θανάτῳ· αἱ εὐγενέστεραι πλάσεις ἀπαυδοῦσι ταχύτερον. Μὴ φοβηθῶμεν πλέον τὴν πύλην εἰς ἣν εἰσῆλθον ὁ Ὅμηρος, ὁ Βύρων, ὁ Ἰησοῦς... Βα-

δίσωμεν ἐμπρός· ὁ τάφος εἶναι βῆμα προόδου. Τὸ μνῆμα εἶναι ὁ πῖθος ὑπὸ τὰ χείλη τοῦ ὁποίου ἔμεινεν ἡ ἐλπὶς τῆς Πανδώρας. Καὶ ἐν τούτοις πάντοτε τὸν θάνατον κατηράσθημεν, μηδὲ μικρὸν σκεπτόμενοι πόσον ἀφόρητος καὶ ἐχθρὸς θὰ ἦτον ὁ βίος ἡμῶν ἄνευ τοῦ θανάτου, καὶ ὅμως πάντοτε θρηνοῦμεν τὸν παραιτοῦντα τὴν ζωὴν ταύτην, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν κἂν εἰς ποίαν ἄλλην κατευθύνεται! Διατί ἀφοῦ γνωρίζομεν τὴν ἀτέλειαν καὶ ἀπάτην τῶν γνώσεων καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν, καὶ ὅτι τῶν ἀνθρώπων

Toute pensée est une erreur,

διατί νὰ γογγύζωμεν ὅτι τὰ κάλλιστα ἀναρπάζονται ἀνθρώπινα ἄνθη; Τίς οἶδεν ἂν ὁ τάφος δὲν ἦναι τρίβος πρὸς τὴν ἀθανασίαν, λεωφόρος λαμπροῦ καὶ ἀθανάτου κόσμου, ἔνθα μεταφυτεύεται πᾶν ὅ,τι ἐδῶ σκληρὸν καὶ ἄδικον νὰ ζῇ; Ἄλλως διατί πίπτει ὁ γενναῖος καὶ σώζεται ὁ δειλὸς, διατί τὸ ἄνθος μαραίνεται ἐνῷ ἡ ἄκανθα μένει, διατί ὁ Βαραβᾶς ἀπολύεται καὶ ὁ Ἰησοῦς σταυροῦται; Διότι ἡ πατρὶς τοῦ ἀληθοῦς καὶ ὡραίου δὲν εἶναι ὁ κόσμος οὗτος. Τίνες δ' ἀληθῶς δακρύων ἄξιοι εἶναι, οἱ ζῶντες ἢ οἱ ἀποθνήσκοντες; Ἀφοῦ λοιπὸν κλαίομεν τὸν νεκρὸν ὄχι θρηνοῦντες τὴν τύχην αὐτοῦ, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι τοιοῦτον προσφιλῆ καὶ ἔξοχον ἀπωλέσαμεν σύντροφον, μόνον ὥς τινα θησαυρὸν, ἂς φανῶμεν ἀνδρικώτεροι καὶ εὐγενέστεροι ἀποβάλλοντες τὸν πρὸ τοῦ θανάτου κἂν ἐγωϊσμὸν τοῦτον, καὶ σπογγίσωμεν τὰ δάκρυα τῆς φιλαυτίας ἡμῶν...

Πλὴν συγχώρει με, ὦ φίλτατε ἀδελφέ μου, συγγνώ-

μην ἂν ἀναίσθητος περὶ θανάτου ψυχρολογῶ, καὶ λησμονῶ ὅτι σὺ ἀδελφὸς ἐκείνης εἶσαι, εἰσέτι εὔπετὲς καὶ λαλοῦν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὸ ἴνδαλμά της φέρων, εἰσέτι θερμὴν καὶ μοσχοβόλον τὴν πνοήν της αἰσθανόμενος! Παρηγορῶ ἢ ἀναξαίνω σου τὰς πληγάς;

. . . .

Χειμὼν καὶ θὰ παρέλθῃ. Θὰ ἀναβλαστήσῃ καὶ πάλιν τὸ ἔαρ τῆς ψυχῆς σου, ἀδελφέ μου. Oui, c'est la vie. Ποία ποτε νὺξ ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς πλάσεως ἡμέραν δὲν εἶδεν ἀνατέλλοντα καὶ τὸν ἥλιον; Καὶ τοῦ ὑψίστου πένθους, καὶ τῆς βαθυτάτης πληγῆς ἐδωρήσατο πάλιν ἡμῖν τὸ βάλσαμον καὶ τὸ ἴαμμα ἡ ἀκατανόητος καὶ ὑπερτάτη ἐκείνη σοφία, ὁ Θεός. Ὦ Διόκλεις, ἡ ζωὴ εἶναι μία συνήθεια· ἄλλως ἂν ὁ ἄνθρωπος ἤρχετο εἰς τὸν κόσμον σώφρων, τριακοντούτης διὰ μιᾶς, ἦτον ἀδύνατον νὰ κρατήσῃ τὸν νοῦν εἰς τὴν ὄψιν τοσούτων λαμπρῶν, καὶ τοσούτων φρικωδῶν καὶ ἀνεξηγήτων. Συνήθεια καὶ ὁ θάνατος, φίλη καρδία. Θὰ συνηθίσῃς πρὸς τὴν φρικτὴν αὐτὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου τῆς ἀδελφῆς, καὶ θὰ φαιδρυνθῇ πάλιν τὸ πρόσωπόν σου, καὶ θὰ γελάσωσι τὰ χείλη σου πάλιν, διότι βαρὺ ἀνεγείρεται μεσότοιχον πρὸς τὸ παρελθὸν ἡ λήθη, ἡ συμπαθὴς καὶ ἁγία θεότης αὕτη, ἡ ἐπουλοῦσα τὴν πληγὴν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ δάκρυ ἐξατμίζουσα τῆς καρδίας. Ὦ! ἐὰν ἡ λήθη ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου!...

Ἡ ἀδελφή σου δὲν ἀπέθανεν. Ὅ,τι ἐξαφανίζεται δὲν ἀποθνήσκει· ἂν ἡ προβάλλουσα ἡμέρα ἐξαλείφῃ τὰ ἄστρα, ἐκεῖνα ὅμως λάμπουσιν ἀθάνατα καὶ ἀνέσπερα. Μὴ μὲ

τὰ δάκρυά σου θλίβῃς καὶ πικραίνῃς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀποπτάντος ἀγγέλου, διότι ἡ ζωὴ ἐδῶ εἶναι προανάκρουσμα καὶ ὁ θάνατος ἁρμονία. Ἂν ἀπὸ τοῦ βίου τούτου ἡμῶν ἔλειπεν ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ διαγράφουσα καθήκοντα ἀγάπης καὶ ἀρωγῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἀνθρώπους, ἡ εὐγενεστέρα καὶ θειοτέρα τῶν ἀπολαύσεων θὰ ἦτον ἡ αὐτοχειρία.

Ἀλλ' ἤδη ὑπερήφανος ἀνεγείρου· ἀντίζηλόν σου ἔχεις τὸν οὐρανόν· Οἷον μεγαλεῖον! Τὴν νύμφην τοῦ οὐρανοῦ εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀδελφὴν εἷς θνητὸς ἐν τῇ γῇ. Ὅ,τι ἁγνὸν καὶ μέγα οἴχεται ἐδῶθεν, ἀναπαύεται εἰς τὸ θεῖον δῶμα· ἀποθανόντες οἱ ἀρχαῖοι τῶν Ἑλλήνων θεοὶ μετεβλήθησαν εἰς ἀστερισμούς... Ἐράσθητι ἓν τῶν ὡραιοτέρων τῆς ἑσπέρας ἄστρων· εἶναι ἡ ἀδελφή σου. Θὰ τὴν ἐπανίδῃς, θὰ τὴν ἐπανίδῃς...

Καὶ ἐν τούτοις κρυβῆτε τῆς συμπαθείας μου ἄνθη, σβέσθητε εἰς τὸ κενὸν οἱ ὕμνοι τῆς παρηγορίας! ὁ Διοκλῆς ἀγνοεῖ εἰσέτι, μὲ εἶπον, τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του. Ὢ ἄγνοια σκληροτέρα καὶ τοῦ θανάτου, ὢ ἀπάτη πλήρης μαύρων καὶ ἀλγεινῶν προαισθήσεων! Σιωπή, σιωπή...

Εἴθε ν' ἀποθάνωσιν αἱ γραμμαί μου αὗται πρὶν φθάσωσιν ὑπὸ τὰ ὄμματά σου, ταλαίπωρε φίλε!

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ.

Ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς τὸ αἴσθημα τῆς λύπης εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρὸν εἰς τὴν νεαρὰν καὶ εὐαίσθητον

ψυχὴν, ὥστε ὁ ὀρθὸς λόγος πνίγεται ὑπ' αὐτοῦ. Τότε πρέπει νὰ συγχωρηθῇ εἰς αὐτὴν ἡ κραυγὴ καὶ σχεδὸν ἡ κατὰ τῆς εἱμαρμένης ἀρά. Ὡς ὁ ἔρως, οὕτω καὶ ὁ ὑπερβάλλων πόνος ἔχει τὴν παραφοράν του. Πάθος εἶναι ταὐτὸν τοῦ βάσανος, καὶ βάσανος ταὐτὸν τοῦ πάθος. Ἔπασχον παραπολύ· ἔπρεπεν ἄρα νὰ φωνάξω.

Ἤμην νέος, καὶ τὸ στάδιον τοῦ βίου ἐκλείετο ἐνώπιόν μου, ὡς ἐὰν ἤμην γέρων. Κατεφλεγόμην ἀπὸ ἐσωτερικὴν ἐνεργητικότητα, καὶ μὲ κατεδίκαζον εἰς ἀκινησίαν· διετέλουν μεθύων ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, καὶ ἤμην κεχωρισμένος τῆς λατρείας μου· αἱ βάσανοι τῆς καρδίας μου ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπ' ἐκείνων μιᾶς ἄλλης καρδίας. Ὑπέφερον ὅσον δύω, καὶ δὲν εἶχον τὴν δύναμιν εἰμὴ ἑνός. Ἤμην περικεκλεισμένος, κατὰ συνέπειαν τῶν ἀσωτειῶν μου καὶ τῆς πενίας μου, εἰς ἀκούσιον ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀναχωρητήριον, μακρὰν παντὸς ὅπερ ἠγάπων· ἤμην ἀσθενὴς τὴν καρδίαν, τὸ σῶμα, τὴν φαντασίαν· μόνους συντρόφους εἶχον τοὺς ἀπέναντι τῶν παραθύρων μου βεβαρυμένος δὲ ὑπὸ τῶν πάγων τοῦ ὄρους πύξους, καὶ τὰ ἀρχαῖα ἱστορικὰ βιβλία, ἅπερ ἑκατοντάκις εἶχον ἀναγνώσῃ, γεγραμμένα μὲ τὰ δάκρυα τῶν γενεῶν περὶ ὧν ἐμνημόνευον, καὶ μὲ τὸ αἷμα τῶν ἐναρέτων, τοὺς ὁποίους αἱ γενεαὶ αὗται ἐθυσίασαν ἀμείβουσαι τὰς ἀρετὰς αὐτῶν.— Νύκτα τινὰ ἠγέρθην, ἥναψα τὸν λύχνον μου, καὶ ἔγραψα τοῦτον τὸν στεναγμὸν ἢ μᾶλλον τὸν βρυχηθμὸν τῆς ψυχῆς μου τοῦτον. Μετὰ ταῦτα, μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐξεδικήθην κατὰ τῆς εἱμαρμένης δι' ἑνὸς κτυπήματος ἐγχειριδίου.

Ὑπῆρχον πολλαὶ ἄλλαι στροφαὶ πικρότεραι, ἀσεβέ-

στεραι, ὑβριστικώτεραι. Ὅτε ἐπανεῦρον τὴν μελέτην ταύτην καὶ ἀπεφάσισα νὰ τυπώσω αὐτὴν, ἀπέκοψα τὰς στροφὰς ἐκείνας. Τὸ λοίδορον ἔφθανε μέχρις ἱεροσυλίας.

Ἦσαν στίχοι βυρώνειοι· ἀλλ' ἦτο Βύρων εἰλικρινὴς, καὶ οὐχὶ προσποίητος.

ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ.

Η ΧΑΡΑ.

Ἴσως τις ὑποθέσῃ ὅτι ἐν στιγμαῖς ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως καὶ θυμηδίας ἐγράφη τὸ μελύδριον τοῦτο· ἀπεναντίου εἶναι γεγραμμένον εἰς ὥραν γαλήνης τινὸς ἀθύμου. Ὁ Ρουσσὼ, νομίζω, λέγει που ὅτι ἐν ἐποχῇ χειμῶνος ἐξύμνει τὸ ἔαρ. Διατί τοῦτο ; Διατὶ πολλάκις ἀντὶ νὰ διαχύνηται ἐν τῷ χάρτῃ τῷ ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ κυριεῦον αἴσθημα, ἀληθὴς τῶν ἐντὸς ἀντανάκλασις, ἡ ψυχὴ εἰκονίζει τὸ ἐλλεῖπον καὶ ὅπερ ἤδη οὐδόλως αἰσθάνεται ; Ἡ λύσις τῆς ἀντιφάσεως ταύτης εὐχερής· μεγαλύνει τις, ὑμνεῖ καὶ ἐξαγλατίζει, ὅ,τι ποθεῖ καὶ στερεῖται· οὕτω ὁ ἀσθενὴς τὴν ὑγείαν δοξάζει, ὁ δοῦλος τὴν ἐλευθερίαν ὑμνεῖ, ὁ πένης λαμπρύνει τὸν πλοῦτον. Ἄλλως ἴσως εἶναι καὶ ὁ λόγος ὅτι εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ δρῶντος πάθους ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ σφοδρότης τῆς ψυχῆς καταπνίγει, ὡσεὶ χειμάῤῥους, πᾶσαν φωνὴν, συγχέει πάντα συλλογισμόν. Ὁ Μιλβουᾶ πολλῷ μετὰ τὸν θάνατον ἐρασμίας του φίλης ἔκλαυσεν αὐτὴν εἰς στίχους σπαρακτικούς.

Διατί ἡ εὐτυχία ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, διατί τοὐλάχιστον νὰ μὴν ἦτο σῶμά τι ὑπαρκτὸν, τοῦ ὁποίου ἅπαξ

τις γενόμενος κάτοχος, νὰ μὴ φοβῆται πλέον τὴν ἀπώλειαν ; Διατί εὐδαιμονία νὰ μὴν ἦτο τοὐλάχιστον ἡ νεότης, ἡ παιδεία, ὁ τυφλὸς πλοῦτος ; Ὦ ὄνειρα, ὄνειρα, πικραὶ εἰρωνεῖαι ! . . .

Ἐκ τίνος γρανίτου μυθώδους καὶ ἀνιλεοῦς ἐπλάσθησαν τὰ σπλάγχνα σου, Εἱμαρμένη ;

Η ΜΟΣΧΟΜΑΓΚΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Ἤκουσα ἀπὸ πεποιθήσεως ὅτι ὅτε κατὰ τὸ 1862 πολλοὶ ἐφυλακίσθησαν ὡς ὕποπτοι εἰς τὰ συνωμοτικά, μάγκας τις ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀγοράζων διὰ τοῦ ἡμερησίου κέρδους του σιγάρα προσέφερεν αὐτὰ *δωρεὰν* εἰς τοὺς ἐν Μενδρεσὲ, προσποιούμενος ὅτι ἐλάμβανε ταῦτα ὑπὸ φίλων. Εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτὴν μοσχομάγκαν ὀφείλονται οἱ ταπεινοὶ οὗτοι στίχοι.

Ἡ συμπάθεια, ἡ εὐγένεια καὶ ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ἀναγώγου καὶ δυστυχοῦς παιδὸς τούτου ἦσαν μᾶλλον ἀντάξια ἀριστείου χρυσοῦ, ἢ ἡ καλλίστη ἀνδραγαθία ἀτόμου περιφανοῦς. Πόσαι καὶ πόσαι καρδίαι διέπραξαν μείζονα καὶ πλείονα ἢ οἱ πρώτιστοι στρατηγοὶ, καὶ ἐν τούτοις διέμειναν ἄγνωστοι καὶ ἐν σκότει, διότι ἀτυχῶς ἡ ἱστορία γράφεται ὑπὸ τοῦ ἀτελοῦς ἀνθρώπου, ὅστις οὐδ αἰσθάνεται οὐδὲ βλέπει ὄπισθεν καὶ αὐτῆς τῆς παλάμης του. Ὦ, ἐὰν ποτε εὑρίσκετο θεόγραπτος ἱστορία τοῦ κόσμου τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην ἐξακριβοῦσα, πόσοι Λεωνῖδαι καὶ Βροῦτοι καὶ Οὐελλιγκτῶνες καὶ Πελλισ-

σιέροι ἤθελον φανῆ νάνοι ἀπέναντι ἄλλων ὑπερφυῶν τιτάνων ἤδη διακειμένων ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ καὶ λήθη!

Ἀλλ' ἐπὶ τὸν μάγκαν. Ἡ γενναία καὶ ἐλεήμων αὕτη ψυχὴ ἦτο γυμνόπους, ἦτον ἄσιτος, καὶ ὅμως εἰργάζετο, ἐμόχθει νυχθημερὸν ἵνα προστατεύσῃ καὶ φαιδρύνῃ τὴν δεσμώτιδα φιλοπατρίαν. Ποῖος τότε τῶν εὐγενῶν βαθυπλούτων ἔστειλεν εἰς τοὺς δεσμώτας συνδρομὴν σμικροτάτην, δώρημα ἐλάχιστον συμπαθείας; Σὺ ὅμως, ὢ ἄθλιον καὶ ἔξοχον πλάσμα, διὰ τῆς μιᾶς χειρός σου ἤγγισες τὸν οὐρανὸν, ἐνῷ διὰ τῆς ἑτέρας ἐμάλασσες τὸν βόρβορον τῶν δρόμων.

Ἡ συμπάθεια εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ θελτικωτάτη τῆς ἀθωότητος λαλιὰ, εἶναι τὸ κάλλιστον αὐτῆς τεκμήριον, εἶναι ὅπως ἡ αἰδὼς εἰς τὰς παρειὰς τῆς παρθένου.

Γνωστὸν ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ εἰς τὸ εὐαγγελικώτατον αὐτοῦ ἔργον « Οἱ ἄθλιοι » ζωγραφίζει διὰ ζωηρῶν καὶ χαριεστάτων σελίδων θούρειον καὶ διάπυρον τῶν Παρισίων μάγκαν, ὀνόματι Γραβιᾶν. Τὸ τῶν Παρισίων τοῦτο gamin εἶναι πρεσβύτερος ἀδελφὸς τῶν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἀγωγὴν, τὴν πολυμάθειαν, τὴν ἐξιδιασμένην τῆς ἀνάγκης πεῖραν, ἀλλὰ κατὰ τὰ αἰσθήματα εἶναι ἀδελφοὶ ἴσοι καὶ ὅμοιοι· τὰ ἴα διαφέρουσι κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα τὴν φύσιν, ἀλλ' ὅλα ἔχουσι τὴν αὐτὴν εὐωδίαν. Ὁ Γαβριᾶς καὶ ὁ μνησθεὶς των Ἀθηνῶν μάγκας εἶναι συμμαθηταὶ τοῦ αὐτοῦ πανδήμου σχολείου, τοῦ δρόμου, ζῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ κοινωνικὸν στρῶμα, κεῖνται τέλος εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἱστορίας γραμμὴν, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Μιαούλης, ὁ Ἀνακρέων καὶ ὁ Βαρανζέρος, ὁ

Γαριβάλδης καὶ ὁ Οὐάσιγκτων· μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ μὲν Γραβιᾶς τῶν Παρισίων ἔδιδεν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας τοῦ 1832 φυσέκια μὲ πυρίτιδα, ὁ δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἔδιδεν εἰς τοὺς τοῦ 1862 φυσέκια μὲ καπνόν....

Οἱ φιλάργυροι ὑπῆρξαν πάντοτε δειλοί, ἀναίσθητοι, χαρερπεῖς· οἱ πολιτικοὶ φιλόδοξοι, ἀσταθεῖς καὶ προδοτικοί· οἱ ποιηταὶ ἀείποτε ἰδιώδεις, συμπαθεῖς καὶ γενναῖοι· οὕτω καὶ αἱ μοσχομάγκαι τῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ ποιοτήτων ἀλλήλαις ὁμοιάζουσι, καὶ φέρουσιν, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης διδαχθέντες, τὴν αὐτὴν στολὴν καὶ συμπεριφορὰν, ὡς οἱ Ἰησουῆται τὸ αὐτὸ ἔνδυμα καὶ εὐσχημοσύνην. Ἐπιχαίρουσι καὶ οἱ τῶν Ἀθηνῶν μάγκαι εἰς τοὺς θορύβους τὰς κινήσεις καὶ ταραχὰς, καὶ ἀγαπῶσι τὴν ἀγοραίαν ἀνεμοζάλην, ὡς οἱ λάροι τὴν τρικυμίαν. Τὴν ἁγνὴν καὶ συμπαθῆ καρδίαν πάντοτε γοητεύει ἡ μελῳδία, εἶναι ὄντα ἀδελφά· διὰ τοῦτο καὶ οἱ μάγκαι τῶν Ἀθηνῶν στρέφονται περὶ τὴν μουσικὴν, ὡς οἱ μυῖαι περὶ τὸ μέλι, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ αἱ κραυγαὶ τῆς μοσχομαγκικῆς στρατιᾶς εἶναι τὸ προανάκρουσμα ἑκάστης πράξεως ἀτυχῶς... Ἡ μοσχομάγκα ἀγαπᾷ πάντοτε τὸ λαμπρὸν καὶ ἐξαίσιον, καὶ δι' αὐτὸ ἀντὶ ποταπῶς νὰ ἀχθοφορῇ προτιμᾷ μᾶλλον νὰ στιλβοῖ καὶ ἐξωραΐζῃ τὰ ὑποδήματα, καὶ νὰ ἀναγγέλλῃ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ τὰ νέα τοῦ πολιτισμοῦ φυλλάδια. Ἀποτυγχάνων δὲ τῶν ὑψηλῶν του πόθων προσφεύγει εὐφυῶς εἰς τῆς κερδοῦς τὴν εἴρωνα παρηγορίαν·

«Ὄμφαξ ὁ βότρυς, οὐ πέπειρος, ὡς ᾤμην.»

Ἡ λέξις «μάγκας» εἶναι γένους ἀρσενικοῦ, τὸ δὲ

« μοσχομάγκα » ὡς εὐῶδες ἐτράπη ἐπὶ τὸ ἁβρότερον εἰς γένος θηλυκόν· διὰ τοῦτο προτιμᾷ νὰ καλῆται μᾶλλον μοσχομάγκα, διότι τοῦτο καὶ ἁπαλότερον εἶναι καὶ φέρει συνάμα μύρον ὅπερ οὗτος ὅλως στερεῖται. Ὁμιλεῖ τὸ gamain τῶν Ἀθηνῶν λέξεις κεμψὰς καὶ ἀριστοκρατικωτάτας, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας καὶ τὸν ἔσχατον χυδαϊσμόν· παρομοίως φορεῖ μεταξωτὸν ἐσωκάρδιον καὶ περισκελίδα ἀπὸ κάνναβιν. Πτωχὰ τῆς τυχῆς παίγνια! ὡς πολλάκις περιβάλλονται ἀνδρικὰ καὶ πλατύτατα ἐνδύματα, ἵνα μυκτηρίζωσι φαίνεται τὴν κακήν των τύχην, περιεβλήθησαν καὶ τὰ μέγιστα τῶν Ἀθηνῶν ὀνόματα· ὁ Σπόννεκ, ὁ Χρηστίδης, ὁ Καλλέργης, ὁ Κουμουνδοῦρος καὶ πολλοὶ τῶν βαθυπλούτων, κατεδικάσθησαν νὰ ἔχωσιν ὡς μικρογραφίας των τοὺς μοσχομάγκας τῶν Ἀθηνῶν...

Καὶ τίς θὰ μεριμνήσῃ, τίς θὰ προστατεύσῃ τὰ πλάσματα ταῦτα; « Ὁ μεριμνῶν διὰ τὸν μύρμηκα καὶ τὸ στρουθίον » ἀποκρίνεται ἡ ἀνάλγητος τοῦ πλουσίου ἀνάπαυσις. Καὶ ἐν τούτοις οἱ δημοκρατικοὶ οὗτοι σπινθῆρες, τὰ κοινωνικὰ ταῦτα στρουθία, ἢ σήπονται ἐν τῷ κοινωνικῷ βορβόρῳ τρυφερὰ ἔτι, ἢ αὐξόμενα ἀπεχαιρετῶσι τὰς ἀθωότητας καὶ μεταβάλλονται εἰς λωποδύτας, εἰς φαυλοβίους, ἑστίαι ἀποτρόπαιοι αἰσχρότητος καὶ κακουργίας γινόμενοι.

Ὢ τῆς σκληρότητος τῆς τυφλῆς κοινωνίας!

E pur si move....

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

III ΤΟΜΟΣ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

		Σελ.
Εἰκὼν	I	11
Εἰκὼν	II	13
Εἰκὼν	III	17
Εἰκὼν	IV	21
Εἰκὼν	V	26
Εἰκὼν	VI	32
Εἰκὼν	VII	36

ΚΥΜΑΤΑ.

Τὸ ἀνώνυμον 49
Εἰς Κοιμώμενον παιδίον 51
Ἔρωτος δάκρυ 55
Τῇ ἀποθανούσῃ Νεάνιδι Χ Τ 59
Ἡ μελέτη 62
Εἰς λεύκωμα Κ. Κ. 66
Εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου 67
Τῇ ἀποθανούσῃ Νεάνιδι Θ. Α. 70
Εἰς Νεάνιδα πτωχήν. 81
Ἡ χαρά. 83
Ἡ Μοσχομάγκα τῶν Ἀθηνῶν. 84
Θανάτου πόθος. 87

ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ.

Εἰς ἀρχαῖον κάτοπτρον τῆς Κορίνθου. 94
Τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου. 99
Εἰς Σηρικὸν βόμβυκα. 100

Σελ.
Πρὸ τῆς Ἰωλκοῦ 104
Ὁ Κατακλυσμὸς 107
Τὸ δάκρυ τοῦ Ξέρξου 109
Ὁ Νεκρὸς 112
Ἄγνωστος ἔρως 122
Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν Γενέθλιον 125
Τὸ ὄνειρον τοῦ ὀφειλέτου 128
Παρὰ τῷ τάφῳ τῆς Δεσποινίδος 133
Πιστεύω 136
Εἰς νήπιον κοιμώμενον 138

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Ἀγγελοῦδι 143
Ὁ Παρθενὼν 149
Ἴδε ὁ ἄνθρωπος 169
Τῇ Δεσποινίδι Β. Α. 174
Εἰς Ἄγγελον καὶ Δαίμονα 175
Τὸ Ἄρρητον 177
Πίπτει τὸ φύλλον 180
Laboremus 184
Εἰς Λεύκωμα 193
Στίχους Αἰτεῖς ; 194
Ἀνεπίγραφον 197
Adieu à la poésie 198
Ὁ Ἀρνησίπατρις 203
Νοσταλγία 206
Ἀνδρὶ ἀγνώστῳ 210

ΔΡΑΜΑΤΑ.

Θάνος Καλλισθένης 217
Ἡ ἔγγαμος ἢ Αὐτόχειρ 349
Γαλάτεια καὶ Πολύφημος 359

ΠΑΡΑΦΡΑΣΕΙΣ.

Ὕπαρξις θεοῦ 53
Ἀπελπισία 75
Ἡ λίμνη 145